Stenogrammid

XIII Riigikogu, V Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 14.06.2017, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine
1. 14:12 Riigihangete seaduse eelnõu (450 SE) kolmas lugemine
2. 14:20 Käibemaksuseaduse ja riigikaitseseaduse muutmise seaduse (Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkuleppe rakendamine) eelnõu (431 SE) kolmas lugemine
3. 14:35 Vabariigi Presidendi ametihüve seaduse ja Vabariigi Presidendi töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (436 SE) kolmas lugemine
4. 14:38 Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (440 SE) kolmas lugemine
5. 14:40 Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (suhtumise karmistamine sõiduki joobes juhtimisse) eelnõu (328 SE) kolmas lugemine
6. 14:55 Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (385 SE) kolmas lugemine
7. 14:58 Kriminaalmenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise seaduse (Euroopa uurimismääruse direktiivi ülevõtmine) eelnõu (442 SE) kolmas lugemine
8. 15:00 Töövaidluse lahendamise seaduse eelnõu (407 SE) kolmas lugemine
9. 15:03 Maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (432 SE) kolmas lugemine
10. 15:21 Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teiste haldusreformi elluviimisega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu (433 SE) kolmas lugemine
11. 15:30 Metsaseaduse ja looduskaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (396 SE) kolmas lugemine
12. 15:57 Spordiseaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu (423 SE) kolmas lugemine
13. 15:59 Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse ning töövõimetoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (417 SE) kolmas lugemine
14. 16:02 Töövõimetoetuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (468 SE) kolmas lugemine
15. 16:04 Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse muutmise seaduse eelnõu (434 SE) kolmas lugemine
16. 16:06 Liiklusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (419 SE) kolmas lugemine
17. 16:22 Liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (406 SE) kolmas lugemine
18. 16:25 Liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (399 SE) kolmas lugemine
19. 16:27 Ühistranspordiseaduse, liiklusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (188 SE) kolmas lugemine
20. 16:46 Maagaasiseaduse ja elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu (350 SE) kolmas lugemine
21. 16:48 Audiitortegevuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (409 SE) kolmas lugemine
22. 16:54 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis" eelnõu (451 OE) teine lugemine
23. 17:01 Kaugkütteseaduse muutmise seaduse eelnõu (264 SE) teine lugemine
24. 17:38 Riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (455 SE) teine lugemine

25. 17:42 Kogumispensionide seaduse ja investeerimisfondide seaduse muutmise seaduse eelnõu (427 SE) teine lugemine
26. 18:09 Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse eelnõu (454 SE) teine lugemine
27. 18:21 Magustatud joogi maksu seaduse eelnõu (457 SE) teine lugemine
28. 20:58 Tulumaksuseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (458 SE) teine lugemine
29. 22:35 Riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (456 SE) teine lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:01 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu! Täna on Eestis kurb päev, leinapäev. Teen ettepaneku mälestada juuniküüditamise ohvreid ja nende lähedasi leinaseisakuga. (Leinaseisak.)
Kellel on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Palun, Kersti Sarapuu!

14:04 Kersti Sarapuu
Hea juhataja! Head kolleegid! Annan üle kaks eelnõu: üks on riigieelarve kontrolli erikomisjoni ja teine korruptsioonivastase erikomisjoni asendusliikmete määramiseks. Aitäh!

14:04 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

14:04 Aivar Sõerd
Austatud esimees! Head kolleegid! Reformierakonna fraktsiooni nimel annan üle tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu eesmärk on taastada tulumaksuseaduses võimalus esitada abikaasadel ühine tuludeklaratsioon. See tähendab seda, et mõlema abikaasa tulud ja tuludest tehtavad mahaarvamised liidetakse. Eesti maksuõiguses on läbi aegade kehtinud põhimõte, et abikaasad saavad esitada ühise tuludeklaratsiooni. Nagu ma ütlesin, see tähendab sisuliselt seda, et ühises tuludeklaratsioonis kõik tulud ja mahaarvamised liidetakse. Ühine deklaratsioon tuleneb ka kehtivast perekonnaõigusest ja abikaasade ühisvara loogikast. Abielu tähendab tavaliselt lepingut ühise vara ja kohustuste kohta. See tähendab ka õigust ühisele tuludeklaratsioonile. Perepoliitika on väärtus ja põhimõte, mis peaks olema poliitikas tähtis ja kõrgel kohal. Reformierakonna fraktsioon esitab uuesti ühisdeklaratsioonide taastamise eelnõu, sest valitsuskoalitsioon ei ole täitnud lubadust ja pole taastanud abikaasade võimalust esitada ühine tuludeklaratsioon. Koalitsioon lubas sõnades selle taastamist, kuid valitsuse esitatud tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise eelnõus 458, mille arutelu on täna, pole ühisdeklaratsioone taastatud. Ühisdeklaratsiooni põhiprintsiipi, mille järgi abikaasade ühisdeklaratsioonis tulud ja tuludest tehtavad mahaarvamised liidetakse, ei ole taastatud. Isegi vastupidi, tulumaksuseaduses pole enam isegi sellist mõistet nagu abikaasade ühine tuludeklaratsioon. Reformierakonna fraktsioonile on perepoliitika väärtustamine tähtis põhimõte. Igal juhul on algatatud eelnõu peresõbralik seadusmuudatus ja see taastab ühised tuludeklaratsioonid täismahus. Tänan tähelepanu eest!

14:06 Esimees Eiki Nestor
Henn Põlluaas, palun!

14:07 Henn Põlluaas
Lugupeetud kolleegid! Esitan taas eelnõu, mille Riigikogu juhatus ühe märkusega tagasi lükkas. Märkus on arvesse võetud ja parandus tehtud. Tegemist on Eesti Vabadussõjalaste Liidu ning sellega seotud isikute ja organisatsioonide rehabiliteerimisega. Nimelt, 12. märtsil 1934 sooritati Eestis võimupööre, millele järgnesid repressioonid nii poliitiliselt aktiivsete eraisikute kui ka nende ühenduste vastu. Neilt võeti ära õigus tegeleda poliitilise tegevusega. Neilt võeti ära ka vabadus, vara, sõjaväelised auastmed ja autasud. Sõjaväelased kaotasid töö, volikogudesse valitud isikud oma koha. Toimepandud aktsioonide õigusvastasust on osaliselt tunnistanud ka nende toimepanijad, pidades võimalikuks repressioonide ohvriks langenud isikute osalist amnesteerimist mõne aasta pärast. Vabadussõjalastest loodi negatiivne

vapsi kuvand, mille Nõukogude okupatsioonivõim võttis üle ja süvendas seda omakorda veelgi. Praegused ajaloolased on veenvalt need asjad ümber lükanud. Seetõttu esitab rühm Riigikogu liikmeid – Henn Põlluaas, Igor Gräzin, Jaanus Karilaid, Märt Sults, Aadu Must, Madis Milling, Uno Kaskpeit, Raivo Põldaru, Arno Sild, Mart Helme, Peeter Ernits, Martin Helme ja Jaak Madison – selle eelnõu, et rehabiliteerida kõik isikud ja ühendused, keda on alusetult ja põhjendamatult süüdi mõistetud ning represseeritud. Aitäh!

14:09 Esimees Eiki Nestor
Tegemist on Riigikogu otsuse eelnõuga. Raivo Aeg, palun!

14:09 Raivo Aeg
Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon on teinud tõhusat ja pingsat tööd ning tulenevalt julgeolekuasutuste seaduse § 36 lõikest 5 peab Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon vähemalt kord aastas andma Riigikogule ülevaate oma tegevusest. Soovingi juhatuse tegevuse ülevaate Riigikogu juhatusele üle anda.
Paar sõna selle kohta, millega komisjon on tegelenud. Aruandeperioodil pidas komisjon kokku 30 istungit, nendest kolm väljasõiduistungit ja ühe erakorralise istungi. 2016. ja 2017. aastal kontrollis komisjon Kaitsepolitseiametit, et tuvastada võimalikke isikute põhiõiguste ja -vabaduste rikkumisi kohtuluba nõudvate jälitustoimingute läbiviimisel. Komisjon kuulas ära Teabeameti ja Kaitsepolitseiameti ettekande 2016. aasta eelarve täitmise kohta ja arutas ka 2017. aasta eelarveliste vahendite vastavust seaduses sätestatud prioriteetide täitmisele. Koosolekutel osalesid ametite juhid ja valdkondade tegevuse eest vastutavad ministrid. Toimusid parlamentaarsed kuulamised valitsuse kui täitevvõimu tegevusest järelevalve teostamisel julgeolekuasutuste tegevuse üle, kus osalesid vastutavad ministrid ja peaminister. Peale eeltoodu kuulas komisjon ära Kaitseväe luurekeskuse, Keskkriminaalpolitsei, Riigiprokuratuuri ja Justiitsministeeriumi vanglate osakonna, Maksu- ja Tolliameti, Riigikantselei julgeoleku ja riigikaitse koordinatsioonibüroo, õiguskantsleri ja Riigi Infosüsteemide Ameti. Aitäh!

14:11 Esimees Eiki Nestor
Olen vastu võtnud neli eelnõu ja ühe ülevaate tegevusest. Käitume nendega edasi kodu- ja töökorra järgi. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohal on 91 Riigikogu liiget.

---

1. 14:12 Riigihangete seaduse eelnõu (450 SE) kolmas lugemine

14:12 Esimees Eiki Nestor
Kõigepealt on meie päevakorras majanduskomisjoni algatatud riigihangete seaduse eelnõu 450 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Deniss Boroditš Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:12 Deniss Boroditš
Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Olles väga palju olnud selle eelnõu juures, on mul siiski kahju, et väga heast asjast sai ärasolgitud praak. Sellest on siin saalis juttu olnud küll ja küll, ka kuu aega tagasi, kui riigihangete seaduse eelnõu eelmine versioon ei leidnud toetust. Reformierakonna fraktsioon lootis, et tänu sellele on hea võimalus eelnõu vastuvõtmist takistanud rumaluste väljavõtmiseks, aga võta näpust. Eelnõus on ikkagi kaks põhimõttelist aspekti, mis ei võimalda Reformierakonna fraktsioonil rohelist nuppu vajutada.
Esiteks, kui me räägime sellest, et eelnõu eesmärk on bürokraatia vähendamine, siis ei saa kindlasti toetada sätteid, mis seda suurendavad. Jutt käib hankija allhankijate kontrollist. Kujutagem ette seda nõuet, eriti suurte hangete puhul, kus on sadu allhankeid, aga ka väiksemaid hankeid, kus neid võib olla kümneid. Bürokraatia tõus toob ilmtingimata kaasa ka lisakulutusi. Kas see on hea? Minu arust ei ole. Sellest pole vaimustuses ei hankijad ega ka mitmed ettevõtlusorganisatsioonid. Reformierakond ei toeta valitsussektori ja bürokraatia kasvu, sest mitte selleks pole seda eelnõu välja töötatud.

Teiseks, põhiseaduse järgi tegeleb meil õigusemõistmisega kohus. Seega ei saa Reformierakonna fraktsioon nõustuda, et tsiviilsuhetes ehk suhetes hankija, peatöövõtja ja alltöövõtjaga pannakse hankijale õigusemõistja roll, ükskõik kui üllas oleks eesmärk. Ka siin on oma hävitava hinnangu andnud väga mitmed ettevõtlusorganisatsioonid. Seetõttu ei saa Reformierakonna fraktsioon toetada seaduseelnõu, mis kasvatab bürokraatiat ja riigihankemenetluse kulusid ning paneb õigusemõistmise rolli kohtu asemel hankijale. Aitäh!

14:14 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:15 Krista Aru

Austatud Riigikogu esimees! Head rahvaesindajad! Eesti Vabaerakonna fraktsioon arutas seda seaduseelnõu pikalt, põhjalikult ja väga kirglikult, sest oli pooltolijaid, oli vastuolijaid ja oli ka neid, kes ei suutnudki kuni lõpuni välja – ei esimesel, teisel ega kolmandal korral – ühte selget seisukohta kujundada. Miks? Sellepärast, et riigihangete seadust on vaja. Seda on vaja majandustegevuses selleks, et meie tehingud oleksid läbipaistvad, arusaadavad, selged ja loogilised, ning et kõigil, ka väikeettevõtjatel oleks õigus saada tasu tehtud töö eest. Kuid need viimasel hetkel lisatud muudatused suurendavad tõsiselt bürokraatia kasvu. Eriti vaatan ma hankija poolt. Ma ei ole küll kunagi olnud alltöövõtja staatuses ega oska seda nii hästi hinnata, kuid saan vaadata seda kõike hankija seisukohast. On palju selliseid asutusi, need on enamasti riigiasutused, kes teevad ja tahavad teha riigihanget ja täidavad seda korralikult, kuid nende jaoks kasvab haldussuutlikkus ja haldusnõuded selle riigihangete seadusega väga kõvasti. Vabandust, me oleme tegelikult selle riigihangete seaduse eelnõu üheks eesmärgiks seadnud just nimelt selle, et bürokraatia väheneks. Väidan, et selle seaduseelnõuga see küll ei vähene, vaid kasvab jõudsalt. Kuidas see hakkab tööle struktuurirahade puhul, seda me ei tea ja siin on väga suured ohud peidus.
Kuid väga hea on see, et riigihangete seaduse eelnõu tõesti toetab, kaitseb – ja ma loodan, et tõesti kaitseb – väikeettevõtjat. Nende mured ja nende igapäevase töö eest kättesaadav õiglane tasu on meile olulised. Tähtis on, et ettevõtja saaks oma ausa töö eest kätte õiglase tasu. Sellepärast, pärast pikki vaidlusi ja eriarvamusi ning lootes-soovides seda, et see bürokraatiapool tegelikult leiaks mõistliku rakenduse e-hangete keskkonna kaudu, kuid väga suurte mööndustega, kohati pika hambaga, eelkõige mõeldes väikeettevõtjatele, hääletab Vabaerakonna fraktsioon selle seaduseelnõu poolt. Aitäh!

14:18 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele. Austatud Riigikogu, kuna eelnõu vajab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis palun teeme kohaloleku kontrolli!
Kohaloleku kontroll
Kohalolekust andis teada 92 Riigikogu liiget.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele majanduskomisjoni algatatud riigihangete seaduse eelnõu 450. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 66 Riigikogu liiget, vastu 24, erapooletuid oli 1. Riigihangete seadus on vastu võetud.

---

2. 14:20 Käibemaksuseaduse ja riigikaitseseaduse muutmise seaduse (Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkuleppe rakendamine) eelnõu (431 SE) kolmas lugemine

14:20 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse ja riigikaitseseaduse muutmise seaduse (Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkuleppe rakendamine) eelnõu 431 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. On siiski. Hannes Hanso, palun, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

14:21 Hannes Hanso

Kallid kolleegid! Hea istungi juhataja! Algatuseks meenutan, et Riigikogu ratifitseeris 6. juunil s.a Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse vahelise kaitsekoostöö kokkuleppe, mille väljatöötamine oli tingitud soovist edendada Eesti ja Ameerika Ühendriikide vahelist kaitsekoostööd. Nüüd, selle kaitsekoostöö rakendamiseks ongi vajalik teha vastavad muudatused käibemaksuseadusesse ja riigikaitseseadusesse, mille eelnõu 431 me praegu käsitleme.

Pean ütlema, et rahvusvahelises tavapraktikas sõlmivad riigid omavahel relvajõudude staatust reguleerivaid kokkuleppeid, näiteks saates oma relvajõudude liikmeid teise riiki operatsioonile või ka muud kaitsekoostööd tegema. Ka Eesti on sõlminud selliseid kokkuleppeid, et tagada enda kaitseväelaste võimalikult tugev õiguslik staatus välisoperatsioonidel. Näiteks Kuveidiga oleme me sellise kokkuleppe omal ajal sõlminud. Samuti on olnud mitmel operatsioonil Eestile vajalikud NATO ja Euroopa Liidu vahel läbiräägitud staatuse kokkulepped. Et panna see teema veel laiemasse konteksti, siis sarnaseid, n-ö NATO SOFA-t täiendavaid kokkuleppeid on Ameerika Ühendriigid sõlminud mitmete teiste Euroopa riikidega, kellega on Ameerika Ühendriikidel tihedad kahepoolsed suhted, näiteks Saksamaa, Hollandi, Bulgaaria, Poola, Hispaania ning nüüdseks juba ka Läti ja Leeduga, kes ratifitseerisid selle vastavalt märtsis ja veebruaris. Eesti on sõlminud ka täiendava kokkuleppe Saksamaaga.

Räägin siin praegu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja fraktsiooni nimel. Kahtlemata, meie toetame selle eelnõu vastuvõtmist. Ausalt öeldes ma loodan väga siiralt, et koalitsioon ja opositsioon ei mängi sellises üliolulises küsimuses sisepoliitilisi mänge, vaid me paneme seljad kokku ja teeme õiget asja. Ma arvan, et ei pea seletama, et rahvusvaheline dimensioon meie riigikaitses ja liitlaste kohalolek, eriti muidugi Ameerika Ühendriikide kohalolek meie regioonis, on praeguses julgeolekuolukorras ülimalt oluline. Peale meie enda kaitsevõime tugevdamise oleme näinud suurt vaeva, et liitlased oleksid siin kohal. Sellest tulenevalt peame ju iseenesestmõistetavalt tegema nende kohaoleku meie juures võimalikult sujuvaks, andma sellele täieliku õigusselguse ja loomulikult tegema ka selle nii efektiivseks kui võimalik. Kõnealune eelnõu seda kõike kahtlemata toetab. See tõstab meie regiooni julgeolekut laiemalt ja ka kitsamalt meie Eesti julgeolekut. Nii et tahaksin oma fraktsiooni nimel öelda: loodan, et terve Riigikogu seda eelnõu toetab. Tänan väga tähelepanu eest!

14:24 Esimees Eiki Nestor

Ants Laaneots Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun! Kolm minutit lisaaega.

14:24 Ants Laaneots

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Alustan lühikesest tagasivaatest ajalukku. Pärast külma sõja lõppu möödunud sajandi 1990. aastail ja NSV Liidu lagunemisega detsembris 1991 tekkis nii läänes kui ka Venemaal eufooria, et suurte sõdade ajastu Euroopas on nüüd möödas ning kõik riigid hakkavad elama sõpruses ja koostöös. Nii see ka enam-vähem oli teise aastatuhande viimasel kümnendil. Venemaa alustas ühiskonna ümberkorraldamist ja vaevalist üleminekut sotsialistlikult majandussüsteemilt turumajanduslikule. Lääs püüdis teda aidata. Saksamaa ehitas Nõukogude Liidu endistest piiritagustest väegruppidest kodumaale tagasi pöörduvatele Vene sõjaväelastele elumaju. Ameeriklased aitasid deaktiveerida kümneid oma ressursi välja töötanud ja juba aastaid Põhjamere mereväebaasides seisnud Nõukogude allveelaevade tuumareaktoreid ning kahjutuks teha Nõukogude Liidu hiiglaslikke keemiarelvavarusid. NATO-s oli omakorda 1992. aastal tõsine arutelu, kas mitte likvideerida nüüd juba mittevajalikuks muutuv rahvusvaheline kaitseorganisatsioon. Otsustati siiski NATO jätta, kuid üsna piiratud ülesannetega, mis seisnesid peamiselt rahuvalve ja rahutagamisülesannete täitmises koalitsioonijõudude koosseisus. Selleks polnud enam vaja suuri armeesid, algas Euroopa radikaalne desarmeerimine.

Kõik muutus 2000. aastal Vladimir Putini saamisega Venemaa presidendiks. Kõige tähtsamaks ülesandeks pole tema jaoks mitte riigi majanduse arendamine ja rahva heaolu tõstmine, vaid ekspansioon ja riigi hiilgus. Kremli ülesandel koostatud ja 2009. aastal ilmunud raamatus nimega "Uus Vene doktriin. Aeg sirutada tiivad" on Venemaale püstitatud kaks strateegilist eesmärki: lähim neist, taastada kontroll post-nõukogude ruumi üle, ja lõplik, saada globaalseks administraatoriks – kui vaja, siis ka jõu kasutamise teel. Kallaletung Gruusiale 2008. aastal ning Krimmi annekteerimine ja sissetung Ukrainasse 2014. aastal on selle kinnituseks. Relvajõudude palavikuline suurendamine meiega

külgnevas Venemaa lääne sõjaväeringkonnas annab alust arvata, et järjekord oleks jõudnud ka Balti riikideni. Agressiooniga naabrite vastu on Putin vastandanud end kogu demokraatlikule maailmale. Tema tegevus on sundinud lääneriike kehtestama Venemaale sanktsioonid ja alustama taasrelvastumist. See on ka põhjus, miks alliansi Ida-Euroopa riigid tunnevad end ohustatutena ja on nõudnud NATO vägede paigutamist oma territooriumile. Selle taotluse allianss oma möödunud aastal Varssavis ametlikult langetatud otsustega ka rahuldas. Eesti territooriumil asuvad liitlaste üksused, ja seda määramatuks ajaks. Nad ei tulnud siia liigsööjateks või turismireisile, vaid tagama meie julgeolekut, ja kui vaja, siis ka end ohverdama meie väikese riigi kaitsmisel. Meie ülesanne on üksustes olevate meeste ja naiste elu võimalikult mugavaks teha ning reguleerida ära nende õigused ja kohustused. Need on põhjused, miks me võtsime möödunud nädalal vastu seaduse nimetusega Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkulepe ning kinnitame täna teist seadust Eesti Vabariigi ja Ameerika Ühendriikide kaitsekoostöö kokkuleppe rakendamise kohta.
See eelnõu muudab käibemaksuseadust ja riigikaitseseadust. Käibemaksuseaduse muudatustega täiendatakse loetelu isikutest, kellele kohaldatakse maksuvabastust isiklikuks otstarbeks vajaliku kauba importimisel ja käibemaksu tagastamist kauba või teenuse saamisel Eestis, kui see on ette nähtud rahvusvahelises lepingus. Riigikaitseseaduse muudatuse kohaselt on võimalik välisriigi relvajõududele teenust osutava lepingupartneri töötajale anda Eestisse saabumise luba samadel alustel kui välisriigi relvajõududega seotud isikule. Eelnõu toetab NATO raames tehtavat kaitsekoostööd ning soodustab kollektiivse enesekaitse põhimõtte raames liitlasriikide relvajõudude üksuste Eestisse saabumist ja siin pikaajalist viibimist. Muudatused on kavandatud jõustuma 1. juulist k.a.
Nüüd ühest ebameeldivast juhtumist. Eelmisel nädalal toimunud Eesti Vabariigi ja Ameerika Ühendriikide kaitsekoostöö kokkuleppe ratifitseerimisel jätsid mitmed peaministri erakonna liikmed selle poolt hääletamata. Kusjuures härra Stalnuhhin koos mõne kaaslasega jalutas demonstratiivselt saalist välja. Valitsuse juhtpartei niisugune käitumine on arusaamatu. Keskerakonna fraktsiooni esimees proua Kersti Sarapuu selgitas küll oma hoolealuste hääletamata jätmist sellega, et rahvasaadikud tegelesid muude tööülesannetega, kuid fraktsiooni liige Mihhail Stalnuhhin põhjendas, meedia teatel, et ta ei saa USA-d usaldada. Raske on mõista, mis selles erakonnas üldse toimub, eriti julgeolekuvaldkonda puutuvas. Peaminister Ratas kinnitas hiljuti ja ka täna toetust NATO-le, kuid samal ajal esines endine minister ja praegune partei peasekretär Mihhail Korb eesti- ja venekeelses meedias vastakate seisukohtadega, teatades vene keeles, et Eestil pole NATO liikmesust vaja, aga eesti keeles otse vastupidist. Tekib küsimus, mis riiki need rahvasaadikud teenivad ja kui usaldusväärsed nad meie riigile üldse on. Julgeolekuküsimustes ei saa olla mitmeti mõistetavusi. Loodetavasti on Keskerakonna esimees võimeline oma erakonnakaaslastega seda asja arutama ja võib-olla neid ka korrale kutsuma. Tugeva Eesti kaitsevõime lahutamatuks osaks on meie rahvusvahelised partnerid NATO-s ja hea koostöö nendega. Reformierakonna fraktsioon toetab eelnõu ja teeb ettepaneku see täna vastu võtta. Suur tänu tähelepanu eest!

14:31 Esimees Eiki Nestor

Oudekki Loone Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:31 Oudekki Loone

Kallid kolleegid! Ma soovitan teil kõigil võtta ette see eelnõu, mille nimetus on käibemaksuseaduse ja riigikaitseseaduse muutmise seadus ning mis on Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkuleppe rakendamine. Selle seadusega muudetakse käibemaksu. See on tehniline seadus. Meile tuli suure üllatusena, et seda tõlgendatakse hiiglaslike truudusvannetena. See ei ole seda, see on käibemaksuseadus. Kallid kolleegid, kui me seda hääletame, siis ärme unustame, et täna me otsustame maksude üle, mitte millegi muu üle. Aitäh!

14:32 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole, läheme lõpphääletuse juurde. Kuna ka see eelnõu vajab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis teeme palun kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 92 Riigikogu liiget.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse ja riigikaitseseaduse muutmise seaduse (Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse

kaitsekoostöö kokkuleppe rakendamine) eelnõu 431. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu vastuvõtmise poolt oli 91 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse ja riigikaitseseaduse muutmise seadus on vastu võetud.

---

3. 14:35 Vabariigi Presidendi ametihüve seaduse ja Vabariigi Presidendi töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (436 SE) kolmas lugemine

14:35 Esimees Eiki Nestor
Põhiseaduskomisjoni algatatud Vabariigi Presidendi ametihüve seaduse ja Vabariigi Presidendi töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu 436 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Komisjoni ettepanekul on vaja teha lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, ka see eelnõu vajab Riigikogu koosseisu häälteenamust, seega teeme palun kohaloleku kontrolli!
Kohaloleku kontroll
Hetkel on kohal 90 Riigikogu liiget.
Panen hääletusele põhiseaduskomisjoni algatatud Vabariigi Presidendi ametihüve seaduse ja Vabariigi Presidendi töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu 436. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu vastuvõtmise poolt oli 90 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Vabariigi Presidendi ametihüve seaduse ja Vabariigi Presidendi töökorra seaduse muutmise seadus on vastu võetud.

---

4. 14:38 Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (440 SE) kolmas lugemine

14:38 Esimees Eiki Nestor
Ja nüüd Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 440 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Komisjoni ettepanekul on vaja panna eelnõu lõpphääletusele.
Austatud Riigikogu, ka siin on vajalik koosseisu häälteenamus. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Seekord on 87 kohalolijat.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 440. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 440 vastuvõtmise poolt oli 86 Riigikogu liiget, erapooletuid 1, vastu ei olnud mitte keegi. Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

---

5. 14:40 Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (suhtumise karmistamine sõiduki joobes juhtimisse) eelnõu (328 SE) kolmas lugemine

14:40 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse algatatud karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (suhtumise karmistamine sõiduki joobes juhtimisse) eelnõu 328 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Külliki Kübarsepp Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:40 Külliki Kübarsepp

Hea esimees! Head rahvasaadikud! Vabaerakonna fraktsioon ei toeta eelnõu 328. Selle puhul ei nähta suure süsteemi sees inimest, vaid lüüakse kõiki ühe vitsaga, see aga ei lahenda probleemi. Jah, joobes sõitmine on tõsine probleem ja sellega tuleb tegeleda, kuid eri meetmete koosmõjus. Tähtis on teha vahet neil, kes on teadlikult liiklushuligaanid, ja neil, kes on sõltlased. Sõltlased vajavad ilmselgelt ravi, mida aga sisuliselt ei pakuta, kui võrrelda näiteks narkomaanide raviga.
Selle eelnõuga ütleb seadusandja selgelt, et ta ei usalda uurimisasutusi ega kohut. Kehtivate seaduste alusel on võimalik määrata rangemaid karistusi, kuid nagu kinnitas Priit Pikamäe neljapäeval siinsamas puldis, on siiani poliitiliselt otsustatud, et pigem eeldatakse inimesest head, muutumisvõimalust, ning seetõttu ongi kokkuleppemenetlusel karistuspoliitikas nii suur osakaal. Seadusandjana vähendame kohtu autonoomsust automaatse vangistuse põhimõtte seadustamisega. Muide, sellega kutsume esile võimaluse, et rikume ka põhiseadust. Õigusriigi põhimõte aga ei ole selline, et täitevvõim hakkab seadusandja käe läbi karistusi mõistma. Peame olema üle poliitilisest võimujanust ja tegelema probleemide lahendusega sisuliselt. Palun ärme läheme haneks loosungite peale ja ärme hääletame selle eelnõu poolt! Aitäh!

14:42 Esimees Eiki Nestor

Hanno Pevkur Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:42 Hanno Pevkur

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Selle eelnõuga me oleme mäletatavasti korra juba siin saalis tegelenud. Siis oli osal valitsusliidu liikmetest mõistus peas – saadi aru, et kohtuvõimu piiramine ei ole midagi sellist, mida saab toetada. Ma saan aru, et vahepeal on piisavalt valitsusliikmete ja rahvasaadikute käsi väänatud, neid korrale kutsutud, isegi komisjonides liikmeid välja vahetatud, selleks et saaks selle eelnõu uuesti siia saali tuua. See on selline asi, mida võib küll eeldada valitsuselt, aga siin saalis siiski näha ei tahaks. Riigikogu saal ja Riigikogu komisjonide töö ei peaks olema see koht, kus inimesed lähevad komisjonist ära, sest neile ei meeldi arutatav eelnõu, aga siin saalis peavad nad seda toetama. Meil on kohtuvõimu piiramise küsimuses alati võimalik võtta seisukoht, et jah, piirame, aga kui hakata natukenegi järele mõtlema, mida me praegu otsustame, siis me ei otsusta sisu mõttes praegu isegi mitte kohtuvõimu piiramise üle, vaid õigusriigi toimimise üle. Kohtuvõim on demokraatlikus riigis sõltumatu ja vaba. Kui me läheme seda piirama, öeldes kohtunikule ette, mida ta peab tegema, siis me oleme põhimõtteliselt asunud valele teele, mineviku teele, sinna ühiskonda, kus ka kohtuotsuseid telliti ja ette öeldi. See ei ole see Eesti, kus me peaksime olema või elama.
On mitu põhjust, miks Reformierakond ei saa selle eelnõu poolt hääletada. Üks ja peamine on loomulikult see, et kohtuvõimu otsustusvabadust ei saa piirata. Ja olgu siis ära öeldud ka teine põhjendus neist paljudest. Õigupoolest mainisin juba eelmisel korral selle eelnõu menetlemise ajal, et kui karistusõiguse põhimõtteid minnakse muutma ühest küljest, n-ö ühte hammast parandades, siis sellest head nahka ei tule. Karistustel on oma loogika. Loomulikult, roolijoodikuid tuleb karistada, selles ei ole mingit küsimust. Aga karistuste gradatsioonis on siiski tähtis, millise teo eest milline karistus on Eesti vabas ühiskonnas ette nähtud.
Kas on mingeid muid võimalusi selle eelnõu sisu saavutamiseks? Loomulikult on. Alati on jube lihtne tulla ja öelda, et seadusandja on rääkinud ja nüüd me hakkame kõiki inimesi vangi panema. Võib-olla on see kellegi jaoks mõistlik. Minu jaoks on mõistlik see, et karistuste süsteem on tervik ja eri karistused erinevate tegude eest peavad olema omavahel proportsioonis. Ehk on kaks peamist põhjust: esiteks, karistuse süsteemi ei saa lihtsalt n-ö ühte hambaauku parandades lõhkuda, ja teiseks, kohtuvõimu piiramine sellisel moel, lihtsalt jõuga, ei ole aktsepteeritav. Nendel põhjustel ja veel mõnel muul väiksemal põhjusel ei saa Reformierakonna fraktsioon seda eelnõu toetada. Aitäh!

14:46 Esimees Eiki Nestor

Raivo Aeg Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

14:46 Raivo Aeg

Austatud juhataja! Head kolleegid! Ma olen tõsiselt hämmingus ja mures selle pärast, mida meie kallid kolleegid, eeskätt just opositsioonierakondadest, siin räägivad. Ma usun, et nad räägivad lihtsalt sellepärast, et nad peavad vastu rääkima, sest see on nende kohus opositsioonis olles, aga tegelikult südames ikkagi toetavad seda, et nii ränkade õigusrikkujate karistamine peab olema vastavuses nende

teoga, nagu seda on raskes ehk kriminaalses joobes korduv sõiduki juhtimine. Ma kuulasin Külliki, harda naise südamest tulevat juttu, et me peame siin inimest nägema. Me näemegi inimest. Aga nagu ma siin oma sõnavõtus peale riigikohtunik Pikamäe ettekannet ütlesin, riigi kohus ei ole mitte ainult kaitsta õigusrikkujaid, kurjategijaid ja vange, tagades igal sammul nende inimõigusi, vaid riigi kohus, isegi põhiseaduses sätestatud kohustus on kaitsta kõiki riigi kodanikke varitsevate ohtude eest ning tagada neile julgeolek kõigi võimalike meetmetega.
Kindlasti on kriminaalses joobes sõitev isik, roolijoodik kõige suuremaks ohuks meile, meie lähedastele ja sõpradele, kes lähevad pahaaimamatult liiklusesse ja võivad seal sattuda ise mingitki rikkumist põhjustamata väga ränkade tagajärgede ohvriks.
Meil on ju küll ja küll näiteid, et ühiskond ei ole rahul. Ühiskond on frustreerunud kohtu ja ka prokuratuuri leebusest, kui keegi on liikluses sõitnud vigaseks või suisa tapnud inimesi, aga karistused on peaaegu olematud. Tullakse välja tingimisi karistustega, kuigi me ju teame väga selgelt, et kui süüalune tuleb kohtumajast välja, olles saanud tingimisi karistuse, siis ta ütleb, et ah, mul läks hästi, ma ei saanudki karistada, pandi mingi tingimisi karistus. Seega, tingimisi karistus ei ole ühiskonnas tunnetatav karistus. Me ei räägi nendest, kes on eksinud ühe korra. Me räägime sellest, et nende suhtes, keda on korduvalt kriminaaljoobes kinni peetud, tuleb karistust karmistada. Siin tuleb anda ette alampiir, millest algab karistus. See võiks olla ka šokivangistus. See tooks mõnele inimesele mõistuse pähe. Loomulikult mõnele ei too ka veel aru pähe.
Siin räägiti ühe hamba ravimisest. Aga tegelikult see ei ole ju nii. Juba praegu on olemas mitmesuguseid preventsiooniprogramme – küll rakendab neid politsei, küll tehakse koostööd prokuratuuriga –, et anda inimestele võimalus paranemiseks. Aga nagu me näeme, see ei aita. Sellepärast tuleb seadusandjal, parlamendil astuda ise samme, et abistada meie menetlusasutusi, kohtuinstantse, et nad julgeksid teha õiglaseid ja asjakohaselt otsuseid ning määrata karistusi. Mina arvan küll, et on väga õiglane initsiatiiv sellistele ränkrasketele õigusrikkumistele adekvaatselt reageerida ja karmistada suhtumist potentsiaalsetesse mõrvaritesse – sest nad on ju potentsiaalsed mõrvarid, kes oma tegevusest muul viisil aru ei saa. See on minu arvates päris asjakohane ja adekvaatne võimalus sellele osutada. Aitäh!

14:51 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Külliki Kübarsepal on ilmselt soov vastulauseks. Palun!

14:51 Külliki Kübarsepp
Aitäh! Just. Kuna minu nime nimetati, siis ütlen oma tähelepaneku. Kui inimesed saadetakse automaatselt vanglasse, siis vangla ei ole see asutus, mis parandab inimese hoiakuid ja suhtumisi, vaid selleks tuleb rakendada teisi meetmeid. Selle eelnõu üks suuremaid probleeme on see, et me läheme ja hakkame kohtu eest ise karistusi määrama. See ei ole õige. Me peame vaatama seda eelnõu kui kobarlahenduste pakkumist. See, millega me praegu tegeleme, ei ole õiglane.

14:51 Esimees Eiki Nestor
Tarmo Kruusimäel ei ole õigust vastulauseks, sest tema nime ei ole mitte keegi nimetanud, mitte üheski sõnavõtus. Nii, läbirääkimised on peetud ja ka vastulause kuulatud. Läheme lõpphääletuse juurde. Austatud Riigikogu, ka see eelnõu vajab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreerus 82 Riigikogu liiget, puudub 19.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 328. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 328 vastuvõtmise poolt oli 58 Riigikogu liiget, vastu 24, erapooletuid ei olnud. Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

---

6. 14:55 Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (385 SE) kolmas lugemine

14:55 Esimees Eiki Nestor

Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 385. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole, läheme lõpphääletuse juurde. Ka siin on vaja koosseisu häälteenamust. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Hetkel on kohal 83 Riigikogu liiget.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 385. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 385 vastuvõtmise poolt oli 80 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi ja erapooletuid ka ei olnud. Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

---

7. 14:58 Kriminaalmenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise seaduse (Euroopa uurimismääruse direktiivi ülevõtmine) eelnõu (442 SE) kolmas lugemine

14:58 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud kriminaalmenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise seaduse (Euroopa uurimismääruse direktiivi ülevõtmine) eelnõu 442 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde. Austatud Riigikogu, ka siin on vajalik koosseisu häälteenamus. Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolekust andis teada 84 Riigikogu liiget.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud kriminaalmenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise seaduse 442 eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 442 vastuvõtmise poolt oli 78 Riigikogu liiget, vastu 7, erapooletuid ei olnud. Kriminaalmenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise seadus on vastu võetud.

---

8. 15:00 Töövaidluse lahendamise seaduse eelnõu (407 SE) kolmas lugemine

15:00 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud töövaidluse lahendamise seaduse eelnõu 407 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.

15:01 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Riigikogu! Palja silmaga on näha, et te viibite saalis, kuid nüüd tuleb tõendada ka, et te olete kohal, kuna see eelnõu vajab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust. Kohaloleku kontroll.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 85 Riigikogu liiget, puudub 16.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud töövaidluse lahendamise seaduse eelnõu 407. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu poolt hääletas 84 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Töövaidluse lahendamise seaduse eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

9. 15:03 Maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (432 SE) kolmas lugemine

15:03 Aseesimees Enn Eesmaa

Üheksas päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 432 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised fraktsioonidele. Arto Aas Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

15:03 Arto Aas

Austatud Riigikogu! Ma arvan, et see on üks nendest eelnõudest, mille poolt on täna hea meel hääletada. Reformierakond kindlasti toetab maavalitsuste reformi lõpuleviimist. Me ise olime selle reformi algatamise juures eelmisel aastal. Kui valmis riigiülesannete analüüs, siis maavalitsuste temaatika oli ühes nendest peatükkidest, mille puhul selgus, et senisel viisil jätkamine ei ole enam otstarbekas, igal juhul tuleb töökorraldust muuta. Aja jooksul on maavalitsuste roll niivõrd palju muutunud. Selles rolli muutumises ei ole kindlasti põhjust süüdistada maavanemaid või maavalitsuste töötajaid. Ma usun, et enamik neist on oma tööd teinud südamega, nii hästi kui võimalik. Pigem peavad erakonnad, kes on läbi aegade valitsuses olnud, ise peeglisse vaatama ja küsima, kas otsus maavanemad kunagi ammu politiseerida oli selle institutsiooni jaoks õige otsus või mitte. Pigem mitte ja täna me näemegi selle protsessi õnnelikku lõppu.
Aga ma arvan, et veelgi olulisem on pärast tänast, kui seadus on vastu võetud, keskenduda sellele, kuidas see reform jõustub. Maavalitsuste sulgemine 1. jaanuarist satub samasse ajajärku omavalitsuste ühinemisega, kui omavalitsused alles moodustuvad uutes piirides ja uute juhtorganitega. Kindlasti on siis üksjagu segadust, väga palju uusi protsesse ja inimesi. Tekib küsimus, kas nad on sel ajal valmis täitma ka uusi kohustusi ja kuidas on riigiasutused valmis ülesandeid üle võtma. See kõik on praegu alles ettevalmistusjärgus. Nii et ma loodan, et Rahandusministeerium ja teised vastutavad ministeeriumid annavad allesjäänud poole aasta jooksul endast maksimumi, et reform toimuks sujuvalt ja need funktsioonid saaksid tõepoolest täidetud. Üldiselt on see õige asi, õigel ajal või isegi natuke sellest hiljem. Ja ma loodan, et see seadus saab vastu võetud. Aitäh!

15:06 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Külliki Kübarsepp Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel!

15:06 Külliki Kübarsepp

Hea aseesimees! Head rahvasaadikud! Vabaerakonna fraktsioon on sama meelt, et maavalitsuste aeg on ümber. Maavalitsuste rolli vähendati tõesti drastiliselt hetkest, kui maavanemad politiseeriti, st peale sajandivahetust. See on taas kord näide poliitilise kultuuri muutumisest halvemuse suunas peale Res Publica tulekut.
Vabaerakond on aga kriitiline, kuidas taas kord on eelnõu raames asju aetud. Esiteks on kõik toimunud liigselt kiirustades. Tulemuseks on muudatused, mis ei pea silmas pikaajalist perspektiivi. Tihti on lahendused tugevama tsentraliseerimise suunas. Järelevalve koondumine poliitilistesse ministeeriumidesse pole tark valik ning lähiajal tuleb leida alternatiivseid lahendusi. Kõikvõimalikud tegevused ja otsused tuleb jätta kohapeal otsustamiseks, kui võimalik. Kindlasti tuleb kiiremas korras üle vaadata planeeringute teema ja viia see Tallinnast ära kohalikesse keskustesse.
Meie kriitika käib ka valdkonna eest vastutava ministri *versus* ameti mõistete juurutamise kohta. See muudab riigivalitsemise pimedaks ja vastutus hajub. Ja see pole ka sisuliselt õige ega vastutustundlik. Maavalitsuste reformi tagajärgi koos haldusreformi puudujääkidega hakkame siin tõenäoliselt menetlema. Loodan, et seda ei tehta siis nii kiirustades ja pinnapealselt ning sisulistesse aruteludesse ja alternatiivide väljatöötajate ringi kaasatakse ka parlament, mida seekord ju tegelikult ei tehtud. Hoolimata nendest kriitilistest tähelepanekutest toetab Vabaerakonna fraktsioon maavalitsuste reformi ja ka järgmise päevakorrapunkti eelnõu. Aitäh!

15:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Ivari Padar Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel.

15:08 Ivari Padar

Lugupeetud härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Jaa, selle eelnõu üle hääletamine täna on iseenesest õige märgiline asi. Üks etapp avaliku võimu ümberkorraldamisel, moderniseerimisel saab läbi. Ja eks järgmise etapi lõpp, ma hakkasin mõtlema, oleks eeldatavasti tõesti see, kui

Justiitsministeerium saab valmis Vabariigi Valitsuse seaduse uue redaktsiooni. Minu tunnustus eelmisele valitsusele, kelle ajal hakkasid pihta kõik need protsessid, mis on praeguseks ka siia jõudnud. Kui rääkida selle eelnõu headest külgedest ja murekohtadest, siis kindlasti on murekoht, millest on kogu menetlemise käigus palju räägitud, tempo. Ka ei ole päris hea, et Riigikogu seati sellisesse olukorda, kus see 1. jaanuar 2018 peale suruti. Seda asja võiks tulevikus eelnõude menetlemisel kuidagi teistmoodi ajada. Samas leiti kohapeal, st kohaliku omavalitsuse liitudega ja maavalitsustega kokku puutudes väga selgelt, et veel hullem variant oleks hakata seda tähtaega nihutama.
Nii omavalitsuste valimised kui ka maavalitsuste likvideerimine satuvad tõesti väga lähedasse aega. Ja selge on, et üks vahepealne tasand, regionaalne või horisontaalne tasand kaob riigi ja omavalitsuste vahelt ära. Eks see vajab tulevikus analüüsi, kas niimoodi saab või ei saa. Ma üldse ei välista seda, et ühel hetkel tuleb regionaalne tasand mingil moel tagasi. Me oleme endale – ka Riigikogu liikmed, kes me oleme selle eelnõuga tegelenud – aru andnud, et see on edasise analüüsi küsimus. Ja mitme asja puhul, millest on siin ka algusest peale räägitud, näiteks maakonna planeeringute või järelevalve teema, me oleme protokollinud, et see vajab analüüsi, kuidas need umbes kahe aasta jooksul toimima hakkavad. Eks me Riigikogus peame ka vajaduse korral olema valmis ühe või teise asja puhul vigade paranduseks. Nii see on. Aga igat moodi on hea, et me oleme tänaseks selle verstapostini jõudnud. Edu meile edaspidiseks avaliku võimu ümberkorralduste ettevalmistamisel!

15:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Helmut Hallemaa, Eesti Keskerakond.

15:11 Helmut Hallemaa
Palun lisaaega!

15:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, kaheksa minutit!

15:11 Helmut Hallemaa
Hea juhataja! Head kolleegid! Täna on kindlasti oluline päev haldusreformi ja ka riigireformi mõttes. Korraga on laual järjest kaks seaduseelnõu: 432 ja 433 ehk maavalitsuste tegevuse lõpetamine ja ümberkorraldamine ning sellest tulenev kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmine. Ma teen kaks sõnavõttu ühes, mis on ka vastutulek, hea tahte avaldus kolleegidele: teil on võimalik rohkem sõna ja ka vaheaegu võtta, et meie eeldatav ja kardetav ööistung oleks selle võrra lühem. See oli sissejuhatav kõrvalepõige või kõrvalepõikav sissejuhatus.
Keskerakond on kogu aeg toetanud kohalikele omavalitsustele tegutsemiseks suuremate õiguslike ja eelarveliste võimaluste andmist, neid loovat ja tagavat haldusreformi ning ka sisulist, läbimõeldud riigireformi. Nagu siin juba eelkõnelejad ütlesid, täna teeme selles osas esimesed põhjalikud sammud. Kui rääkida riigireformist ja haldusreformist tervikuna, siis haldusterritoriaalne reform oma võlude ja valudega on lõppemas. Sellega tuleb nõustuda. Sisulise haldusreformi käigus saavad omavalitsused ülesandeid juurde vaid ühest kohast, nimelt maavalitsuste tegevuse lõpetamisest. Kindlasti on ees järgmine etapp koos 2009. aastal ära võetud tulubaasi tagasiandmisega. Maavalitsused muudeti minu arvates tegelikult juba varem piiratud õigustega haldusorganisatsiooniks. See oli aastal 1993, kui nad peale lühikest omavalitsuslikku tegutsemist muudeti riigi organisatsiooniks, riiklikuks haldusorganisatsiooniks maakondlikul tasandil. Ja eks see praegune tegevus liigub loogilises suunas. Siin on öeldud, et maavalitsuste ülesannete andmine – seda ongi võimalik teha ainult kahes suunas, anda neid omavalitsustele, omavalitsusliitudele või riigile – riigile on justkui paha. Aga ma arvan, et järelevalvelisi funktsioone ju mujale kui ministeeriumidele anda ei olegi, olgu haridusvaldkonnas, olgu Justiitsministeeriumile minevate õigusdokumentide puhul. Ega neid ei olegi tegelikult mujale anda. Ka siiani täitis neid ülesandeid riiklik asutus ehk maavalitsus. Ja tulevikus on tõesti tähtis regionaalse kultuuri küsimus see, et nende ministeeriumide ametnikud ja ka ministeeriumide üksused jääksid regioonidesse, omavalitsustele võimalikult lähedale.
Põhiseaduslike institutsioonide reform, millest täna räägitud ei ole, on ka kindlasti ees. Üks olulisemaid asju, millele viitas vilksamisi või möödaminnes ka hea kolleeg Ivari Padar, on ikkagi omavalitsuste tulubaas, mille vähendamine on aastast 2009 omavalitsuste seisukohalt ebaõiglust tekitanud. Riigi koha pealt on tegelikult öeldud, et masu on ammu läbi. Nüüd on võimalik see heastada ja ka omavalitsuste

tulubaas taastada. Ja hoolimata sellest, et need eelnõud ei ole veel siia saali tulnud, annab praegune koalitsioon – Keskerakond ning meie head partnerid Isamaa ja Res Publica Liit ja sotsiaaldemokraadid – riigi eelarvestrateegia alusel järgmise kolme aasta jooksul omavalitsuste tulubaasi koos tasandusfondiga juurde 30 miljonit iga aasta. Sellele lisanduvad tulubaasi taastamise vahendid. Nii et järgmisel aastal teeb see 30 miljonit, ülejärgmisel 45 miljonit ja 2020. aastal 55 miljonit eurot. Kindlasti on see oluline, sest see võimaldab omavalitsustel muutuda sisulisemaks ja jõulisemaks ning teha inimeste jaoks olulisi asju. Omavalitsus on ju inimestele kõige lähemal paiknev haldustasand. See tõstab omavalitsuste üldist eelarve mahtu 23–24%-lt 28–29%-le ehk vaid 5–6%. Nii et tegelikult on veel päris pikk maa minna, et jõuda Põhjamaadele ligilähedalegi.
Järgmises seaduseelnõus on üks oluline asi, mida Vabaerakond on siin rõhutanud. See on asustusüksuste ja külade võimaluste suurendamine nn enesemääramisõiguse täitmiseks või otsustamiseks, millisesse haldusüksusse nad kuuluda tahavad. Tegelikult langeb volikogude häälteenamuse piir kahelt kolmandikult 51%-le. See on hästi oluline muutus, sest nii on palju lihtsam volikogudes otsuseid teha. On selge, et omavalitsusi, mis on kaitstud nii põhiseadusega kui ka Euroopa kohaliku omavalitsuse hartaga, ei saa sellisest olulisest õigusest päris ilma jätta.
Lõpuks tasub mainida, et tulubaasi taastamine, mis on valitsuses ja mis kindlasti ka meile siia jõuab, tähendab seda, et ligi 50 miljonit, mis on aastast 2009 igal aastal omavalitsustelt ära võetud, tuleb nüüd tagasi. Nii et see on oluline asi. Ma arvan, et me täna teeme esimese olulise sammu, aga kindlasti on meil päris pikk maa minna. Nii et me saame siin haldusreformi ja riigireformi asjadega tegeleda mitme istungi jooksul.
Mul oli plaan ja ülesanne kutsuda Keskerakonna nimel kõiki üles nende kahe eelnõu poolt hääletama. Mul on hea meel, et ma saan lihtsalt tervitada ja märkida, et ka teised fraktsioonid on sama meelt. Nii et me ilmselt üksmeelselt võtame need kaks eelnõu vastu. Aitäh!

15:17 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem sõnavõtusoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 432 lõpphääletus ja me valmistume selleks hääletuseks saalikutsungiga.
Austatud Riigikogu, kuna ka eelnõu 432 seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus, siis palun teeme kohaloleku kontrolli!
Kohaloleku kontroll
Kohal on 88 rahvasaadikut.
Austatud kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 432. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 89 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

10. 15:21 Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teiste haldusreformi elluviimisega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu (433 SE) kolmas lugemine

15:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Järgmine päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teiste haldusreformi elluviimisega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu 433 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Andres Metsoja, IRL-i fraktsioon. Palun!

15:21 Andres Metsoja

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! Nende kahe eelnõuga me tegelikult paotame vaikselt riigireformi ust ja püüame lasta ruumi värsket õhku, mille suhtes me oleme erinevate poliitiliste jõudude koostöös pikka aega heitlikud ja umbusklikud olnud. Nüüd on ses mõttes läbimurre algamas ja ma loodan, et meil kõigil jätkub ühiselt jaksu ja jõudu selle teemaga tõsiselt tegeleda, et see ei jääks üheks ponnistuseks ja poolikuks avanguks.

Tõepoolest on ju nii, et maavalitsuste aeg on väga paljudel põhjustel ümber saanud. Suuresti just seetõttu, et me oleme poliitilisel tandril loonud situatsiooni, kus me oleme pea kümme aastat püüdnud ühte institutsiooni kaotada ja tegelikult ka natukene alavääristada, olenemata sellest, et väga paljud maavalitsused on Eesti tasakaalustamise kontekstis teinud maakonna tasemel väga head ja tulemuslikku tööd. See on omakorda andnud jõudu juurde omavalitsusliitudele, kes on püüdnud seda tühimikku täita ja teha paremat koostööd, võttes maavalitsustelt ülesandeid üle, olgu selleks kas või ühistranspordi korraldamine.
Praegu astutakse usinalt samme selles suunas, mis puudutab arenguagentuuride loomist maakondades. Koalitsioon on pakkunud ka täiendavaid võimalusi selleks, et näiteks lairiba baasvõrgu ehk juurdepääsuvõrgu edasiarendamisega arendada kohalikku ettevõtluskeskkonda ja elukeskkonda. Tegelikult on neid tegevusi, millega sellisel kohalike omavalitsuste jaoks küllaltki segasel ajal rinda pista, küll ja küll.
Kahtlemata kujundab haldusreform jätkuvalt Eesti elu järgmisel paarikümnel aastal, mõjutades täiskasvanuid, lapsi, omavalitsusi endid ja ka nendega seotud institutsioone. Ja selleks, et linnades ja valdades oleks hea elada ning elanikel oleks seal tööd, peab omavalitsus olema tugev ja kahtlemata ka teotahteline. See tagab paremad teenused, professionaalsema ametkonna ja rohkem raha investeeringuteks. Loomulikult ei saa jätta mainimata ka seda, et professionaalne suhtumine loob ka soodsama ettevõtluskeskkonna.
Ühest küljest on haldusreform tõepoolest lõpule jõudmas. Ühinemiste ja liitmistega saame sügisel koos kohalike valimistega ühele poole. Täna võtame siin saalis vastu seadused, mis kaotavad maavalitsused, ja jagame ülesandeid omavalitsustele. Reguleerime ühistranspordi edaspidise korraldamise võimalusi ja teeme veel palju muudki. Teisalt on see alles algus suurte ja tugevate omavalitsusteni jõudmisel. Mina isiklikult toetan väga selgelt maakonnasuuruste omavalitsuste teket. Kuigi selleks sügiseks tekib neid ainult kaks, ei tohiks Riigikogu peatuda. Ja ambitsioonikuse toetamiseks tuleb omavalitsusi liitumisel jätkuvalt ka rahaliselt motiveerida.
Paljuräägitud rahastamisest ehk kassast, mis kumiseb. Seni on meil rahastamismudel kokku leppimata. Me oleme teinud ettepaneku muuta praegust võib-olla isegi veidi sotsialistlikku tasandusfondi mudelit. See ei motiveeri omavalitsusi oma majandamist parandama ega elanike sissetulekuid suurendama, pigem demotiveerib neid, kes on edukad.
Aga tuleme käesoleva eelnõu juurde. Sellega antakse senised maavalitsuste ülesanded ühistranspordi korraldamisel üle Maanteeametile võimalusega anda need omakorda üle ühistranspordikeskustele. Ühistranspordi korraldamisel peab eesmärgiks olema tihedam sõidugraafik ja laiem liinivõrk, mitte lausdoteeritud ühistransport. Majandusminister nimetab seda tasuta ühistranspordiks, aga tasuta asju pole ju tegelikult elus olemas.

15:26 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas soovite lisaaega?

15:27 Andres Metsoja
Jah, viimaseks lauseks.

15:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Oi, selleks jääb siis küll aega.

15:27 Andres Metsoja
See kõik tuleb ikka millegi arvel. Aitäh!

15:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Istungi juhataja arvas, et mõned laused tulevad veel juurde. Hüva! Sulgen läbirääkimised, kuna kõnesoove enam ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 433 lõpphääletus, mis tähendab selleks valmistumist.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teiste haldusreformi elluviimisega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu 433. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 77 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 433 on seadusena vastu võetud.

---

11. 15:30 Metsaseaduse ja looduskaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (396 SE) kolmas lugemine

15:30 Aseesimees Enn Eesmaa
11. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud metsaseaduse ja looduskaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu 396 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised fraktsioonidele. Artur Talvik Eesti Vabaerakonnast, palun!

15:30 Artur Talvik
Hea aseesimees! Head kolleegid! Metsa teemal olen ma pidanud käima siin puldis juba mitu korda rääkimas, aga kuna kordamine on tarkuse ema, siis tahan mõningad olulised asjad veel kord üle rääkida. Kõigepealt, Vabaerakonnale jääb suuresti arusaamatuks, miks see seadus üldse avati, miks on vaja seda seadusmuudatust nii kiiresti ja nii jõuliselt läbi suruda ja miks seda kõike tehakse praegu, kui peagi hakatakse arutama metsanduse arengukava 2030. aastani. Ehk see on see koht, kus peaks põhiprintsiibid paika panema.
Teiseks, Vabaerakond on positiivselt häälestatud selle koha pealt, et mitu meie olulist ettepanekut läksid läbi. Muu hulgas läks läbi ka see, et tänu meie ettepanekule ei tehta meeletuid lageraiealasid. Neid ei saa teha, st lageraie puhul jääb endiselt see seitsme hektari piir. Me leiame, et see on suur võit, ja täname muidugi ka komisjoni liikmeid, et nad sellest aru said ja meie ettepaneku poolt hääletasid. Aga võib-olla kõige olulisem asi on kuuskede raievanuse langetamine, mis on eelnõusse sisse läinud. Igasugused demagoogilised väited, miks on seda vaja teha, ei ole pädevad. Meie seisukoht on, et seda ei peaks muutma, see peaks jääma endiseks. Ja me veel kord toonitame, et meie arust tehakse see käik ennekõike RMK-st suurema kasumi saamiseks, teisest küljest ka tööstuse surve tõttu, sest tegemist on kõige kvaliteetsema puiduga, mis Eesti metsas massiliselt kasvab.
Selle seaduse menetluse käik ja kõik need debatid, mis sellega seoses on toimunud, on viinud meie mõtte nii kaugele, et Eestis ei ole tegelikult ühiskondlikku või, ütleme, rahvuslikku kokkulepet, milline on metsa puhul see tasakaal: kui palju saavad näiteks kasu turismiettevõtted, kui palju on sellest sotsiaalset kasu, kui palju kultuurilist kasu jne. Ka majanduslikus plaanis, kõikidest nendest debattidest, mis on selle seadusmuudatusega kaasas käinud, on selgeks saanud, et metsa juurdekasvu ja raiemahtude osas ollakse väga erinevatel seisukohtadel. See tähendab seda, et meil ei ole rahvuslikku kokkulepet, et näete, kui me raiume sellest rohkem ja sellest nooremaid, siis meie mets ei taastu. Seda ei ole ja me kutsume endiselt üles Eesti avalikkust ja ka eri vaatenurki esindavaid teadlasi seda keskpunkti üles leidma, et tasakaal säiliks.
Kindlasti pean veel lõpetuseks ütlema, et Vabaerakond ei ole metsade raiumise totaalne vastane. Ma isegi elan palkmajas ja ma ei tea, mis imeasjad seal kõik on puidust tehtud. Me saame väga hästi aru, et puidutööstus on Eestile oluline tööstusharu. Aga teisest küljest me saame ka aru, et kui me rikume selle tasakaalu, siis me kaotame ühe kõige suurema väärtuse – see on mets. Seega, kuna sisse on viidud kuuskede raievanuse jõuline alandamine, siis Vabaerakond hääletab selle seaduse vastu. Aitäh!

15:35 Aseesimees Enn Eesmaa
Eerik-Niiles Kross Reformierakonna fraktsiooni nimel.

15:35 Eerik-Niiles Kross
Hea juhataja! Head kolleegid! Kõigepealt tahan öelda, et me oleme valinud selle seaduse kolmandaks lugemiseks väga ebaõnnestunud kuupäeva. Eesti ajaloos on sellel päeval juba piisavalt kurbi sündmusi aset leidnud. Arutelud selle metsaseaduse ümber on olnud küll väga emotsionaalsed siin saalis, aga kahjuks vähemasti minu arvates absoluutselt ebapiisavad. Ei mina ega väga paljud minu kolleegid ole saanud vastust kõige põhilisemale küsimusele selle muudatuste paketi kohta. Ja see on see, et miks on tarvis langetada kuusikute lubatud raievanust 60 aastale. On erinevaid vastuseid, erinevaid vastuargumente, aga veenvat selgitust ei ole.

Näiteks on öeldud, et kliima soojenedes kasvavad kuusikud kiiremini ja on juba praegu varasemas eas küpsed. Samas on öeldud, et see puudutab ainult 2% kuusikutest. Ja enam-vähem samas ettekandes on ka öeldud, et see puudutab 75% kuusikuid. On väidetud, et tegemist on metsatööstuse survele allumisega. Ja veel on öeldud, et kõik on parimate metsateadlastega läbi arutatud ja et me selle muudatusega tegelikult hoopis kaitseme loodust. On väidetud, et kui me raievanust ei alanda, siis ei saavat juurepessi kahjustuse ohuga metsa raiuda. Samas on teada, et tegelikult saab seda ka praeguse seaduse järgi raiuda, kui võtta patoloogi tõend.
Keskkonnakomisjoni esimees, keda kahjuks saalis ei ole, on komisjonis olnud raievanuse langetamise vastu. Samas on ta siit puldist kutsunud meid kõiki üles seda seadust toetama. On räägitud, et kõige olulisem on raiuda metsa vähem, kui on juurdekasv, ja on väidetud, et raievanuse alandamine ehk rohkema raiumise lubamine toetab kuidagi seda põhimõtet. Muide, vahepeal on astunud ametisse ka uus keskkonnaminister, kes vaevalt et on saanud aega selle seadusega põhjalikult tutvuda. Nii et taas on olukord, kus üks aastakümnetes mõõdetava mõjuga seadus võetakse niimoodi vastu, et ei vana ega uus minister ei vastuta: üks saab öelda, et vana tegi, ja teine saab öelda, et tema polnud enam ametis, kui seadus vastu võeti.
Tegelikult saab muidugi vastutust selle seaduse eest ikkagi personaalselt määratleda – see vastutus lasub igalühel meist, kes siin täna hääletab. Täna ei puutu asjasse see, mida arvab asjast RMK või valitsus või metsatööstus või isegi metsakaitsjad, sest neil kõigil on vastanduvad huvid. Ma teen siiski viimase katse ja palun, et te mõtleksite tõsiselt, kas selle hääletuse puhul on olulisem see, mida kirjutab parasjagu ette ühepäevaliblikana toimiv poliitiline taktika, või on ikkagi olulisem see, mida ütleb teile teie südametunnistus.
Kas te olete isiklikult veendunud, et see otsus on õige? Kuidas sellega on, kas rahvusliku vara hoidmisel ja meie tulevikutagatise käekäigu eest seismisel on selle muudatusega midagi pistmist või ei ole? Selle hääletuse puhul peaks oluline olema ainult üks argument: kas te olete isiklikult veendunud, et see otsus on õige? Kas te olete kindlad, et see on Eesti metsa tulevikule hea? Mina ei ole. Aga kui teie olete, kas te olete võimelised oma lastele seletama, miks te täna niimoodi hääletasite, nagu te hääletate? Nii et sõltumata erakondlikust kuuluvusest või opositsiooni või koalitsiooni kuulumisest ma tõesti palun selle peale mõelda. Aitäh!

15:39 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits, Eesti Keskerakonna fraktsioon.

15:39 Peeter Ernits

Hea juhataja! Head kolleegid! Öeldakse, et tilk tõrva võib rikkuda kogu roa. Selles metsaseaduse paranduses on palju häid asju. Jah, tõepoolest, 27 000 hektarit väärtuslikke metsi – laaned ja soovikumetsad jne – oleks võinud juba ammu kaitse alla võtta. Nende õnnetute boniteediklassi Ia ja I kuusikute puhul on n-ö vorst vorsti vastu. Sisuliselt tahavad metsatöösturid noorte puude kallale minna. Praegune küpsusdiameeter on sellistes metsades 26 sentimeetrit. Kui puu on 26 sentimeetrit jäme, siis võib selle maha võtta. Ja nüüd on mäng nelja sentimeetri peale – läbimõõt tahetakse nendes kasvukohatüüpides viia 22 sentimeetri peale. Nii et jutt on neljast sentimeetrist ja sellest, et siis võiks ka 60-aastaseid või 70-aastaseid puid raiuda. Minu meelest see ei ole arukas.
Igal pool on eksperdid ja inimesed, keda sa usaldad. Mina usaldan Toomas Freyd, professorit, kes on kogu oma elu uurinud kuuske Voore jaamas. Ilmselt on ta üks paremaid kuusepuud tundvaid inimesi üldse ja mitte ainult Eestis. Tema on väga selgelt öelnud, et sellises koguses raieküpset kuusemetsa enam ei ole, see on juba maha raiutud. Seetõttu tuleks meie kuusikutes raie peatada, mis tähendaks metsaseaduse õigustühiseks kuulutamist. Ja mida ma saan selle kohta öelda? Kas öelda, et ma olen targem kui professor Frey või need, kes metsa tunnevad? Alati leidub neid, kes ütlevad, et tegelikult on asi jama või et tegelikult on asi õige. Mina ei arva niimoodi ja raiuge või tükkideks, ma ei ole sellega nõus. Jutt käib just nimelt sellest väiksest kogusest. Tõepoolest, Eestis on 192 000 hektarit kuusikuid ja praegu lubatakse raiuda 1900. Aga nüüd tahetakse raiuda 4200 hektarit, seejuures enamik, 3000 hektarit riigimetsas.
Mida sellest järeldada? Kõige naljakam on olukord meil siin Riigikogu saalis. Me oleme oma otsustes vabad. Kui ma vaatan, kuidas on meie lugupeetud keskkonnakomisjoni esimees, hea koalitsioonipartner Rainer Vakra hääletanud, siis ta on sama meelt kui mina, et ei maksa noorte kuuskede kallale minna. Mu teine hea kolleeg, keskkonnakomisjoni aseesimees Kalle Palling on samuti sama meelt. Aga

kummalisel kombel otsustas keskkonnakomisjon, et tegelikult tasub neid raiuda küll. Ma küsin siis, kelle kõrvad siit paistavad. Kes ütleb meile, mida me siin teeme? Kes ütleb seda keskkonnakomisjoni esimehele ja keskkonnakomisjoni aseesimehele? Poliitiline spekter on ju täiesti erinev. Nemad on küll vastu, aga suures saalis peaksime nagu poolt olema. On selle taga RMK boss või keegi teine? Või mõni metsatööstur, kellel on ka nimi ja nägu?
Lühidalt, Keskerakonna fraktsioon hääletab selle metsaseaduse poolt, aga mul on väga raske olla selle poolt just selle tõrvatilga tõttu. Ja ma olen siin ühte meelt oma hea kolleegi, keskkonnakomisjoni esimehe Rainer Vakraga ja tema kolleegi, keskkonnakomisjoni aseesimehe Kalle Pallinguga. Ei maksa noorte kuuskede kallale minna, kuusikute raie on juba niigi üle käte läinud. Aitäh!

15:43 Aseesimees Enn Eesmaa
Marko Pomerants Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel.

15:44 Marko Pomerants
Lugupeetud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Alustan eelnõu menetlemise kiirusest. Kolleeg Rainer Vakra rahulik menetlustempo on viinud asjaoluni, et mul õnnestus teile seda eelnõu valitsuse nimel esimesel lugemisel esitleda ja nüüd kolmandal lugemisel, lõpphääletusel saame selle ka vastu võtta. Nii palju kiirusest, seda arutamise aega on vahepeal olnud küll.
Kui nüüd see eelnõu veel sisuliselt üle käia, siis ma julgen need muudatused kolmeks jagada. Ma neid kõiki ei puuduta selle aja jooksul. Aga selles eelnõus on üks oluline sisuline muudatus ja mitte keegi teist ei arva ära, mitmenda punkti all see on. Võib-olla mõned arvavad ka. See on punktis 5, millega riik loob metsaregistri. Uus metsaregister on valmis, aga vaja on alusõigusakti, et see register luua. Selles eelnõus on ka sisulisi muudatusi, mis puudutavad metsa majandamist. Juba mainitud punkt 23 võiks siin olla stiilinäiteks, kus on tegemist teadlaste ettepanekuga.
On ka poliitilise tahte avaldusi, aga need ei käi kuuse raievanuse kohta. Näiteks punkt 3 toestab meie koalitsioonilepet, mille kohaselt tulebki tagada tasakaal selliselt, et ei raiuta rohkem, kui on metsade juurdekasv. Ja siin on ette nähtud piirangud. Punkt 40 ja 42 puudutavad läbirääkimisi kohaliku kogukonnaga või omavalitsusega enne raie algust.
Mis mind on imestama pannud, lugedes teie arutelude stenogramme, on see, et looduskaitselistele aspektidele te väga tähelepanu pole pööranud, kui välja jätta 27 000 hektarit loo- ja salumetsi, mis kaitse alla võetakse. Aga vaadake, ka VEP-ide pindalapiirang kaob ja VEP ei tähenda VEB Fondi, vaid vääriselupaika. Kui seni oli siin piirang seitse hektarit ja suuremaid alasid teha ei tohtinud, siis nüüd on see pindalapiirang ära kaotatud.
Metsa majandamisest ja selle vaenamisest. Metsa majandamine tähendab metsaseaduse kohaselt nii tema kaitset kui ka tõepoolest majandamist meile arusaadavas kitsamas mõttes. Kolmanda korruse fuajees on üks väike installatsioon ja seinal kiri, et metsa majandamine annab leiva lauale 149 000 inimesele. Kes need inimesed on? Forwarderi operaatorid, harvesteri operaatorid, rekajuhid, saeraamijuhid, taimekasvatajad, takseerijad – kellegi maale jäänud isad, vennad, õed või emad, kes sellega oma igapäevast leiba teenivad. Ja kui sügisel on riigieelarve arutelu ja tehakse muudatusettepanekuid, siis loodan, et te mõtlete – äkki see raha tuleb metsandusega seotud tuludest. Soovitan metsa minna. Praegu on väga ilus aeg lageraielankidel või uuendusraielankidel, mis on õigem mõiste. Muide, mets-harakputk õitseb, metsmaasikad õitsevad ja värskelt mulda saanud puutaimed juurduvad. Tänavu pandi Eesti metsadesse inimeste abiga kasvama umbes 30 miljonit puud. Ma loodan, et siinsete kõnepidajate hulgas on peale minu veel keegi, kes on sellesse tänavu ka sisuliselt panustanud.
Loodan, et kui te metsa satute, suure tee pealt maha tulete, siis näete ka teisi eestimaiseid puid: harilikku mändi, harilikku tamme, arukaske, sookaske, halli leppa, sangleppa, halapaju. Tõepoolest, metsanduse arengukava hakatakse peagi tegema. Ma tean, et aruteluteemasid jätkub, eeldatavasti on ka pädevaid arutlejaid. Omalt poolt tänan erametsaliitu, kes eile minu tegevusele toetust avaldas. Kutsun teid üles seda metsaseaduse eelnõu toetama. Aitäh!

15:49 Aseesimees Enn Eesmaa
Rainer Vakra Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel.

15:49 Rainer Vakra

Austatud juhataja! Head kolleegid! Marko Pomerants lõpetas selle aasta statistikaga, et tõepoolest on istutatud 30 miljonit puud. Ma loodan, et nii mõnigi siin saalis, kes on teinud väga suuri sõnu, on ka reaalselt koos Marko ja minuga metsa jõudnud ja neid puid istutanud. Eks ikka on lihtne siin saalis ja siit puldist rääkida, aga raske päriselus teha. Aga praegune valitsus on kokku leppinud asju, millest on väga kaua räägitud ja mida ei ole tegelikult seadusse raiutud.
Mina olen jätkuvalt veendunud, et Eesti metsanduspoliitika ei tohi lähtuda ainult majanduslikest eesmärkidest, vaid peab lähtuma ka ökoloogilistest ja sotsiaalsetest väärtustest. Seetõttu lisas Riigikogu keskkonnakomisjon – kordan üle, et meil oli mitmetunnine arutelu – seaduseelnõusse põhimõttelised muudatused. Minu hinnangul on neist kõige olulisem valitsuse õigus peatada uuendusraie (mult on küsitud, mida see tähendab – uuendusraie on ka lageraie), kui on alust eeldada, et raiemaht võib ületada majandusmetsa juurdekasvu. Tuletan meelde, et praegune valitsus on esimene, kelle koalitsioonileppes on selgelt ja üheselt kirjas, et me ei raiu rohkem metsa, kui juurde kasvab.
Lisaks ei saa jätta tähelepanuta punkti, et linna rohealal kasvavat metsa ei tohi edaspidi raiuda kohaliku omavalitsuse nõusolekuta ja raie kooskõlastatakse omavalitsusega enne metsateatise esitamist. Ka see on punkt, millest on omavalitsused tegelikult aastaid rääkinud, ja mul on hea meel, et see on siia metsaseadusesse jõudnud. See on muudatus, mis aitab säilitada väärtuslikku kõrghaljastust linnade rohealadel. Omavalitsused saavad lõpuks võimaluse – tegelikult võiks öelda, et lausa kohustuse – mõjutada raietöid linnade üldplaneeringuga määratud rohealadel.
Kolmandana pean tunnustama ja kiitma kõiki keskkonnakomisjoni liikmeid, et me jätsime alles kinnistupõhise metsade inventeerimise ja täiendasime seadust sättega, et edaspidi eelistatakse riikliku metsatoetuse saajana väiksema metsaomandiga erametsaomanikku. Ka see oli punkt, millest oli keskkonnakomisjonis korduvalt juttu, ja mul on hea meel, et lisaks jutule on sellest saanud punkt seaduses.
Samuti toetas keskkonnakomisjon keeldu suurendada lageraielangi ala, mis praegu kehtiva seaduse järgi ei tohi olla suurem kui seitse hektarit. Ehk ka edaspidi ei tohi lageraielangiala olla suurem kui seitse hektarit. Ja ühe väikse, kuid ma usun, et põhimõttelise muudatuse tõttu tuleb antud seaduse järgi metsatööde parema kvaliteedi tagamiseks harvesteride juhid põhimõtteliselt kooli saata. Miks me seda teeme? Just harvesteri operaatorid teevad töö käigus otsuseid, millest sõltub tulemus, mis raiesmikule maha jääb. Tagamaks nende kõrget taset, toome sisse nõude, et metsatöid tohivad teha ainult harvesteri operaatori kutsekvalifikatsiooniga töötajad.
Kokku võttes võin öelda täiesti kindlalt ja rõõmsalt, et me lisasime siia seadusesse punkte, mis selgelt vähendavad survet metsa raiumisele ning aitavad kaasa selle heaperemehelikule ja säästvale majandamisele. Tänan kõiki keskkonnakomisjoni, valitsusliitu ja opositsiooni kuuluvaid liikmeid, kes on neid muudatusi vajalikuks pidanud, neid ka komisjonis toetanud ja nende poolt hääletanud. Me kaasasime selle eelnõu menetlusse väga palju eksperte, metsaomanikke, looduskaitsjaid ja eri ametite ametnikke. Nii et kindlasti ei saa praegusel juhul juttugi olla mingist kiirustamisest või rapsimisest. Ma arvan, et võiks isegi öelda, et tegemist on kaua tehtud kaunikesega. Aitäh!

15:54 Aseesimees Enn Eesmaa

Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 396 lõpphääletus. Ettevalmistuse kutsung, palun!
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud metsaseaduse ja looduskaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu 396. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 52 ja vastu oli 24 rahvasaadikut. Eelnõu 396 on seadusena vastu võetud.

---

12. 15:57 Spordiseaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu (423 SE) kolmas lugemine

15:57 Aseesimees Enn Eesmaa

Vabariigi Valitsuse algatatud spordiseaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu 423 kolmas lugemine. Soovi korral avan läbirääkimised fraktsioonidele. Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 423 lõpphääletus. Hääletame saalikutsungi järel.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud spordiseaduse ja halduskoostöö

seaduse muutmise seaduse eelnõu 423. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 84 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 423 on seadusena vastu võetud.

---

13. 15:59 Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse ning töövõimetoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (417 SE) kolmas lugemine

15:59 Aseesimees Enn Eesmaa
13. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud õppetoetuste ja õppelaenu seaduse ning töövõimetoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 417 kolmas lugemine. Nüüd on fraktsioonidel võimalus asuda läbi rääkima. Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 417 lõpphääletus. Hääletame pärast kutsungit.
Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud õppetoetuste ja õppelaenu seaduse ning töövõimetoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 417. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 80 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 417 on seadusena vastu võetud.

---

14. 16:02 Töövõimetoetuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (468 SE) kolmas lugemine

16:02 Aseesimees Enn Eesmaa
14. päevakorrapunkt: sotsiaalkomisjoni algatatud töövõimetoetuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 468 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimistel osaleda? Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 468 lõpphääletus. Kõigepealt saalikutsung ja siis hääletus.
Panen hääletusele sotsiaalkomisjoni algatatud töövõimetoetuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 468. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 78 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 468 on seadusena vastu võetud.

---

15. 16:04 Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse muutmise seaduse eelnõu (434 SE) kolmas lugemine

16:05 Aseesimees Enn Eesmaa
15. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse muutmise seaduse eelnõu 434 kolmas lugemine. Fraktsioonidel on võimalus alustada läbirääkimisi. Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 434 lõpphääletus. Kõigepealt kutsung ja siis hääletame.
Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse muutmise seaduse eelnõu 434. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 76 ja vastu oli 4 rahvasaadikut. Eelnõu 434 on seadusena vastu võetud.

---

16. 16:06 Liiklusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (419 SE) kolmas lugemine

16:06 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse algatatud liiklusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 419 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel Külliki Kübarsepp, palun!

16:06 Külliki Kübarsepp
Hea aseesimees! Hea Riigikogu! Vabaerakonna fraktsioon ei toeta tohutute uute maksude kehtestamist, mille suur eesmärk on pelgalt eelarveaukude lappimine. Teekasutustasu seda eesmärki teenib – olla eelarvetäide olukorras, kus meil otsest majanduskriisi ei ole. Tõsi, teekasutustasu kehtib paljudes riikides, kuid seal on palju erandeid, mida millegipärast meie ametkonnad ja poliitikud Euroopa Komisjonilt küsima minna ei taha. Meie hinnangul pole see aus. Nii me jõuame sellesama Euroopa Liidu kriitikani, et me tahame Euroopa Liidus olla paavstist paavstimad, jättes tagaplaanile meie enda inimesed – sellel ei tohi me lasta juhtuda.
Mis veel vastukarva käib? Vabandust, aga see eelnõu või õigemini selline teekasutustasu lahendus teenib ainult ühe alaliidu huve. Teisi alaliite sisuliselt kaasatud ei ole ja selle tagajärjel kannatavad taas kord väikeettevõtjad. Meie Vabaerakonna fraktsioonina kavatseme jätkuvalt väikeettevõtluse, eriti maaettevõtluse eest seista. Selle eelnõu puhul peab veel enam juurde maksma maal elamisele, mis on näiteks Tallinnas toimetamisest niigi mitu korda kallim. Meie ettepanek ühtib majandusministri esialgse ettepanekuga, et maksu võiks kehtestada alates 12-tonnistest veokitest. Ja kui sellega kaasa ei tulda, siis ei tule meie ka praeguse lahendusega kaasa. Aitäh!

16:09 Aseesimees Enn Eesmaa
Toomas Kivimägi Reformierakonna fraktsiooni nimel.

16:09 Toomas Kivimägi
Väga lugupeetud istungi juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Ka Reformierakonna fraktsioon ei toeta käesolevat eelnõu ja seda alljärgnevatel põhjustel. Esiteks, seda eelnõu esitletakse muu hulgas kui Eestit läbiva transiidi ehk välismaal registreeritud veokite maksustamist, aga see on ainult väike osa sellest maksukoormusest, mis tegelikult saab osaks Eesti ettevõtjatele. 20% on hinnanguliselt see osa, mida peavad maksma välismaal registreeritud sõidukite omanikud, sõites Eesti teedel, ja see on suurusjärgus 3,4 miljonit eurot. Aga Eesti maksumaksjate, Eesti ettevõtjate, Eesti transpordiettevõtete kanda jääb tervelt 13,6 miljonit. Ehk 80% kogu selle eelnõuga planeeritavast lisatulust jääb tegelikult Eesti ettevõtjate kanda.
Teiseks ei pea Reformierakonna fraktsioon ennekõike eelmisest punktist tulenevalt õigeks, nii nagu ka Vabaerakonna fraktsioon siinkohal väljendas, teekasutustasu rakendamist veoautodele täismassiga üle 3,5 tonni kuni 12 tonni (kaasa arvatud). Ja taas kord on põhjus see, et see toob kindlasti lõpptarbijate jaoks kaasa hinnatõusu, kuna sellesse vahemikku mahuvad ka need autod, mis veavad toidukaupa, ehitusmaterjali ja muud esmatarbekaupa, mida meil kõigil, eestimaalastel, vaja on. Otse loomulikult ei jää see kulu transpordiettevõtete kanda, vaid seda kannavad lõpuks ikkagi maksumaksjad. Nemad peavad poodi leiba, piima või ka ehitusmaterjali ostma minnes selle kulu kinni maksma.
Küll aga me toetame iseenesest teekasutustasu rakendamist veoautodele täismassiga üle 12 tonni, mis on ka selle eelnõu osa. Me tegime teise lugemise käigus muudatusettepaneku, et see määr võiks olla mõnevõrra väiksem, kui on praeguses eelnõus, suurusjärgus 16% väiksem. See ettepanek tulenes ennekõike sellest, et meil oleksid naaberriikidega sarnased tingimused. Ja see teekasutustasu rehkendus veoautodele täismassiga üle 12 tonni põhines ennekõike Läti määral.
Teine põhjus, miks me tegelikult ka toetame üle 12-tonnise täismassiga veoautode maksustamist, tuleneb sellest, millest ma alustasin. Kui võtta eelnõu vastu sellisel kujul, nagu koalitsioon on selle meile täna lauale pannud, maksavad välismaal registreeritud sõidukite omanikud tõepoolest ainult 20% teekasutustasu kogusummast ja Eesti kanda jääb 80%. Aga kui me võtaksime üksnes veoautod täismassiga üle 12 tonni, oleks välismaal registreeritud sõidukite osakaal kahtlemata oluliselt suurem kui Eestimaal registreeritud sõidukite osakaal.
Ma võin tuua ühe näite, mis ei pretendeeri küll absoluutsele tõele. Sõidan vähemalt kaks korda nädalas Tallinna ja Pärnu vahet. Ühe Eesti veoauto kohta täismassiga üle 12 tonni tuleb mul tee peal vastu kuus-seitse välismaal registreeritud veoautot täismassiga üle 12 tonni. Ehk ma väidan, et kui me maksustame

üksnes autod täismassiga üle 12 tonni, siis on välismaal registreeritud sõidukite osakaal tegelikult suurem, kui eelnõu praegu välja pakub.
Üks huvitav nüanss, millele on korduvalt viidatud, on see, et eelnõu on kiirustades ette valmistatud. Selle märgiks on ka see, mida eelmine ettekandja ütles, et ühe argumendina on toodud, et Euroopa Liidu direktiivid ei võimalda maksustada üksnes veoautosid täismassiga üle 12 tonni. See väide ei ole õige – sellise erandi on juba saanud Taani ja Rootsi, kes maksustavad teekasutustasuga üksnes veoautosid täismassiga üle 12 tonni. Tegelikult oli samasugune soov ka ministril, mida ta meile esimesel lugemisel siit puldist ka välja ütles. Aga mulle tõepoolest tundub, et kuna nende tuludega on juba arvestatud järgmises eelarves ...
Ma palun kolm minutit lisaaega!

16:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, kolm minutit juurde!

16:13 Toomas Kivimägi
... nende tuludega on juba arvestatud 1. jaanuarist 2018, siis otse loomulikult ei saa läbi käia kogu seda menetlust, mida tuleks teha ametliku taotluse esitamisel Euroopa Liidule, et see erand saada. Sellisel juhul ei saaks ju seda tasu rakendada 1. jaanuarist 2018. Jah, tõepoolest on õige see, et selle erandi kohta on küsitud arvamust transpordivolinikult. Aga arvamus on üks asi, ametlik taotlus on hoopis midagi muud.
Selle eelnõu puhul on veel üks huvitav nüanss. IRL-i seltskonnas oli siin üks teadjamees, härra Vallbaum, kes kahjuks on nüüdseks Riigikogust lahkunud. Ma tsiteerin tema kõnet esimesel lugemisel: "Te räägite, et raskeveokid rikuvad teid. Tegelikult rikuvad teid kõige rohkem need väikesed kaubikud, mis kasutavad naelkumme nagu meiegi autod. [---] Missugused roopad on teedel, mille on tekitanud väikesed autod oma naelrehvidega! See on meie kõige hullem probleem, mitte suured autod." Nüüd ma tahan küsida, kas on eksinud valitsuskoalitsioon või on eksinud teadjamees härra Vallbaum – selle seaduse objekt on ka vale. Tema väitel tekitavad suured autod palju vähem muret kui väiksed kaubikud. Nii et selle küsimuse lahendamine on teile koduseks ülesandeks.
Ja viimane argument, mis näitab jällegi kiirustamise märke, on see, kui arhailine on see järelevalve, milleks valmis ollakse. Seda järelevalvet hakkab sisuliselt teostama üksik politseiauto, mis tähendab tegelikult täiendavat koormust politseile. See tähendab seda, et tal jääb vähem aega tegeleda oma põhitööga, turvalisuse tagamisega liikluses. 21. sajandil võiks seda järelevalvet teha automaatkontrolli abil, nii nagu meil kiirust mõõdetakse, ilma et politseinik peaks ilmtingimata tee ääres seisma – trahviteade tuleb koju ja trahv tuleb vastu vaidlemata ära maksta.
Täpselt samamoodi oleks ju 21. sajandil väga loogiline, kui ka teekasutustasu tasumise üle teostaks järelevalvet elektroonilised kaamerad. See on tegelikult kavas, aga kiirustamise tõttu ei ole võimalik seda nii ruttu rakendada. See võtab aega aastat kaks-kolm ja alles siis on võimalik seda teha. Taas kord paneme politseile täiesti mõttetu lisaülesande, mille tõttu jääb tal vähem aega põhitööga tegeleda. Ja nagu on ka jutuks olnud, mingit lisaressurssi ega -raha politseile selle eest ei anta.
Nii et sellest kõigest tulenevalt Reformierakonna fraktsioon ei toeta teekasutustasu sellisel moel, nagu see on välja pakutud, ja me hääletame selle eelnõu vastu. Aitäh!

16:16 Aseesimees Enn Eesmaa
Martin Helme Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel.

16:16 Martin Helme
Lugupeetud asespiiker! Head kolleegid! Konservatiivne Rahvaerakond ka ei toeta seda eelnõu. Eks neid põhjuseid on siin puldis korduvalt nimetatud, nii esimese lugemise öistel kellaaegadel kui ka teisel lugemisel. Aga kordame mõned lihtsad asjad veel kord üle.
Tegemist on vasakpoolse valitsuse majandus- ja maksupoliitikaga, mis lööb valusalt Eesti inimese tasku pihta, isegi kui meile üritatakse seda siin müüa retoorikaga, et me maksustame ettevõtteid. Me ju kõik teame, nagu ka eelkõnelejad ütlesid, et ega ettevõtete raha ei tule kusagilt mujal kui tarbijate taskust. See maks lööb Eesti inimese tasku pihta. Teiseks ei toeta me põhimõtteliselt teekasutustasu sellisel moel, sõltumata sellest, kas need autod on ühes või teises kaalus. Kolmandaks ei toeta me lisaraha andmist valitsusele, kes ei oska rahaga ümber käia. Ja praegune valitsus ei oska rahaga ümber käia. Küll

kuuleme absurdseid ideid uputada linnahalli 120 miljonit, küll kuuleme mingisuguseid muid lennukaid ideid.
Ma toon ühe lihtsa võrdluse. Iga tonn põlevkivi, mis välja kaevandatakse, annab Eesti riigile maksutulu 18–20 miljonit eurot. Iga tonn! Meil jääb igal aastal kuus-seitse tonni paikapandud ülempiirist kaevandamata ehk 100 miljonit eurot jääb riigieelarvesse saamata. Sellesama teekasutustasu puhul kraabitakse kokku sama palju raha, kui saaks ühe lisatonni põlevkivi kaevandamisest. Sellega, et meie majandust edendada, tegelikult ei tegeleta.
Või toome teise näite. Väidetavalt on tööjõumaksudest kõrvalehiilimise tõttu meile laekumata 100 miljonit eurot. Selle asemel, et pingutada rohkem, et meie maksudistsipliin oleks parem, tegeletakse uute maksude väljamõtlemisega. Ja loomulikult sinna juurde kogu see mõtteviis, mis meie praegusel valitsusel on, et kuskil on olemas mingisugune müstiline rahapuu ning valitsuse ja riigi asi on see raha ära kulutada ja alati jääb puudugi. See mõtteviis on lihtsalt hukatuslik. Nii et me ei saa seda eelnõu toetada. Aitäh!

16:19 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem sõnavõtusoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 419 lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud liiklusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 419. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 52 ja vastu oli 34 rahvasaadikut. Eelnõu 419 on seadusena vastu võetud.

---

17. 16:22 Liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (406 SE) kolmas lugemine

16:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Vabariigi Valitsuse algatatud liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 406 kolmas lugemine. Kas fraktsioonid on huvitatud läbirääkimiste avamisest? Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 406 lõpphääletus ja valmistume selleks.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 406. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 83 rahvasaadikut. Eelnõu 406 on seadusena vastu võetud.

---

18. 16:25 Liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (399 SE) kolmas lugemine

16:25 Aseesimees Enn Eesmaa

Ka järgmises päevakorrapunktis jätkame liiklusteemat: Riigikogu liikmete Erki Savisaare, Viktor Vassiljevi, Raivo Põldaru, Arno Silla, Jaanus Marrandi, Aivar Koka, Einar Vallbaumi, Kalle Pallingu, Kristen Michali, Artur Talviku, Kalvi Kõva, Krista Aru, Liisa Oviiri ja Märt Sultsi algatatud liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu 399 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad on läbirääkimisteks valmis? Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 399 lõpphääletus.
Panen hääletusele Riigikogu liikmete Erki Savisaare, Viktor Vassiljevi, Raivo Põldaru, Arno Silla, Jaanus Marrandi, Aivar Koka, Einar Vallbaumi, Kalle Pallingu, Kristen Michali, Artur Talviku, Kalvi Kõva, Krista Aru, Liisa Oviiri ja Märt Sultsi algatatud liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu 399. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 86 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 399 on seadusena vastu võetud.

---

19. 16:27 Ühistranspordiseaduse, liiklusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (188 SE) kolmas lugemine

16:27 Aseesimees Enn Eesmaa

19. päevakorrapunkt: Riigikogu liikmete Einar Vallbaumi, Ivari Padari, Vilja Toomasti, Andre Sepa, Kalle Pallingu, Johannes Kerdi, Remo Holsmeri, Jüri Jaansoni, Ken-Marti Vaheri, Meelis Mälbergi, Laine Randjärve, Anne Sullingu, Marko Mihkelsoni, Urve Tiiduse, Toomas Kivimägi, Jaanus Marrandi, Deniss Boroditši, Heidy Purga, Keit Pentus-Rosimannuse, Tanel Talve, Eerik-Niiles Krossi, Kalle Laaneti, Igor Gräzini, Juhan Partsi, Kristjan Kõljala ja Martin Kuke algatatud ühistranspordiseaduse, liiklusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 188 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised fraktsioonidele. Kalle Palling Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

16:28 Kalle Palling

Austatud juhataja! Head kolleegid! Eelmise aasta 25. veebruaril andsid 26 Riigikogu liiget üle ühe ajaloolise seaduseelnõu. Eelmise aasta 19. aprillil toimus siin saalis selle eelnõu esimene lugemine ja mõnevõrra sümboolselt seisab see tähtis eelnõu täna päevakorras 19. järjekorrakohal. Väga palju on räägitud nii meedias kui ka siin saalis sellest, kui oluline on see, et me oleme ühes sektoris otsustanud vaadata tulevikku, mitte minevikku.
Ma arvan, et see eelnõu, mis muudab transpordisektoris autode kasutamise efektiivsemaks, on eelkõige oluline keskkonnapoliitika aspektist. See eelnõu, mis võimaldab inimestele lisateenistust, on oluline kõikidele nendele, kes jagamismajanduses osalevad. Alles hiljuti avaldas Maksu- ja Tolliamet, et nende juhtide arv, kes vabatahtlikult deklareerisid oma maksutulu, oma sissetuleku Maksu- ja Tolliametis, kasvas kuus korda.
Need on vaid mõned põhjused, miks ma olen väga tänulik kõikidele algatajatele, kõikidele nendele inimestele, kes on selle eelnõu seaduseks kujunemisele kaasa aidanud. Ja ma arvan, et on kohane siin tänada ka Ken-Marti Vaherit ja Jaanus Marrandit, kes olid need head kolleegid, kes võtsid algatajatena kõige suurema raskuse kanda sel hetkel, kui me eelmise aasta 25. veebruaril selle seaduseelnõu algatasime.
Kindlasti tänan Erki Savisaart ja Aivar Kokka, kes vastavalt majanduskomisjoni liikme ja majanduskomisjoni esimehena järjekindlalt vedasid seda eelnõu ka siis, kui valitsuskoalitsioon muutus, ega otsustanud seda kuidagi tagasi pöörata. Eriline tänu Einar Vallbaumile, Vilja Toomastile, Andre Sepale, veel kord Ken-Marti Vaherile, Juhan Partsile, Kristjan Kõljalale ja Martin Kukele, kes on seaduseelnõu algatajate hulgas, aga Riigikogu liikme tööd enam ei tee. Ja kõige suurem tänu läheb Riigikogu liikmetest Toomas Kivimägile, kes järjekindlalt eelnõu juhtivmenetlejana ja varem majanduskomisjoni esimehena vedas selle seaduseelnõu menetlust, kohtus kõikide osapooltega, korraldas kuulamisi jne, jne, jne.
Loomulikult ei saa ma jätta tänamata Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, endist ministrit Kristen Michalit ja praegust ministrit Kadri Simsonit, kes on oma majaga koostöös aidanud kaasa sellele, et see eelnõu jõuaks siia teisele ja kolmandale lugemisele ning saaks täna ka seadusena vastu võetud. Nii et veel kord tänan algatajate nimel häid kolleege: kõiki neid, kelle üles lugesin, ja ka neid, keda ma üles lugeda ei jõudnud, sest aega lihtsalt napib. Reformierakonna nimel palun teil, head kolleegid, vajutada rohelist nuppu ja seda eelnõu seaduseks saamisel toetada. Aitäh!

16:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Jaanus Marrandi Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel.

16:33 Jaanus Marrandi

Lugupeetud aseesimees! Head kolleegid! Täna lõpphääletusel olevat ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu ehk rahvakeeli Uberi seadust on menetletud ja küpsetatud kaugelt üle aasta. Eelnõu on olnud teravdatud tähelepanu all mitte ainult meil siin Eestis, vaid liialdamata öeldes terves maailmas. Tegemist on jagamismajanduse ehk uue majanduse arenguga tekkinud keerulise probleemidepuntra harutamisega, mis on olnud tähelepanu all, meenutagem siis, Pariisis, New Yorgis, Berliinis. Ühelt poolt toob selline suur tähelepanu esile teatud edevuse, tahtmise olla üks esimesi, kes suudab nn Uberi teema kõiki osapooli rahuldavalt lahendada. Küsimus on, kuidas panna vana teenindusmajanduse üks

lipulaevu, taksoteenus kokku hoopis erinevama ja paindlikuma, uut tööjõu ja tööaja käsitlust sisaldava jagamismajanduse põhimõtetega.
Eks see edevus tähendas ka seda, et algatajad ehk grupp Riigikogu liikmeid püüdis esialgu leida hästi lihtsaid lahendusi. Seda olukorda kirjeldab kõige paremini eelnõu esimene variant, millega muudeti ühistranspordiseadust, lisades sinna kokkuleppeveo, ja väideti kramplikult, et see ei ole ühistransport. Püüdsime piltlikult öeldes selgeks teha, et see, kes aias pikkade kõrvade ja tuttsabaga ringi hüppab ja porgandeid sööb, ei ole jänes, kuigi ta niimoodi välja näeb. Loomuliku reaktsioonina järgnesid sellele üsna olulised petitsioonid tegeliku taksoteenuse osutajatelt ja tunnistagem, et taksomeestel oli ju õigus.
Teises etapis me jõudsime sinna kohta, kus me käsitlesime asja nii, et okei, jätame selle teema kõrvale, aga probleem on selles, et ärme räägime, et neil on vaja samasugust kindlustust nagu taksodel või teistel autodel. Ka see oli natukene lihtsustatud voluntaristlik lähenemine, aga lõpuks me jõudsime jällegi, ka selles asjas kokkuleppele.
Lõpliku variandi kohta, mis on siin teie ees, ütlen täie veendumusega, et see on üks paremini arutatud eelnõusid, kus on leitud ka kompromisse üle Riigikogu saali ja ka kõigi taksoteenuse osutajatega. Lahendus on päris elegantne. Ühelt poolt liberaliseerib see kogu taksoteenuse turu, teisalt toob sisse innovaatilised elemendid, korrastab taksoturgu. Ja vaidluste lõpptulemusena selgus, et meil ongi ruumi nii elektroonilisi platvorme, distantsimõõtmist kasutavatele osaajalistele teenuseosutajatele kui ka traditsioonilistele, plafooni ja taksomeetriga taksodele. Uus suudab eksisteerida koos vana ja traditsioonilisega – see on tegelikult selle eelnõu lahenduse peamine võti, mis võiks olla eeskujuks ka teistele valdkondadele. Olgem ausad, see kõik seisab meil paratamatult ees peaaegu igas valdkonnas, sest maailm muutub kiiremini, kui me prognoosida oskame.
Kolm päeva tagasi vedasin kihla innovatsiooniusku mehega, kes väitis, et mis te selle Uberiga jamate – hiljemalt seitsme aasta pärast on 30% Eesti taksoturust isesõitvate autode käes ja juhte pole üldse vaja. Tõsi, mina olin skeptilisem. Aga kui aus olla, siis mul ei oleks selle kihlveo kaotuse vastu midagi, sest areng on kiirem, kui me ette näha oskame. Ühesõnaga, muutused tulevad – see on selge. Ühiskondlikuks proovikiviks on muutuste kasvav kiirus, millega on aina raskem toime tulla.
Väike vahelepõige. Meenutame, et aastani 1900 kahekordistus inimteadmine umbes sajandi jooksul, aga 20. sajandi keskpaigaks juba iga 25 aastaga. Praegu kahekordistub info hulk kord aastas ning lähiaastatel toob asjade internet kaasa globaalse info kahekordistumise iga 12 tunni tagant. Sellist asja ei ole inimajaloos mitte kunagi olnud ning maailm ei oska sellega toime tulla. Kümme aastat tagasi kuulasime autos raadiot, et ees olevatest ummikutest teada saada. Praegu kasutame selleks äppi, mis toob reaalajas meieni teiste liiklejate mobiiltelefonide liikumiskiiruse igal teelõigul.
Peale igapäevase eluolu mõjutab tehnoloogia areng ja üleilmastumine ka majandust. Majandus mõjutab omakorda inimeste tööd. Digimajanduse areng kaotab maailmas igal aastal miljoneid töökohti. Isesõitvad veokid vabastavad lähitulevikus Euroopas tööst ligi viis miljonit autojuhti ja see on järgmiste kümnendite, mitte sajandi küsimus. Keegi jääb tehnoloogilistel põhjustel töötuks, aga uued töökohad lisanduvad hoopis muudesse valdkondadesse.
Just niisuguste keeruliste väljakutsetega pistabki rinda – tõsi, esialgu veel üsna algelisel kujul – ka ühistranspordi muutmise seaduse eelnõu, mille üle me täna hääletame. See on üks esimesi pääsukesi, mis püüab kokku panna vana ja uue majanduse ning saab sellega hakkama paremal moel, kui seda on suudetud mujal Euroopas. Ühesõnaga ...

16:38 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud ettekandja, kui teil on rohkem kui üks lause, siis annan lisaaega.

16:38 Jaanus Marrandi
... me tuleme sellega ilmselgelt paremini toime, kui on sellega hakkama saadud mujal, vanas Euroopas. Selle eelnõu kohta võib öelda, et Riigikogu võib enda üle uhke olla. Loomulikult soovitavad ka sotsiaaldemokraadid selle eelnõu poolt hääletada.

16:38 Aseesimees Enn Eesmaa
Aivar Kokk Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel.

16:39 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Ma tahan kõigepealt ka tänada kõiki neid, kes selle eelnõu kunagi algatasid. Ma pean ka tõdema, et see eelnõu, mida me praegu vastu võtame, erineb algsest eelnõust kui öö päevast – ma ei tea, kas seal sellest veel ühtegi rida alles on või mitte. Aga selle ees, et see eelnõu üldse tuli saali esimesele lugemisele, müts maha! Tegelikult lõi see olukorra, kus inimesed selles saalis siin ja ka väljaspool Riigikogu hakkasid mõtlema, kas on võimalik ka kuidagi teistmoodi taksoteenust pakkuda. Ja tekkis küsimus, et kui ühes valdkonnas pakutakse mingit teenust, kas teenusepakkujad peaksid olema ühesuguste kohustuste ja õigustega. Esialgses eelnõus oli küll nii, et taksoteenusele jäid kõik kohustused ja platvormiteenusele väga paljud õigused.
Ma tahan tänada kõiki neid, kes viimase kolme kuu jooksul sellesse eelnõusse väga pingsalt panustasid. See eelnõu on üks hea näide, kuidas on võimalik Riigikogus, kus mingil hetkel on üks seltskond oma nägemusega, arusaamisega taksoteenusest ühes nurgas ja teine seltskond teises nurgas, ühel päeval kesk põrandat kokku tulla, lüüa käed ja öelda, et jah, meil on vaja lahendust. Ja ma usun, et see lahendus on hea.
Me küll mõlemad Toomasega oleme natuke nukrad, sest me mõlemad nägime, et see eelnõu võiks rakenduda sellest hetkest, kui president seaduse välja kuulutab. Aga me tahame ka seda, et neil, kes seda teenust pakuvad ja lubasid taotlema hakkavad, ei läheks lubade taotlemiseks aega 30 päeva nagu praegu, vaid seitse päeva. Samuti tahame, et seda kõike oleks võimalik teha infosüsteemide kaudu, et enam ei peaks printima välja ei tea mis pabereid, vaid oleks võimalik näidata kõike ka oma äpist, arvutist ja telefonist.
Ma usun, et taksoettevõtjad on natuke kurvad, et see seadus ei rakendu nii kiiresti – see hakkab kehtima 1. novembril. Aga ma arvan, et võin kõigi komisjoni liikmete nimel öelda seda, et me näeme, et 1. novembril kehtib see seadus kõigile, olgu praegustele taksoteenuse pakkujatele või neile, kes hakkavad platvormiteenust pakkuma. Kui siiamaani ei olnud platvormiteenus seadustatud, siis 1. novembril ei ole kellelegi enam seda vabandust, et ma ei ole jõudnud luba taotleda või teha. Üleminekuperiood on piisav.
Ma veel kord tänan kõiki komisjoni liikmeid ja neid, kes algatajate poole pealt kevadistel aruteludel olid. See, et me suutsime lahendada ühe olulise teema ja teha otsuse, ei juhtunud tänu opositsioonile või koalitsioonile. Meil oli ühine arusaamine, et Eestis tuleb ettevõtlust toetada. Aitäh kõigile!

16:42 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem sõnavõtusoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi ohtralt kiitvaid kommentaare saanud eelnõu 188 lõpphääletus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu liikmete Einar Vallbaumi, Ivari Padari, Vilja Toomasti, Andre Sepa, Kalle Pallingu, Johannes Kerdi, Remo Holsmeri, Jüri Jaansoni, Ken-Marti Vaheri, Meelis Mälbergi, Laine Randjärve, Anne Sullingu, Marko Mihkelsoni, Urve Tiiduse, Toomas Kivimägi, Jaanus Marrandi, Deniss Boroditši, Heidy Purga, Keit Pentus-Rosimannuse, Tanel Talve, Eerik-Niiles Krossi, Kalle Laaneti, Igor Gräzini, Juhan Partsi, Kristjan Kõljala ja Martin Kuke algatatud ühistranspordiseaduse, liiklusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 188. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 86 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 188 on seadusena vastu võetud.

---

20. 16:46 Maagaasiseaduse ja elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu (350 SE) kolmas lugemine

16:46 Aseesimees Enn Eesmaa

20. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud maagaasiseaduse ja elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu 350 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajatel on läbirääkimiste soovi? Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 350 lõpphääletus.
Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maagaasiseaduse ja elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu 350. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 83 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 350 on seadusena vastu võetud.

---

21. 16:48 Audiitortegevuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (409 SE) kolmas lugemine

16:48 Aseesimees Enn Eesmaa
21. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud audiitortegevuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 409 kolmas lugemine. Kas on soovi alustada läbirääkimisi? Aivar Kokk Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

16:48 Aivar Kokk
Hea juhataja! Head kolleegid! Ma tahan teid kõiki tänada. Veel on hääletamata see eelnõu, millest me kohe rääkima hakkame, aga majanduskomisjon on täna teile laua peale toonud terve portsu kolmandaid lugemisi. Ja ma tsiteerin natuke teistpidi, kui mõni aeg tagasi Postimees tsiteeris – täna on väikeettevõtjatele päiksepaisteline õhtupoolik, sest me oleme teinud väga olulisi otsuseid nende heaks. Kõigepealt me hääletasime selle poolt, et alltöövõtjad, ehitajad ja kõik teised, kes alltöövõtuga tegelevad, on inimesed. Me anname neile võimaluse ennast kaitsta. Samas anname ka tellijale võimaluse kõrvaldada need ettevõtjad, kes püüavad mingit valskust teha, pakuvad madalat hinda, et lihtsalt ühel hetkel mitte makse maksta.
Hetk tagasi hääletasime gaasiseaduse eelnõu. Uskuge mind, kui see seaduseelnõu tuli siia saali esimesele lugemisele, siis oli seal punkt, mis oleks kõikidel gaasitarbijatel tõstnud gaasihinda 7–9% ja kõige halvemal juhul – sõltuvalt sellest, kus nende gaasimõõtja on – lausa 30%. Kui algul väideti, et kõik mõõtjad maksavad 2000 eurot ja rohkemgi, siis nüüd me teame, et nende hind on 100 eurot ja paigaldamine on 40 eurot. See tähendab seda, et kõik majaomanikud, kes gaasi tarbivad, saavad endale kahe järgmise aasta jooksul mõõtjad, mis on targa maja ühendamise võimalusega ehk kaugjuhtimisega, et me teaks, mis hetkel on mis kulu ja kuidas kokku hoida.
Ning praegu on meil ees audiitortegevuse seadus. Me teame seda, et Eesti Vabariigi taasiseseisvumise ajal me kõik, kes me olime ettevõtjad, tahtsime aktsiaseltsi teha, sest see tundus prestiižne. Praegu on Eestis natuke üle 1500 aktsiaseltsi, kus on üks või kaks aktsionäri, ehk enamikul juhtudel on need pereettevõtted. Paljud nendest ongi pere toitmiseks tehtud ettevõtted. Ja samas on nende kõrval osaühingud, kelle käive ja omanike arv on hoopis teine, aga kellel ei ole auditikohustust. Selle seaduse vastuvõtmisel me võrdsustame väikeaktsionäridega ettevõtete ehk kuni kahe aktsionäriga ettevõtete ja osaühingute auditeerimise tingimused. Ma tänan veel kord teid kõiki ja soovin kõikidele ettevõtjatele päiksepaistelist päeva! Aitäh!

16:51 Aseesimees Enn Eesmaa
Jürgen Ligi, kas protseduuriline küsimus või tahate tänada? (Naer saalis.)

16:51 Jürgen Ligi
Tahan tänada sõna andmise eest. Aga protseduuriline küsimus on, et kas saaks kuidagi kasutada kobartänu, et ühe korra tänatakse ära ja ei käida siin iga kord sama juttu ajamas. Meil on pikk õhtu ees.

16:52 Aseesimees Enn Eesmaa
Häid inimesi tasub alati tänada ka siis, kui enne on juba palju tänatud. Austatud Riigikogu! Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 409 lõpphääletus. Kõigepealt kutsung ja siis hääletame. Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud audiitortegevuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 409. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 74 rahvasaadikut ja vastu oli 6. Eelnõu 409 on seadusena vastu võetud.

---

22. 16:54 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis" eelnõu (451 OE) teine lugemine

16:54 Aseesimees Enn Eesmaa

22. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis" eelnõu 451 teine lugemine. Ettekandjaks palun kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Ants Laaneotsa!

16:55 Ants Laaneots

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Kõigepealt meeldetuletuseks, et eelnõu esitas Vabariigi Valitsus k.a 4. mail, esimene lugemine lõpetati k.a 17. mail ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati k.a 31. mai kell 17.15. Eelnõu kohta ei ole esitatud ühtegi muudatusettepanekut, kuid tehti mõned keelelised korrektuurid. Riigikaitsekomisjon nõustus keeletoimetaja tehtud soovitustega ning viis eelnõu teksti keelelised täpsustused, mis on ka teile antud parandatud tekstis alla joonitud. Eelnõu esitaja toetas samuti keelelisi täpsustusi.
Milles need seisnevad? Esitatud eelnõu pealkirjas ja tekstis oli algselt kasutusel sõna "ülesehitus", mis tähendab sisemist korrapära, kompositsiooni ning ülesehitamise tulemust. Aga eelnõus mõeldakse tegelikult tegevust, mitte tulemust, mistõttu on tehtud vastav keeleline täpsustus: pandud pealkirja ja teksti sõna "ülesehitamine". Ühtlasi on Eesti kirjakeele normide kohaselt korrektne kirjutada numbrid kuni kümneni tekstis sõnadega ning Riigikogu õigusaktides on sellest juhindutud. Ehk eelnõus oli algselt number 10, mis on nüüd asendatud sõnaga "kümme".
Nagu ma eelnõu esimesel lugemisel selgitasin, on selle välismissiooni oluline eesmärk Iraagi julgeolekujõudude koolitamine, milleks antakse loodetavasti mandaat kuni viiele tegevväelasele. Kusjuures rotatsiooniperioodil võib seda arvu suurendada kuni kümne kaitseväelaseni 30 päeva jooksul alates rotatsioonis osalevate tegevväelaste saabumisest Iraaki. Kaitsevägi panustab esmalt ühe lõhkeainete eksperdiga, millega, võib öelda, täidab Eesti oma NATO liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi. Septembrist algab ilmselt täismahuline missioon.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma k.a 5. juuni istungil, kiitis konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ja seletuskirja koos nende väikeste parandustega, millest ma rääkisin. Oma 5. juuni istungil otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109 panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta. Tänan tähelepanu eest!

16:58 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud ettekandja, teile küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised, kui selleks on soovi. Läbirääkimise soovi ei ole. Eelnõu 451 kohta, nagu kuulsime, muudatusettepanekuid ei ole esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 451 lõpphääletus. Valmistume selleks.
Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis" eelnõu 451. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 79 rahvasaadikut, vastu ega erapooletu polnud keegi. Eelnõu 451 on otsusena vastu võetud.

---

23. 17:01 Kaugkütteseaduse muutmise seaduse eelnõu (264 SE) teine lugemine

17:01 Aseesimees Enn Eesmaa

23. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud kaugkütteseaduse muutmise seaduse eelnõu 264 teine lugemine. Palun kõnetooli ettekandeks majanduskomisjoni liikme Jaanus Marrandi!

17:01 Jaanus Marrandi

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Teie ees oleva eelnõu 264 ehk kaugkütteseaduse muutmise seaduse eelnõu algatas Vabariigi Valitsus eelmise aasta 13. juunil. Esimene lugemine toimus 9. novembril ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 22. veebruariks ei laekunud Riigikogust eelnõu kohta ühtegi muudatusettepanekut.
Komisjoni poole pöördusid menetluse kestel Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing, Eesti Energia AS ja mittetulundusühing Eesti Turbaliit, kes tegid ettepanekuid eelnõu muutmiseks. Eelnõu algataja esindaja edastas komisjonile oma seisukoha laekunud ettepanekute kohta. Komisjonile laekus nende ettepanekutega seoses ka kiri Konkurentsiametilt. Muudatusettepanekute kohta küsis komisjon arvamust Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnalt. Ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist laekusid töö korras mõned ettepanekud. Lisaks sõnastas eelnõu algataja esindaja mitu ettepanekut töörühmas aset leidnud arutelude tulemusena.
Muudatusettepanekute ettevalmistamine aruteluks juhtivkomisjonis toimus 6. aprillil ja 13. aprillil k.a komisjoni töörühmades, kuhu olid kaasatud eelnõu algataja esindajad. Eelnõu teksti toimetati keeleliselt kahe lugemise vahel. Majanduskomisjon arutas eelnõu esimese ja teise lugemise vahelisel perioodil oma kolmel istungil. Kõigepealt, 30. mail toimus muudatusettepanekute arutelu ja komisjoni poole pöördunud kodanike seisukohtade ärakuulamine. Komisjoni istungile olid eelnõu algataja esindajatena kutsutud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna juhataja Timo Tatar ja ekspert Rein Vaks, kes tutvustasid muudatusettepanekute sisu.
Pikem arutelu toimus muudatusettepaneku nr 5 üle, mis on võrdlushinna kohta. Peatungi oma ettekandes peamiselt sellel võrdlushinna ettepanekul, kuna teised ettepanekud on suhteliselt redaktsioonilised. See viies ettepanek on võib-olla kõige põhimõttelisem ja selle üle toimusid Riigikogus ka arutelud. Riigikogu majanduskomisjonis koostati kokku 13 ettepanekut, aga nagu ma ütlesin, enamik neist on redaktsioonilised.
Tutvustan nüüd natuke selle võrdlushinna üle toimunud arutelu, kus komisjoni liikmed avaldasid oma seisukohti. Komisjoni esimees Aivar Kokk märkis, et Konkurentsiametile peaks alati jääma õigus kontrollida, ega kaugkütteettevõte liigset kasumit ei teeni. Samuti avaldati kahtlust väljapakutud konstruktsiooni suhtes, mille kohaselt kinnitaks minister põhimõtted, mille alusel teeks Konkurentsiamet ettepaneku konkreetse võrdlushinna kehtestamiseks. Arvati, et see ei ole võib-olla põhiseaduse kohane. Küsiti, kas pole ohtu, et Konkurentsiamet tõstab oma töökoormuse vähendamiseks võrdlushinna väga kõrgele. Ministeeriumi esindajad kinnitasid, et Konkurentsiametil poleks vabadust määrata hinda nii, nagu nad soovivad, vaid nad peaksid lähtuma ministri määrusega kehtestatud põhimõtetest.
Tekkis ka küsimus, kas Ida-Virumaal on võrdlushinna regulatsiooni vastuvõtmisel oodata kaugkütte hinna hüppelist kasvu. Ida-Virumaa on teatavasti natukene eriline koht, eriti Narva, kus soe on elektritootmise kõrvalprodukt. Nii et seal on peamiselt tegemist jääksoojusega, mistõttu on seal ka energiahinnad üsna väikesed. Ministeeriumi esindajad selgitasid, et konkurentsiseadusest tulenevalt ei ole ühelgi ettevõttel õigust oma turul valitsevat seisundit kuritarvitada. Soojuspumpade, päikesepaneelide ja teiste küttevahendite lisandumisega avaneb kütteturg konkurentsile, mis peaks hinda all hoidma.
Vastasel juhul, kui hind on liiga kõrge, soojatarbijad lihtsalt lahkuvad kaugküttevõrgust ja otsivad endale alternatiivseid variante. Lõpptulemusena kaotaks kaugkütteettevõte veelgi rohkem. Ministeeriumi esindajad kinnitasid taas kord, et risk on maandatud konkurentsiseadusega, mis näeb konkurentsireeglite rikkumise korral ette tugevad sanktsioonid, ja selgitasid, et hinna muutuse korral saab tarbija pöörduda Konkurentsiameti poole, et selgitada välja, kas ettevõte on hinda tõstes kasutanud ära turul valitsevat seisundit. Enamasti pole järsuks hinnatõusuks alust.
Samuti tekkis arutelu selle üle, et pärastine, *ex post* järelevalvemenetlus on aeganõudev tegevus ja kas selline riskivõtmine on mõistlik. Ministeeriumi esindajad tõid välja, et mitmed pakkujad müüvad ka praegu kaugküttesooja alla Konkurentsiameti kinnitatud piirhinna. Kaugküttesektor liigub pigem tihedama turukonkurentsi suunas.
Numbriline hinnatõusu määr jäeti võrdlushinna regulatsioonist välja, kuna arvati, et see säte oleks hoopis õhutanud hinda tõstma. Konkurentsiseaduse alusel tehtav järelevalve on piisav, mistõttu pole vaja eelnõus tõusu määrale numbrilisi piiranguid seada. Olenemata sellest, kas pakkuja müüb sooja alla piirhinna või võrdlushinna, on ta seadusest tulenevalt kohustatud kulukomponentide ülesehituse põhimõtet järgima. Selgitati, et pärast seaduse muutmist pole kaugkütte pakkujatel alust järsku hinda tõsta.

Ühesõnaga, kaugkütteseaduse puhul oli peamiselt arutelu all, ma kordan, võrdlushinna temaatika. Lõpuks jõuti arutelus sinnamaani, et võiks kehtestada ühe erandi, mis puudutab ennekõike, nagu ma siin enne nimetasin, Narvat, kus on Eesti mõistes tegemist täiesti erandliku olukorraga, n-ö jääksoojusega. Ka see on sõnastatud viiendas muudatusettepanekus, mis kajastab võrdlushinda. Kokkuvõtteks ütlen veel, et Eestis on 290 kaugküttepiirkonda ja enamikus on hinnad nn võrdlushinnast kaugelt kõrgemad. Ainult 25 kaugküttepiirkonnas on tegemist sellise hinnaga, mis on hüpoteetilisest võrdlushinnast allpool. Võrdlushinna tasemeks prognoositi esialgu ligilähedalt 50 eurot megavatt-tunni kohta. Täpsustuseks ütlen veel, et võrdlushind võiks olla selline mootor või n-ö kruvi, mis sunniks ettevõtjaid investeerima. Eriti neid ettevõtjaid, kes on sellest võrdlushinnast natukene ülevalpool, et nad investeeriksid ja saavutaksid olukorra, kus nad ei pea iga oma hinnaliigutust Konkurentsiametiga kooskõlastama.
Esimesel istungil, s.o 30. mail, vaadati läbi kõik muudatusettepanekud ja tehti ka menetluslikud otsused. Otsustati võtta eelnõu täiskogu päevakorda 7. juuniks, teha ettepanek teine lugemine lõpetada ja saata eelnõu tänaseks päevaks kolmandale lugemisele. Tegelikult tuli komisjon 5. juunil uuesti kokku. Terve rida küsimusi oli seoses sellesama võrdlushinnaga ikkagi üles jäänud ja arvati, et kogu seda teemat tuleks töögrupis veel süvendatult arutada, kas või sedasama põhiseaduslikkuse küsimust ja teatud erandeid. Seega otsustati, et ei ole ikkagi mõistlik eelnõu 7. juuniks päevakorda panna. Nii et 5. juunil otsustatigi, et selle eelnõu võiks päevakorrast välja võtta ja tuua selle siia teisele lugemisele hoopiski tänaseks päevaks, 14. juuniks. Oli ka ettepanek, et mõistlik oleks siis ka eelnõu teine lugemine lõpetada. Nüüd jõuame 12. juuni komisjoni istungini, kus pärast neid muudatusi, mis olid võrdlushinna regulatsiooni sisse viidud, selgitasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna juhataja Timo Tatar ja ekspert Rein Vaks uuesti muudatusettepanekute sisu ning vastasid täiendavatele küsimustele. Teatud muudatused olid sisse viidud Riigikogu õigus- ja analüüsiosakonna soovituse tulemusena. Nad hindasid varem välja pakutud varianti, mille järgi kehtestaks võrdlushinna Konkurentsiamet, ja arvasid, et see oleks suure tõenäosusega põhiseadusvastane. Seetõttu tehti ettepanek, et selle hinna kehtestaks majandus- ja taristuminister.
Toimus veel terve rida arutelusid. Lõpptulemusena jõudis komisjon majandus- ja taristuministri ettepanekul seisukohale, et teemaga oleks vaja veel tegeleda, seda oleks vaja analüüsida ja mõistlik oleks teine lugemine katkestada. Majanduskomisjon tegigi ettepanekud panna see eelnõu tänaseks kuupäevaks teisele lugemisele, teine lugemine katkestada ning määrata muudatusettepanekute tähtajaks k.a 18. september kell 17. Tänan tähelepanu eest!

17:12 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Kristen Michal, palun!

17:12 Kristen Michal
Aitäh, hea esimees! Hea ettekandja! Komisjonis toodi selle katkestamise põhjuseks see, et minister soovib süüvida. Ma ei tea, kas see oli naljaga pooleks, aga nii öeldi. Mul on küsimus, kuna ettevõtjad ju ootavad. Eelnõus oli ka lahtisi detaile, millest osa said selgeks nii komisjoni liikmete kui ka MKM-i abiga. Kas te arvate, et me ei oleks jõudnud seda eelnõu enne suve ära menetleda?

17:12 Jaanus Marrandi
Ma täpsustan seda sinu väidet süüvimise kohta. Tegelikult me rääkisime siiski analüüsimisest, mida võib ju ka süüvimise vastena võtta. Pean tunnistama, et välp jäi ikkagi natuke liiga lühikeseks. Selleks, et analüüsida teatud ettepanekuid, mille tõstatasid ka sa ise ja sinu erakonnakaaslased, on tõepoolest lisaaega vaja. Seda näitab ka hääletustulemus. Ma pean siin komisjoni ettekandjana ütlema, et kui kõiki teisi muudatusettepanekuid hääletati konsensuslikult, siis sellesama viienda muudatusettepaneku puhul, mis puudutab võrdlushinda, oli kaks vastuhäält. Tõsi küll, sind ei olnud nende hulgas, aga olid kaks sinu erakonnakaaslast, kes ei olnud selle ettepanekuga nõus. Seetõttu on ilmselge, et analüüsimiseks on veel aega vaja.

17:14 Esimees Eiki Nestor
Toomas Kivimägi, palun!

17:14 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! Natukene kalambuuritsedes ma saan aru, et meie pärast katkestatakse selle eelnõu lugemine, kuna meie olime sellele võrdlushinnale vastu. Teatud mõttes on see paradoksaalne, kuna, nagu sa mainisid, ühtegi muudatusettepanekut Riigikogu liikmetelt ju tegelikult ei tulnud. Selles kontekstis on äärmiselt paradoksaalne, et see päädib sellega, et tehakse ettepanek teine lugemine katkestada.
Ma möönan, et selle võrdlushinna koha pealt oli seal vaidlusi ja eriarvamusi. Samas peame arvestama ka seda, et tegelikult on olemas ja põhjendatud nii kaugkütjate kui ka paljude teiste sellega seotud ettevõtjate ootus saada selgust. Ja nüüd me lükkame seda selguse saamist jällegi üsna pikaks ajaks edasi. Pigem võinuks ju selle võrdlushinna punkti eelnõust välja võtta – vähemalt muus osas oleks selgus majas olnud.

17:14 Jaanus Marrandi

Tänan! Sa natuke liialdasid, kindlasti ei ole Reformierakonna saadikud selles katkestamises süüdi. Tegelikult me olime võrdlushinna arvestuse koha pealt üsna ühel meelel ja selle puhul tasub ajas natuke tagasi vaadata. Ausalt öeldes tuli see kaugkütteseaduse eelnõu Riigikokku ilma võrdlushinnata. Me ikkagi siin arutledes ja seda niivõrd-kuivõrd analüüsides jõudsime nii asjast huvitatud osapooltega kui ka ministeeriumiga järeldusele, et mõistlik oleks ikkagi see võrdlushinna teema eelnõusse sisse tuua.
Kui me arutelu käigus seda eelnõu vaatasime, siis tegelikult on võrdlushind üsna kandev osa kogu sellest hinnaregulatsioonist. Kahtlemata on seda eelnõusse vaja. Kuigi see eelnõu on veidi üle aasta olnud meil majanduskomisjonis ja Riigikogu menetluses, on seda ette valmistatud – ma võin küll natuke eksida – neli-viis aastat. Ja algusest peale on seesama võrdlushinna teema üsna olulisel positsioonil olnud.
Midagi ei ole teha. Meil on olnud näiteid, et kui ei ole asjades väga suurt selgust ega kokkulepet, siis on mõistlikum aeg maha võtta, mitte lõpetada vähetäiusliku eelnõu lugemisi ega võtta vastu seadust, mis asju väga palju ei muuda. Kas me oleks jõudnud seda teha või mitte? Ausalt öeldes on algatajal seadusest tulenev õigus selle eelnõuga nii käituda ja ta otsustas teha ettepaneku teine lugemine katkestada. Ega komisjonil väga palju midagi rohkem öelda ju ei ole, kui algatajal on niisugune soov – mõistlik on sellele vastu tulla.

17:17 Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Aivar Kokk, palun!

17:17 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Siin tekkis küsimus, miks teine lugemine katkestatakse. Oleme ausad, kaugküte on probleem paljudes piirkondades. Kodukulude puhul tuleb soojamajandusest peamine kulu. Ja kui ka Riigikogu liikmed sellest mingil hetkel erinevalt aru saavad, siis on õige võtta aeg maha, asi koos üle vaadata ja siis otsused teha.
Võrdlushinnal on nii plusse kui miinuseid. Kindlasti on üks pluss see, miks paljud ettevõtjad sooviksid n-ö võrdlushinna alla saada, et kui nad siis teeksid investeeringuid, siis nad hinda ei tõstaks, aga nende kasumimarginaal oleks suurem ja nad saaksid oma investeeringuraha kiiremini tagasi. Teiselt poolt on alati see risk, et võrdlushinna alla jäävad ettevõtjad võivad seda ka kuritarvitada. Ja kui see küsimus kerkis, siis me ei leidnud ühiselt lahendust. Siin on kaks varianti.
See, et minister võtab eelnõu tagasi, mis on alati algataja õigus, oli kompromiss. Me katkestame teise lugemise, mis annab võimaluse sügisel selle eelnõuga edasi minna, vaadata koos uuesti sellele eelnõule otsa ja leida need parimad lahendused, et ettevõtjad, kes praegu soojamajanduses tegutsevad, saaksid ka peale 2020. aastat tegutseda. Siis peaksid meie majad olema tunduvalt paremini soojustatud ja nullenergiamajadeks muutunud. Ja paljude majade katustel on taastuvenergiaallikas, päikesepaneelid või midagi muud.
Teiseks tahan väga kiita ühte Riigikogu liiget, kes ütles, et oluline on ka see, et lõpptarbija ei kaotaks, meie soov on see, et ta võidaks. Ja ma tahan kiita ka oma endise komisjoni ametnikke, kes meiega vastu pidasid. Aitäh!

17:19 Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, palun! Kolm minutit lisaaega.

17:20 Mihhail Stalnuhhin

Lugupeetud kolleegid! Härra esimees! Minagi tahaks kedagi heast vaimust kiita, ainult et selle seaduseelnõu puhul paistab, et mul ei olegi kedagi kiita. Kui see seaduseelnõu oleks mingi kaup, mis oleks kuskil kaubanduskeskuses, siis ma hakkaks sellega tutvudes otsima hinnalipikut, et huvitav, kui palju selline asi maksab. Kui oleks mingi inimene, kes levitab võrdlushinnaga seotud mõtteid, siis tekiks mul tungiv soov ta paadiga kuskile Tallinna lahe keskpunkti viia – veskikivi kaela ja vette. Tähendab, kuna tegemist on siiski paberiga, siis on parem võimalus seda kaugkütte huvides kasutada nii, et see lihtsalt ahjus ära põletada.

Ma räägin sellest võrdlushinnast. Siin saalis on praegu mitu-mitu inimest – ma näen Jürgenit, Toomast, Aivarit –, kes saavad majandusest aru ja kes oskavad hinnata ühte või teist formuleeringut. Ja nüüd ma loen teile ette: "Soojusenergia võrdlushind kajastab …". See ei moodustu, vaid see "kajastab majanduslikult efektiivse …". Ütelge mulle palun, milline objektiivsus on sõnal "efektiivsus"! See on täiesti sürrealistlik, see on teie hinnangu asi. Või kui te panete selle seadusesse, siis olge head ja selgitage, mida see konkreetselt tähendab. Millise valemiga te hakkate seda arvutama?

Nii, sõna "modelleeritud". Mis asi on modelleeritud, kui me räägime hinnast? Mida te kavatsete modelleerida, tahaks ma teada. On hind. Kui sa oled ettevõtja, siis moodustub hind sinu kulutustest. Pärast sa paned mingi osa sinna juurde, ka kaubanduskett lisab midagi, transport jne. Hind moodustub objektiivselt. Ja sa pead arvestama ka konkurentsi. Meil on kaugkütteturul väga palju monopoliste. Selle jaoks on Konkurentsiamet, kellele esitatakse vastavalt seadusele väga põhjalikult läbi arvutatud hind. Ja sealt see tuleb – seda ei modelleerita, see kinnitatakse.

Nii, nädal aega tagasi toimus üks nõupidamine, kus mulle pidulikult teatati, et keegi on osanud juba selle võrdlushinna välja arvutada ja et see on 50 eurot. Seega tekib selline situatsioon, et näiteks minu kodulinnas Narvas on tariif 35,62. Kui lugeda seadust, kõike seda, mis siin sees on, siis tekib kaugkütteteenuse osutajal võimalus tõsta seda tariifi võrdlushinna raames 35,62-st 50-ni. Ja kõik, mis ta peale seda tegema peab, on see, et ta peab sellest teatama Konkurentsiametile. Ja Konkurentsiamet ei pea kontrollima – ta võib kontrollida, kas see hinnatõus vastas seadusele või ei vastanud.

Ma tunnistan, et meie jutuajamine seal eriti viisakas ei olnud. Aga minu jaoks oli täielik šokk teada saada, et valmistatakse ette sellist seadust. Möödunud perioodil maksis meil rahvas sooja eest 12 miljonit ja linnavalitsus linnaeelarvest 1,3 miljonit. Ma muidugi ümardan. Nüüd tekib võimalus, et inimeste koormus kasvab 5,5 miljoni võrra ja linnavalitsuse koormus kasvab 40% sellest summast. Kuulge, kuidas selline asi siia üldse sattuda saab? Siiski tehakse lohutav muudatusettepanek, mistõttu peaks nagu rahu majas olema. See on eelnõu § 9 lõike 1 esimene punkt, kus selle võrdlushinna kohta kirjutatakse veel nii: "… kusjuures võrgupiirkonnas toodetud soojusenergia ei ole toodetud üle 200 MW elektrilise nimivõimsusega soojuse ja elektrienergia koostootmisseadmega."

Tore, sellega võetakse nagu Narva selle asja alt välja. Aga kuidas mina sellesse suhtuma pean? Narvas ju – võib-olla on see teie jaoks üllatus – ei arvutata soojuse hinda mitte selle alusel, mis seal reaalselt tehakse, elektrijaamades valmistatakse, vaid gaasi alusel. Omal ajal oli põhilisi vaidlusaluseid metoodikaid, kuidas koostootmise puhul elektri ja soojuse hinda arvutada, kuidas neid jaotada, kolm: füüsiline, majanduslik jne. Ja kokku on 30 mudelit, mis on nii või teisiti omavahel seotud. Kuna see asi läks keeruliseks ja Narva linn käis minu näol tollase Energiaturu Inspektsiooniga viis aastat kohtus, leiti lõppude lõpuks selline lahendus, et arvutame sooja hinda gaasi alusel.

Tähendab, meil pannakse elektrijaamadesse ehitatud gaasikatlamajad – tohutu investeering, eks ju – tööle siis, kui temperatuur läheb alla miinus 18 kraadi, kui mälu mind ei peta. Enne seda vaja ei ole, aga kogu seda mahtu meil arvutatakse. Kõige kergem on arvutada nn võrdlushind, kui ei suudeta kokku leppida. Ja sellega on nii, et alguses tõmmatakse Narva pärast see võrdlushind alla. Paari aasta pärast vaadatakse see üle ja siis on võrdlushind juba mitte 50, vaid 70. Neid kaugküttepiirkondi, kus võib vabalt hinda tõsta, on siis juba kümneid. Kuidas see käib? Mina sellest aru ei saa.

Ja teine asi. Minu käest päritakse kogu aeg, et kuule sina, rahanduskomisjoni esimees, kas huvigruppidega on kohtutud, kas seda on tehtud. Riigikogu esimees räägib mulle seda kogu aeg. Ja me püüame. Kui ma kokku võtan, siis me oleme nende viimase viie seaduse raames kohtunud umbes 30 organisatsiooniga, kellega oleme nii või teisiti koostööd teinud. Aga siin on ju põhiline puudu. Teil on niiviisi juhtunud, et selle seadusmuudatuse väljatöötamises osalesid need, kes müüvad, aga ei osalenud need, kes ostavad.

Kõik omavalitsused, kus on kaugküttepiirkonnad, sõltuvad sellest seadusest. Minu teada pole te neist

mitte kedagi kohale kutsunud ega mitte kellegagi rääkinud – ei väljatöötamise ajal ega siin Riigikogus. Kuidas see üldse võimalik on, et üks pool, kes hakkab müüma, kirjutab seaduse nende jaoks, kes pärast ostma hakkavad? Minu arvates oleks muidugi kõige parem see eelnõu tagasi kutsuda, menetlusest välja visata ning alustada protsessi uuesti, kui seda vaja on. Aga kui lugemine katkestada, siis tuleks igal juhul teha nii, et sügisest osaleksid selles protsessis sada protsenti ka kohalikud omavalitsused. Aitäh!

17:28 Esimees Eiki Nestor
Jaanus Marrandi, palun!

17:28 Jaanus Marrandi
Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Ma tulin siia, et Mihhaili seisukohtadele natuke vastu vaielda. Kõigepealt selle eelnõu kooskõlastamisest või aruteludest huvigruppidega. Nii nagu ma siin ka komisjonipoolses ettekandes ütlesin, seda eelnõu on tegelikult menetletud kolm-neli aastat. Juba eelmise Riigikogu koosseisu ajal jõuti selle eelnõu, sh sellesama võrdlushinna menetlemisega üsna kaugele. Ja see kooskõlastati siis väga selgelt ka kohalike omavalitsuste ja kõigi huvigruppidega. Ehk selle nelja-viie aasta jooksul on seda väga-väga palju huvigruppidega kooskõlastatud ja arutatud.
Miks see võrdlushind siin on? Seda on võib-olla väga keeruline mõista, aga on üks väga selge põhimõte, miks see siin on ja miks nii püütakse seda asja lahendada. Nende pikkade arutelude käigus suutsin ma ka enda jaoks selle asja selgeks saada. Tegelikult on küsimus kogu kaugküttesüsteemis. Kaugkütte mahud ju vähenevad kogu aeg ja need vähenevad ennekõike igasuguste alternatiivsete küttevõimaluste pärast. See on loomulik, et neid kasutatakse – kõikvõimalikke soojuspumpasid, päikeseenergiat jne. Ka siia seaduseelnõusse on ju sisse kirjutatud, et nendel juhtudel on võimalik kaugküttevõrgust välja minna. Aga on vaja leida mingisuguseid stiimuleid, kuidas saaks ka kaugküte oma järjepidevalt vähenevate mahtude korral võimalikult efektiivselt toimida.
Selle mõttega ongi siia seesama võrdlushinna temaatika sisse toodud. Mihhail tõi välja, et mis asi see on Eesti oludes, see majanduslikult efektiivse modelleeritud kaugküttesüsteemi hind, võrgupiirkonna soojuse hind. Selle väljaselgitamiseks on Konkurentsiamet, kellel on väga suur infobaas olemas. Ja Tallinna Tehnikaülikool on tegelikult meie jaoks välja töötanud sellise mudeli, kus arvestatakse Eestis olemasolevat tehnoloogiat, olemasolevat kliimat, olemasolevaid trasse. Nii et selles mõttes võib arvata, et see hind on ikkagi vastav.
Mis puutub sellesse, kas kohe, jalapealt hakatakse sooja hinda sellele võimalikule maksimaalsele tasemele tõstma, siis ma arvan, et see on küsimus sellest, kuidas saadakse üldse aru turumajanduse toimimisest. Tegelikkuses on nii, nagu ma ütlesin, et võrgupiirkondi on Eestis 270–280 ja nendest ainult 25 suudavad praegu pakkuda hinda, mis on allpool seda hüpoteetilist 50 eurot megavatt-tunni kohta. Enamikul on sooja hind 50, 60, 70 või 80 euro juures. Samas aga mitte keegi neist, kes on allpool seda 50 euro piiri (nende hulka kuulub ka Narva), ei küsi just nimelt konkurentsi põhimõtte pärast seda hinda, mis neile on piirhinnaga kehtestatud. Ka mitte Narva, kus tegelik hind on 35 eurot megavatt-tunni kohta, ehkki piirhind on 37 eurot. Nii et seal võiks kogu aeg rohkem küsida, aga seda maksimumi ei küsita.
Täpselt samamoodi on Tallinnas ja väga paljudes teistes kohtades. Nii et tegelikult annaks see võrdlushind n-ö kruvi ennekõike nendele, kelle sooja hind on 55 või 60 eurot megavatt-tunni kohta. Nad saaksid teadmise, et kui nad suudavad investeerida, siis nad saavutavad parema hinnataseme ja suudavad väiksema bürokraatiaga hakkama saada. Neile on tuleviku suhtes niisugust kindlust vaja. Seepärast oleks üsna mõistlik see võrdlushind siia sisse tuua. Nagu ma ütlesin, tegelikkuses on üsna vähe neid, kes sellest regulatsioonist pääseksid. Ja Narva puhul on võimalik kehtestada erisus, mis arvestab just nimelt seda, et seal on tegemist jääksoojusega, mitte vajadusega spetsiaalselt soojust toota.

17:33 Esimees Eiki Nestor
Toomas Kivimägi, palun!

17:33 Toomas Kivimägi
Väga lugupeetud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Kui endine kolleeg majanduskomisjonist, Aivar Kokk alustas nii, et kaugküte on probleem, siis mina küll ei ütle, et kaugküte on probleem. Kaugküte on tegelikult võimalus, mis on ära lahendanud väga palju probleeme. Küll aga on kindlasti

mõttekoht kaugkütte jätkusuutlikkus. Kolleeg Jaanus viitas siin sellele, mis on ju reaalsus – kaugkütte mahud järjest-järjest vähenevad ja seda olulisel määral.
Omavalitsustes on küll kehtestatud kaugküttevõrgu piirkonnad, aga kehtiva seadustiku järgi on majaomanikel võimalik teatud juhtudel oma piirkonnast väljuda, kasutades *à la* õhksoojuspumpasid, maasoojuspumpasid või ka päikseenergiat. See on minu arvates väga suur probleem, sest ega võrgu püsikulud ju väga palju ei sõltu sellest, kas selle võrgu taga on 1000 või 10 000 tarbijat. Okei, toru suurus ja sellega seotud esimene investeering kindlasti kuskiltmaalt erineb, aga püsikulud sellest olulisel määral ei muutu. See tähendab ju tegelikkuses seda, et mida vähem inimesi jääb kaugküttepiirkonnas selle ühe võrgupiirkonna taha, seda suurem on ka püsikulude osakaal, mis tuleb igalühel neist kanda.
Minu arvates on mõttekoht see, et mis siis lõppkokkuvõttes ikkagi saab kaugküttepiirkonnast kui sellisest. Ei ole ju mõtet luua ka enesele illusioone, et kõik lähevad üle kas õhksoojuspumpadele või maasoojuspumpadele. Mina, muide, olen ka maasoojuspumba kasutaja aastast 2001. See töötab ülimalt hästi ja olen äärmiselt rahul. Aga kõik nagunii ei lähe nendele üle. Mis siis lõpuks sellest saab? Alternatiiv ei ole ju ka see, nagu varem Pärnus oli: linnas oli 10 000 – 15 000 tossavat korstent, sest igaüks tekitas endale oma lokaalse katlamajaga soojust majja. Selles mõttes on jätkusuutlikkus kindlasti väga oluline teema.
Aga ma loomulikult jagan ka Mihhaili muret. Narva teema on tegelikult mitte halvas mõttes, aga kogu aeg silme ees olnud. Ma mäletan aega, kui ka sotsid Jevgeni Ossinovski isikus olid just nimelt Narvat silmas pidades kategooriliselt võrdlushinna vastu. Seal on ju soojuse tegelik hind oluliselt väiksem kui see hüpoteetiline võrdlushind, mis on täna välja käidud. Otse loomulikult peavad eelnõus ka kaitsemehhanismid olema, muidu ei ole võimalik seda sellisel moel üldse rakendada. Nii et ma arvan, et see on tõesti teema.
See oli mul natuke retooriline küsimus, et miks katkestati. Ma arvan, et põhjusi selleks, et teine lugemine praegu katkestada, on tegelikult isegi rohkem kui küll. Aga mis teeb mind murelikuks, on see – kui ma õigesti mäletan –, et majanduskomisjoni otsusega on selle eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtaeg meie sügisese istungjärgu esimese töönädala lõpp või järgmise töönädala algus. Ma väidan, et see on täiesti ebakohane, arvestades neid sisulisi seisukohti ja märkusi, mis on täna siin saalis välja öeldud.
Tegelikkuses, ma arvan, neid muudatusettepanekuid taas kord ei tule, sest selleks ajaks ei jõuta midagi teha. Nii et see on küll mõttekoht. Ma ei tunne neid protseduurireegleid, aga äkki oleks tõepoolest võimalik saada uus, oluliselt pikem muudatusettepanekute tähtaeg või vähemalt seisukoht selle esimese töönädala suhtes. Ma usun, et kõik Riigikogu liikmed töötavad palehigis terve suve, aga võib-olla kaugküte ei ole see teema, millele nad suvel keskenduvad. Seetõttu ma ei ole väga optimistlik ega usu, et septembri esimese nädala lõpuks on meil kenad ja asjalikud muudatusettepanekud laual. Aitäh!

17:37 Esimees Eiki Nestor
Rohkem kõnesoove ei ole. Eelnõu 264 kohta esitati 13 muudatusettepanekut. Need kõik on esitanud majanduskomisjon, järelikult on ka arvestatud. Sellegipoolest on meil vaja need läbi vaadata: esimene, teine, kolmas, neljas, viies, kuues, seitsmes, kaheksas, üheksas, kümnes, üheteistkümnes, kaheteistkümnes ja kolmeteistkümnes. Eelnõu 264 teine lugemine on katkestatud. Määran muudatusettepanekute tähtajaks 18. septembri kell 17.

---

24. 17:38 Riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (455 SE) teine lugemine

17:38 Esimees Eiki Nestor
Järgneb Vabariigi Valitsuse algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu 455 teine lugemine. Majanduskomisjoni ettekandja Märt Sults, palun!

17:38 Märt Sults
Härra eesistuja! Kolleegid! Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll number 151, väljavõte teisipäevast, 6. juunist 2017. Päevakorras oli ka riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu 455 arutelu teisele lugemisele saatmiseks. Komisjoni istungile oli kutsutud Rahandusministeeriumi riigivara

osakonna juhataja asetäitja Tarmo Porgand. Tema selgitas, et muudatusettepanekutes on tehtud keelelisi täpsustusi, et seaduse sõnastus oleks normitehniliselt korrektne ning sisu üheselt mõistetav. Nii et põhimõtteliselt oli meil tegu tehnilise otsustusega. Koosolekust võtsid osa Toomas Kivimägi, Deniss Boroditš, Erki Savisaar, Jaanus Marrandi, Kristen Michal, Märt Sults, Raivo Põldaru, Siim Kiisler ning konsultant Henrik Mägi, nõunik-sekretariaadijuhataja Kaido Rosin ja nõunik Marin Daniel. Rahandusministeeriumi riigivara osakonna juhataja asetäitja Tarmo Porgand oli kutsutud kolmanda päevakorrapunkti arutelule.
Komisjoni otsustest muudatusettepanekute kohta. Muudatusettepanekuid oli kolm tükki. Esiteks, muuta eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava riigivaraseaduse § 80^1 lõike 5 punkti 5 ja sõnastada see järgmiselt: "on esitanud valdkonna eest vastutavale ministrile huvide deklaratsiooni korruptsioonivastase seaduse tähenduses". Muudeti sõna "tähenduses" ja selgitati, et ettepanekus on sõna "mõttes" asendatud sõnaga "tähenduses", kuna sõna "tähenduses" on normitehniliselt korrektsem. Eelnõu algataja ettepanek oli selline ja majanduskomisjon, juhtivkomisjon otsustas seda täielikult arvestada (konsensus). Konsensus tähendab seda, et kõik – Aivar Kokk, Toomas Kivimägi, Deniss Boroditš, Erki Savisaar, Jaanus Marrandi, Kristen Michal, Märt Sults, Raivo Põldaru ja Siim Kiisler – olid selle asjaga nõus.
Teiseks, muuta eelnõu § 1 punktiga 23 muudetava riigivaraseaduse § 97 lõike 6 punkti 2 ja sõnastada see järgmiselt: "majandusaasta teise ja neljanda kvartali kasumiaruande, bilansi ja rahavoogude aruande kahe kuu jooksul pärast kvartali lõppemist". Muudeti sõna "kvartal" ja selgitus oli niisugune, et ettepanekus on sõna "majandusaasta" asendatud sõnaga "kvartal", mis on täpsem. Vastasel korral jääks teine kvartal pisut "õhku rippuma". Eelnõu algataja ettepanek oli selline ja majanduskomisjon, juhtivkomisjon otsustas seda täielikult arvestada (konsensus). See tähendab, et kõik – Aivar Kokk, Toomas Kivimägi, Deniss Boroditš, Erki Savisaar, Jaanus Marrandi, Kristen Michal, Märt Sults, Raivo Põldaru ja Siim Kiisler – olid selle otsusega päri.
Otsustati teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 14.06.2017. Otsus oli konsensuslik ehk ühehäälne, st eespool nimetatud härrad olid kõik sellega päri. Teiseks otsustati ühehäälselt teha ettepanek eelnõu teine lugemine lõpetada, st eespool nimetatud härrasmehed olid sellega päri. Ja kolmandaks tehti ettepanek, et juhul kui teine lugemine lõpetatakse ja eelnõu arvatakse täiskogu erakorralise istungjärgu päevakorda, viia läbi lõpphääletus. Selle poolt oli 8 komisjoni liiget: Aivar Kokk, Deniss Boroditš, Erki Savisaar, Jaanus Marrandi, Kristen Michal, Märt Sults, Raivo Põldaru, Siim Kiisler. Toomas Kivimägi jäi erapooletuks. Allkirjastanud: Aivar Kokk ja Margit Ubaleht. Väljavõte õige: Margit Ubaleht. Aitäh!

17:42 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Kas on küsimusi ettekandjale? Ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 455 kohta on esitatud kolm muudatusettepanekut. Need kõik on majanduskomisjoni enda esitatud: esimene, teine ja kolmas. Eelnõu 455 teine lugemine on lõpetatud.

---

25. 17:42 Kogumispensionide seaduse ja investeerimisfondide seaduse muutmise seaduse eelnõu (427 SE) teine lugemine

17:43 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse algatatud kogumispensionide seaduse ja investeerimisfondide seaduse muutmise seaduse eelnõu 427 teine lugemine. Komisjonipoolne ettekandja on rahanduskomisjoni esimees Mihhail Stalnuhhin. Palun!

17:43 Mihhail Stalnuhhin
Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Käesolev seaduseelnõu oli suures saalis esimesel lugemisel 4. mail. Muudatusettepanekute tähtajaks kinnitati 18. mai. Selleks tähtpäevaks Riigikogu liikmetelt, komisjonidelt ega fraktsioonidelt ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud. Siiski valmistas komisjon koostöös Rahandusministeeriumiga ette kolm muudatusettepanekut.
Number 1. Siin on tegemist sellega, et rahandusministrile antud volitusnorm avalduste vormide kehtestamiseks tunnistatakse kehtetuks. Seadus annab need volitused väärtpaberite keskregistri

pidajale. Aga ekslikult oli ühte kohta, konkreetselt seaduse § 31 lõikesse 3, ministri volitusnorm alles jäänud ja see oli vaja sealt välja võtta. Nii et see on tehniline muudatusettepanek.
Number 2. See on tehtud Eesti Kindlustusseltside Liidu ettepanekul, nende 17. mai kirja punkti 1 alusel. Kuna eelnõu algataja seda toetas, siis see ka vormistati muudatusettepanekuna. Siin on selline selgitus, et § 49 täiendatakse lõikega 12 ja sätestatakse, et pensionilepingust taganemise suhtes ei kohaldata võlaõigusseaduse § 433 lõike 1 kolmandas lauses ega §-s 56 sätestatut.
Kogumispensionide seadus sätestab lepingu sõlmimise puhul võrreldes võlaõigusseadusega erisuse. Selle järgi on kliendil sidevahendi abil sõlmitud lepingust õigus taganeda 14 päeva jooksul selle sõlmimisest. Tähtaja möödumisel korraldab registripidaja pensionifondi osakute tagasivõtmise ja raha kandmise kindlustusseltsi. Teistes analoogsetes olukordades, kus kogumispensionide seadus sätestab erisused võrreldes võlaõigusseadusega, on eelnõus esitatud sätted, mis selgelt välistavad võlaõigusseaduse vastava regulatsiooni kohaldamise.
Muudatusettepanek nr 3. Eelnõust jäetakse välja § 1 punkt 48, millega sooviti täiendada kogumispensionide seaduse üleminekusätteid. Jõustumisaeg on seal nüüd 21. mai 2018 ja aega täiesti piisavalt, nii et seda üleminekusätet pole vaja.
Enne, kui ma teile menetluslikud otsused teatan, oleks vaja teid ka sellest informeerida, miks me komisjonis oma istungitel seda kõike neli korda arutasime, kui kõik läks nii kergelt ja ilusasti. See tulenes sellest, et komisjon saatis nagu kord ja kohus laiali kaasamiskirjad kuuele organisatsioonile, sai kolmelt ka vastused ja üks nendest, konkreetselt Tulundusühistu Tuleva, esitas väga huvitavaid ettepanekuid. Ettepanek oli alandada kogumispensionide seaduses toodud pensionilepingu kohustusliku riikliku rahvapensioni määra (edaspidi RPM) 700-kordselt, mis on 123 160 eurot, 200-kordsele, mis on umbes 35 200 eurot; võimaldada kõigil inimestel, kes lähevad pensionile enne aastat 2025, fondipensionit kasutada, sõltumata sellest, kui palju neil on teise samba kontole sääste kogunenud; ning täiendada kogumispensionide seadust Rahandusministeeriumi analüüsi kohustusega.
Algataja nõustus selle ettepanekuga ja valmistas isegi ette väga mahuka muudatusettepaneku, mille põhilised suunad olid järgmised. Pakuti, et summa puhul, mis jääb 50 ja 200 RPM-i ehk 8800 ja 35 200 euro vahele, sõlmitakse eluaegset pensioni pakkuv pensionileping, kusjuures 200 RPM-i ulatuses võib sõlmida ka mitu pensionilepingut. Punkt 2: summa puhul, mis jääb 200 ja 700 RPM-i ehk – ma hakkan nüüd ümardama – 35 000 ja 123 000 vahele, võiks lubada pensioni maksmist tähtajalisena. Tähtaja määramisel võiks aluseks võtta pensionäri vanusele vastava keskmise oodatava eluea, millele on lisatud kaks aastat. Summa puhul, mis ületab 700 RPM-i, võiks lubada raha korraga väljamaksmist.
Me pöördusime selle ettepanekuga ka sotsiaalkomisjoni poole ja saime sealt, ütleksin, poolehoidu. Aga siis tekkis selline tunne, et nii suurt asja ei saa põlve peal teha – see oli komisjoni konsensuslik otsus. Kusjuures seesama mainitud Tuleva ja kindlustusseltside liit osalesid ka nendel koosolekutel. Nemadki arvasid, et enne peaks andma Rahandusministeeriumile ülesande teha analüüs, milline võib olla sellise muudatusettepaneku mõju, ja siis sügisel sellega välja tulla.
Põhimõtteliselt on tegemist üsna kauge ajaga ja seega oleks meil mõtet sellega rahulikult tegeleda. Nii kadus see muudatusettepanek – kõige mahukam ja selline, mis toob väga palju uut juurde – muudatusettepanekute tabelist. Sügisel, nagu me oleme juba sotsiaalkomisjoniga rääkinud, me läheme selle teemaga edasi, aga juba läbikaalutult.
Peale seda tuli menetluslik otsus, mis ei ole originaalne: teha juhatusele ettepanek saata eelnõu suurde saali teisele lugemisele tänaseks, 14. juuniks ettepanekuga teine lugemine lõpetada. See ettepanek tehti konsensuslikult. Aitäh!

17:50 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Krista Aru, palun!

17:50 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud komisjoni esimees! Te rääkisite väga kenasti ka tulundusühistu Tuleva kolmest ettepanekust. Kas ma sain õigesti aru, et ühega, selle kõige põhimõttelisemaga hakkab teie komisjon koos sotsiaalkomisjoniga edasi töötama? Aga Tuleval oli kolm ettepanekut. Kuidas siis nende kahe teisega jäi?

17:50 Mihhail Stalnuhhin

Kahe teisega on täpselt sama lugu. Ka need eeldavad täiendavat läbitöötamist, aga neid arutati ja mõttest saadi aru. Tähendab, me võtame selle Tuleva kirja, millega ta pöördus, koos sotsiaalkomisjoniga aluseks.

17:51 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Tiina Kangro, palun! (Hääled saalis.) Kas sul on küsimus? Vabandust, aga palun siis kiiremini. Kas on soovi küsida? (Hääled saalis.) Avan läbirääkimised. Tiina Kangro, palun!

17:51 Tiina Kangro
Lugupeetud rahvasaadikud! Kuna mul on tekkinud tõsine hirm, et meil ei jätku teemasid hommikuni, siis ma aitan pisut kaasa ja võtan selle eelnõuga seoses sõna. Seda enam, et minu meelest väärivad väljatoomist mõned momendid, mis väga häirisid selle eelnõu menetlemise käigus.
Ma ise sotsiaalkomisjoni liikmena kuulsin praegusest kogumispensionide seaduse muutmise plaanist alles seoses esimese lugemisega. Võib tõesti olla, et äsja esinduskoguga liitununa ei osanud ma vajalikes kohtades näpuga järge ajada, aga ka teistele sotsiaalkomisjoni liikmetele tuli see eelnõu ootamatult. Tekkis küsimus, miks ei kaasatud sotsiaalkomisjoni pensionieelnõu arutamisse. Vastus, et teine ja kolmas sammas on finantsmeetmed, mis ei puuduta sotsiaalteemadega tegelejaid, on täiesti vale. Pensionid on oma vormist olenemata igal juhul sotsiaalne meede. Ja eelnõu esimesel lugemisel rõhutati, et riigi vaate kohaselt peavad kõik sambad moodustama terviku.
Kui me hakkasime sotsiaalkomisjoniga seda teemat tõstatama, siis palumiste, nõudmiste ja isegi väikeste solvangutega saavutasime olukorra, kus enne eelnõu teist lugemist saalis otsustati ka sotsiaalkomisjon kaasata. Nädal tagasi toimus sotsiaalkomisjonis teema arutelu, kuhu olid kutsutud ka Rahandusministeeriumi ametnikud. Nad astusid uksest sisse sellise teatega: nii, hommikul otsustati, et eelnõu võetakse praegusel kujul vastu, mingeid muudatusi sinna ei tule, aga me võime teile eelnõu sisu seletada. Küsisin, kas meil on põhjust koosolekut jätkata. Kallid kolleegid, töö seadustega ei peaks käima sellisel moel. Kusagil räägitakse heast seadusloome tavast. Mul on siia teksti kirjutatud: "Naer saalis".
Aga nüüd asja juurde. On mõned momendid, mida ma tahan tõstatada. Eestis on pensionid äärmiselt närused. Kõiki objektiivseid asjaolusid arvesse võttes jäävad need näruseks ka tulevikus. Kui teise samba kasutuselevõtul näidati inimestele pilte palmisaartest ja räägiti, et pensionid hakkavad küündima 70%-ni palgast, siis nüüdne sõnum on, et esimene ja teine sammas kokku peaksid andma 40% keskmisest palgast.
Inimene on lisaraha kogunud 20 või enam aastat, selle elukindlustusseltsile ära andnud ja hakkab nüüd teise samba kaudu saama 18, 30 või parimal juhul 40 eurot kuus. See ei ole aus mäng. Maailmas eksisteerib selline asi nagu õigustatud ootus. Rahvas väljaspool seda maja tunnetab teravalt teise samba ebaõiglust kui probleemi. Sellest on tulnud ka aastaid kestnud kriitika ning ettepanekud, millest on ajakirjanduses palju lugeda olnud. On imetlusväärne, et vaid poliitikud pole seda kriitikat eri põhjustel kuulnud või mõistnud.
Kogumispensionide seadust tuleb kindlasti muuta. Seda pole aga mõistlik teha vaid praegu eelnõusse kirjutatud ja isegi Rahandusministeeriumi ametnike sõnul põhiliselt tehnilist laadi täpsustuste pärast. Eesmärk peaks olema põhimõtteliste valikuvõimaluste lisamine inimestele, kes soovivad ennast ise aktiivselt päästa. On vana tõde, et raha võib teha raha. Ja vähemalt suur osa inimesi pole rumalad, vaid otse vastupidi, sageli leidlikumadki kui praegu seadusandja tahtega soositud kindlustusseltsid ja finantsasutused.
Palun aega juurde!

17:56 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

17:56 Tiina Kangro
Toon mõned näited. Teadlikult oma toimetulekut kujundav inimene võib pensionile jäädes korraldada ümber oma majapidamise, et vähendada kulusid. Ta võib kolida odavamasse piirkonda, panna katusele päikesepaneelid või hoopis mõnesse Lõuna-Euroopa riiki minna. Juba 10 000-eurose investeeringuga

võib pensioneerunud abielupaar tagada endale aasta ringi sissetuleva rahavoo, mis ületab viiekordselt kindlustusseltsi pakutavat sambapensioni. Võib-olla soovib mõni pensionile jääja osta mikrobussi ja hakata Uberit sõitma või soovib ta osta maad ja hakata kasvatama marju või varajast kartulit. Riigi huvi peaks olema seda soosida, eriti teades, et pensionid on meil nii ehk naa väga väikesed.
Minu meelest tuleks seadustada võimalus vähemalt see osa kogutud rahast, mis ületab mõistliku toimetulekupiiri, soovi korral välja võtta, jagada teine sammas lühema perioodi peale, hoida seda raha fondis või seltsis oma parima äranägemise järgi. Miks mitte avada teise samba väljamaksed juba üle 55-aastastele, kui tervis rebeneb, nagu Eesti inimestel sageli juhtub, ja kui selle hoidmiseks oleks mõistlik minna üle osaajaga tööle, mis aga ei toida. Arenenud maailmas mitmel pool nii tehakse.
Poliitikud peaks taltsutama oma soovi otsustada inimeste eest ära igat detaili ja näidata näpuga, mis on õige ja mis vale. Riik peaks usaldama inimesi, et inimesed usaldaksid riiki. Seepärast ei pea mina isiklikult õigeks, et sambaeelnõu menetlemist praegusel kujul läbi viiakse, hoolimata klauslist, et küll me algatame sügisel jälle uue eelnõu ja veel kord uue ja kui vaja, siis teeme ööistungi. Mina kavatsen hääletada selle eelnõu vastuvõtmise vastu. Samas ma tean, et enamik inimesi siin saalis arvab teisiti ja neil on sellele õigus. Ma tahtsin lihtsalt avaldada oma mõtteid, et need asjad oleks välja öeldud ja protokollitud ning me saaksime sügisel nende aruteludega jätkata. Aitäh!

17:58 Esimees Eiki Nestor
Mihhail Stalnuhhin, palun!

17:59 Mihhail Stalnuhhin
Härra juhataja! Ma kasutan ka võimalust, et rääkida. Mul on üsna pikk Riigikogu kogemus, aga komisjoni esimees olin ma tükk aega ainult erikomisjonis, mis sääraseid eelnõusid ei menetlenud. Nüüd tuleb kogemust samm-sammult juurde ja mõnikord tekib mul ka selliseid küsimusi, et miks antakse pakendiaktsiisi seadus rahanduskomisjonile, kui tegemist on keskkonnateemaga, või miks antakse kogumispensionide seaduse muutmise seaduse eelnõu meile, kui tegemist on sotsiaaliaga.
Ja ma tahan pöörata tähelepanu sellele, algselt oli juttu, et uus seadus ei muuda absoluutselt, ei vähenda neid võimalusi, mis on kehtivas seaduses, et ta annab neid juurde. Aga see, mis ta juurde annab, on finantsinstrument. Need on suurema riskiga lepingud, mis on seotud investeeringutega jne. Sellepärast me selle eelnõuga tegeleme. Ja kohe, kui juhtus niiviisi, et me n-ö läksime sotsiaalvaldkonda, me ju pöördusime sotsiaalkomisjoni poole. Nii et ma ei saa aru igasugustest pretensioonidest ega sellest, miks peab hääletama selle seaduse vastu, kui ta nüüd jälle on algsel kujul ja kui suure tõenäosusega hakkate teie selle Tuleva ettepanekuga tegelema. Ma arvan, et kui rahulikult rääkida ja mõelda, võiks nendest hinnangutest vabaneda.
Siin saalis istudes ma kogu aeg kuulen – põhiliselt muidugi maaelukomisjoni, keskkonnakomisjoni ja majanduskomisjoni puhul –, et arutatakse mingeid makse, mingit tasakaalustatud hinda, uut tariifi vms. See kõik lõhnab raha järele, aga nemad tegelevad sellega. Aga nüüd ma hakkan aru saama, et tegelikult meil peab siin mingi tööjaotus olema. See ei ole võimalik, et kolme komisjoni peale on võrdselt 10 : 10 : 10 eelnõu ja pärast tekib olukord, kus igas komisjonis on 30 eelnõu. Me lihtsalt ei suuda sellega tegeleda ja keegi peab vastutuse enda peale võtma. Ja kui Riigikogu juhatus määrab vastutava komisjoni, siis on valik tehtud ja see on tehtud seaduse tasemel. Aitäh!

18:01 Esimees Eiki Nestor
Andres Ammase sõnavõtt kohapealt oli vist enne registreeritud. Palun, Andres Ammas, sõnavõtt kohapealt!

18:01 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Vabaerakonna fraktsioon arvab samuti, et nende ettepanekutega, mis äkitselt, viimasel hetkel selle eelnõu menetluse käigus saabusid, tuleb sügisel edasi tegeleda nii sotsiaalkomisjonis kui rahanduskomisjonis. Need väärivad täit tähelepanu ja kindlasti jälgime tähelepanelikult, et neid ei unustataks kusagile sahtlisse.
Arutelu rahanduskomisjonis oli korraks üsna emotsionaalne. Ma saan aru ka praegu saalis viibivatest kolleegidest, kes olid paarkümmend aastat tagasi praeguste pensionikindlustuse põhimõtete sõnastamise juures – nende jaoks on see teema kallis. Tollal sõnastatud printsiibid on justkui geniaalsed, pühad ja puutumatud, aga elu on vahepeal teinud korrektiive ja näidanud, et kõik, mis tollal

parimate kavatsustega kavandati, ei ole siiski teostunud. See teema väärib uuesti läbivaatamist, me oleme selleks kohustatud. Loodan, et sügisel jätkub selle teema põhjalik arutelu. Aitäh!

18:02 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi, palun!

18:03 Jürgen Ligi
Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Mul on ka teise samba omanikuna olnud kihk see raha kuidagi kätte saada ja enne ära kasutada, aga kuulates neid sõnavõtte – need algasid juba komisjonis ja tulid eri erakondadest, täna siis Tiina Kangrolt –, tuleb mul õud peale. Inimesed ei saa ikka üldse enam aru, milleks on pensionisüsteem loodud. Selle loogika järgi, mida Tiina siin esitas, võiksime kogu riigieelarve raha enda omaks kuulutada, öelda lihtsalt, et inimene teab paremini, andke see raha talle tagasi. Ja me võiksime selle loogika järgi kindlasti hävitada pensioni esimese samba, öeldes, et ma ei maksa sotsiaalmaksu, ma tean ise paremini. Me võiksime laiali jagada haigekassa raha ja see, kellel on rohkem, saab ka rohkem tagasi.
See on kohutav loogika – eriti inimese suust, kes on ennast teatud teemadel näidanud hästi sotsiaalse ja hoolivana, agressiivseltki hoolivana, ja eriti olukorras, kus nüüd tõesti esimese samba kallale minnakse. Valitsuse plaanide järgi kaotatakse esimese samba sõltuvus sissemaksetest, mis loomulikult tähendab nende sissemaksete vähenemist, stiimuli vähenemist, ümbrikupalkade suurenemist, aga see on teine teema.
Teine sammas ei ole inimese enda raha, isegi kolmas sammas ei ole. Kolmanda samba raha saab küll korraga välja võtta ja probleeme ei teki, aga isegi seal on ju laias laastus viiendik maksusoodustuse raha. Teine sammas on asi, mida planeeritakse statistiliselt: kes elab kauem, elab teiste arvel, kes sureb varem, maksab teistele. Kokku võttes saab ühiskond helgema tuleviku, st ei ole nii suurt hirmu sissetulekute ja vaesuse pärast. Ja ühiskonnal ei ole ka nende koormat, kes on teinud vale otsuse ja raha välja võtnud. Selleks ju need kolm sammast tehti.
Olen natuke pettunud ka Andres Ammase sõnavõtus, nagu oleks asi selles, et neile, kes tegid, on need põhimõtted armsad. Ei, põhimõtted on tegelikult endised ja demograafiline olukord on selline, et inimesed tuleb riigi stiimuliga säästma panna. Seda on tehtud, selleks on sambaid ehitatud. Sellest ei piisa enam, et lapsed maksavad vanematele pensioni. Nüüd tuleb endale ise koguda ja ainus võimalus on see teine sammas. Ma olen ise ka paindlikkuse kallal nuputanud. Aga ma ei taha selle peale isegi enam mõelda, kui ma kuulen, et lihtsalt tullakse, tegeldakse teemaga esimest korda ja öeldakse, et see ei ole ootustele vastanud.
Kuulge, see on mitmekümne aasta pikkuse vinnaga asi, eriti esimene sammas, mida valitsus lammutab. See ongi põlvkondadevaheline asi, see on kauem ja lühemat aega elavate inimeste asi, see on meeste ja naiste asi. Naised saavad kauem pensioni ja mehed maksavad rohkem – täiesti elementaarne solidaarsuse küsimus, matemaatiline tõsiasi. Nii et, Tiina Kangro, ma soovitan järele mõelda! Kohutavalt kahju on sellest sõnavõtust. Aitäh!

18:06 Esimees Eiki Nestor
Tiina Kangrol on õigus vastulauseks. Palun!

18:06 Tiina Kangro
Erinevalt Jürgen Ligist mina ei allu provokatsioonidele, mistõttu ma selgitan rahulikult paari asja. Neid võib ka stenogrammist üle kontrollida. Jürgen Ligi sai ärritudes asjast täiesti valesti aru. Ma ei rääkinud mitte sellest, et kogu raha, kaasa arvatud esimene sammas, tuleks inimesele välja maksta, vaid hoopis teisest asjast. Millest, seda paluks huvi korral kontrollida. Aga jah, need järeldused olid ebaadekvaatsed – teised, välja arvatud Jürgen Ligi, said vist asjast aru.
Teiseks, ma leidsin praegusest seadusest sellise punkti, mis ütleb, et isegi see inimene, kes on kogunud teise sambasse rohkem kui 700-kordse riigipensioni ehk üle 135 000 euro – see tähendab, et 20 aasta jooksul peab see inimene olema palka teeninud stabiilselt 10 000 eurot kuus –, peab kogu raha kindlustusseltsi panema. Ka selle osa üle, mis jääb üle 700, ei saa ta ise otsustada, vaid ta peab selle panema fondi kuni viieaastase lepinguga. Siis ma sain aru, et riik võtab ikka kõik inimesed liiga suure hoole alla, ka need inimesed, kes on absoluutselt iseseisvad oma elu juhtimisel.

18:08 Esimees Eiki Nestor
Sulgen läbirääkimised. Eelnõu 427 kohta on esitatud kolm muudatusettepanekut ja need kõik on juhtivkomisjoni tehtud: esimene, teine ja kolmas. Eelnõu 427 teine lugemine on lõpetatud.

---

26. 18:09 Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse eelnõu (454 SE) teine lugemine

18:09 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse algatatud ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse eelnõu 454 teine lugemine. Komisjonipoolne ettekandja on rahanduskomisjoni esimees Mihhail Stalnuhhin. Palun!

18:09 Mihhail Stalnuhhin
Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Käesoleva seaduseelnõu esimene lugemine toimus 17. mail. Muudatusettepanekute tähtajaks pandi 31. mai kell 17.15. Selleks päevaks ja ajaks ühtegi muudatusettepanekut komisjonidelt, fraktsioonidelt ega Riigikogu liikmetelt ei laekunud.
Samas tuli rahanduskomisjoni nimel teha üks muudatusettepanek. Muudetakse eelnõu § 17 punkti 1, sest tuleb muuta sealset tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 6 lõike 5 punkti 3. Viidatud säte loetleb alused, millal isikut töötuna arvele ei võeta. Muudatuse eesmärk on seda loetelu üksnes täiendada ja välistada töötuna arvelevõtmine juhul, kui isik osutab teenust või müüb kaupa ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse tähenduses. Kehtiva tööturuteenuste ja -toetuste seaduse järgi ei võeta isikut töötuna arvele ka juhul, kui ta töötab avalikus teenistuses. Ekslikult oli see eelnõust välja jäänud. Seega täiendab muudatusettepanek eelnõu § 17 punkti 1 sõnadega "või on avalikus teenistuses". See ongi kõik.
Toimus üks komisjoni istung, kus me valmistasime eelnõu ette teiseks lugemiseks. Seal oli juttu kahest kirjast. Huvitatud organisatsioone oli viis, kellele me olime kaasamiskirjad laiali saatnud. Vastuse andsid kaks: Eesti Maksumaksjate Liit ja pangaliit. Need küsimused, mis nad tõstatasid, olid esitatud ka valitsuse esindajatele ja said ka vastuse. Eesti Maksumaksjate Liidu kirja põhisisu oli see, et nende hinnangul on eelnõus liiga palju võimalusi maksude optimeerimiseks ja sisuliselt saab palgatööd maksustada tavamäärast poole soodsamalt. Pangaliitu huvitasid ennekõike tehnilised momendid: kuidas kantakse maks Eesti Maksu- ja Tolliametile ning kuidas nähakse ette protsesse, maksu broneeringuid ettevõtluskontol ja ettevõtluskonto arestimist.
Menetluslikud otsused tehti 5. juuni istungil. Esiteks, saata eelnõu teisele lugemisele 14. juuniks, tänaseks. Konsensuslikult võeti vastu ka otsus teine lugemine lõpetada. Aitäh!

18:12 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Krista Aru, palun!

18:12 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud komisjoni esimees! Kas komisjon tundis huvi ja arutasite seda küsimust, kui palju võiks ligikaudu olla neid isikuid, kes on ettevõtluskontost huvitatud ja võiksid selle endale ka tekitada?

18:12 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, lugupeetud kolleeg! Jah, me arutasime seda, aga enne esimest lugemist. Siis tekkis paralleel kolmanda sambaga, et võimalus on olemas, aga seda kasutab kõigest – ma täpset arvu ei mäleta – natuke üle 2000 inimese, veidi üle 50 ettevõtte. Nii et praegu luuakse võimalus, aga kui palju inimesi seda kasutama hakkab, ei oska ette öelda. Kolmas sammas pidi ju olema üsna meeltmööda mehhanism raha kogumiseks, aga miskipärast see ei tööta.
Kui tohib, siis ma ütlen oma isikliku arvamuse. Ma ennustan, et me kunagi hakkame seda muutma, sest selleks, et saada näiteks sotsiaalseid garantiisid, on vaja kindlasti kuus 1300 eurot üle kanda. Nii palju kui mina tean, siis sellistel inimestel, kes võiksid seda kontot kasutada, sõltub palk hooajast. Mõnikord, näiteks mai algusest oktoobri lõpuni, on see neil tegelikult üle 2000 euro, aga ülejäänud aja üsna nigel. Ma arvan, et tulevikus, kui esimesed tulemused on juba olemas, võiks asja kaaluda ja võib-olla vaadata seda aasta lõikes ehk asendada selle 1300 eurot kuus 15 600 euroga aastas.

Aga mulle tundub küll, et inimeste jaoks, kelle palk on 1300 ja veidi üle selle, oleks üsna ahvatlev saada maksudeks mineva 20% eest tervisekindlustust ja kõiki muid asju. Aga elame-näeme, praegu ei ole võimalik siin midagi täpselt ennustada.

18:15 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

18:15 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud esimees! Austatud ettekandja, ma olen teiega nõus. Ma ütleks veelgi enamat – see on üsna surnult sündinud asi, sellest ei saa ilmselt tolku selle sotsiaalmaksu kohustuse tõttu, mida te mainisite. Aga ma tahan küsida ühe teise probleemi kohta. Kas see käibemaksu kohustuse piirsumma, s. o 25 000 aastas, ei võiks natuke suurem olla, näiteks 40 000 eurot aastas? Võib-olla siis oleks tõesti huvilisi natuke rohkem. Selle määra ja praeguste tingimuste puhul saavad selle süsteemiga liituda ehk mõned muruniitjad. Tegelikult ei tasu see muruniitjatel ka ära, sest püsikulud on liiga suured. Võib-olla liituvad näiteks lapsehoidjad, aga igal juhul väga üksikute teenuste pakkujad. Kas see piirsumma ei võiks olla vähemalt 40 000 eurot?

18:16 Mihhail Stalnuhhin
Ma pean ütlema isikliku arvamuse, sest selle üle meil komisjonis arutelu ei tekkinud. Kui mina nägin neid protsente, seda 20 ja üle selle 40, siis mul tekkis paralleel Suurbritannia maksusüsteemiga. Seal on ka – ütlen mälu järgi – nii, et 37 000 naela puhul on maksumäär 20% ja üle selle 40%. Aga jah, see summa võiks suurem olla.
Ma arvan, et need kaks küsimust tulevad paralleelselt arutusele. Selle seaduse puhul on meil kindlasti vaja pärast seda, kui see on aasta aega kehtinud, teha Rahandusministeeriumile ettepanek, et ta koostaks ülevaate, kuivõrd toimiv see seadus on, ja ka küsitleda potentsiaalseid süsteemi kasutajaid, et kuidas nemad asja näevad. Ministergi rääkis siin esimesel lugemisel, et see on eksperiment lootuses mikroettevõtjat kuidagi aidata. Ega seda, et see esimese pauguga õnnestub, ei saa keegi lubada.

18:17 Esimees Eiki Nestor
Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Krista Aru, palun!

18:17 Krista Aru
Austatud Riigikogu esimees! Head rahvaesindajad! Ettevõtluskonto loomine, sellise võimaluse tekitamine on kahtlemata samm õiges suunas. Ja sellisel arvamusel on Eesti Vabaerakonna fraktsioon täies koosseisus, ei olnud siin kirglikke vaidlusi ega erinevaid seisukohti.
Kuid eelkõige tahaks näha seda, mida siin kolleeg Aivar Sõerd juba esile tõi, et selle 25 000 euro puhul võiks julgem olla ja tõesti lubada 40 000 euro piiri. Samas olen ma nõus ka kolleeg Mihhail Stalnuhhiniga. Kuna see võimalus on alles nii uus, on ilmselt tark juba praegu mõelda sellele, et aasta pärast vajame analüüsi, et saada aru, kus on kitsaskohad ja kuidas see võimalus paremini teenima panna.
Eesti Maksumaksjate Liidul on kartus, et selle seaduseelnõu varjus, mis saab muidugi seaduseks, võib hakata toimuma mingi maksude optimeerimine. Ma usun ja loodan, et Eesti inimesed ikkagi ei riku ära seda võimalust, et selle kaudu ei hakata tõesti sullerdama. Ja maksumaksjate liidul on veel teinegi kartus, et just nimelt kohaliku omavalitsuse asutused, riigiasutused ja välisasutused võivad hakata seda võimalust kuritarvitama. Seda tuleks muidugi jälgida ja see on koht, kus selle tõesti välistab seesama eelarvepõhine kontroll, mida ilmselt rõhutati ka komisjonis vastusena maksumaksjate liidu kartusele. Seda, kui suur on nende inimeste hulk, kes sellest ettevõtluskontost võiksid rõõmu tunda ja kasu saada, on tõesti praegu peaaegu võimatu hinnata. Ma näen siin eelkõige just nimelt ühte võimalust neile – on need lapsehoidjad, on need majahoidjad –, kellel ei ole väga palju kulusid. Teiselt poolt selline kulude mahaarvutamise võimaluse puudumine jällegi vähendab kasutajate gruppi.
Igal juhul tahaks väga loota, et selle seaduse jõustumisele eelneb ka väga hea selgitustöö, et inimesed saaksid aru, millega on tegemist, mida see uus võimalus pakub ning kuidas ja millal on sellest kasu. Nii et väga tahan kõigile, ka ajakirjandusele, panna südamele seda, et asjadest räägitaks nii, nagu need on, et on loodud üks võimalus ja kasutagem seda optimaalselt, hästi ja õigesti. Aitäh!

18:21 Esimees Eiki Nestor
Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole, sulgen läbirääkimised. Eelnõu 454 kohta on laekunud üks muudatusettepanek. See on juhtivkomisjonilt ja sellega probleeme pole. Eelnõu 454 teine lugemine on lõpetatud.

---

27. 18:21 Magustatud joogi maksu seaduse eelnõu (457 SE) teine lugemine

18:21 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse algatatud magustatud joogi maksu seaduse eelnõu 457 teine lugemine. Rahanduskomisjoni esimees Mihhail Stalnuhhin, palun!

18:21 Mihhail Stalnuhhin
Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Kui lubate, siis ma kõigepealt ütlen, et komisjoni istungil ma rääkisin selle eelmise asja kohta, et kui see hakkab käivituma, siis on vaja sotsiaalreklaami kasutada. Ilma sellise kampaaniata ei võta rahvas seda arvesse. Aga nüüd siis järgmine päevakorrapunkt. Eelnõu esimene lugemine toimus 17. mail. 31. maiks esitas Eesti Reformierakonna fraktsioon 11 muudatusettepanekut ja Riigikogu liige Aivar Sõerd ühe muudatusettepaneku. Me saatsime 12 organisatsioonile ja teemast huvitatud grupile kaasamiskirjad, saime üheksa vastust. Nüüd ma annan stenogrammi huvides veidi üksikasjalikuma ülevaate sellest, mis komisjonis selle eelnõu arutelu raames toimus.
Eesti Maksumaksjate Liit märkis oma kirjas, et muret teeb kergus, millega "avastatakse" uusi maksuobjekte, mille eesmärk on leida täiendavaid tuluallikaid. Ettepaneku jätta eelnõu väljapakutud kujul vastu võtmata on teinud Karastusjookide Tootjate Liit, Eesti Toiduainetööstuse Liit ja veel seitse organisatsiooni. Eelnõu põhipuudusena on huvirühmad välja toonud, et magustatud joogi maks ei täida tervisekaitse eesmärke. Etteruttavalt ütlen, et seletuskirjale on lisatud Sotsiaalministeeriumi analüüs, mis väidab vastupidist. Samuti on huvirühmad esile toonud, et eelnõu on vastuolus hea õigusloome põhimõttega ja normitehnika eeskirjaga, sest sellele ei eelnenud väljatöötamiskavatsust ja mõjude analüüs on puudulik. Väljendatud on kahtlust, kas eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega ja Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu rakendamisega seonduvalt on avaldatud kahtlust, kas infosüsteemid 1. jaanuariks 2018 valmis saavad. Ettevõtjatel tekkiva vahetu negatiivse mõjuna on välja toodud halduskoormuse kasv igakuise maksudeklaratsiooni koostamise ja esitamise tõttu. Seda võimendab asjaolu, et eelnõule ei ole lisatud ministri määrusega kehtestatavat magustatud joogi maksu deklaratsiooni vormi, mistõttu ei ole ettevõtjatel võimalik eelnõuga kaasnevat halduskoormust hinnata. Rahanduskomisjon kohtus huvirühmadega 6. juunil. Sellel istungil osalesid Eesti Toiduainetööstuse Liit, Eesti Kaupmeeste Liit, Karastusjookide Tootjate Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ning Tallink Duty Free AS. Eesti Apteekrite Liidu ja Eesti Ravimihulgimüüjate Liidu esindajad andsid teada, et nad ei soovi arutelul osaleda. Nad kinnitasid, et koostöös Rahandusministeeriumiga on nad oma probleemile lahenduse leidnud ja nüüd on võimalik kinnitada, et suhkrutaluvuse testimiseks kasutatava Glucomedicsi ja teiste selliste jookide suhtes uut maksu ei kohaldata. Osalemissoovist ei andnud teada Eesti Maksumaksjate Liit ega Eesti Ametiühingute Keskliit.
Istungil, millest ma räägin, andsid osalejad lühiülevaate oma põhiseisukohtadest. Seejärel kuulati ära ministeeriumide esindajate seisukohad esitatud arvamuste kohta. Osalesid Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Maaeluministeeriumi esindajad.
Eelnõu algataja esindaja selgitas, et kooskõla põhiseadusega on analüüsitud eelnõu seletuskirja punktis 3.2. Eelnõu algataja on seisukohal, et eelnõu ei ole siin põhiseadusega vastuolus, tegemist ei ole ettevõtlusvabaduse lubamatu riivega. Eelnõu vastavuse kohta Euroopa Liidu õigusele märkis eelnõu algataja esindaja, et raske on vastuolu eeldada, sest selline maks on kehtestatud ka teistes liikmesriikides, mitte küll kõigis, aga üsna mitmes. Siiski peeti vajalikuks arvestada Karastusjookide Tootjate Liidu märkusega, et maksubaas peab olema võimalikult lai, turuosalisi tuleb võrdselt kohelda ja kindlasti tuleks maksubaasi hõlmata joogijogurtid, keefiritooted jms tooted. See muudatus toob kaasa vajaduse täiendada Eesti riigiabi saamise taotlust piimatoodetega. Riigiabi taotluse teemast rääkisime juba enne esimest lugemist. Hetkel võin teatada, et selle tekst valmib Rahandusministeeriumi lubaduse kohaselt 16. juunil ehk sellel reedel. Riigiabi saamise korral neid tooteid ei maksustata. Selline lahendus

valiti, et üheselt mõistetavalt välistada vaidlus Euroopa Komisjoniga, mis võiks tekkida põhjusel, kui ühed tooted on selle maksu all ja teised ei ole.
Maksu tervisekaitse eesmärkidest andsid ülevaate Sotsiaalministeeriumi esindajad. Nende esitlus on lisatud seletuskirjale, seda ma juba mainisin.
Seoses ettevõtjate lisanduva halduskoormusega mööndi, et iga uue maksuga kaasneb paratamatult halduskoormuse kasv. Selleks et muuta see ettenähtavamaks, lubati seletuskirjale lisada rakendusakti kavand, mis ongi sinna lisatud.
Kohtumisel huvirühmadega arutati ka laovarude maksustamisega seonduvat (eelnõu uue redaktsiooni § 12). Eelnõu algataja selgitas, et eelnõu järgi on maksu maksja magustatud joogi tootja, importija ja teisest Euroopa Liidu liikmesriigist soetaja selle Eestis esmakordselt kättesaadavaks tegemisel. Nimetatud isikute käest liigub magustatud jook tavaliselt kas Eestist välja, Eesti lattu või otse müügikohta.
Üleminekuajal tekib kohustus ka vahelaos olevaid magustatud jooke maksustada. Sel moel välditakse seda, et nendesse ladudesse varutakse suurtes kogustes magustatud jooke, mida maksustama ei peaks. Nii. Algatajad ütlesid veel seda, et järgmise aasta 1. jaanuari seisuga ei maksustata automaatselt kõiki vaheladudes olevaid magustatud jooke, vaid maksustamine toimub siis, kui leiab aset esimene maksustamise aluseks olev sündmus. Kõik enne 1. jaanuari 2018 müügikohta toimetatud joogid on maksuvabad.
Tallink Duty Free AS-i esindaja selgitas istungil, kuidas magustatud joogi maks mõjutab laevandusvaldkonda, ja tegi ettepaneku täiendada eelnõu, kehtestades erandi vee- ja õhusõiduki pardale toimetatavale pardavarule. Rahanduskomisjon toetas ettepanekut ning see on esitatud muudatusettepanekute loetelus 15. muudatusettepanekuna.
Nüüd räägingi muudatusettepanekutest. Muudatusettepanekud nr 1, 4, 9, 11, 14, 16, 17, 20, 21, 23 ja 24 on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Nende ettepanekute eesmärk on jätta eelnõust ühekaupa välja kõik paragrahvid, sest nagu selgitati, Eesti Reformierakonna fraktsioon ei toeta magustatud joogi maksu kehtestamist. Nii. Ettepaneku esitaja selgitus on toodud muudatusettepanekute loetelus muudatusettepaneku nr 1 juures. *Staff* teatas, et töökorralduse kohaselt peaksid nad need muudatusettepanekud ühendama üheks. Selleks, et seda mitte teha, oli vaja komisjoni otsust. Komisjon otsustas neid mitte ühendada ning jätta need muudatusettepanekud loetellu eraldi muudatusettepanekutena.
Muudatusettepanekud nr 2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 15, 18 ja 19 on ette valmistatud rahanduskomisjonis koostöös eelnõu algatajaga. Selgitused nende kohta on esitatud muudatusettepanekute loetelus iga ettepaneku järel.
Muudatusettepanek nr 10 on koostatud Sotsiaalministeeriumi ettepanekut arvestades. See täpsustab magusainega magustatud joogi maksustamist. Eesmärk on motiveerida toodete suhkrusisaldust vähendama, ilma et neisse lisataks magusaineid. Selgitus on esitatud muudatusettepanekute loetelus ettepaneku juures.
Muudatusettepaneku nr 22 esitas Riigikogu liige Aivar Sõerd. Selle eesmärk on anda ettevõtjale lisateavet rakendusakti ning deklaratsiooni elektroonilise vormi kohta. Ettepanekuga soovitakse, et maksu haldamiseks vajalik infosüsteem valmiks vähemalt kolm kuud enne maksekohustuse tekkimist. Rahanduskomisjoni ettepanekul täiendas Rahandusministeerium eelnõu ja selle tulemusena täpsustati ministrile antavaid volitusnorme. Sellest on juttu 13. ja 18. muudatusettepanekus. Samuti esitati rakendusakti kavand, mis on lisatud seletuskirjale (lisa 1). Sellest kavandist on näha deklaratsiooni elektroonilisel vormil kajastatavad andmed.
Komisjon otsustas teha ettepaneku saata see eelnõu teisele lugemisele saali tänaseks, 14. juuniks ettepanekuga teine lugemine lõpetada. Konsensust muidugi ei olnud. Kuskil siin on ka need hääletustulemused, ma otsin neid juhuks, kui keegi soovib teada täpset tulemust. Mina arvan, et 6 olid poolt ja 5 vastu, enam-vähem nii oli. Aitäh!

18:34 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Aivar Sõerd, palun!

18:34 Aivar Sõerd

Austatud esimees! Austatud ettekandja! Rahanduskomisjonis oli põhiküsimus see, kuidas eelnõu ikkagi neid tervise-eesmärke täidab. Te viitasite ka eelnõule lisatud Sotsiaalministeeriumi tehtud analüüsile.

See kubiseb meditsiiniterminitest, aga meie ei ole rahanduskomisjonis ju meditsiinieksperdid. Võtame niimoodi hästi üldiselt. Tervise Arengu Instituudi andmetel annavad need joogid 5% tarbitud suhkrust ja 1,5% kaloritest. See on väga väike osa kaloritest ja väga väike osa suhkrust. Kui me maksu abil seda tarbimist vähendame, ütleme, ka 20%, siis see mõju on ju täiesti olematu. Kuidas te seda terviseargumenti ikkagi põhjendaksite?

18:35 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Siin on lühidalt väga raske vastata. Vene keeles öeldakse nii ... Ei, ma ei hakka seda ütlema. On olemas selline statistika, mida ma alati kohe usun. See on see statistika, mida ma näen näiteks Maksu- ja Tolliameti või Rahandusministeeriumi koduleheküljel. See puudutab kõiki ja on absoluutselt täpne. Kui tehakse mingeid uuringuid, siis tahes-tahtmata võib mängida valimiga, võib mängida esitatud küsimustega jne. Ausalt öeldes, minu arvates ei ole siin oluline mitte see, et üks uuring näitab ühte ja teine teist, vaid see, et see on siiski maailmas kindlakstehtud trend, et suhkur on nende ainete hulgas, mis rasvumist aktiveerib ja toetab. Komisjonis oli üks asendusliige ja minu arvates toodi väga huvitavalt välja, et kui laps sööb midagi magusat, näiteks kooki, siis ta sööb ühe koogi ära ja teine talle enam sisse ei lähe, rääkimata sellest, et ta paneks nahka 10–15 kooki, aga limonaadi joob ta märkamatult tohututes kogustes, kui seda lubada. Absoluutselt õige, minagi ei ole meedik, ma ei pea isegi vajalikuks kalorsust uurida ja kogu selle tervisemõju asjandusega tegelda. Aga kui ka pealiskaudselt seda vaadata, siis on selge, et suhkur on see, mis mõjutab, ja kõik ülejäänu on väga hinnanguline. Ma ei tea, kas ma sinu arvates vastasin sulle või ei vastanud, aga ma igatahes üritasin.

18:37 Esimees Eiki Nestor

Toomas Kivimägi, palun!

18:37 Toomas Kivimägi

Aitäh, lugupeetud juhataja! Väga austatud ettekandja! Minu mure on ikkagi seotud sellega, et minu arvates on ettevõtjate üks suuremaid ootusi tegelikult õigusselgus. Praegu me võtame vastu või te plaanite vastu võtta seaduse, kus tegelikult on küsimärgi all, kas näiteks piimatooted ja naturaalsed mahlad lähevad maksu alla või ei lähe. Kui teie ise oleksite ettevõtja positsioonil, kas te peaksite siis õigemaks, kui enne küsitakse riigiabi luba ja saadakse selgus, kas tuleb nendele toodetele see maks kehtestada või kas nad saavad sellest vabastatud, ja alles seejärel võetakse seadus vastu, või oleks teie arvates õigem vastupidi, nii nagu praegu on plaanitud? Kui tohib, siis teine küsimus ka kohe. Ma olen väga murelik nende erandite pärast. Kas vastab tõele, et näiteks McDonald'sis müüdav kokakoola ei lähe selle maksu alla? Kui ei lähe, siis ma küsin, mille poolest erineb McDonald'sis müüdav kokakoola näiteks kaupluses müüdavast kokakoolast.

18:38 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Siin oli kolm küsimust, üritan siis vastata. Tegelikult oli seadus sõnastatud niiviisi, et algusest peale pidi olema selge, et kõik magustatud joogid lähevad selle maksu alla. Teatud segadus tekkis peale seda, kui ühel vestlusel saime autoriteetselt inimeselt teada – ka mina hakkasin seda uskuma –, et mahlad ei lähe selle maksu alla, ja piimajookidest siis üldse mingit juttu ei olnud. Niiviisi see asi arenes ja pärast lisandusid piimajoogid. Aga selge on see, et kui ma räägin piimajookidest, siis ainult nendest, kuhu on suhkrut lisatud. Tekkis ka see tabel, mis peaks siin kuskil olema. See on see "Magustatud joogi maksu seadus. Lisa. Magustatud joogid". See on otse peale seadust, pärast seda, kui seaduseelnõu lõpeb, järgmisel leheküljel. Siin on kirjas kõik, mis selle maksu alla lähevad, ega meil muud valikut ei ole. Näiteks on piimajookidega selline olukord, et algul ei olnud isegi sellist kavatsust, et nemad võiksid selle maksu alla minna, aga pärast selgus, et seda võetakse sellise erandina, mille eest võib ka trahvi määrata. Targem on teha see taotlus õigel ajal.
Mis puudutab taotluse esitamist, siis ma ei tea, kas see on loogiline protsess, kui taotlus esitatakse enne, kui seadus on vastu võetud. Ma ei tea seda. Alguses peaks vist olema seadusandlik akt ja selle alusel saab taotleda riigiabi. Nüüd tekib see olukord, et esiteks on meil võimalik saada teada, kas see taotlus rahuldatakse või mitte, juba umbes septembris. Nii räägivad igatahes algatajad. Kui on teada, kas taotlus on rahuldatud, siis peaks nagu kord majas olema. Kui taotlust ei rahuldata, siis tekib võimalus hakata jälle seadust muutma. Ma ei oska teile täpselt öelda, millal see oli, aga midagi sellist oli seotud ka vääriskividega: võeti vastu seadus, siis tehti mingi taotlus, paluti lubada riigiabi, saadi eitav

vastus ja siis momentaanselt muudeti seadus ära. Midagi säärast tuleb meelde.
Nüüd kolmas asi. Anneli, lihtsalt liiguta peaga, eks ju: kas kokakoola on McDonald'sis maksuvaba? Ei ole. Meie *staff*'i, ametnikke võib igatahes uskuda rohkem kui mind, nemad teavad rohkem.

18:42 Esimees Eiki Nestor
Terje Trei, palun!

18:42 Terje Trei
Ma tänan! Hea ettekandja! Mul oli üsna sarnane küsimus kui kolleeg Toomasel, aga ma küsin siis nii. Kas ma saan õigesti aru, et valitsus mitte kuidagi ei taha naturaalseid mahlasid, jogurteid ja piimajooke maksustada, aga tal ei jää mitte midagi muud üle, sest eelarveauk tuleb täita, ja kui Euroopa Liit ei tee erandit, siis ei ole nimetatud toiduainete maksustamises süüdi mitte valitsus, vaid Euroopa Liit?

18:43 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Siin pole mitte keegi süüdi, see on lihtsalt üks maks. Kui Riigikogu selle seaduse vastu võtab, siis see maks hakkab kehtima. Kuigi me loodame paremat, peame arvestama ka halvema võimalusega. Igal juhul jääb alles kolmas võimalus: muuta midagi seaduses. Kui ma räägin oma isiklikust arvamusest, siis võin öelda, et teades, kui palju suhkrut sisaldab mõni joogijogurt, ei oleks ma üldse nii kategooriline. Aga mis puudutab naturaalset mahla, siis ma muidugi ei taha, et seda hakataks maksustama. Lastele kogu aeg räägitakse, kui õige on juua naturaalset mahla, me ise oleme seda propageerinud. Nii et see oleks vist mõnevõrra vale samm. Aga ma arvan, et seda on targem arutada septembris, kui vastus on tulnud.

18:44 Esimees Eiki Nestor
Remo Holsmer, palun!

18:44 Remo Holsmer
Tänan, Riigikogu esimees! Austatud ettekandja! Nagu te ütlesite, Rahandusministeerium valmistab ette riigiabi taotlust. Minu küsimus puudutab Euroopa Liitu, mis on üks turg ja kus on teatud konkurentsireeglid. Kas magustatud jookide ja piimatoodete maksustamisega soovitakse eelistada kodumaiseid tootjaid või välismaiseid ettevõtjaid?

18:44 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma ei saa aru, kuidas saab siin kedagi eelistada. Euroliidus seisavad suvalises poes riiulil kaubad, mis on toodetud sellesama euroliidu piires. Ma ei näe nendel suurt vahet. Säärane soodustamine on minu teada keelatud.

18:45 Esimees Eiki Nestor
Anne Sulling, palun!

18:45 Anne Sulling
Hea eesistuja! Hea ettekandja! Kas te olete teinud analüüsi selle maksu mõju kohta Eesti piimatööstusele?

18:45 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Seda analüüsi tehtud ei ole. Ma olen kuulnud seda, mida räägivad piimatootjad ise. See on jälle selline joogi- ja söögiharjumuste küsimus. Ma ei kujuta ette, kuidas saaks seda analüüsi teha, see kõik on niivõrd küsitav. Jah, oleks võinud teha sellise ettepaneku, et alguses analüüs, aga minu arvates see, kes tellib analüüsi, saab sobiva tulemuse ka.

18:46 Esimees Eiki Nestor
Liina Kersna, palun!

18:46 Liina Kersna

Suur tänu, hea eesistuja! Austatud ettekandja! Kas komisjonis oli juttu sellest, millised on Rahandusministeeriumi peamised Euroopa Komisjonile esitatavad argumendid, selleks et me saaksime naturaalsetele mahladele ja piimatoodetele erandi?

18:46 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Tore on vastata sellisele otsesele küsimusele. Ei olnud.

18:46 Esimees Eiki Nestor
Hanno Pevkur, palun!

18:46 Hanno Pevkur
Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea rahanduskomisjoni esimees! Teie jutt on olnud väga uinutav, väga raske on olnud seda jälgida. Aga teie seda eelnõu menetlesite. Mina Riigikogu liikmena võtan selle eelnõu ette, püüan lugeda, vaatan ja leian trükivigu, leian arusaamatuid väiteid. Näiteks on § 3 lõikes 1 kirjas, et suhkur käesoleva seaduse tähenduses on sama ... Siis tuleb seal järel mõiste. Aga lõikes 2 on öeldud, et magusaine käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi jne. See on lohakas eelnõu, see ei ole küps. Kas te rahanduskomisjonis arutasite, et tuleks võtta rahulikult aeg maha, teha see seaduseelnõu korda ja tulla korraliku tekstiga siia saali, et me saaksime seda tervikuna arutada näiteks sügisel?

18:47 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma üritasin tekstuaalse-lingvistilise kontrolli vajadust selgeks teha oma kolleegidele koalitsioonist, oleks olnud vaja paar päeva rohkem aega. Mina oleksin eelistanud, et komisjoni erakorraline istung ei oleks toimunud mitte esmaspäeval, vaid kolmapäeval. Kahjuks mul neid veenda ei õnnestunud.
Mis puudutab minu uinutavat kõnet, siis see on selline valikuküsimus. Teile ei meeldi uinutav kõne ja te arvate, et minu jutt on uinutav. Mulle ei meeldi jälle loosungid ja veel vähem meeldivad mulle nagu endisest ajast pärit, justkui kompartei koosolekul kõlanud jutud vaenlastest. Me elame demokraatlikus riigis, meil on võimalus valida. Kui keegi räägib teisiti kui teie, siis see on tema õigus. Ta argumenteerib teisiti. Miks seda ette heita, sellest ma küll aru ei saa.

18:48 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi, palun!

18:48 Jürgen Ligi
Aitäh! Minul on selle eelnõuga tekkinud täiesti sisuline probleem. Nüüd läheb maksu alla 1,5% kaloritest, mida inimene tarbib. Te ütlesite, et teie tunnetus on see, et suhkur on paha. Aga see on elementaarne, et suhkur on paha. Peale selle lähevad maksu alla jogurtid ja mahlad. Seda protsenti pean ma paberitest uurima, mõni protsent tuleb lisaks. Aga toidust iseenesest on pool süsivesikud, mis lagunevad ju lihtsuhkruteks, täpselt nagu sahharoos. Kas teil ei tekkinud selle eelnõu menetluse vedajana küsimust, mis on selle asja füsioloogiline toime? Kas tõesti piirdus teie huvi ainult sahharoosiga? Konkreetne küsimus on mul ka. Sahharoos näiteks laguneb glükoosiks ja fruktoosiks, kusjuures fruktoos on kaks korda magusam kui suhkur, aga kaks korda ohutum. Miks fruktoos maksu alla pannakse? Kas üldse ei kaalutud füsioloogilisi tagajärgi ja mõjusid tervisele?

18:50 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, Jürgen! Ma tuletan meelde, et sama teemaga tulid sa välja ka komisjonis. Komisjonis ei saanud sa vastust ja ka siin ei saa sa vastust. Ma ei ole arst, füsioloog ega keegi teine selline. Kui siin seisaks Viktor, siis võib-olla tema oskaks sulle vastata fruktoosi ja sahharoosi teemadel. Me räägime suhkrust selles tähenduses, kuidas see on defineeritud selles seaduses, ja ongi kõik.

18:50 Esimees Eiki Nestor
Monika Haukanõmm, palun!

18:50 Monika Haukanõmm

Tänan, härra juhataja! Hea komisjoni esimees! Kui me alustasime selle eelnõu menetlemist, siis me rääkisime ainult magustatud jookidest. Seletuskirja järgi plaaniti seda maksu 2018. aastal koguda suurusjärgus 16 miljonit eurot. Kuna oli oht, et võib tulla mingi trahv, olime sunnitud, nii sain ma teist aru, peaaegu väevõimuga lisama sinna juurde magustatud piimatooted. Minu küsimus on väga konkreetne: kui palju summaliselt planeeritakse just magustatud piimatoodete pealt eelarvesse raha koguda?

18:51 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Esialgu seda veel ei arvutata, kuna siiralt loodetakse, et taotlus saab rahuldatud. Me loodame seda.

18:51 Esimees Eiki Nestor
Urve Tiidus, palun!

18:51 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Te rõhutasite ka täna, et seda suhkrumaksu koguvad mitmed riigid. Te jätsite aga lisamata, et nii mõnigi riik on suhkrumaksust loobunud, sest sellel ei ole olnud oodatud efekti. Kui nüüd koalitsioon selle maksu ikkagi läbi surub – ilmselt nii läheb –, siis laekub riigikassasse raha juba järgmisel aastal. Minu küsimus on hoopis selline: mitme aasta pärast seisab keegi rõõmsalt siin parlamendi eest ja ütleb, et nüüd on see suhkrumaksu efekt näha, Eesti inimesed on saledamad, nende kehamassiindeks on langenud? Mitu aastat see teie arvates võtab?

18:52 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Tõenäoliselt ei ole see mina ega teie, kes siin siis seisab, see on järgmine sale ja sportlik põlvkond, kes siin puldis seisab ja seda asja teatab. Jah, selle esindajaid on siin saalis juba mõnevõrra olemas.

18:52 Esimees Eiki Nestor
Lauri Luik, palun!

18:52 Lauri Luik
Aitäh! Hea ettekandja! Ma loen seaduse § 10, mis käsitleb maksuvabastust. Selle lõikes 6 on öeldud, et magustatud joogi maksust on vabastatud müügikohas kohapeal valmistatud ja kohe tarbimiseks mõeldud magustatud jook. Tulen investor Toomase küsimuse juurde tagasi: kas see ongi näiteks seesama McDonald'sis pakutav kokakoola, mis on seal kohapeal segatud ja mida inimestele müüakse? Palun tehke see selgeks!

18:53 Mihhail Stalnuhhin
Ma ütlen ausalt, et ma teadsin, et sellised küsimused tulevad, aga ma sain aru ka sellest, et mina rahanduskomisjoni esimehena ei pea neid üksikasju teadma, tõemeeli. Praegu just kõlas vastus küsimusele, kas McDonald'sis on maksustatud või ei ole maksustatud. See on niivõrd väike osa sellest maksust. Ma arvan, et kui te ostate McDonald'sist, siis seal on juurdehindlus niivõrd suur, et te seda suhkrumaksu isegi ei märka. Nii et on see seal maksustatud või ei ole – ausalt öeldes mind see eriti ei huvita. Jah, see on nii.

18:54 Esimees Eiki Nestor
Jüri Jaanson, palun!

18:54 Jüri Jaanson
Austatud ettekandja! Austatud juhataja ka muidugi! Magustatud joogi maksu seaduse eelnõu ja seletuskiri räägivad palju tervise-eesmärkidest, nendest on räägitud ka eelnõu arutelul. Kui ma kuulan teie vastuseid, siis tundub mulle, et te ei saa väga hästi aru, mis need tervise-eesmärgid on. Te olete siin vastanud, et ei pea vajalikuks uurida mõju tervisele. See on ka mõistetav, sest te ei saa aru, kuidas magustatud joogid füsioloogiliselt toimivad, te ei saa aru, mis on suhkur, fruktoos või sahharoos. Tekib küsimus, mille jaoks seda maksu üldse vaja on. Eelnõus on kirjas, et maks laekub riigile. Mida selle

laekuva maksuga tegelikult tehakse? Aga küsimus on tegelikult selline: miks te asjadest arusaamiseks sotsiaalkomisjoni ei kaasanud?

18:55 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Meil oli üle-eelmises päevakorrapunktis sellel teemal siin meeldiv vestlus, miks me kogumispensionide seaduse puhul ei töötanud koos sotsiaalkomisjoniga. Ausalt öeldes jõudsime – mina igatahes jõudsin – sellisele järeldusele, et jah, mõnikord saadetakse pakendiaktsiisi seadus sinu komisjoni ja pole midagi teha ning sa tegeled tegelikult keskkonnaprobleemiga. Teinekord saadetakse sinu komisjoni seesama magustatud joogi maksu seadus. Nii vahetevahel juhtub. Meil kõigil tuleb mõnikord vastutus enda peale võtta ja see vastutusala võib minna veidi kaugemale sellest, mida me oleme endale ette kujutanud.
Nüüd terviseprobleemidest. Me loodame jah, et see maks mõjutab tervisekäitumist ja samas annab riigieelarvesse vahendeid juurde. See on tehtud õilsatel eesmärkidel. Sellel valitsusel on suured investeeringukavad ning tal on käsil suured programmid tervishoiusüsteemi, haridussüsteemi ja omavalitsuste aitamiseks. Targa inimesena te peaksite aru saama, et neid eesmärke on vaja täita ja selleks on kuskilt vaja saada ka vahendeid. Analoogses olukorras käituksite teie täpselt samuti: te otsiksite neid allikaid, kust võib saada vahendeid.

18:57 Esimees Eiki Nestor

Arto Aas, palun!

18:57 Arto Aas

Hea ettekandja! Ma mäletan, kui te pool aastat tagasi komisjoni värske esimehena kaitsesite valitsuse uusi eelnõusid. Te täitsite siis ka seda rolli nii, et ütlesite, et te ei ole kursis ega saa aru. Tol hetkel oligi see võib-olla arusaadav. Nüüd, pool aastat hiljem need vastused muidugi enam nii veenvalt ei kõla. Ausalt öeldes on üsna pretsedenditu, kui rahanduskomisjoni esimees ütleb, et teda ei huvita mõjuhinnang ja et ta täpselt ei tea, mida hakatakse maksustama, ning on selle juures veel nii uhke. See tegelikult on Riigikogu suhtes natukene isegi solvav. Meie tahame teada. Kelle käest me siis need vastuseid peaksime saama kui mitte ettekandja käest! Mina ja minu kolleegid, olles ministri või komisjoni esimehe ametikohal, ei ole kunagi endale sellist üleolevat suhtumist lubanud. Aga ma küsin asja kohta, mida te peaksite kindlasti teadma. Milline on selle maksu mõju hinnatasemele? See maks kindlasti mõjutab inimesi, kelle toidukorvis on olulisel kohal joogid ja kellel on toimetulekuraskusi.

18:58 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Ärge pidage palun minu käitumist üleolevaks! Minu arvates on komisjoni esimehe põhiline ülesanne tagada see, et koalitsiooni eelnõud saaksid menetletud õigel ajal kõigi tavade ja kommete kohaselt. Mida te soovite? Kas te tahate seda, et üks inimene muutuks äkki spetsialistiks tervisliku toitumise, pakenditootmise ja ka kogumispensioni küsimustes? Teate, selleks on olemas piisav arv ametnikke, selleks on inimesed, kes selles valdkonnas töötavad. Neil on alati võimalus kõiki neid asju täpsustada.
Kui ma Tartu Ülikoolis matemaatikat õppisin, siis oli meil kõigil selge, et õppejõud jagunesid kahte gruppi. Ühed tahtsid, et sa tuubiksid tema aine 100% pähe, nii et see oleks algusest lõpuni mälus, ja neid ei huvitanud, mis inimesega toimub, kui tal on sessi jooksul kaheksa eksamit, pooled nendest on matemaatilistes ainetes, on vaja selgeks saada 30–40 teoreemi jne. Aga teised õppejõud olid sellised nagu üks Kaljulaidi-nimeline, kes andis võimaluse mõelda, kelle eksamil oli võimalik kasutada õppematerjali, igasugu teatmikke jne. Teda huvitas see, kuidas inimene oskab mõelda. Ta ei pidanud vajalikuks, et sa teaksid tuhandet fakti, sest elus sul neid mitte kunagi vaja ei lähe. Teile ei meeldi, kui keegi räägib tõtt, aga ma ütlen teile tõtt. Ma ei pea ennast kokakoolaspetsialistiks ega pea ka vajalikuks, et ma oleksin selline spetsialist. Meil on olemas seadus, see on maksuseadus. See kokakoola küsimus on nagu Tallinki või mõne muu firma küsimus. See on väga kitsas. Mul on olemas spetsialistid, kes teavad asja paremini kui mina. Milleks ma peaksin selle kõigega tegelema? Tegelikult asjad nii ei käi ja kui keegi üritab nii teha, siis on tulemus tavaliselt üsna kehv.

19:01 Esimees Eiki Nestor

Maris Lauri, palun!

19:01 Maris Lauri
Aitäh, hea istungi juhataja! Komisjoni esimees! Ma tahan natuke selgitada. Üks kolleeg küsis konkurentsieelise loomise kohta. Te vastasite natuke viltu. Konkurentsieelist Eestis tõesti ei teki, kuid see eelis tekib teistes riikides, kuna meil läheb maksu tõttu kaup kallimaks. Läti kaupadel või Soome kaupadel tekib selle võrra konkurentsieelis. See oli täpsustus. Aga mina sain ja ma arvan, et väga paljud meist, vist kõik Riigikogu liikmed said ühe kirja, kus tuntakse muret, et nüüd võidakse hakata Lätist ja Soomest ka limonaadi ostma, eelkõige Lätist. Kas sealpool tekib siis veel üks n-ö osturalli? Kas seda ka arutati?

19:02 Mihhail Stalnuhhin
Jah, arutati, aga naljaga pooleks. Kas teie läheksite Lätti või Leetu limonaadi ostma? Mis puudutab eeliseid, mida me loome välisriikide kaupadele, siis see ei vasta tõele, sest see maks tuleb peale sellel hetkel, kui kaup tuuakse Eestisse sisse. Tähendab, see on see esimene sündmus, mis toimub. Läti territooriumil, jah, on teatud eelis olemas: üks ja sama kaup on erineva hinnaga ning see magustatud joogi maks neid kaupu võib-olla eristab. Aga kui Lätist tuuakse kaup Eestisse, siis see maks tuleb juurde. (Hüüe saalist.) Ei!

19:02 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

19:03 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Teie vastuse viimane lõik peaks tähendama seda, et meie kaupade konkurentsivõime nendes riikides, kus seda riigisisest maksu ei ole, peaks nõrgenema. Aga mind tõeliselt hämmastas teie väide, et teid ei huvita ja te ei peaks üldse teadma seda, mis McDonald'sist saab. Me ei rääkinud McDonald'sist, me rääkisime jaekaubandusest, me rääkisime sellest, kui toode valmistatakse kohapeal. Võtame siia juurde kino. Te teate, et eestlased on ühed kõige suuremad kinoskäijad Euroopas ja võib-olla kogu maailmas. See tähendab tegelikult seda, et see mõju tervisele, mida te nimetate ohtlikuks, võib osutuda niisama suureks, aga te ei ole arutlenud selle üle, kuidas toimub toote kasutamine jaekaubanduses jne. Kas te olete valmis tunnistama, et te ei ole mõne asjaga kursis ega ole kaasanud ka ühtegi abilist, kes oleks olnud valmis teid puldis abistama?

19:04 Mihhail Stalnuhhin
Kas kõik? Aitäh! Ei, ma ei tunnista seda. Seda, mida ma räägin, pole ma kunagi kellegi eest peitnud. Ma täpselt nii arvangi, et kui on olemas aparaat ehk inimesed, kes oskavad küsimustele vastata ja probleeme lahendada, siis see ongi nende asi. Mõtestame nüüd lahti selle, mida teie rääkisite. Kas see näitab teie ebaprofessionaalsust, kui me arutame näiteks kaugkütteseaduse muutmise seadust ja teie ei tea näiteks seda, milline tariif on Tallinnas, Tartus või Narvas? Kas see on nii? Kas te tõesti arvate, et praeguses maailmas on võimalik kõike teada? Ma räägin teile sellest, millises süsteemis mina olen kasvanud. Kui ma olin õpetaja, andsin ma inimestele kätte mehhanismi ja nad pidid aru saama, mis ja kuidas töötab. Pärast tuli juurde sõnavara. Kui inimesel on vaja, siis ta leiab need sõnad üles. Aga ma ei näe vajadust tuupida lihtsalt pähe tuhat sõna, mida pärast vaja ei lähe. See on selline lähenemine, meeldib see teile või ei.

19:05 Aseesimees Enn Eesmaa
Liina Kersna.

19:05 Liina Kersna
Aitäh, hea istungi juhataja! Austatud ettekandja! Minu meelest oli väga sümpaatne see, kui te ütlesite, et ei pea asju pähe tuupima, aga asjadest aru saada siiski võiks, kui tahetakse areneda ja õppida. Mul tekkiski küsimus, millel põhineb teie lootus, et Euroopa Komisjon meile erandivõimaluse annab, kui te ei ole aru saanud, mis argumentidel see eranditaotlus üldse põhineb. Või te ei anna lootust ega usu, et Euroopa Komisjon meile erandivõimaluse annab?

19:05 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Taotlusi koostatakse ja taotlusi esitatakse. Taotluste nimel käivad ministrid eurokomisjonis, peavad läbirääkimisi ja teevad õnnestumiseks kõik endast sõltuva. Kuidas saan ma praegu milleski kindel olla? Jah, see praktika on olemas. Mõnikord antakse see võimalus. Kui seda küsitakse, siis siiski enamasti tullakse vastu, selles mõttes, et lubatakse seda erandit teha. Millel see lootus põhineb? Ma saan teie loogikast aru niiviisi, et mina peaksin olema see inimene, kes seda taotlust koostab. (L. Kersna vahelehüüe: "Te peaksite teadma põhilisi ...") Miks? (L. Kersna saalist: "Miks?!") Jah. Miks? (Kommentaar saalist: "Te olete komisjoni esimees!") Kas ma pean teadma, kuidas käib taotluse koostamine? Kui mitu tuhat dokumenti aastas paneb kokku Vabariigi Valitsus? Kui mitu tuhat dokumenti tuleb välja Rahandusministeeriumist? Mida te räägite siin? See on nii naljakas. Uskumatu! On olemas pädevad inimesed, kes saavad selle töö eest palka, kes on aastaid selle protsessi sees olnud. Teie siin mõtlete, et kui rahvas üks kord nelja aasta jooksul valib teid Riigikogusse, siis te olete valmis peale seda teadma kõike, millega tegeleb valitsuse iga viimane kui ametnik. Nalja teete või? Uskumatu!

19:07 Aseesimees Enn Eesmaa
Jätkame küsimuste vooru, õhtu on alles noor. Toomas Kivimägi.

19:07 Toomas Kivimägi
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Ma kindlasti ei taha õli tulle valada, ma küsin lihtsalt sedapidi. Te olite üsna kindel, et me selle erandi saame. Kas mõni riik on juba saanud sellise erandi, nagu meie nüüd taotleme, ehk erandi piimatoodetele ja naturaalsetele mahladele? Kas mõni riik, kus n-ö suhkrumaks või magustatud joogi maks on kehtestatud, on sellise erandi saanud? Teine küsimus on sellega seotud: kas sellesse oodatavasse tulusse te olete arvestanud sisse ka piimatoodetelt ja naturaalsetelt mahladelt laekuva tulu või mitte? Kui te olete arvestanud, siis te peaksite teadma ka seda summat, sest selle võrra jääb siis erandivõimaluse saamise korral ju tulusid järgmise aasta eelarves vähemaks.

19:08 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Piimatooteid minu teada sinna sisse arvestatud ei ole. Magustatud jookide tähenduses on arvestatud limonaadi, koolat ja teisi selliseid jooke ning mahla. Aga räägin veel kord taotlusest. Komisjonis räägiti sellest, millal taotlus tehtud saab. Ja nendele hämmingus inimestele, kes seal teie selja taga istuvad, oleksin ma võinud vastata, et komisjonis ei olnud juttu sellest, millisel põhimõttel see taotlus põhineb jne. Kurat, ma olen jälle samas ämbris. Ma räägin teile tõtt, seda, mida mõtlen, ja teid see jälle ... Ma ei tea, siit vaadates tuletab see meelde mingit paanikat, kuigi minu arvates on see täiesti normaalne jutt.

19:09 Aseesimees Enn Eesmaa
Veel kord on mul soovitus korrigeerida retoorikat. Hanno Pevkur.

19:09 Hanno Pevkur
Aitäh! Nojah, ausalt öelda on kurb, tõsiselt on kurb seda kõike kuulata. Kui komisjoni esimees ei tea, millest ta räägib, mis on eelnõu sisu ja mida valitsusliit üldse teha tahab, siis on see ikka tõesti kurb. Ei saa vastata niimoodi, et ei peagi teadma. No kuulge! Teil on võimalus kutsuda enda asemel pulti Vabariigi Valitsuse liige. Seadus näeb selle võimaluse ette. No tulge ära sealt puldist, laske minister pulti, las siis minister vastutab, kui teie midagi ei tea. Aga ma tulen küsimuse juurde. Ma ikkagi ei saa rahule jätta seda mõjude analüüsi. Üks pool on see, et jah, valitsusliit plaanib selle maksu abil saada tulusid. Aga kui palju tekib kulusid? Kas te olete ikka kindel, et 1. jaanuarist on võimalik seda seadust rakendada? Kui palju tekib riigil ja ettevõtjatel sellega seoses kulusid ja milline on selle teie planeeritud 15 miljoni n-ö netomõju?

19:10 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, lugupeetud härra Pevkur! Alles eelmisel nädalal te seisite siin puldis ja rääkisite meile elektroonilisest hääletamisest. Siis äkki selgus, et te ei olnud kursis sellega, mis päeval võib elektroonilise hääletamise tulemust muuta ja mis päeval ei tohi. Nii et ärge õpetage mind, ärge lugege

mulle siin moraali. Teie olete oma poliitilistes küsimustes palju vähem ... (H. Pevkuri kommentaar saalist.) Mina lasin sul rääkida, nüüd kuulad sina! Mis puudutab kulutusi, siis komisjonis oli juttu sellest, kas tulevad halduskulud peale, ja vastus oli, et teatud halduskulud tekivad. Need on vältimatud, kui tuleb uus maks, aga deklareerimine toimub elektrooniliselt ja need kulutused ei ole märgatavad.

19:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Remo Holsmer.

19:11 Remo Holsmer
Aitäh! Lugupeetud komisjoni esimees! Ma arvan, et siin saalis keegi ei eelda, et teie olete toidutehnoloog või valdate keemilisi reaktsioone ja suudate neid kõiki meile ära seletada. Seda keegi ei eeldagi. Küll aga eeldatakse seda, et rahanduskomisjoni esimees suudab sõnastada ära eelnõu eesmärgid, fiskaalsed mõjud, käitumusliku mõju ning riigiabi – see on väga oluline selle eelnõu puhul – nüansid. Neid küsimusi ei saa kuidagi aknast välja visata. Ma loodan, et teie ettevalmistus on tulevikus parem. Aga ma küsin uuesti kohapeal valmistatud magustatud joogi mittemaksustamise kohta. See on mõnes mõttes põhimõtteline asi. Kui keegi teeb kohapeal magustatud jooki, siis see maksu alla ei lähe, kui sa lähed poodi ja ostad mingit magustatud jooki, siis see on maksu all. Palun selgitage seda filosoofiat! Miks selline erand on tehtud? Kui eesmärk on saavutada tervislik käitumine, siis tegelikult ei ole vahet, kas see suhkrusisaldusega jook on valmistatud kohapeal või on see juba varem pandud purki, mida siis poes müüakse.

19:12 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Magustatud jooki tavaliselt tehakse siirupist ja see on maksu all. Selleks hetkeks, kui ta jõuab sinna, kus jooki valmistatakse, on maks juba makstud ja see on hinna sees.

19:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Jürgen Ligi.

19:13 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra ettekandja, proovige nüüd keskenduda! Ma rääkisin, et limonaadid annavad paberite järgi umbes 1,5% inimese tarbitavatest kaloritest, ja süsivesikud, mis tegelikult tekitavad kõhus sarnase tulemuse, umbes poole nendest. Suur idee on tegelda selle 1,5%-ga, kuid selle suure idee realiseerimisel jäetakse, ütleme, enamik suhkrust, näiteks kõik maiustused, puudutamata, küll aga puudutatakse tõenäoliselt naturaalseid mahlu, jogurteid ja piimajooke. Kas see, mida nüüd möödaminnes puudutatakse, on suurem kui see 1,5% või väiksem? Kas pintsak õmmeldakse nööbi külge või vastupidi? Ma pean silmas kaloreid ja riigimakse. Kas on selle kohta andmeid? Ma otsisin, aga praegu ei leidnud. Kas jogurtid, mahlad ja piimajoogid annavad rohkem kaloreid kui limonaadisuhkur ja kas nad toovad endaga kaasa rohkem makse või vähem? Mis see suhe umbes on?

19:14 Mihhail Stalnuhhin
Seda me komisjonis kohe kindlasti ei arutanud.

19:14 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Külliki Kübarsepp!

19:14 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea ettekandja! Te kindlasti ei saa vastata, et teid ei huvita see, kui suur koormus hakkab lasuma maksumaksjal. Te olete seadusandja, selleks et pigem kaitsta maksumaksja huve ja mitte koormata teda asjatundmatute maksudega. Te ei ole vastanud ikkagi sellele küsimusele, mis on see loodetav maksutulu. Palun tuletage meelde, mis oli see esialgne arv, kui kõne all olid ainult limonaadilaadsed joogid. Vaadates inimeste toiduharjumusi, võiks arvata, et see maksutulu suureneb kuni 150%, sest piimatooted tulevad juurde. See tulu võiks olla isegi suurem. Miks ma selle tulu pärast mures olen? Järgmised pool aastat on Eesti Euroopa Liidu eesistuja, mistõttu ametnike koormus on tohutu. Kas selle kuue kuu jooksul on realistlik komisjonist mingit vastust saada? Me ei saa

seadusandjatena hääletada, kui me ei tea lõppnumbrit, mis on see oodatav tulu ehk maksumaksja koormus.

19:15 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Esimesel lugemisel sai need arvud välja öeldud: 15, 16, 17 ja 18 aastate kaupa võttes, arvestades üleminekusätteid. Keegi ei tee sellest saladust. Millest te räägite? (K. Kübarsepp saalist: "Piimatoodetest.") Sellest komisjonis ei räägitud, sellel teemal küsimusi ei esitatud.

19:16 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urve Tiidus!

19:16 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Tõenäoliselt ka sellest komisjonis ei räägitud, aga mul tekkis selle kohta siiski küsimus. Istungi juhataja ütles, et tuleks korrigeerida retoorikat. Ta ei öelnud, kes peaks korrigeerima, kas saalis olijad või teie. Kas te oskate arvata, kelle kohta see käis?

19:16 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma arvan, et see käis mõlema kohta. Ma saan aru, et teile ei meeldi minu seisukohad ja minu elulised printsiibid ning te näitate seda välja nii, kuidas te suudate. See on paratamatus, sest me oleme väga erinevad.

19:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Minu märkus oli seotud sellega, et me vannume kõik siis, kui me Riigikogus tööle asume. Hiljem ei ole vandesõnad Riigikogu suures saalis teretulnud. Jüri Jaanson.

19:17 Jüri Jaanson
Aitäh! Siinset keskustelu kuulates tekib mul arusaam, et midagi sisulist te tegelikult komisjonis ei arutanudki. Aga ühte asja te pidite arutama. Ma saan seletuskirjast aru nii, et oli tehtud ülevaade mõjust tervisele. Siin on ka üks slaid selle kohta, mida tehakse ülekaalulisuse ennetamiseks ja liikumisharrastuse edendamiseks. Sellest oli juttu. Kuna sellel magustatud joogi maksul on siiski preventiivne eesmärk, siis see maks peaks tegelikult minema just ülekaalulisuse ennetamiseks ja liikumisharrastuse arendamiseks. Kui palju teil komisjonis sellest juttu oli? Miks te eelnõus ei ole lasknud suunata seda raha just nende kindlate eesmärkide täitmiseks? See annaks mingisugusegi efekti.

19:18 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Valitsuskoalitsioonil on eesmärk tegelda tervishoiusüsteemi täiendava finantseerimisega, see raha läheb sinna ja täidab neid eesmärke. Mis puudutab teie küsimuse algust, siis meil on laua peal seadus, nii teil kui ka minul, see on magustatud joogi maksu seadus. Siin on kirjas maksu objekt, see, mis on magustatud jook, terminid. Üks teist loeb ette, et suhkur käesoleva seaduse tähenduses on sama jne, ning siis ütleb, et on täiesti arusaamatu, mida sellega öelda taheti. No loe siis edasi, vaata edasi! Mida on meil vaja arutada? Meil on vaja arutada maksulaekumist, maksukohustuslasi, maksumäära, üleminekumäära. Millest me aga räägime? Fruktoosist, sahharoosist, tervisekäitumisest. Nojah, pigem oleks selle eelnõu koht sotsiaalkomisjonis, ma arvan, aga miskipärast sattus see meile, rahanduskomisjoni.

19:19 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Laine Randjärv!

19:19 Laine Randjärv
Aitäh, hea juhataja! Austatud vastaja! Ma loodan, et te ei lähe närvi selle küsimuse peale, mille ma praegu esitan, ja vastate rahulikult. Mul on selline küsimus. Magustatud joogi maksuga soovitakse 2018. aasta riigieelarvesse saada lisaks 15 miljonit eurot. Eesti Konjunktuuriinstituudi sel nädalal avaldatud uuringu kohaselt jäi riigil 2016. aastal salaturu tõttu alkoholiaktsiisina saamata 15,6 miljonit eurot ja tubakaaktsiisina 54,4 miljonit eurot. Maksutõusud tekitavad alati salaturu ja piiriülese

kaubanduse survet kõikides tegevusvaldkondades. Milliste meetmetega hakatakse võitlema salalimonaadi vastu?

19:20 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Te unustasite öelda, et ümbrikupalga tõttu me kaotasime 109 miljonit. Kui te näitaksite mulle seda inimest, kes hakkab salalimonaadi sisse tooma, ja ma suudaksin aru saada, mida ta endast kujutab ja kes ta selline on, siis me võib-olla mõtleksime välja, kuidas me sellega võitlema hakkame. Ma ise ei suuda ette kujutada seda inimest, kes hakkab limonaadi niimoodi tassima. Kui palju ta võib ära tuua? 50 liitrit. Mille nimel? Selleks, et saada 10 eurot. Tore, te tegite nalja, mina teen ka nalja. Ettekujutus, et tekib salalimonaaditurg, no vabandust, on isegi Reformierakonna puhul liig mis liig.

19:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Krista Aru!

19:21 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud komisjoni esimees! Komisjon on selle seaduseelnõu arutelu käigus kohtunud mitme huvirühma esindajatega, nii kaupmeeste kui ka tootjatega. Kas nende hulgas on olnud näiteks lastevanemate liit? Kas on üldse olemas ühtegi huvirühma, keda see seaduseelnõu otseselt puudutab, kes on selle poolt ja kes on avaldanud natukenegi toetavat suhtumist? Kas te ei karda, et ühiskonnas tekkinud vastuseis on ikkagi väga-väga tõsine?

19:22 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ei, ma ei tähelda sellist asja. Krista, see on täiesti tavaline asi. Kui inimesed kuulevad uuest maksust, maksu suurenemisest või aktsiisikasvust, siis on nad alati vastu. Kui sa hakkad aga neile rääkima, et nende kohalik omavalitsus saab sellest rahast 1,5 miljonit teede remondiks, neil tekib võimalus viia oma laps remonditud kooli, kui sa räägid, et järgmisest aastast alates, näiteks need, kes saavad keskmist palka – meie linnas näiteks on reaalne keskmine palk 800 euro tasemel –, hakkavad saama veel ühe palga aastas juurde, kui sa selgitad, et kõik need investeeringud, programmid ja sissetuleku suurenemised sõltuvad sellest, kas me suudame kuskilt seda raha leida või ei suuda, siis inimesed saavad aru. Jah, siis saadakse tõesti aru.

19:23 Aseesimees Enn Eesmaa
Terje Trei.

19:23 Mihhail Stalnuhhin
Aga jah, kohtumisele me kutsusime neid, kes on selles äris sees, ja rääkisime ennekõike nendega.

19:23 Aseesimees Enn Eesmaa
Terje Trei, palun!

19:23 Terje Trei
Ma tänan! Ma küll natukene kõhklen, sest ma ei tea, kas ma ikka saan oma küsimusele vastuse, ma kindlasti ei soovi saada pahameele osaliseks. Võib-olla mu asjatundmatus natukene ärritab, aga ma loodan, et te vastate kenasti. Mina olen mures. Mul on mõned tuttavad, kes väga tervislikult toituvad, nad juhendavad mindki, aga ma pole veel päris hästi õppust võtnud. Nad tarbivad taimset piima, see on sojapiim, kaerapiim ja sellised tooted. Üldjuhul on kõik need tooted, kui nad kaubanduses müügil on, alati mingi väikese suhkrusisaldusega. Kas kõik need taimsed toiduained, mis niigi on tavapärastest pisut kallimad, muutuvad veelgi kallimaks ja tervislikult toitumine läheb väga raskeks?

19:24 Mihhail Stalnuhhin
Kui seal on väiksed suhkrukogused, alla viie grammi näiteks, siis see ei mõjuta absoluutselt hinda. Tervislik toitumine tähendab ka tervislikes kogustes suhkru tarbimist.

19:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse.

19:24 Urmas Kruuse
Aitäh, auväärt juhataja! Lugupeetud ettekandja, te tegite mulle märkuse kaugkütte teemal. Ma ilmselt ei tea kõiki neid asju peast, aga ma julgen öelda, et kui inimene juhib komisjoni, siis ta võiks teada strukturaalselt, mismoodi tarbitakse, millised on kulutused ja kui suur on turu maht, selleks et saaks anda adekvaatset hinnangut mõjule, mis selle maksutõusuga võiks kaasneda, ja hinnata, kes selle pärast kõige rohkem kannatavad. Kas ma olen õigesti aru saanud, et te filosoofiliselt pooldate sellist komisjoni juhtimist ja olete ise ka seda tüüpi komisjoni esimees, kes on tegelikult postiljon ehk kirjakandja? See tähendab, et ministeerium toob teile eelnõud ja te kannate need ilma igasuguse retoorikata, analüüsita ja sisuta lihtsalt ette ning teid ei huvitagi see, mis on nende asjade mõju ja tulemus. Kas on nii?

19:25 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Kindlasti huvitab, ainult ma ei pea ennast kõige targemaks. Mul on olemas kollektiiv ja see kollektiiv koosneb nii koalitsiooni kui ka opositsiooni liikmetest. Ma olen alati püüdnud kõiki ära kuulata ning nii palju kui võimalik tasakaalustada ja arvestada kõiki mõistlikke ettepanekuid. Minu arvates seisnebki minu töö selles, et mul on kümne inimese, pluss viie, kuue või seitsme organisatsiooni arvamused, seal kõrval on veel ühe, kahe või isegi kolme ministeeriumi arvamused ning seda kõike on vaja kooskõlastada ja luua mingi positiivne foon. Selles ma näengi selle töö sisu. See ei tähenda hoopiski pürgimist selle poole, et tunduda mingi eksperdina. Teate, see oleks isegi veidi imelik.
Mul on üsna suur juhtimiskogemus. Ma juhtisin kaheksa ja pool aastat Narva Linnavolikogu. Ma arvan, et see ei olnud palju kergem kui Tartu linna juhtida, võib-olla oli see raskemgi. See oli seotud üsna paljude probleemidega, millele oli vaja kogu aeg leida lahendusi. Kui ma oleksin üritanud igas küsimuses esitada ennast eksperdina, siis polekski asi edasi liikunud. Kui sa oled millegi juht, siis sinu asi on leida mõistlikud, taibukad ja targad inimesed ning lasta nende initsiatiivil realiseeruda. Mina pean õigeks sellist juhtimisstiili, mitte seda, et mina õpin teie eest kõik ära ja teie hakkate tegema seda, mida mina ütlen. Nagunii seda mitte kunagi ju ei juhtu.

19:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Lauri Luik.

19:27 Lauri Luik
Aitäh! Hea ettekandja! Minu arvates on täiskogu istungid mõeldud selleks, et need Riigikogu liikmed, kes parasjagu juhtivkomisjoni ei kuulu, saaksid eelnõu kohta küsimusi esitada ja saaksid ka aimu, mis komisjonis toimus. Minu eelmine küsimus oli väga konkreetne, aga te vastasite, et teid need teemad ei huvita ja te ei peagi nendega kursis olema. Kas teil oleks võimalik siis võtta vaheaeg ja ennast asjaga kurssi viia või saata siia pulti keegi taibukas, nagu te ütlesite, kes oskaks nendele põhimõttelistele küsimustele vastata? See ei ole lihtsalt mingisugune suvaline väike detail, vaid see on väga põhimõtteline asi: kas need joogid, mida müüakse näiteks kiirtoidu- või mis iganes kettides, lähevad maksu alla või ei lähe? Palun tehke see endale selgeks ja andke selged vastused!

19:28 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Need ei lähe maksu alla. See on kõik, mis ma võin teile vastata. Ja veel ... Ei, aitäh! Neid ei maksustata.

19:28 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Monika Haukanõmm!

19:28 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Hea ettekandja! Sellel eelnõul on märkimisväärne mõju. Nii nagu enne esimest lugemist, nii ka enne teist lugemist juhtisid ettevõtjad ja huvigrupid, aga juhtisime ka meie siin Riigikogus tähelepanu sellele, et on rikutud head õigusloome tava. See tähendab, et ei ole olemas väljatöötamiskavatsust, mõjud on jäetud hindamata ja me ei tea, kui palju me selle maksu abil

riigieelarvesse lõppkokkuvõttes tulu saame. Esimesel lugemisel öeldi mulle, et tegemist on kiireloomulise eelnõuga, sest Vabariigi Valitsus on nii otsustanud. Palun andke hinnang, kas on normaalne ja mõistlik, et me lihtsalt tuleme ühe eelnõuga ja ütleme, et meil oli nii kiire, et me ei saanud analüüse teha. Kas see on ka tulevikus niimoodi?

19:29 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma loodan, et tulevikus nii ei ole, aga detsembris algas selline olukord, kus oli väga kiiresti vaja hobuseid vahetada. Uus koalitsioon ei saa elada endise koalitsiooni paikapandud reeglitega. Ka mind ajab see närvi ja mulle see ei meeldi, aga sellest ei ole lihtsalt pääsu. Ma loodan siiralt, et rohkem selliseid situatsioone ei tule, et selline asi lõpeb täna selle istungjärguga ja rohkem selliseid, nagu te ütlesite, kiireloomulisi eelnõusid ei tule.

19:30 Aseesimees Enn Eesmaa
Igor Gräzin.

19:30 Igor Gräzin
On olemas venekeelne väljend "Kakoje sovpadenije, pojezd ušol i ja opozdal". Vaatan mina Facebooki ja näen, et rahandusminister planeerib 20 miljonit tulu. Vaatan edasi, põllumeeste *top-up*, ka 20 miljonit tulu. Kokkusattumus, juhus või mis asi see on? Kuidas sellised kokkulangevad arvud on tekkinud? Seda enam, et sa oled ju kogu aeg rõhutanud, et sind nagu need arvud ei huvita, see on tegelikult hoopis sotsiaalasi jne. Aga nüüd kaks väga lihtsat arvu langevad omavahel kokku. Sellel peab olema mingi seletus.

19:31 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Tore küsimus. Arvud on sellised asjad, et need korduvad. Kui sa vaatad kella, siis sa ühes kohas avastad nulli, teises kohas kahe. Kui sa vaatad suvalist raamatut, siis seal on 20. lehekülg. Kui sa vaatad poes hindasid, siis varem või hiljem sa leiad midagi, mis maksab 20 senti või 20 eurot. See, miks arvud kokku langevad, on omaette küsimus, selline filosoofiline küsimus. Ma arvan, et minu tase ei võimalda nii kõrge tasemega küsimusele vastata.

19:32 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Laine Randjärv!

19:32 Laine Randjärv
Suur tänu! Austatud härra Stalnuhhin! Kaarma kandis Saaremaal on üles kirjutatud üks niisugune tore vanasõna, et küsija suu pihta ei lööda, aga võttija käe pihta lüüakse. Selle moraal sobib ka praegu siia, kus inimesed esitavad erinevaid küsimusi. Teiste hulgas sain ka mina mõnituse osaliseks, et ma justkui teen siin nalja. Nalja ma kindlasti ei tee, ma esitan küsimusi, millele ma tahan vastust saada. Me oleme ammu aru saanud, et magusamaksu ei kehtestata mitte selle jaoks, et parandada kellegi tervist, vaid selle jaoks, et täita riigikassat. Tunnistust sellest annavad ka erandid, kui ühtedele toiduainetele pannakse maks peale ja teistele ei panda. Kas te olete kursis, kas Rahandusministeerium on juba pöördunud Euroopa Komisjoni poole, et Eesti saaks magusamaksu kehtestades erandeid rakendada?

19:33 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma loodan, et te ei võta seda mõnitusena, kui ma ütlen, et ma olen täna sellele küsimusele juba kaks korda vastanud. 16. juunil lubas rahanduskomisjon meile näidata selle dokumendi kavandit. Peale seda, kui seadus saab loodetavasti vastu võetud, läheb see dokument ka Euroopasse. Kui dokument on reedel valmis, siis läheb ta tõenäoliselt teele järgmisel nädalal.

19:33 Aseesimees Enn Eesmaa
Aivar Sõerd.

19:33 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Ega ei ole mõtet täna selle eelnõu kohta eriti midagi küsida, sest vastuseid me ei saa. Mõistlikum oleks saata need küsimused Rahandusministeeriumile või algatajale ja seda me kindlasti ka teeme. Aga mul on küsimus selle hinnangu kohta, mille te ise siit puldist andsite. Küsimus oli halduskulude kohta. Te ütlesite, et need ei ole märkimisväärsed. Aga me loeme eelnõu seletuskirjast, et ainuüksi maksuameti infotehnoloogilised arenduskulud uue maksu sisseviimiseks on üks miljon eurot. 15 miljonit laekub tulu ja üks miljon läheb IT-kuludeks! Siia lisanduvad need kulud, mis tekivad ettevõtjatel, ja need on märkimisväärsed. Peale selle peab Maksu- ja Tolliamet hakkama proove võtma, saatma neid laboratooriumisse ning laboratooriumi analüüsid tuleb suuremal osal juhtudest kinni maksta ettevõtjatel. Kas te jääte tõesti oma hinnangu juurde, et need ei ole märkimisväärsed kulud?

19:34 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma sain küsimusest vist valesti aru. Ma sain aru, et küsiti tootjate ja müüjate halduskulude kohta. Seda IT-kulu, mis on tõesti, jah, üks miljon eurot, võib pidada suureks kuluks, aga see tekib üks kord ja pärast kasutatakse seda arendust mitu-mitu aastat. Pärast maksab süsteemi ülalhoidmine aastate jooksul vähemalt kümme korda vähem. Aga kõikide maksude haldamine on seotud kuludega, see on vältimatu.

19:35 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Maris Lauri!

19:35 Maris Lauri
Aitäh! Eelnõu juhtivmenetleja! Mul on teile ikkagi seesama küsimus, mis seostub kauba üle piiri toomisega. Ma saan väga hästi aru, et kui üks ettevõte täiesti ametlikult impordib maksustatavat kaupa, siis ta maksab selle eest. Aga küsimus on ikkagi nendes inimestes, kes käivad üle piiri ja ostavad üht-teist teiselt poolt piiri. Kui nad ostavad seda enda tarbeks, siis nii ongi. Praegugi tehakse alkoholi puhul nii ning tubakatoodete ja ehituskaupade ja muu järel käiakse Lätis. Nüüd tekib võimalus, et nad hakkavad käima ka magustatud jooke ostmas. Olen nõus, võib-olla nad ei osta neid väga suures koguses, aga ikkagi ostavad. Nii et kas siis, kui magustatud joogiga tullakse üle piiri, pannakse nendele eraisikutele maks peale? Teie vastuse põhjal tekkis esimese hooga selline mulje. Ma loodan, et see nii ikkagi ei ole.

19:36 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! See oli täiesti vale mulje. Eraisikud ei pea seda maksu maksma. Piirikaubandus eksisteerib tahes-tahtmata, sest eri riikides on erinevad maksud, ühest riigist käiakse teises riigis külas jne. Vanas Euroopas on täpselt sama: ühelt poolt piiri ostetakse kütust, teiselt poolt teatud toiduaineid. See on vältimatu.

19:37 Aseesimees Enn Eesmaa
Külliki Kübarsepp, palun!

19:37 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Lugupeetud ettekandja! Kui teie olite opositsioonis, siis teid huvitasid ka erinevad mõjuanalüüsid ja te olite väga hoolas rahvasaadik. Aga paistab, et pärast seda, kui te koalitsiooni läksite, on asjad natukene muutunud. Ma esitan enda arvepidamise järgi kolmandat korda sama küsimuse ja ma loodan saada konkreetset vastust. Täna võtsime esimese päevakorrapunkti all vastu riigihangete seaduse. Sellega ilmselgelt suurenesid ettevõtjate kulud, kes peavad neid hankeid tegema. Kui suur on ikkagi käesoleva maksumuudatuse mõju ettevõtjatele? Halduskulud bürokraatia kasvu tulemusena ju suurenevad. Kui suur on protsentuaalselt see saadav tulu võrreldes ettevõtjatel tekkivate kuludega?

19:37 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Ma veel kord ütlen, et nii siin saalis kui ka komisjonis räägitakse sellest tulust, mis laekub riigieelarvesse. Kolleeg Sõerd rääkis praegu väga õigesti, et seletuskirjas on juttu sellest, et IT-süsteemi ettevalmistamise tõttu suurenevad need halduskulud, ütleme, riigi jaoks. Aga seda vaadatakse laekumiste arvestuses: 15, 16, 17 ja 18 miljonit järgmise nelja aasta jooksul ning seegi on prognoos, mitte keegi ei tea, kui hästi see täitub. See on aja küsimus, millal me seda teada saame. Teisi asju nii palju ei analüüsita.
Ma tahaksin teile siiski öelda, et mul on üsna pikk Riigikogus olemise kogemus, aga ma ei mäleta teist sellist perioodi, nagu on olnud need viimased kuus kuud, kui nii palju on räägitud igasugustest analüüsidest, mida on vaja eelnõude jaoks teha. Mul on üldse selline tunne – kuigi jah, selline analüüside vajadus on olemas –, aga mul on siiralt selline tunne, et see teema tekkis üldse koos selle koalitsiooni moodustamisega.

19:39 Aseesimees Enn Eesmaa
Igor Gräzin.

19:39 Igor Gräzin
Räägime siis natuke tervisest. Rahanduskomisjon tunneb väga suurt huvi inimese tervise vastu, no et suhkur on kahjulik jne. Professor Mihkel Zilmer: "Ei ole olemas mitte mingisugust objektiivset pilti, et lisatud suhkru suurem tarbimine tekitaks diabeeti rohkem. Kui hakata selliseid populistlikke loosungeid kasutama, siis on asi natuke hull." Ta ütleb, et asi on hull. Okei. Mihkel Zilmer on meie dietoloog nr 1 – ma loodan, et see ei tekita kahtlusi –, järelikult igasugune seos tervise ja suhkru vahel puudub. Palun! Tähendab, ma annan igaks juhuks edasi, et tsitaat oleks täpne. (Ulatab edasi paberilehe tsitaadiga.) Ootan vastust.

19:40 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Sa rääkisid dietoloogist nr 1, talle mina küll hinnangut anda ei julge. Aga ma tean tänu oma elukogemustele, et nii palju kui on inimesi, nii palju on erinevaid kogemusi. Kuskil on dietoloog nr 2 ja dietoloog nr 3 ning teistes riikides on oma dietoloogid. Nii et kui tekib soov, siis võib suvalisele arvamusele tõestuse leida.

19:40 Aseesimees Enn Eesmaa
Igor Gräzin esitas küsimuse koos liikumisega. Järgmine küsimus, Eiki Nestor, palun!

19:40 Eiki Nestor
Aitäh! Austatud komisjoni ettekandja! Enesekriitiliselt pean ütlema, et võib-olla tuleks eelnõusid sagedamini põhjalikumalt läbi lugeda. Aga kuna siin täna tekkis küsimusi, siis ma hakkasingi lugema. Õnneks on magustatud joogi seadus väga lühike ja lihtne. Minu meelest seda muret, mis on tekkinud osal rahvasaadikutel seoses müügikohas kohapeal valmistatud ja kohe tarbimiseks mõeldud magustatud joogiga ehk McDonald'sis tehtava kokakoolaga, ei ole, kuna § 2 lõige 2 ütleb ju kohe ära, et kõik see, millest seda kokakoolat tehakse, on juba maksu all. See on juba maksustatud. Kas ma sain õigesti aru?

19:41 Mihhail Stalnuhhin
Siin oli juba üks küsimus sel teemal, millele mul tekkis võimalus vastata, et see segu, millest segatakse kokku siirup, on juba maksustatud. Jah.

19:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Ammas.

19:41 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Ma palun südamest vabandust, kui ma kordan mõnda eelnevat küsimust! Diskussioon on olnud nii pikk, et kõike ei ole jaksanud hästi jälgida. Tahan sinult küsida sama küsimuse, mille esitasin esimesel lugemisel ministrile. Eelnõu seletuskirjas on öeldud lausa

nii, et see maks tabab valusamalt väiksema sissetulekuga inimesi. See on seal must valgel kirjas. Minister rääkis tookord oma tavalisel moel sellest, et eks koalitsioon edaspidi neid väiksema sissetulekuga inimesi mõnel teisel moel toetab. Kuidas sina sellest aru saad? Kas see maks tabab neid valusamalt ning on see üks hea ja õiglane asi?

19:42 Mihhail Stalnuhhin

Kui seletuskiri nii ütleb, siis tõenäoliselt see nii on. Suurema sissetulekuga inimesed toituvad tervislikumalt, nad teavad, mida tasub süüa ja juua. Neil on selleks ka vahendeid. Kui kokakoola või kõik suhkrusisaldusega joogid on kättesaadavad ja odavad, kättesaadavad igas mõttes, siis nende hinna tõus võib-olla vähendab nende tarbimist. Ma püüdsin ükskord välja arvutada, kui palju on vaja kokakoolat osta, et kompenseerida tulumaksuvaba miinimumi kasvu 500 euroni, ja sain miski 2500 liitrit. Noh, ma ei tea. Jah, me igal pool maksame, me igal pool anname midagi ära ja saame midagi vastu. Selline see elu on, siin pole midagi teha. Kui tahad midagi saada, siis pead midagi vastu andma.

19:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Kolleeg Igor Gräzin, te tõstsite paar korda kätt. Ma ei saa aru, kas teil on protseduuriline küsimus või te sooritate virgutusvõimlemise elemente. (I. Gräzini selgitus saalist.) Palun mikrofon Igor Gräzinile!

19:44 Igor Gräzin

Aitäh! Ma lihtsalt täpsustan. Tähendab, kuna siin öeldi, et Igor Gräzin seostas oma küsimuse liikumisega, siis ma tahan rõhutada, et see ei olnud agressiivne, vaid see toimus minu sõbra professor Musta suunas ning see oli hariv, sõbralik ja näitlikustav liikumine. Muidu saadakse stenogrammist valesti aru, et Gräzin liikus, et nagu laamendas ringi. Ei olnud ju nii! Me oleme Aaduga, jumalukene, 20 aastat samas nõukogus istunud!

19:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Kui me räägime stenogrammist, siis istungi juhataja lisab, et ka minu kommentaar oli tegelikult sõbralik. Rohkem küsimusi teile ei ole, austatud ettekandja. Avan läbirääkimised. Aivar Sõerd, palun!

19:45 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Head kolleegid! Täna sai küll varasemast veelgi rohkem selgeks, et selle magustatud joogi maksu seaduse eelnõuga on koalitsioon jõudnud täielikku, nii sisulisse kui ka õiguslikku ummikusse. Eelnõu kokkujooksmist õiguslikus mõttes näitab kas või see, et peaaegu kahe kuu jooksul pole suudetud valmis kirjutada isegi erandite ja riigiabi saamise taotlust Euroopa Komisjonile, kuigi seletuskirja kohaselt pidi see teele minema esimesel võimalusel ja hiljemalt maikuu jooksul. Eelnõu puuduliku ettevalmistamise tulemusena selgus vaid mõni päev enne eelnõu teist lugemist, et magustatud joogi maksuga tuleb maksustada ka piima baasil valmistatud joogid. Seda, kas Euroopa Liidu toimimise lepinguga vastuolus oleva maksu rakendamiseks vajalikud erandite ja riigiabi load aasta lõpuks ikka saadakse, ei usu algatajad ise ka, minul on küll selline mulje. Üks aspekte on siin see, et Euroopa Liidu õigus ei luba diskrimineerivat maksustamist, aga Eesti tarbijad eelistavad 84% ulatuses kodumaiseid jogurteid. Samas, turundusettevõtte Nielsen andmetel moodustab karastusjookide turul rahvusvaheliste tootjate toodang 95%, aga Euroopa Liidus on keelatud sellised maksustamisreeglid, mis otse või kaudselt eelistavad kohalikke tootjaid. Rahandusminister, kes siin suures saalis on kaks korda lubanud esimesel võimalusel meile riigiabi taotluse teksti saata, on vahepeal ametist maha võetud, aga soovitud teksti pole rahanduskomisjon seniajani näinud. Uus rahandusminister räägib käibemaksu tõstmise plaanidest, aga nii nagu käibemaksu tõus nii koormab ka magustatud joogi maks enam just väiksema sissetulekuga inimesi ja peresid.
Magustatud joogi maksu seaduse eelnõu eesmärk on kindlasti koalitsiooni enda tekitatud eelarveaukude täitmine. Ei ole olemas uuringuid, mis tõestaksid, et magustatud joogi maks suudaks inimeste kehakaalu vähendada. Kuna uus maks mõjutab tootegruppi, mille osakaal suhkrut sisaldavates toodetes Tervise Arengu Instituudi uuringu kohaselt on vaid 5–8% ja mis tarbitud kaloritest annavad vaid 1,5%, siis tervislikule käitumisele on mõju ikkagi väga väike. Inimeste tervise kaitsmise eesmärk on paljasõnaline, sest maksubaasist jäävad välja suure suhkrusisaldusega tooteliigid. Maksustatakse tegelikult vaid väga väikest osa suhkrute ja kalorite tarbimisest, mistõttu see maks on ilmselgelt

diskrimineeriv. Teiste riikide kogemused näitavad, et maks võib-olla vähendab natukene tarbimist, aga mõju kehakaalu ja tervise aspektist vaadatuna on olematu. Kui magustatud joogi maksu abil saavutatakse 20%-line tarbimise vähenemine, siis see mõju on täiesti tühine.
Selge on see, et diskrimineeriv maks toob kaasa märkimisväärsed halduskulud ja bürokraatia ning tekitab eelkõige mittetootlikke töökohti avalikus sektoris. Ainuüksi maksu haldamiseks loodava infosüsteemi ülesehitamiseks peab maksuamet välja kuulutama riigihanke maksumusega 1 miljon eurot. Ka eelnõu koostajad ütlevad, et on risk, et kogu see süsteem seaduse jõustumise hetkeks valmis ei saa. Samas kaob joogisektorist – vaatame Ernst & Youngi analüüsi värskeid andmeid – 560 tootlikku töökohta. Kogu alkoholi piirikaubandus saab edasiseks hoogustumiseks veel ühe argumendi juurde. On ju olemas Taani riigi kogemus. Enne kui nende valitsus maksu tühistas, kasvas piirikaubandus kolmandikuni turu mahust ja tuhanded inimesed kaotasid töö.
Tegelikult on tootjad viimase 17 aasta jooksul juba vähendanud toodete suhkrusisaldust ja seda enam kui 12%. Vabatahtlikult on võetud eesmärgiks aastaks 2020 vähendada suhkrusisaldust veel 10%. Nii et inimeste tervisliku käitumise muutmiseks on vaja hoopis midagi enamat kui uut maksu, pealegi on selle maksu eesmärk vaid eelarveaugu täitmine. Tervise-eesmärkide täitmiseks on vaja parandada inimeste toitumisalast teadlikkust ning julgustada inimesi tervislikult toituma ja liikuma. Tuleb parandada ka toodete märgistust.

19:49 Aseesimees Enn Eesmaa
Kolm minutit juurde.

19:49 Aivar Sõerd
Magustatud joogi maksu seaduse eelnõu, mille mõju inimeste tervisekäitumisele on olematu ning mis toob kaasa täiendava maksukoormuse ja uued halduskulud, loob uut bürokraatiat, on vastuolus Euroopa Liidu õigusega ja halvendab tuntavalt Eesti ettevõtjate konkurentsivõimet, Reformierakonna fraktsioon seda kindlasti toetada ei saa. Teeme ettepaneku katkestada magustatud joogi maksu seaduse eelnõu menetlemine.

19:50 Aseesimees Enn Eesmaa
Eelnõu sätete arutelu jätkab Monika Haukanõmm.

19:50 Monika Haukanõmm
Härra juhataja! Head Riigikogu liikmed! Oleme siin täna mitmeid tunde rääkinud ja hästi tihti on kõlanud rahva tervise argument. Kaheldamatult on rahva tervise kaitse teema, millesse tuleb suhtuda väga tõsiselt. Mitte keegi pole kordagi kahtluse alla seadnud vajadust astuda samme inimeste teadlikkuse parandamiseks, et igaüks, alates meist ja lõpetades lasteaialastega, oskaks teha õigemaid ja tervislikumaid valikuid ning oskaks hoiduda ennasthävitavast käitumisest, nii et oleks vähem rasvumist ja ülekaalulisust, teise tüübi diabeeti, südame isheemiatõbe, insulti jne.
Praegu meie ees olev eelnõu on kantud suuresti just rahva tervise kaitse argumendist, mis on seal suures kirjas ja rõhutatult välja toodud. Jookides sisalduva suhkru maksustamisest on tehtud rahva tervise eest seismise rinne, kuid tegelikult on see natuke silmakirjalik, sest uuringud näitavad, et magustatud joogid ei ole kaugeltki kõige kahjulikum lisatud suhkru allikas, kui Eesti inimeste toitumisharjumustest kõnelda. Me ei räägi täna maiustustest ega pagaritoodetest, mille ületarbimine on samuti suur tervisemure, nagu tegelikult ka magustatud jookide liigtarbimine. Aga nende vaidluste tulemusel oleme kõik aru saanud, et eelnõu mõju on marginaalne ja seatud tervise-eesmärk ei ole kuidagi saavutatav.
Sellel eelnõul on ka fiskaalne eesmärk, mis on taandatud justkui teisejärguliseks. Kuid kas see ikka on teisejärguline? Kindlasti mitte, sest tegemist on meetmega, millega on vaja täita riigikassat, et koalitsiooni lubadusi häbenematult täita ja katta. Aus oleks siis ju kohe öelda, et me mõtlesime välja maksu, sest me vajame kümneid miljoneid selle ja selle kulu katteks.
Paljudele Riigikogu liikmetele, ettevõtjatele ja maksumaksjatele teeb muret asjaolu, et nii mahukate muudatuste kaootiline tegemine sellises tempos ja sellise kaasamiskultuuriga kahjustab otseselt Eesti majandust ja õiguskeskkonda. Valitsus on kui peata vasikas, kes muudab jooksu suunda ettearvamatult ja lisab nagu möödaminnes juurde uusi maksuobjekte. Sel korral saime esimese ja teise lugemise vahel maksuobjektidena juurde piima baasil toodetud joogid ehk piimajoogid, nagu peti-, koore-, jogurti- ja

keefiripõhised tooted.
Uus maks on osa uute maksude laviinist, mis on välja mõeldud valitsuse ülepaisutatud lubaduste katteks. Kas meil on kindlustunne, et ei leita veel mõnda kahjulikku toodet, mille eest on vaja rahvast kaitsma hakata? Sellesama küsimuse esitasin ka esimese lugemise lõpus. Ja leitigi uus maksuobjekt! Äkki leiame veel, kui hästi otsida?
Kuid tuleme fiskaalse mõõtme juurde tagasi. Magusamaksuga soovitakse riigieelarvesse mängleva kergusega koguda järgmistel aastatel 15–18 miljonit eurot. Aga täna kahjuks ei osatud vastata, kui palju siis piimatoodete maksustamisega juurde soovitakse saada. Ehk siis x miljonit eurot, keegi seda ei tea, sest seda pole arvutatud. Kas valitsusel on tõesti soov, et ka mittealkohoolsete jookide ostmine toimuks Lätis või põranda all? Me ei räägi mõne miljoni euro suurusest kahjust, vaid kümnetest miljonitest, mis jäävad riigil saamata. Maksutõusud ...
Palun lisaaega!

19:54 Aseesimees Enn Eesmaa
Kolm minutit juurde.

19:54 Monika Haukanõmm
Maksutõusud tekitavad salaturu ja piiriülese kaubanduse survet kõikides tegevusvaldkondades. See surve tekib ka magustatud jookide maksustamise korral. On selge, et piirikaubandus on muutunud süsteemseks ning mida rohkem lisandub tootegruppe – me lisame neid siin muudkui usinasti –, mis seda soodustavad, seda ulatuslikumaks probleem tervikuna kujuneb ning seda raskemad hakkavad olema sotsiaal-majanduslikud mõjud.
Liigse kiirustamise tõttu ei ole, nagu me täna siin korduvalt kuulsime, tehtud piisavalt analüüse. Pole analüüsitud seda, millised kulud tekivad ettevõtjatel seaduse rakendamise korral. Öeldakse, et need ei ole märkimisväärsed. Kas loodetavat tulemust arvestades on need kulutused proportsionaalsed? Need ei saa olla proportsionaalsed, kuni me üldse ei teagi, milliseks need kujunevad. Me teame ainult seda, et IT-lahendus läheb maksma umbes miljon eurot ja see pole ka oluline kulu, sest tegelikult me ju teenime 15 miljonit, nii et mis see 1 miljon siis ikka ära ei ole.
Magustatud joogi maksu väljatöötamisega on kaheldamatult kiirustatud. Ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust, on mööda mindud kõikidest olulistest hea õigusloome alustest. Nagu ma juba ütlesin, puudub väljatöötamiskavatsus, puudub mõjuanalüüs ning maksumäärad on tegelikult tuletatud riigi eelarvelistest ootustest. Eesti on väike turg. Mitmete tootegruppide maksustamine uute maksudega teeb elu kallimaks, seda just meie tarbijatele (enim mõjutab see väikesepalgalisi), ning vähendab meie tootjate rahvusvahelist konkurentsivõimet ja investeerimissuutlikkust.
Vabaerakond ei saa eelnõu mitte kuidagi toetada. See eelnõu on halb näide halva seadusloome kohta. Vastutava komisjoni esimees ei peagi vajalikuks ennast teemaga kurssi viia, sest teda see ei huvita, ja ta ei küsi abi ka nendelt komisjonidelt, keda see huvitab, näiteks sotsiaalkomisjonilt. Kõike seda arvesse võttes teeme ettepaneku eelnõu tagasi lükata. Aitäh!

19:57 Aseesimees Enn Eesmaa
Silmas peeti lugemise katkestamist, käsil on ju eelnõu teine lugemine. Hanno Pevkur.

19:57 Hanno Pevkur
Austatud istungi juhataja! Head vähesed rahvasaadikud, kes te saalis olete! (Ohkab sügavalt.) Ohkama võtab see värk. Tegelikult ka, mitte ainult sellepärast, et uus maks on tulemas. See on loomulikult kõige keerulisem selle asja juures. Aga mis me võiksime öelda? IRL-i liikmetest on üks saalis. Palju õnne, IRL, palju õnne, Helir-Valdor Seeder! Te kukkusite läbi! Te tahtsite, et magusamaksu ei tuleks, aga tuleb, teie häälte abil ja mühinal tuleb. Mida me selle seadusega saame? Ma olen Monikaga nõus. Niimoodi kiirustades eelnõu saali tuua on ikkagi täiesti ennekuulmatu. Ma saan aru, et kiire on, ma saan aru, et tahetakse mingil moel järgida põhimõtet, et kuue kuu reeglist tuleb kinni pidada, aga no nii ei saa. Normitehnilisest ja keelelisest küljest ning arusaadavuse poolest ei kannata see seadus mingit kriitikat. Hakkame siis koos seda teksti lugema: "Magustatud jook käesoleva seaduse tähenduses on jook või joogi valmistamiseks mõeldud valmistis (näiteks siirupi, graanulite või pulbri kujul), mis sisaldab suhkrut või magusainet ja mis klassifitseeritakse käesoleva seaduse lisas nimetatud Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1821, millega muudetakse tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühist

tollitariifistikku käsitleva nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisa (ELT L 294, 28.10.2016, lk 1–960) (edaspidi *kombineeritud nomenklatuur*), rubriikidesse." Niisugune on kogu see tekst. Ma juba viitasin oma küsimuses, et suhkrule on tekkinud uus tähendus. Varem teadsime, et suhkur kui mõiste on kõigile üldiselt arusaadav, nüüd oleme saanud teada, et suhkur käesoleva seaduse tähenduses ei ole suhkur. "Suhkur käesoleva seaduse tähenduses on sama, mis on määratletud nõukogu määruse (EL) nr 1169 /2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijale (ELT L 304/18, 22.11.2011, 1–46), I lisas." See on suhkur. Jätke meelde. Kui tahate teada, mis suhkur on, otsite üles Euroopa Liidu Teataja lisa 304 /18. Me tahame teada, mis on magusaine. Magusaine ei ole aga "sama", ainult suhkur on "sama": "Magusaine käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1333 /2008 toidu lisaainete kohta (ELT L 354/16, 31.12.2008, lk 16–33) II lisa B-osa 2. tabelis nimetatud magusaine."
Võtame ette maksumäära. Toodud on maksumäärad alates 5 grammist, aga kui on vähem kui 5 grammi, siis järelikult ei ole suhkur ega magustatud jook, kui on 4 grammi suhkrut, siis ei ole magustatud jook. Siis saame teada, et peale § 6, kus on toodud maksumäärad, on olemas ka rakendussätted. Nendest selgub, et oh, ei olegi 1. jaanuarist 2018 kõik täpselt nii, vaid on üleminekusätted. 1. jaanuarist – 31. detsembrini 2018 on ühed määrad, siis on teised määrad jne. Üks minu lemmiksätteid selles seaduses on see: "Magustatud jook, mida tuleb tarbimiseks lahjendada või lahustada, maksustatakse tootja poolt ette nähtud soovituse kohaselt lahjendatud või lahustatud joogi koguse ning selle suhkru- ja magusainesisalduse järgi. Kui lahjendamis- või lahustamissoovitus on esitatud vahemikuna, maksustatakse magustatud jook selle vahemiku kõrgeima suhkru- või magusainesisalduse järgi selles vahemikus. Lahjendamis- või lahustamissoovituse puudumisel maksustatakse selline magustatud jook arvestusega, et see lahjendatakse või lahustatakse vahekorras 1 : 6." Kõigile selge!
Miks ma neid sätteid ette loen?
Vabandust, ma palun kolm minutit lisaaega!

20:01 Aseesimees Taavi Rõivas

Kolm minutit lisaaega.

20:01 Hanno Pevkur

Nii normitehniliselt kui ka sisuliselt on tegemist väga halva seadusega. Ma usun, et kui teine lugemine lõpetatakse ja koalitsiooni targal juhtimisel see eelnõu järgmisel esmaspäeval seadusena vastu võetakse, siis me oleme saanud juba nüüd teada aasta halvima seaduse, nii sisu kui ka kvaliteedi mõttes. Ja nüüd veel sisu juurde. Vist kolleeg Urve Tiidus küsis ettekandjalt, mis on see aasta, kui inimesed on tervemad ja kaaluvad vähem. Vastust ei tulnud. Aga ma küsin veel lihtsamalt: kui ei saavutata neid eesmärke, mis on seadusega seatud, kes siis tagasi astub? Kas Ossinovski astub tagasi? Kuna ettekandja ütles, et ei tema ega Urve Tiidus seda aega ei näe, ju siis ka minu silmad ei näe seda, kes siis tagasi astub. Juba on viidatud riskile, et IT-arendus ei saa 1. jaanuariks valmis. Kes siis 2. jaanuaril tagasi astub? Kas rahandusminister, kes pole veel ametisse saanud? Vabandust, ta on kaks päeva juba ametis olnud! Või astub tagasi Ossinovski või peaminister? Kes astub tagasi, kui ei saada sellega hakkama? Risk on väga suur. Maksu- ja Tolliamet ise hindab, et neil on ainuüksi hanke tegemiseks vaja nelja kuud. Arvestades, et suvekuud on ka vahepeal, jääb arenduse tegemiseks ainult kaks kuud. Raske öelda, kas nad saavad hakkama või mitte. Pigem tundub see täna kahtlane.
Vaadake seletuskirja, mis meil laual on. See ei ole algne seletuskiri, vaid teise lugemise seletuskiri, kus algset eesmärki kirjas ei ole. Minule täiesti piisab sellest, kui lugeda selle neljandat lõiku: "Ettepaneku jätta eelnõu väljapakutud kujul vastu võtmata on teinud Eesti Karastusjookide Liit, Eesti Toiduliit, Eesti Toiduainetööstuse Liit, AS Farmi Piimatööstus, AS Tere, AS Valio Eesti, OÜ Saaremaa Delifood, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Tööandjate Keskliit." Tänaseks on selle seltskonnaga liitunud ka põllumajandus-kaubanduskoda. Mida te, kallid koalitsioonisaadikud, veel tahate? Kes veel peaks seda ütlema? Kui te ei taha kuulata meid siin ehk opositsiooni, siis kuulake ettevõtjaid! Kuulake, mis nad teile ütlevad: te rabistate, rapsite, keerate ühe konkreetse valdkonna taas tuksi. Ja kes pärast vastutab? Mitte keegi ja te ütlete, et kõik oli hästi. Ei ole hästi, halvasti on. Uue maksuga Eestit rikkamaks ei muuda, mitte kuidagi. Tagasihoidlik soovitus: toetage vähemalt lugemise katkestamist, et selle eelnõuga saaks tööd teha, aga kõige parem oleks ... Paberihunt on ju leiutatud. Edu meile!

20:05 Aseesimees Taavi Rõivas
Järgmisena Urmas Kruuse, palun!

20:05 Urmas Kruuse
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Ma tahaksin oma sõnavõtust loobuda, sest ma ei ole harjunud sellega, et ettekandja on saalist ära, kui Riigikogu liikmed arutavad seda teemat, mis on meile hästi oluline. Ma ei ole küll lugenud töökorraldusse kirjapandust seda, kuidas peaks üks ettekandja käituma, aga kui puudub isegi elementaarne viisakus ära kuulata, mida rahva valitud saadikutel on öelda, ja kuna komisjoni esimeest praegu saalis ei ole, siis on see piinlik ja annab kõige parema hinnangu selle eelnõu menetlemisele. Aitäh!

20:06 Aseesimees Taavi Rõivas
Järgmisena Igor Gräzin, palun!

20:06 Igor Gräzin
Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kasutades juhust, et Stalnuhhinit siin ei ole, me võiksime minu arvates võtta vastu kollektiivse pöördumise, et parem oleks, kui ta siia ka kunagi tagasi ei tuleks, siis oleks sellel lahkumisel olnud mõte. Aga kuna me oleme intelligentsete inimestena nüüd siia jäänud, siis me võime ju omavahel asju arutada.
Tähendab asi on niimoodi, et looduses toimub ainete ringkäik, et sööd ja siis seedid ja ... (Teeb ringikujulise žesti.) No niimoodi, eks ole, ained liiguvad. Nüüd me oleme sellest ainete liikumisest välja võtnud mingisuguse momendi, hops, oleme lõiganud nagu siit pooleks ja öelnud, et selle koha pealt me siis maksustame, see kemikaal siit läheb sinna, too läheb sinna jne. (Näitab kätega, kuidas see toimub.) Nüüd me siis selle maksustame. Kusjuures see on tavaline, normaalne loogiline ainete ringkäik. Keemilises mõttes on see idee ikka täiesti jabur.
Siit tekib järgmine küsimus. Jällegi on hea, et Stalnuhhinit siin ei ole. Vaadake, ma nüüd loetlen teile kõiki asju, mida saaks veel maksustada. Kui ta seda kuuleks, siis ta need maksustaks. Aga jätame selle meie vahele. Tsiteerin ühte iseenda varasemat artiklit. Siin on kirjas maksud, mis kehtestas Peeter I täiendavate maksudena, noh, käibemaks ja kinnisvaramaks, need olid niigi. (Viibutab sõrme.) Nüüd aga siis Peeter I täiendavad maksud, mille peale Stalnuhhin ei ole veel tulnud: vapiga kirjaplankide maks, sünnimaks, surmamaks, abielumaks, nisumaks, hobusemaks, hobusenahamaks, hobuseloogamaks, muude hobuseriistade maks, maks habeme kandmise eest, maks habeme mahaajamise eest, eraldi maks vuntside eest (ka siis, kui nende eest oli koos habemega makstud), majamaks Moskvas, mesilaste maks igal pool väljaspool Moskvat, voodiostmise maks, saunamaks, võõrastemaja maks (s.o majutusteenuse maksustamine, eks ole), korstnamaks igalt korstnalt, joogiveemaks. Alkoholiaktsiisi asemel oli kehtestatud lihtsalt arbuusi- ehk vedeltoodete maks, sest ametlikult oli joomine keelatud, samal ajal alkoholimaks teises kohas kehtis. Nii, kurgimaks, kirstumaks (matusemaksu korjajad märkasid, et matusel on miski, mis ei ole veel maksu all, siis läks selle alla ka kirst). Aktsiisid: tõkat, harjased, malelaud, lina, mõistagi sool, kriit, kalamaksaõli, lihtsalt kala, kusjuures kalapüük kui tegevus oli eraldi maksu all. Kristliku inimesena karistas Peeter I maksust kõrvale hiilivaid kloostreid leebelt: munki ei tapetud, vaid aeti soldatiteks.
Nii et ühesõnaga, nagu öeldakse, reserve on. Ma esitan nüüd küsimuse: millal tuleb seaprae ja verivorsti maks? Aitäh!

20:09 Aseesimees Taavi Rõivas
Järgmisena sõnavõtt kohalt, Tiina Kangro, palun!

20:09 Tiina Kangro
Hanno Pevkuri kõne tekitas minus tahtmise esitada väike repliik. See kõne ise oli täiesti hea ja ma tunnen, et olin peaaegu kõigega selles nõus. Ka minu meelest need eelnõud, mis praegu kiiresti vastuvõtmisele lähevad, ei ole piisavalt hästi ette valmistatud ja see menetlus siin ei ole küllalt hea. Aga ma tahtsin meenutada, et kas mitte ei ole nii, et iga koalitsioon, kes oma tahtmist läbi viib, käitub samamoodi. Ma tahan küsida, mida tegi see üle-üle-üle-eelmine Reformierakonna juhitud koalitsioon 2014. aastal, kui te võtsite kõikide sidusgruppide tahte vastaselt ja kedagi kuulamata vastu

töövõimereformiga seotud seadused, mida me nüüd klaarime, meie siin majas, töötukassa, Sotsiaalkindlustusamet, puudega inimesed ja ka kohtusüsteem, mis hakkab kohe neid asju menetlema. Kui ma oleksin poliitikaväline inimene, siis ma oleksin tahtnud Hanno Pevkuri kõne peale nutma puhkeda. Tõsiselt! Aga olles poliitika sees, tahan ma nutta kogu selle seadusloomekultuuri tõttu, mida seaduste vastuvõtmisel näha võib. Aitäh!

20:11 Aseesimees Taavi Rõivas

Järgmisena Lauri Luik, palun! Kolm minutit lisaaega.

20:11 Lauri Luik

Peale selliseid sõnavõtte on raske midagi lisada, aga mul siiski on üht-teist öelda. Suhkrumaksu idee autorid on välja reklaaminud, et uue maksu kehtestamine mõjutab inimeste tervisekäitumist, suunates tootjaid vähendama magustatud jookides suhkrukogust ning ostjaid neid jooke omakorda vähem tarbima. Tegelik eesmärk, nagu me teame ja nagu eelnevast arutelust võis välja lugeda, on hoopis inimestelt raha kokku koguda, et täita koalitsioonileppes kirjas olevaid kalleid lubadusi.
Terviseedenduse ülla sildi all soovitakse riiki taas paksemaks nuumata, see on selle eelnõu tegelik eesmärk. Ka kõige parema tahtmisega pole võimalik tõsimeeli rääkida suhkrumaksu positiivsetest mõjudest inimeste tervisele, kui selle kohta puuduvad eelnõu juures igasugused analüüsid. Eelnõus ega seletuskirjas ei ole viidatud ühelegi analüüsile ega uuringule, mis seoks näiteks magustatud jookide kahjulikkuse ja ülekaalu. Pealegi, Tervise Arengu Instituudi andmete kohaselt moodustavad magustatud joogid vaid 1,5% eestlaste päevasest tarbimisest. Magustatud joogid on kõige vähem tähtsad magusad tooted, moodustades vaid 8% selle grupi valikust, jäädes pikalt alla pagaritoodetele, magustatud piimatoodetele ja näiteks kommidele-šokolaadidele, mis mõjutavad inimese tervist märkimisväärselt rohkem kui magusad joogid. Tahkeid maiuseid ei puuduta eelnõu aga sõnagagi. Suhkur on suhkur ja selle üleliigne tarbimine on kahjulik ju igal juhul.
Kui ma Riigikogus tollaselt rahandusministrilt Sven Sesterilt küsisin, miks on nii, et näiteks vedelal kujul hakkab Isostari spordijook tulevikus maksma rohkem kui pulbrina, siis ei osanud ta mulle vastata. Kui ma kodus pulbrit veega segan, saan ma ju samasuguse joogi nagu poest vedelikuna ostes. Nüüd on koalitsioon ennast parandanud ja ka pulbrid on siia eelnõusse lisatud, aga see esialgne suhtumine näitas küll seda, et tegelikult ei ole prioriteet sugugi inimeste tervisekäitumise muutmine, vaid ikka raha, raha, raha.
Teiste riikide kogemuste põhjal võib öelda, et inimesed hakkavad mingi tootegrupi lisamaksustamise korral tarbima rohkem alternatiivseid, mittemaksustatud tooteid, suureneb piiri- ja salakaubandus ning loomulikult lisanduvad sellele ka maksu administreerimise kulud. Täiendavate ja ootamatute maksude kehtestamine vähendab majanduskeskkonna atraktiivsust investorite, nii kohalike kui ka välismaiste silmis. Nende mõjude teket on põhjalikult tõendatud Euroopa Komisjoni tellitud uuringus. Valitsus pole aga suhkrumaksu majandusliku mõju mõõtmiseks koostanud mitte ühtegi analüüsi, nagu ma juba ütlesin. Peamine on see, et mitte üheski riigis, kus magusamaksu on rakendatud, pole täheldatud selle positiivset mõju inimeste kehakaalule. Taani otsustas 2014. aastal juba 1930. aastatest pärinevast ebaefektiivsest magusamaksust just neil põhjustel loobuda.
Kuna siiani puudub Euroopa Komisjoni luba näiteks naturaalsetele mahladele erandi tegemiseks, siis muutuvad kallimaks ka tervislikud tooted, ometi ei tohiks see olla ju eesmärk. On väga tõenäoline, et Euroopa Komisjon seda erandit üldse ei luba, nagu me tänasest arutelust ka välja lugeda võisime. Soome taotles šokolaadi kõrval ka küpsistele analoogse erandi kehtestamise õigust, aga nad ei saanud seda. Miks me peaksime eeldama või näiliselt uskuma, et meile seda lubatakse? See tõestab taas kord seda, et valitsus loodab midagi teha, aga välja tuleb hoopis vastupidi.
Kavandataval maksumuudatusel on ka tõsiseid õiguslikke puudujääke, millele on juba tähelepanu juhitud. Magusamaksu puhul on tegemist äärmiselt ebaproportsionaalse põhiõiguste rikkumisega, kuna riivatakse tootjate ettevõtlusvabadust ja õigust võrdsele kohtlemisele. Peale selle on seaduseelnõu kiirkorras menetlemisel ignoreeritud head õigusloome tava. Valitsus on seda põhjendanud seaduse kiireloomulisusega. Seda, kuhu nii kiire on, pole aga seletuskirjas öeldud.
Kavandatav maks on vastuolus ka Euroopa Liidu õigusega, kuna teisi suure suhkrusisaldusega tooteid ei planeerita maksustada. Seetõttu oleks maksu kehtestamise korral tegu keelatud riigiabi andmisega. Kui päriselt soovitaks rahva tervist parandada, siis ei räägitaks maksudest, vaid reaalsetest sammudest inimeste tervisekäitumise parandamiseks. Alustada tuleks minu hinnangul teavitustööst ja ennekõike

kodusest eeskujust, selgitades lapsele korrapärase tervisliku toitumise, aktiivse liikumise ja piisava puhkuse olulisust. Lapsevanema eeskuju andvast rollist tähtsamat ei ole.
Järgmisena on oluline kool. Õppeasutustes võiks minu hinnangul puhvetitest ära koristada ebatervisliku joogi- ja söögipoolise. Kui kool on kasvatusasutus, siis olgu ta seda ka tervisliku toitumise koha pealt. Keskmine noor on kahjuks muutumas füüsiliselt aina passiivsemaks. Kehalise kasvatuse tundide arvu tuleks minu hinnangul seetõttu suurendada vähemalt kolme tunnini nädalas, et noortel tekiks reaalne motivatsioon rohkem liikuda. Haridus- ja Teadusministeeriumis kavandatav liikumisõpetuse laiem kontseptsioon, mis näeb ette, et osa ainetunde toimuksid looduses liikudes, on samm õiges suunas, kui seda õigesti teha. Kindlasti ei tohiks see tähendada aga seda, et niigi vähesed kehalise kasvatuse tunnid asendatakse lõbusalt metsas matkamisega teiste ainete raames. Leian, et liikumisõpetus ehk liikumise integreerimine teiste õppeainetega, näiteks bioloogia, loodusõpetuse või füüsikaga, peab olema vaid toetav tegevus, peale selle on vaja kehalise kasvatuse tunde. Liikumisõpetus ei tohi kindlasti kehalise kasvatuse tunde asendada.
Loomulikult ei tohiks rahva tervise edendamine piirduda vaid tegevustega koolis ja kodus. Ka täiskasvanud inimestele tuleb selgitada, millised hüved kaasnevad tervislike eluviisidega ja kui tähtis on tervislikult elada.
Räägime asjadest nii, nagu need on. Sellisel kujul kehtestatud suhkrumaks on vajalik eelkõige selleks, et riik saaks oma kavandatavaid kulusid katta. Maksudega inimesi ei ravita, selleks on muud meetodid. Nendele meetoditele tuleb valitsusel edaspidi palju suuremat rõhku panna, kui soovitakse eelnõu seletuskirjas toodud unelmaid inimeste paremast tervisest ka reaalselt ellu viia. Aitäh!

20:17 Aseesimees Taavi Rõivas
Järgmisena Arto Aas, palun!

20:18 Arto Aas
Austatud Riigikogu! Loomulikult, see seaduseelnõu mulle ei meeldi. Liberaalina ei arva ma, et riik on alati targem, kui on eraisikud. See eelnõu on järjekordne samm lapsehoidjariigi suunas ja kui kuulata neid argumente, siis on selge, et see on kehvasti põhjendatud samm. Just see, kui kehvasti seda eelnõu on ette valmistatud ja siin saalis kaitstud, ajendaski mind siia tulema.
Tõepoolest, sellist lähenemist, nagu härra Stalnuhhin rahanduskomisjoni esimehena siin täna meile demonstreeris, mina Riigikogu kahe koosseisu tööajast ei mäleta. Kui eelmise aasta novembris valitsus vahetus ja talvekuudel tehti esimesi kiireid maksumuudatusi, siis võis veel uskuda, et ei olda asjadega kursis, on kiire ja valitsusel on uued plaanid. Aga kui täna, pool aastat hiljem menetletakse seaduseelnõusid sellisel moel, siis on see piinlik ega tee Riigikogule au. Ma ei saa aru, miks härra Stalnuhhin üldse tuleb siia seda eelnõu kaitsma, kui ta ei tahagi vastuseid teada. Oleks võinud siia saata mõne teise komisjoni liikme, kellel oleks olnud aega ja tahtmist ennast detailidega kurssi viia, et siin kas või üritada veenda teisi Riigikogu liikmeid või vähemalt austusest Riigikogu kui institutsiooni vastu anda vastuseid, mis tegelikult ei olegi väga keerulised. Ma guugeldasin ja sain mõnele küsimusele vastuse: mõned joogid lähevad 65% kallimaks ja teatud hinnataseme tõus tõenäoliselt tuleb. Ma ei küsinud kiuslikke küsimusi või midagi väga spetsiifilist.
Me siin Riigikogu teistes komisjonides, põhiseaduskomisjonis ja riigireformi arengusuundade väljatöötamise komisjonis, arutame ettepanekuid, kuidas suurendada Riigikogu autoriteeti ja rolli. Me arutame, kas meil on vaja lisavahendeid assistentide või uuringute jaoks ja kuidas tekitada seadusloomesse lisandväärtust, et see oleks tõsiselt võetav ning seadusloome raskuskese ei oleks nii väga valitsuse poole kaldu. Me mõtleme siin välja uusi reegleid. Milleks? Meil on olemas kõik vahendid, et tegelda mõjude hinnanguga ja menetleda eelnõusid mõistliku ajaga. Milleks meil on üldse vaja välja nuputada mingeid kunstlikke uusi tööriistu? See on kõik poliitilises kultuuris kinni. Kui poole aasta jooksul pole suudetud elementaarset eelnõu ette valmistada, siis on midagi ikka väga mäda.
See on tegelikult kurb. Härra Stalnuhhin meenutas siin oma õppejõude. Kui mina meenutan oma ülikooliaega, siis võin öelda, et niimoodi ettevalmistatuna ei oleks ma julgenud eksamile minna. Loomulikult, selle eelnõu teine lugemine täna toore jõu abil tõenäoliselt lõpetatakse, aga ega see au ei tee. Oleks võinud rohkem vaeva näha. Mingit pistmist seadusloome hea tava või üldiste positiivsete traditsioonidega siin ei ole. Jah, ka varem on tehtud vigu, aga hiljem on üritatud neid vigu vältida. On

sõlmitud teatud kokkulepped selle kohta, mis aja jooksul eelnõusid ette valmistatakse, kuidas neid menetletakse ja keda kaasatakse. Meil on olemas õigusloome hea tava. Sellest ei ole praegu mitte midagi alles jäänud, kuigi aega nüüd ju oli, pool aastat oli aega. Aitäh!

20:21 Aseesimees Taavi Rõivas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Asume muudatusettepanekuid läbi vaatama. Eelnõu kohta on esitatud 24 muudatusettepanekut. Esimese muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun, Maris Lauri!

20:22 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsiooni nimel palun nimetatud muudatusettepanekut hääletada.

20:24 Aseesimees Taavi Rõivas

Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 1, mille esitaja on Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu oli 54 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Teise muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Kolmanda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Neljanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

20:25 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsiooni nimel palun nimetatud muudatusettepanekut hääletada.

20:26 Aseesimees Taavi Rõivas

Austatud Riigikogu, kas me oleme valmis hääletamiseks? Ega kellelgi ei ole vastuväiteid?
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 4, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu oli 55 Riigikogu liiget. Ettepanek ei leidnud toetust.
Viienda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Kuuenda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Seitsmenda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Kaheksanda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Üheksanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

20:27 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsiooni nimel palun nimetatud muudatusettepanekut hääletada.

20:27 Aseesimees Taavi Rõivas

Kas võime minna hääletuse juurde? (Hääl saalist: "Jaa!")
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 9, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Austatud Riigikogu, palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu oli 55 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.

Kümnenda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. 11. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun, Maris Lauri!

20:29 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub nimetatud muudatusettepanekut hääletada.

20:29 Aseesimees Taavi Rõivas

Kas võime minna hääletuse juurde?
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 11, mille esitaja on Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu oli 55 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
12. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. 13. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. 14. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun, Maris Lauri!

20:30 Maris Lauri

Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

20:31 Aseesimees Taavi Rõivas

Kas võime minna hääletuse juurde?
Head kolleegid, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 14, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu oli 55 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
15. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Maris Lauri, palun!

20:32 Maris Lauri

Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

20:32 Aseesimees Taavi Rõivas

Panen hääletusele 15. muudatusettepaneku, mille on esitanud rahanduskomisjon. Juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 62 ja vastu oli 21 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek leidis toetust. (Elevus saalis.)
Austatud Riigikogu, 16. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

20:34 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

20:34 Aseesimees Taavi Rõivas

Head kolleegid, mõistes küll teie elevust selle üle, et Tallinki laevadel saab tulevikus osta magustatud jooke ilma maksuta, ma siiski palun, et te kuulaksite oma kolleege. Palun, Maris Lauri, kas te kordaksite?

20:34 Maris Lauri

Jah. Palun muudatusettepanekut nr 16 hääletada!

20:34 Aseesimees Taavi Rõivas

Panen muudatusettepaneku hääletusele.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 16, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 34 ja vastu oli 55 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
17. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun, Maris Lauri!

20:36 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

20:36 Aseesimees Taavi Rõivas

Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 17, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Head kolleegid, palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 34 ja vastu oli 56 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
18. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. 19. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Andres Ammas, palun!

20:37 Andres Ammas

Palun Vabaerakonna fraktsiooni nimel seda opositsioonilisest vaimust kantud ettepanekut hääletada.

20:38 Aseesimees Taavi Rõivas

Paneme selle ettepaneku hääletusele.
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 19, mille on esitanud rahanduskomisjon. Juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
(Naer ja elevus saalis.) Muudatusettepaneku poolt oli 54 ja vastu 35 Riigikogu liiget. Muudatusettepanek leidis toetust.
20. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun, Maris Lauri!

20:39 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

20:39 Aseesimees Taavi Rõivas

Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 20, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Head kolleegid, palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 34 ja vastu oli 56 Riigikogu liiget. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
21. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun, Maris Lauri!

20:41 Maris Lauri

Aitäh! Palun muudatusettepanekut hääletada!

20:41 Aseesimees Taavi Rõivas

Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 21, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu oli 56 Riigikogu liiget. Ettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 22 on esitanud Riigikogu liige Aivar Sõerd, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda sisuliselt. 23. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Palun, Maris Lauri!

20:43 Maris Lauri
Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

20:43 Aseesimees Taavi Rõivas
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 23, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestama. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 34 ja vastu oli 56 Riigikogu liiget. Ettepanek ei leidnud toetust.
Viimase, 24. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestama. Palun, Maris Lauri!

20:44 Maris Lauri
Aitäh! Reformierakonna fraktsioon soovib ka seda muudatusettepanekut hääletada.

20:44 Aseesimees Taavi Rõivas
Paneme selle muudatusettepaneku hääletusele.
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 24, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Head kolleegid, palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 34 ja vastu oli 54 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Head kolleegid, me oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni on teinud ettepaneku eelnõu 457 teine lugemine lõpetada, aga Riigikogu juhatusele on laekunud Reformierakonna fraktsioonilt ja Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt ettepanek eelnõu 457 teine lugemine katkestada ja me paneme … Hanno Pevkur, palun!

20:46 Hanno Pevkur
Jaa, aitäh! Austatud istungi juhataja! Arvestades selle eelnõu probleemsust ja kõike muud, on meil siiras soov, et koalitsiooni liikmed mõtleksid hästi tõsiselt selle eelnõu üle ja ostaksid endale baarist veel viimase maksuvaba kokakoola. Aga kuna me soovime seda ka nendega arutada ja ikkagi jõuda selleni, et selle eelnõu teise lugemise katkestamise otsus, mida me Vabaerakonnaga oleme taotlenud, oleks tehtud sisukalt, siis me palume kümme minutit vaheaega.

20:46 Aseesimees Taavi Rõivas
Vaheaeg kümme minutit.
V a h e a e g

20:57 Aseesimees Taavi Rõivas
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Reformierakonna fraktsiooni ja Vabaerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 457 … (Hüüded saalist: "Mikrofon!", "Ei kuule enam hästi!") Aitäh selle osutuse eest! Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabaerakonna fraktsiooni ja Reformierakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 457 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 35 ja vastu oli 53 Riigikogu liiget. Ettepanek ei leidnud toetust. Eelnõu 457 teine lugemine on lõpetatud.

---

28. 20:58 Tulumaksuseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (458 SE) teine lugemine

20:58 Aseesimees Taavi Rõivas

Tänane järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu 458 teine lugemine. Palun komisjoni ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini.

20:58 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! (Juhataja helistab kella.) Eelmise päevakorrapunkti raames räägiti mingist müstilisest poolest aastast, mille jooksul oleks vaja ennast küsimustega kurssi viia. Selle päevakorrapunkti alustuseks ma teatan, et see eelnõu algatati 4. mail ja menetlusse võeti 8. mail. Tegemist on ühe kuuga. (Juhataja helistab kella.)

20:59 Aseesimees Taavi Rõivas

Head kolleegid! Vabandust, ettekandja! Müra saalis on paraku nii vali, et ettekandjat ei ole kuulda. Ma palun, et kolleegid peaksid oma jutuajamisi saalist väljas või siis loobuksid nendest! Palun, ettekandja!

20:59 Mihhail Stalnuhhin

Esimene lugemine toimus 17. mail, muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 31. mail kell 17.15. Peale seda toimus veel viis komisjoni istungit, mille päevakorras see küsimus oli.
Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks laekus 13 muudatusettepanekut: Eesti Vabaerakonna fraktsioon esitas kolm muudatusettepanekut ja Eesti Reformierakonna fraktsioon kümme muudatusettepanekut. Rahanduskomisjon arutas eelnõu pärast esimest lugemist viiel korral. Komisjon muidugi palus eelnõu kohta arvamusi huvigruppidelt. Neid esitasid Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Tööandjate Keskliit, Eesti Maksumaksjate Liit, Eesti Pangaliit ja MTÜ IFA-Eesti, mis on Rahvusvahelise Maksuõiguse Ühingu Eesti liikmeid koondav mittetulundusühing.
Rahanduskomisjon leppis huvigruppidega kokku kohtumise 8. juuniks, aga te mäletate, et 8. juunil tekkis siin äkki umbusaldusavaldus ning pikendati istungi aega. Kui me oleksime teadnud, et ministrile esitatakse ainult üks küsimus, mitte 90, nagu on umbusaldusavalduste arutelu ajal tavaks olnud, siis ei oleks me huvigruppidele teatanud, et komisjoni istung jääb ära. Aga nii see juhtus. Kuna ei olnud mingit soovi niivõrd soliidseid inimesi tundide kaupa koridorides hoida, jätsime selle kohtumise ära. Järgmisel nädalal pakkusime kordamööda välja esmaspäeva, teisipäeva, kolmapäeva ja neljapäeva, aga mitte ühelgi nendest päevadest ei olnud huvigruppidel võimalik kohtumisest osa võtta.
Huvigrupid siiski esitasid oma ettepanekud ja komisjon vaatas tõstatatud küsimused koos Rahandusministeeriumi spetsialistidega läbi. Huvigruppide pöördumised puudutasid maksualase õigusloome kvaliteeti, nn panditulumaksu kehtestamist, krediidiasutuste avansilist tulumaksu, sõiduautode erisoodustuse hinda, liiklusregistrisse märke tegemist, juhul kui sõiduautot kasutatakse ainult tööeesmärkide täitmiseks, ning tööandja kulutusi töötajate transpordile ja majutusele.
Kõige arvukamalt esitati küsimusi ja tehti etteheiteid panditulumaksu kohta, mille eelnõust väljajätmise ettepaneku Rahandusministeerium ka esitas. Ma pean vist teile meelde tuletama, et sel perioodil toimus ühe koalitsioonierakonna juhtkonna vahetus ning koalitsioonileping läks uuesti ülevaatamisele. Nii et me panime selle eelnõu päevakorda, paar korda Rahandusministeeriumi spetsialistid tulid ja esitasid meile arvamuse ühe või teise küsimuse kohta, aga ettekujutust, kuidas koalitsioonilepingut muudetakse, meil ei olnud. Siiski lõpuks need ettepanekud, mis tulenesid koalitsioonilepingu muutmisest, tulid. Need said siis koos Rahandusministeeriumiga vormistatud, kokku on neid kaheksa. Muudatusettepanek nr 1 võimaldab abikaasadel teha tulumaksuga maksustamisel ühiselt teatud mahaarvamisi. Muudatusettepanekuga nr 2 tehakse seaduse tekstis tehniline korrektuur, tulenevalt madalapalgaliste toetuse ärajäämisest. Muudatusettepanek nr 4 on tehniline, sellega täpsustatakse

lisatava sätte asukohta seaduses. Muudatusettepanekuga nr 5 lubatakse tööandjal ilma erisoodustusmaksuta vedada üle 50 kilomeetri kaugusel elavaid töötajaid elu- ja töökoha vahel bussi kõrval ka sõidukiga, kus on vähemalt kaheksa istekohta. See muudatusettepanek tehti kaubandus-tööstuskoja ettepanekul. Muudatusettepanekuga nr 7 jäetakse eelnõust välja nn panditulumaksu kehtestamine – see oli enamiku huvigruppide soov – ja sätestatakse selle asemel varjatud kasumieraldiste tuvastamise ja määratlemise mehhanism. See võtab arvesse kaubandus-tööstuskoja ja pangaliidu ettepanekuid. Tulenevalt sellest on osaliselt arvestatud Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepanekut, mälu järgi öeldes oli see nr 10, ja Eesti Reformierakonna fraktsiooni eraldi esitatud muudatusettepanekuid nr 8, 9, 11 ja 12. Muudatusettepanek nr 19 on tehniline, sellega tehakse sõnastuslik täpsustus. Muudatusettepanekuga nr 20 sätestatakse, et sõidukite andmebaasi märke tegemisel, et ettevõtte sõidukit kasutatakse üksnes töösõitudeks, ei tasuta riigilõivu. Selle ettepaneku tegi Eesti Maksumaksjate Liit. Muudatusettepanekuga nr 21 täpsustatakse osa sätete jõustumise aega. Seda tehakse selleks, et presidendil oleks piisavalt aega oma otsuse tegemiseks, aga soodustusi kohaldatakse tagasiulatuvalt alates 1. juulist.
Komisjon ei pidanud vajalikuks toetada muudatusettepanekuid nr 3 ja nr 13–18, mille eesmärk oli jätta eelnõust välja krediidiasutuste avansiliste maksete regulatsioon. Komisjoni enamus toetas selles küsimuses eelnõu algatatud kujul. Samuti ei pidanud komisjon põhjendatuks tööauto isiklikeks sõitudeks kasutamise erisoodustuse hinna olulist vähendamist (muudatusettepanek nr 6), kuna eelnõus pakutud hinnamääradega arvutatud erisoodustuse keskmine hind jääb Rahandusministeeriumi spetsialistide hinnangul niigi alla hüve rahaliselt hinnatavale keskmisele väärtusele. Eelnõu tekstis on tehtud ka tehnilisi ja keelelisi täpsustusi. Komisjoni ettepanek oli saata seaduseelnõu saali tänaseks, 14. juuniks ja teine lugemine lõpetada. Aitäh!

21:07 Aseesimees Taavi Rõivas
Aitäh! Ettekandjale on hulgaliselt küsimusi. Esimesena Remo Holsmer, palun!

21:07 Remo Holsmer
Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Minu küsimus puudutab ühisdeklaratsioone ja nende taastamist. Helir-Valdor Seeder IRL-i esimehena lubas, et ühisdeklaratsioonide esitamise võimalus taastatakse. Ka koalitsioonileppe avamise puhul jõudis see sõnum sellisel kujul avalikkuseni. Selle eelnõu kohaselt on nii, et on võimalik maha arvata 180 eurot, mitte ei saa mahaarvamisi teha täies ulatuses. Sotsiaaldemokraatide ettepanekul pandi eile eelnõusse selline piirang, et abikaasade tulu ei tohi ületada 50 400 eurot. Miks siis ikkagi koalitsioon loobus ühisdeklaratsioonide taastamisest sellisel kujul, nagu see võimalus oli eelmisel aastal?

21:08 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Me hakkame suunduma jälle samasse valdkonda. Te küsite koalitsiooni arvamust, mina edastan teile siin seda infot, millest räägiti rahanduskomisjonis. See, et abikaasa tulu läheb arvesse ja aluseks võetakse 180 eurot, ei halvenda olukorda. See on põhimõtteks võetud, aga see ei anna ka mingeid eeliseid. Tulumaksuvaba miinimum on järgmisest aastast 500 eurot, ühel abikaasal jääb see selliseks ja teisel arvestatakse seda 180 eurot. Miks koalitsioon sellises vormis selle otsuse vastu võttis? Mina nendel läbirääkimistel ei osalenud.

21:09 Aseesimees Taavi Rõivas
Andres Ammas.

21:09 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Stenogrammi huvides on ehk õiglane märkida, et meie komisjon ei menetlenud seda eelnõu viis korda mitte sellepärast, nagu me oleksime kuidagi saamatud või nagu keegi oleks tahtnud menetlust venitada, vaid ikka seepärast, et koalitsiooni seisukohad muutusid päevast päeva ja meie ette toodi järjest uusi tekste. Mina olen tõepoolest nendel aruteludel osalenud ja nendega kursis, aga ma palun, et sa ka suurele saalile ja stenogrammi jaoks seletaksid, miks koalitsioon valis just pangandussektori välja ettevõtte tulumaksu taastamiseks.

21:10 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Me rääkisime sellest komisjonis ja me küsisime selle kohta ka Rahandusministeeriumi esindajalt. Vastus kõlas minu arvates väga huvitavalt. Räägiti sellest, et maailm elab üle suhteliselt võimsaid muudatusi, teatud määral muutub majandussüsteem ja muutuvad ka need lähenemisviisid. See oli selline makromajanduslik vastus, ma ütleksin, komisjonis. Samas, ma ei tea, kuivõrd teie olete kursis sellega, kuidas meil üldse olukord nende laenudega on, aga kui ma enne esimest lugemist kuulsin infot, et 2015. aastal oli laenude summa 800 miljonit ja see puudutas ainult seda raha, mis läheb välismaale, siis ma olin šokis, sest teatud summa sellest tähendab muidugi varjatud kujul dividendide väljatoomist. Jah, see põhjendus, nagu mina seda mäletan, seisnes ennekõike selles, et majandusmudel teatud määral muutub.

21:11 Aseesimees Taavi Rõivas
Toomas Kivimägi, palun!

21:11 Toomas Kivimägi
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Minu küsimus on ka selle kohta, mis puudutab teie varjatud tulumaksust pääsemist laenude abil. Tegelikkus on olnud siiski teine, see ei saa olla absoluutne süüdistus. Võtame kas või eelmise aasta, kui Swedbank väljamakstud dividendina maksis ainuüksi ettevõtte tulumaksu 100 miljonit eurot. Ma igati pooldan seda, et te olete pidanud õigeks ja vajalikuks vähendada regulaarselt makstavate kasumijaotiste tulumaksumäära 14% peale. Aga miks te ikkagi jändate nüüd laenudega ja hakkate otsima jälle mingeid administratiivseid meetmeid, et sellesse tegevusse sekkuda? Ma arvan, et see 14% 20% asemel võiks olla piisav selleks, et ettevõtted ei kasuta enam laenu kaudu kasumi jaotamist. Võiks ära oodata, kuidas see regulatsioon toimib. 6% vähem võiks olla arvestatav stiimul.

21:12 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Mina arvan täpselt samuti, et see on väga hea stiimul. Minule on kõige autoriteetsemad instituudid Eesti Vabariigis Maksu- ja Tolliamet ning Riigikontroll, kumbki erineval põhjusel. Aga kui maksuhaldur oma ministeeriumi kaudu esitab ühe või teise ettepaneku, selleks et ta saaks oma tööd tõhustada, siis mina suhtun sellesse väga tõsiselt. Kui me Rahandusministeeriumi inimestega vestlesime, siis jäigi minu arvates kõlama see, et see on üks vahend, mida maksuhalduril oleks vaja.

21:13 Aseesimees Taavi Rõivas
Aivar Sõerd.

21:13 Aivar Sõerd
Aitäh! Mul on küsimus krediidiasutuste uue maksustamiskorra kohta. Peale selle seaduse jõustumist, ma kujutan nii ette ja nii see ilmselt ka on, hakkab krediidiasutus maksma dividende nii palju, kui palju ta jooksval aastal kasumit teenib, see on normaalne, ja teenitud kasum tasaarveldatakse avansilise maksega. Aga mis saab nendest kasumitest, mis on teenitud varasematel aastatel? Kui kõik kommertspangad kokku võtta, siis see tähendab sadu miljoneid eurosid, mida ei ole senini dividendina välja makstud. Mis nendest kasumitest saab?

21:14 Mihhail Stalnuhhin
Ma mõtlesin, et mul õnnestub kiiresti seaduses see koht üles leida, aga tõenäoliselt mitte. Kui me räägime krediidiasutustest, siis nendel ei ole ju lisakontrolli, mis puudutab laenu, see oleks kuidagi imelik, on nad siis Eesti residendid või mitte.

21:15 Aseesimees Taavi Rõivas
Krista Aru.

21:15 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud komisjoni esimees! Te olete täna teist korda siin suures saalis kaitsmas seaduseelnõu, millel on väga puudulik mõjuanalüüs ning mis tunduvalt halvendab meie maksukeskkonda. Ma usun, et te olete inimene, kes hoolib parlamendi mainest ja tahab taastada

parlamendi mõju. Miks te seda siin teete, kas koalitsiooni käsul või isikliku veendumuse tõttu? Miks te kaitsete siin halvasti ettevalmistatud seaduseelnõusid?

21:16 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma ei ole kindel, et see on õige hinnang, et see eelnõu on halvasti ette valmistatud. Pigem on see muidugi tohutu kiirusega ette valmistatud. Ma rääkisin, milline oli menetlemise aeg: menetlusse võeti eelnõu 8. juunil ja täna on juba teine lugemine, vahepeal toimusid läbirääkimised jne. Aga selge see, et ma teen seda samal põhjusel, mille ma tõin välja vastates teile nii eelmise päevakorrapunkti arutelul kui ka mõni nädal tagasi. Ma tean, kuidas elab Eesti, mitte ainult Tallinn. Ma olen pärit sealt, kus keskmine sissetulek on 800 eurot, isegi veidi alla selle. Ma saan aru, et tulumaksumiinimumi suurendamine 500 euroni on üks mooduseid, mis inimesi tõsiselt aitab. Seda ei ole seni kunagi tehtud. Selle nimel on vaja midagi ohverdada, kusjuures see toimub kogu aeg kompromissi kujul. Jah, te võite rääkida kolleeg Seederist, aga tegelikult seda otsustas ja selle leppis kokku koalitsiooninõukogu. Täiendav maksuvaba tulu abikaasade puhul sai siiski seadusesse ja nn panditulumaks sai sealt välja võetud. Nii et ma ei ütleks, et see seadus oleks midagi sellist, mida kaitsta ei tohi. See on objektiivne vajadus. Ma veel kord ütlen: ma töötan selle nimel, et inimestel tekiks juurde nagu rohkem hapnikku hingamiseks, selle umbes 700 euro nimel, mida minu piirkonna inimesed, üle 90% nendest, saavad järgmisel aastal aasta jooksul rohkem kätte. Ma olen selle nimel valmis paljudeks kompromissideks.

21:18 Aseesimees Taavi Rõivas
Jürgen Ligi, palun!

21:18 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra Stalnuhhin, ma igaks juhuks ütlen, et see raha, mille nimel te võitlete, võetakse teise käega ju tagasi. Aga mina rahanduskomisjoni liikmena pean ütlema, et see on olnud selline edasi-tagasi eelnõu, mille lõpptulemust ma siiamaani ei taju. Ma ei taju, mis sinna täpselt alles jäi ja mis sealt välja võeti. Kas te ütleksite need suuremad muutused – oma ettekandes te neid ei öelnud –, mis on seaduses tehtud, võrreldes sellega, mida alguses kavandati? Ma arvan, et kas või stenogrammi jaoks oleks see ilus.

21:19 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Seadust täiendati sellesama täiendava sättega abikaasade ühiste mahaarvamiste kohta tulumaksuga maksustamisel ja võeti välja nn panditulumaks. Need on kõige suuremad ja poliitiliselt kõige tähtsamad muudatused.

21:19 Aseesimees Taavi Rõivas
Maris Lauri, palun!

21:19 Maris Lauri
Aitäh! Ma tulen tagasi küsimuse juurde, mille esitas kolleeg Andres Ammas. Ma ikkagi ei saanud päris hästi aru, mis põhjusel pankadele selline erikord kehtestatakse. Seda ebamäärast põhjendust, mille te tõite, minu loogika mitte kuidagi ei ühenda. Ma ei suuda isegi välja nuputada, kuidas saaks seda tuletada. Järsku oskate natuke põhjalikumalt seletada, miks nii.

21:20 Mihhail Stalnuhhin
Tähendab, inimestel ongi erinev loogika ja see on normaalne. See on tavaline asi. Teisiti selgitada ma ei saa.

21:20 Aseesimees Taavi Rõivas
Aivar Sõerd, teine küsimus.

21:20 Aivar Sõerd
Aitäh! Ma pean oma küsimuse uuesti esitama, sest vastuses oli küll kõik täiesti segi. Mul on konkreetne küsimus pankade dividendide maksustamise uue korra kohta. Uue korra järgi hakkavad pangad maksma avansilist tulumaksu, mida tasaarveldatakse dividendi tulumaksuga. Tõenäoliselt maksavad

pangad edaspidi dividendi nii palju, kui palju nad teenivad aastakasumit. No nii on loogiline. Minu küsimus on: mis saab pankade teenitud varasemast kasumist – seda on sadades miljonites –, kui seda ei jaotata dividendina välja? Mis sellest saab? Kas need sajad miljonid maksustatakse või ei? Kui maksustatakse, siis kuidas?

21:21 Mihhail Stalnuhhin

Seaduse § 47^1 "Krediidiasutuse finantsilised maksed" kehtib alates seaduse jõustumisest. Nende teoreetiliste sadade miljonite suhtes, millest te räägite, tõenäoliselt erilisi samme ei astuta.

21:21 Aseesimees Taavi Rõivas

Liina Kersna, palun!

21:21 Liina Kersna

Aitäh, hea eesistuja! Austatud ettekandja! Kas ma saan õigesti aru, et selle eelnõu järgi ei pea enam keegi sõidupäevikut täitma, või on seal ikkagi erandeid?

21:21 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Sõidupäevikut ei pea enam pidama.

21:22 Aseesimees Taavi Rõivas

Jürgen Ligi, teine küsimus, palun!

21:22 Jürgen Ligi

Aitäh! Teie kui juhtiv rahanduspoliitik Eestis, kas te ütleksite, mis pilguga te nüüd eelarve koostamisele vaatate? Lõdvendatud reeglid on maksimaalselt kasutusele võetud ja nüüd toimub maksudega edasi-tagasi liikumine. Ka need muutused, mille kohta te enne vastasite, suurendavad eelarveauku. Juba praegu on küsimus, kas seda seaduslikku piiri suudetakse järgida. Ilmselt pigem mitte. Mida maksavad need maksudest loobumised, mis lõpuks kehtima jäävad? Milline see pilt umbes on? Ma pean silmas ka pakendimaksu, deklaratsioone, panditulumaksust loobumist. Iseenesest on see huvitav praktika, selline edasi-tagasi liikumine. Aga mis see kõik maksab?

21:23 Mihhail Stalnuhhin

Jürgen, ma pole muidugi mingi juhtiv rahandusspetsialist, see on selge ja sa tead seda. Eelmise küsimuse arutelu ajal siin saalis toimunud meie vestlus näitas, et ma ei ole isegi poliitik. Tõesti, jah, mingi poliitik ma ei ole, ma reageerin teile kui inimestele, kes siiralt tahavad midagi teada, ja alles hiljem saan kolleegidelt selle eest noomida, et ma võtan asja südamesse ega tee siin sellist tsirkust, et miks Facebookis on ühel ministril planeeritud 20 miljonit ja limonaadi salaäri ja igasugused sahhariinid ja kõik need muud asjad. Aga see selleks.
Me oleme komisjonis – Jürgen, sa ju mäletad – palunud, et Rahandusministeerium saadaks meile selle Exceli tabeli, mis näitab tekkivaid mõjusid. See tabel laekus kahjuks alles viis minutit enne kahte ja mina sain selle kätte juba siin saalis olles. Ausalt öeldes ei rahulda mind see ülevaade, mis nad siin andnud on. See ei ole täiuslik. Sul ei ole seda tabelit või? Ministeerium saatis meile sellised arvud. Abikaasa täiendav maksuvaba tulu põhjustab 3,4 miljonit eurot miinust, sh panditulumaksu pehmemate meetmetega asendamise mõju on 13,5 miljonit, kasumi maksuvabalt laenuna väljaviimise piiramisest loobumine –60 miljonit ja kasumi väljaviimise piiramine pehmemate meetmetega +34 miljonit, mis kokku annabki selle panditulumaksu mõju. Aga kui abikaasa täiendav maksuvaba tulu järgmistel aastatel jääb samaks – see on analüüsi tulemus, et siin on umbes 3,4 miljonit –, siis panditulumaksu järgmisel aastal pehmemate meetmetega asendamine põhjustab 2019. aastal 11,5 miljonit eurot miinust, nii 2020. kui ka 2021. aastal aga 14,5 miljonit. See tähendab, jah, et tekib teatud mõttes defitsiit ja on vaja mõelda, millega seda katta, aga jätkuvalt ei ole ma nõus nimetama seda auguks. Teiegi saate sellest aru. Koalitsioonil piisab sellest, kui teatud hetkel loobutakse mingist programmist, olgu need investeeringud teeremonti, hariduskulud või tervishoiu toetamise kulud. Sellest kõigest võib ju

teoreetiliselt loobuda ja mingist defitsiidist ega august ei ole siis juttugi. Küsimus on selles, et tuleb leida siiski midagi selle asemele. Tegelikult on meil see võimalus olemas kuni detsembri lõpuni. Loodetavasti ei tule meil enam ette nii kiireloomulisi asju, nagu siin olid mai- ja juunikuus.

21:26 Aseesimees Taavi Rõivas
Andres Ammas, teine küsimus, palun!

21:26 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Veerand tundi tagasi me rääkisime teineteisest kahjuks mööda. Kuna ka Maris Lauri küsis sama ega saanud vastust, siis ma tulen selle teema juurde tagasi. Ma ei küsinud mitte varjatud kasumi väljaviimise kohta, vaid ma küsisin krediidiasutuse avansiliste maksete kohta. Miks pangandussektor, aga miks mitte, ma ei tea, energeetikasektor, transiit, tööstus või midagi muud? Miks on valitud välja pangandus? Ma ei tea, kas ma ei olnud sel ajal komisjonis kohal, aga ma tõesti lihtsalt ei mäleta, kas sellest oli komisjonis juttu ja mis protokollis kirjas on. Kuidas eelnõu algataja seda pangandussektori väljavalimist põhjendas?

21:27 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, Andres! Ma praegu kahetsen, et ma ise seda komisjonis Rahandusministeeriumi spetsialistidelt ei küsinud. Kui sealt tulevad mingid ettepanekud, siis need tunduvad loogilisena, ja sa ise mõtled edasi, mida nad võisid selle all silmas pidada. Võib-olla pidasid nad silmas seda, et pangandus on olnud mingis eelisolukorras, või töötatakse pangandusega just sellepärast, et seal on üsna vähe kodumaist kapitali jne. Sa ju olid kõikidel komisjoni istungitel. Seda küsimust seal kahjuks ei esitatud. Praegu on mul sellest tõesti kahju. Juba lihtsalt uudishimust tasuks seda küsida ja seda me teeme.

21:28 Aseesimees Taavi Rõivas
Jüri Jaanson, palun!

21:28 Jüri Jaanson
Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Paar vastust tagasi te nõustusite asjaoluga, et seda kobareelnõu on menetletud kiiresti ja väga lohakalt, et seda oleks võinud paremini teha ja see rikub Riigikogu mainet. Aga te olete valmis seda eelnõu kaitsma selle nimel, et teie valijaskond saaks kiiresti 500-eurose tulumaksuvabastuse. Kas teil on selle halvasti ja kiiresti menetletud seaduseelnõu puhul mõni sõnum ka ettevõtjatele, neile, kes tegelikult riigieelarvesse maksuraha toovad?

21:29 Mihhail Stalnuhhin
See ei ole minu isiklik intervjuu, aga ma vastan teile. Jah, ma olen nõus, et seda eelnõu menetleti kiiresti. Aga kas seda menetleti halvasti? Selle hinnangu võib anda ainult näiteks kohtuinstants, kui see asi kohtusse kaevatakse ja kohus mõistab õigust, selle hinnangu võib anda õiguskantsler, selle hinnangu võib lõppude lõpuks anda Eesti Vabariigi president, kui ta teatab, et seaduses on enne selle väljakuulutamist vaja midagi parandada, või ütleb, et seadust tuleks üldse uuesti arutada. Neid võimalusi on üsna palju. Neid keegi ei kasutanud ja see kaudselt näitab, et eelnõu ei olnud halvasti menetletud. Jah, ma saan aru, et teil ei ole muud väljapääsu. See on umbes samamoodi nagu siis, kui intervjuul inimese käest küsitakse, kui tihti ta oma ema peksab. See on tüüpiline näide selle kohta, kui ei ole võimalik midagi vastata. Sa vastad, et harva, või sa hakkad vastu vaidlema. Ka teie esitasite praegu väite, mis ei ole tegelikult tõendatud, ja mina pean selle ümber lükkama. Mul ei ole soovi sellega tegelda. Jah, see oli kiireloomuline eelnõu ja me tegime seda tööd kiiresti, aga see ei olnud halvasti tehtud.

21:30 Aseesimees Taavi Rõivas
Maris Lauri, teine küsimus.

21:31 Maris Lauri

Aitäh! Hea ettekandja! Sellesse eelnõusse jõudis suhteliselt viimasel hetkel muudatus, millega hakatakse ettevõtete laenusid maksustama. Järsku avate tagamaid, miks just niimoodi ja kuidas need parameetrid on valitud?

21:31 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Kas te ei täpsustaks, mis muudatusettepanekuga on tegemist? Kas te mõtlete § 50^2? (Hüüe saalist.) Seitsmendasse muudatusettepanekusse on koondatud kokku üheksa lõiku. Kui ma hakkan teile kõikide kohta selgitusi andma, siis ... Aga ma usun Remot, kes ütles, et see on see tulumaks varjatud kasumieraldistelt. On see nii või? Paragrahvis 50^2 täpsustatakse varjatud kasumieraldiste maksustamise korda. Tegemist on maksudest kõrvalehoidmise sättega, mis täpsustab, et Maksu- ja Tolliamet võib maksustada tulumaksuga aktsionärile, osanikule või liikmele antud laenu, kui tehingu asjaolud viitavad, et oma olemuselt on tegemist kasumieraldisega. Selle meetme pakkus välja Rahandusministeerium minu silmis kõige autoriteetsema institutsiooni, Maksu- ja Tolliameti kaudu. Kui nemad näevad sellise sätte vajadust, siis mina nendega nõustun. Maksu- ja Tolliamet on maksude kogumise valdkonnas igatahes Balti riikide parim. Sellist tulemust, nagu meile ükskord tutvustati, on raske oodata. Kui need spetsialistid paluvad mingit seadussätet, siis peaksime meie, muidugi eelnevalt seda arutades, sellega nõustuma.

21:33 Aseesimees Taavi Rõivas

Lauri Luik.

21:33 Lauri Luik

Aitäh! Hea ettekandja! Parlamendis seadusi tehes on olnud hea tava, et kaasatakse huvigruppe, keda mingi seaduseelnõu puudutab. Ma tean, et seda eelnõu menetledes ei õnnestunudki teil komisjonis leida aega, et huvigruppe ära kuulata. Kas see on kujunemas praeguse koalitsiooni uueks normaalsuseks, et suurde saali tuuakse asjad, mis on komisjonis veel lõplikult otsustamata, huvigruppe ei kuulata, juhtivkomisjoni ettekandja ei vasta küsimustele ja suhtub küsijatesse üleolevalt? Kuidas te seda kommenteerite?

21:34 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, Lauri! Ma võin sulle vanduda, et nii palju kui nüüd ei ole ma siin Riigikogus töötades huvigruppidega peaaegu kunagi kohtunud. Kusjuures need on olnud üsna paljude osalistega kohtumised, kus mõnikord on osalenud viis-kuus huvigruppi. Ma ütlen veel kord, et see oli tööõnnetus, see oli lausa mingi needus, sest kokkulepitud aeg langes kokku umbusaldusavalduse arutamisega. Kui te oleksite ette öelnud, et te ei hakka küsima, oleks mul endal ka kergem olnud, eks ju. Me oleksime lasknud külalistel kohvi juua ja juba pool neli oleksime seda tööd alustanud, selleks ajaks oli meil siin kõik lõpetatud. Mis puudutab seda, et järgmisel nädalal olid need inimesed kord sõidus, kord mingil konverentsil vm, siis seda juhtub. See oli nii. Meie *staff*'i juhataja Tiina nägi selle kokkuleppimisega väga palju vaeva, iga päev pakkus uusi variante, kuid see ei õnnestunud, mis teha. Aga see ei ole muidugi mingi praktika, see oli puhtal kujul tööõnnetus.

21:35 Aseesimees Taavi Rõivas

Remo Holsmer, teine küsimus.

21:35 Remo Holsmer

Aitäh! Kõik need maksueelnõud, mis Riigikogule on esitatud, on saanud ettevõtjatelt täiesti harvaesineval, et mitte öelda pretsedenditul määral kriitikat. Üle 25 ettevõtlusorganisatsiooni on Riigikogu poole pöördunud. Sellises vormis ja ulatuses pole sellist asja enne olnud. Mitmete ettevõtjate hinnangud valitsuse maksu- ja eelarvepoliitikale algavad sõnadega "hävitav", "rapsiv", "tappev" jne. Kuskilt ei ole võimalik ühtegi positiivset märki välja lugeda. Mida te ütleksite Eesti ettevõtjatele? Ma pean silmas kõiki neid maksumuudatusi, maksutõuse ja eelarvereeglite lõdvendamist. Kuidas te Eesti ettevõtluskeskkonda tulevikus hoiate ja parandate?

21:36 Mihhail Stalnuhhin
Me püüame otsida mingit tasakaalu. Ma olen näinud seda pöördumist ja seda nimekirja. Ma saan inimeste pahameelest aru, aga ühiskonnas on rohkem kui üks pool. Me peame leidma mingi ühise eesmärgi ja selle nimel töötama. Minu arvates on see ühine eesmärk solidaarne, sotsiaalselt rahulik, hästi kindlustatud Eesti. Minu arvates on mudel, mille võiks võtta aluseks, Rootsi. Siin on koostöö ettevõtjatega tahes-tahtmata vajalik. Esialgu on läinud kõik pingutused nagu ühe poole heaks. Ma ei ole selline majandusmees, et saaksin teid siin tõsiselt mõjutada, aga see on selline tunnetus. Praegu me otsime seda võimalust, kuidas teadvustada kogu Eesti jaoks ühte sügavat, tulevikku ulatuvat mõtet, et me peame üksteist aitama. Siin muud valikut ei ole.
Kunagi oli üks juhtum Narvas. Mul paluti pikalt mitte rääkida, aga ma tahan teile siiski sellest jutustada. Kas mäletate, oli selline Rootsi pankur nagu Bo Kragh? 1994. aastal tuli ta Narva ja siis oli tal kohtumine Ida-Viru ettevõtjatega. Ta selgitas seal, millisena ta näeb Eesti majanduslikku mudelit jne. Sellest ma praegu ei räägi. See kohtumine toimus Narvas Rondeeli kohviku teisel korrusel. Väga huvitav oli, me kaks tundi rääkisime. Pärast me võõrustasime külalisi, tõime nad selleks kolmandale korrusele, kus olid lauad kaetud. Mina olin maksnud üsna kopsakat raha selle eest, et külalised saaksid soliidselt süüa, aga siis ma nägin äkki laua peal mundris kartuleid. Igaühele oli taldrikule pandud üks mundris kartul, nuga ja kahvel kõrval. Siis tuli Mart, tollane Rondeeli üürnik, restauraator, kes pidulikult teatas, et 1980-ndate lõpus ju räägiti, et ollakse nõus kartulikoori sööma selle nimel, et vabad olla. See ei olnud jutt kartulikoortest, see oli jutt sellest, et kui on ühine eesmärk, siis selle nimel võib ka kannatada. Me olime tol ajal solidaarsed. Pärast muidugi toodi toit ja see hirmutamine lõppes. Bo Kragh oli ainus, kes oma kartuli koos koorega ära sõi, temal oli selline kasvatus. Ma ei tea, kas te saite selle jutu tuumast aru. Aga mul ei ole mingeid vaenlasi kuskil, ei ettevõtjate seas ega mingites organisatsioonides. Me oleme nõus arvestama nende vajadustega, aga neil on mõnikord vaja arvestada ühiskonna vajadustega. See on tahes-tahtmata nii.

21:40 Aseesimees Taavi Rõivas
Urmas Kruuse, palun!

21:40 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Te mainisite heale kolleegile, et puudub justkui õigus anda sellist hinnangut, et menetlus oli halb. Mina arvan, et igal Riigikogu liikmel on see õigus olemas. See õigus on olemas just lähtuvalt sellest, milline on olnud tema ajalooline kogemus ja praktikatunnetus eelnevate menetluste ajal, mis annab võimaluse öelda, kuidas menetlus võiks olla mõistlikum. Aga ma ei ole siiamaani saanud ei teie ega endise rahandusministri käest vastust, miks te läksite nõrgendama perekonna institutsiooni ja seda just selle ühisdeklaratsiooni kaudu. Miks te ei käsitlenud perekonnaliikmeid, ühisdeklareerijaid, võrdsetena?

21:41 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Urmas, ma olen tänase õhtu jooksul vist kolm korda öelnud, et kõigil on õigus oma arvamusele. Mina ei määri mitte kellelegi oma arvamust pähe, ma tunnistan, et teil võivad olla oma hinnangud. Mina andsin oma hinnangu sellele protsessile, kuna on olemas institutsioonid, kellel on seaduse järgi õigus meile etteheiteid teha. Nemad ei ole neid teinud, hinnangut andes peab ka seda meeles pidama. Mis puudutab ühisdeklaratsiooni ja pereväärtusi, siis minu arvates on selles tohutult pikas nende asjade reas, mis peret koos hoiavad, ühisdeklaratsioon üks viimaseid. Mina küll ei näe, kuidas see teisiti võimalik oleks. Mul on kahju sellest perest, mida hoiab koos ühisdeklaratsioon.

21:42 Aseesimees Taavi Rõivas
Krista Aru, teine küsimus.

21:42 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud komisjoni esimees! Te nimetasite, et ettevõtjad peavad mõistma ühiskonna vajadusi ning nad peavad ühiskonna vajaduste heaks ka ise tegema mõistlikke otsuseid ja

selliste otsustega leppima. Kas komisjon on arutanud või arutas nende maksueelnõude arutamise käigus koalitsiooni või valitsuse ettepanekut, et oleks vaja ka ettevõtluskeskkonda kuidagi turgutada ja aidata, just selleks, et ettevõtlusest eelarvesse raha tuleks?

21:42 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! On ju olemas koalitsioonileping. See on jube pikk ja seal on eraldi osa selle kohta, mida me kavandame selleks, et toetada ettevõtlust. Lõppude lõpuks on kõik, mida me teeme näiteks infrastruktuuriinvesteeringutega, üks toetavaid meetmeid. Neid asju on palju. Ma ei pea seda pretensiooni õigustatuks. Kõik ju saavad aru, et kõik algab inimesest, kes esimeses etapis teeb ise endale töökoha ja siis hakkab teistele inimestele töökohti looma. Aga kuskil peab olema see bilanss tema huvide ja ühiskonna huvide vahel.

21:43 Aseesimees Taavi Rõivas
Urmas Kruuse, teine küsimus.

21:43 Urmas Kruuse
Aitäh, auväärt istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te olete suhteliselt passiivselt suhtunud õiguskantsleri märkustesse. Me loodame, et kohus teeb lõpuks õige otsuse. Aga kas ma saan õigesti aru, et need otsused ja see lahend on teile seaduseks?

21:44 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma saan aru, et me räägime sellest, mida ei ole võimalik ümber pöörata, st kohtuotsus või midagi säärast. (U. Kruuse saalist: "Kas ma tohin täpsustada?")

21:44 Aseesimees Taavi Rõivas
Paraku ei ole ette nähtud võimalust täpsustavaid küsimusi esitada.

21:44 Mihhail Stalnuhhin
Ma ehk ei saanud küsimusest väga täpselt aru, aga ütlen, et me oleme sellesse teemasse väga tähelepanelikult suhtunud ja näiteks järgmise päevakorrapunkti arutelul tekib mul võimalus sellest rääkida. Kui õiguskantsler teeb mingeid ettepanekuid ja kui nendest ettepanekutest räägib ka põhiseaduskomisjon, kelle käest me oleme küsinud, mida nemad sellest arvavad, ja need ettepanekud ühtivad, siis me ei hakka isegi kohtuotsust ootama, vaid muudame need sätted ära. Mina suhtun väga suure lugupidamisega nendesse, kellel on õigus meid parandada, kui ma saan aru, et nad ei tee seda mitte pahatahtlikult, vaid nähes ette, et see peaks seadusloomeprotsessile kaasa aitama.

21:45 Aseesimees Taavi Rõivas
Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh ettekandjale! Avan läbirääkimised. Esimesena palun kõnetooli Remo Holsmeri!

21:45 Remo Holsmer
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Me alustasime selle eelnõu menetlemist Riigikogus debatiga, kas see kvalifitseerub kobareelnõuks või mitte. Nagu me oleme korduvalt öelnud, eelnõu enda ning muudetavate seaduste pealkirjadest olulisemaks tuleb pidada muudatuste sisu. Sellise tõlgenduse andis ka eelmise Riigikogu koosseisu põhiseaduskomisjon. Kui muudatused kannavad ühte eesmärki, siis loomulikult ei saa eelnõu pidada kobareelnõuks. Selles eelnõus tehtavad muudatused on valitsusliidus kokku lepitud ühelt poolt uute maksude kehtestamiseks, et saada eelarvesse tulusid. Ma pean silmas panditulumaksu, mis küll nüüdseks on transformeerunud uude vormi, aga ka pankade avansilist makset, ettevõtete autode kilovatipõhist maksu jne. Teiselt poolt on selles eelnõus eelmise valitsuse ajal algatatud muudatus osalusoptsioonide soodsamaks maksustamiseks, mille eesmärk ei ole riigieelarve tulude suurendamine, vaid soodsam ettevõtluskeskkond.
On päris selge, et valitsuse jaoks on selle eelnõu tüviprobleem või kandev idee see, et on vaja tegelda suure eelarve puudujäägiga. Kuna ühte eelnõusse on koondatud eri valdkondi puudutavad regulatsioonid, siis on rahvasaadikutelt võetud võimalus olla konkreetse ettepaneku poolt või vastu.

Näiteks peab optsioonide soodsama maksustamise toetamiseks samal ajal toetama ka pankade suuremat maksustamist või autode lisamaksustamist.
Kui Isamaa ja Res Publica Liidu uus juht Helir-Valdor Seeder läks mõni nädal tagasi valitsuse laua taha koalitsioonilepet avama ja maksumuudatuste üle kõnelema, siis oli tema soov taastada ühisdeklaratsioonide esitamise võimalus ning tühistada pakendiaktsiis ja valitsuse algatatud panditulumaksusüsteem. Nüüdseks on selge, et nendest eesmärkidest ei realiseerunud ükski. Ühisdeklaratsioonide taastamist senisel kujul ei tule. Pakendiaktsiisi eelnõu jõustamine on edasi lükatud, see on jäetud rahanduskomisjoni ilusasti ootele ja millal see vastu võetakse, see selgub ehk sügise poole. Panditulumaksusüsteem asendati viimasel minutil maksumaksja kohustusega tõendada, kas väljaantud laen on laen või selle sildi all kasumi väljaviimine. Eks näis, kuidas see toimima hakkab. Igatahes algsel kujul esitatud variandi tühistamise ettepaneku tegi ka Reformierakonna fraktsioon. See, et ka valitsus selle esialgse variandi tagasi võttis, on selle eelnõu juures kindlasti üks väheseid positiivseid asju.
Kui eelmise päevakorrapunkti arutelu lõppes sellega, et magustatud joogi maksu seaduse eelnõu teine lugemine lõpetati, siis sellega sisuliselt otsustati kehtestada magusamaks. Kui järgmise päevakorrapunkti arutelul otsustatakse riigieelarve tasakaalu reeglist loobuda, siis tehakse IRL-i osalusel otsus, et sellest reeglist, mida mõni aasta tagasi sooviti põhiseadusesse raiuda, on lõplikult loobutud. IRL-i esimehe paljulubavalt alanud retk, mille eesmärk oli pöörata maksu- ja eelarvepoliitika tagasi õigele kursile, on lõppenud täiesti edutult.
Ma tulen tagasi eelnõu nende osade juurde, mida Reformierakond toetab. Me toetame osalusoptsioonide soodsamat maksustamist. Seda muudatust valmistati meie eestvedamisel ette juba eelmisel aastal. See motiveerib töötajaid rohkem panustama äriühingu arengusse ja ennast äriühinguga rohkem siduma. Niisamuti toetame eelnõus ettenähtud tulumaksu madalamat, 14%-list määra äriühingu regulaarsete kasumijaotiste puhul.
Nagu alguses öeldud, puudutab see seadus paljusid inimesi, ettevõtteid ja valdkondi. Meie hinnangul ei tohiks kõiki neid muudatusi ühekorraga menetleda. Me toetame teatud ettepanekuid, kuid ei toeta eelnõu tervikuna. Tänan tähelepanu eest!

21:50 Aseesimees Taavi Rõivas
Järgmisena Andres Ammas, palun!

21:50 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Põhiline emotsioon, mis meie fraktsiooni liikmeid selle eelnõu menetlemisel valdab ja mille üle me oleme omavahel aru pidades kurvad olnud, on nõutus. Kui me eelmise meie ees olnud eelnõu puhul olime veendunud, et see on lootusetu – me isegi ei teinud magustatud joogi maksu seaduse eelnõu kohta muudatusettepanekuid, sest me ei näinud sellel vähimatki mõtet, see oli meie arvates täiesti surnult sündinud algatus –, siis on aus öelda, et selles tulumaksuseaduse eelnõus midagi nagu on. Ma olen nõus praegu siin kõnelnud Remoga. Samad asjad, mis siin meeldivad Reformierakonnale, meeldivad ka meile. Lisan siia sõidupäevikute kaotamise. Mõne väikese positiivse asja siit ikka leiab, mida võib tunnustada. Aga me ei ole saanud vastust põhiküsimusele, miks ometi selline meeletu rabistamine ja kiirustamine. Sellele ei ole keegi suutnud vastust anda.
Komisjoni esimees tunnistas ausalt, et viis korda on seda komisjonis menetletud. Viis korda. Seda mitte sellepärast, nagu keegi oleks jonninud, oleks olnud destruktiivne või viitnuks aega, vaid sellepärast, et meie ette toodi jälle ja jälle uus tekst, mida tuli otsast peale arutada. Eelnõu algatajatele ja ministeeriumi ametnikele tuli appi isegi komisjoni esindaja. Kolleeg Priit Sibul püüdis seal ühele punktile, ütleksin, viisakamat, ettevõtjaid vähem solvavat sõnastust leida. Komisjoni esimees on komisjonis teinud korrektset tööd, mida ei võiks arvata selle nõutuse põhjal, mis tedagi täna siin saalis on vallanud.
Aga kuhu meil kiire on? Isegi kui mõista koalitsiooni soovi enne 1. juulit kõik see ära menetleda, oleks meil ikka veel aega. Vabandust, aga me võime ka peale jaanipäeva töötada. Ega me siin titad ei ole, et peame lõputult puhkama. Tuleme siis uuesti kokku ja arutame. Aga niimoodi, et õhtul antakse uus tekst … Loomulikult, jah, ma jõuan selle teksti läbi lugeda, me kõik jõuame, me jõuame selle üle ka mõelda, aga tunnistagem endale, et meil ei ole ega peagi olema kompetentsust kõiki nüansse, mis selle võimaliku tekstivariandiga kaasnevad, kohe hoomata ja nende mõju analüüsida. Me tahaksime

ekspertidelt nõu küsida, tahaksime arutada juristide ja ettevõtjatega, mis need võimalikud mõjud on ja mis tegelikult saab. Selleks meile aega ei antud. Vabandust, kui ma kellelegi liiga teen, aga mulle tundub vahel, et seda tehti meelega. See eelnõu on meelega nii keeruliseks aetud. Ka lugupeetud kolleeg Jürgen Ligi siin tunnistas, et ta ei taju, mis seal tegelikult sisaldub ja mis muutunud on. No kui endine rahandusminister seda ei taju, kuidas siis meie seda peaksime suutma. Mis võimatu, see võimatu. Nii lihtsalt ei tehta. See on lugupidamatu Riigikogu liikmete vastu, see on isegi häbematu.
Siia on tõesti lisatud kentsakaid asju, millele me ei saa alla kirjutada. Ka meile tundub isegi natuke variserlik tuua ühise deklareerimise võimalus nagu sisse, aga mitte siiski täiel määral. Ma ei saa aru, kuidas ülejäänud koalitsioonipartnerid nii kergesti sotsidega nõusse jäid, kui nad tahtsid sellele deklareerimisele lae peale panna.
Palun lisaaega!

21:54 Aseesimees Taavi Rõivas
Kolm minutit lisaaega.

21:54 Andres Ammas
Ma saan aru, et vasakparteidel on kadedus nende vastu, kellel väheke paremini läheb, juba geenides. Aga sellel ei ole ju mõtet. Selle 200 000 euro pärast jälle siin n-ö selg sirgeks lüüa ja oma ilmavaadet demonstreerida on arusaamatu ja asjatu. Ma saan aru, et vasakparteid tõesti – tarvitan Mart Laari juba klassikaks saanud väljendit – tahavad maksustada kõike, mis voolab ja liigub. Aga miks IRL sellega kaasa läheb? Ilmselt teeb ta seda häbenedes, miks muidu täna neist kedagi siin ei ole. Miks neil – vähemalt sellel osal, keda selles akronüümis tähistab täht I – on ununenud põhimõte, et maksudega ei mängita? On keeruline aru saada, mis neid selliseks alanduseks sunnib.
Argumendid, miks meie seda eelnõu sellisel kujul ei taha toetada, on täna küsimuste-vastuste vormis juba kõlanud. Me ei ole kindlad, kas panditulumaksusüsteemi sätteid asendav sõnastus on nüüd selline, et see teenib ausalt oma eesmärki võidelda sulide ja sulitegemise vastu ning kaitsta ausaid ettevõtjaid. Me ei ole rahul ühise deklareerimise sätete sellise sõnastusega. Me ei saa aru, miks on pangandussektor valitud ettevõtte tulumaksu taastamise pioneeriks. Me ei saa sellest kõigest aru ja sellepärast me teeme ettepaneku see arutelu täna ja siin katkestada ning eelnõusse edasi süveneda. Aitäh!

21:56 Aseesimees Taavi Rõivas
Järgmisena Aivar Sõerd, palun!

21:56 Aivar Sõerd
Austatud juhataja ja head kolleegid! Ma ühinen eelkõnelejatega, kes rääkisid sellest, et selle eelnõu menetlemine ei kannata mingisugust kriitikat. Ma olen üsna kindel, et nendesse sätetesse, mis on kiiruga kokku pandud, on sattunud sisse ka praaki, ning selle eelnõu vähemalt neid punkte, mis hiljem jõustuvad, jõutakse veel muuta, enne kui jõustumisaeg kätte jõuab.
Aga ma tahan peatuda paaril aspektil. Esiteks, pankade maksustamise süsteemi muutus ehk üleminek krediidiasutuste jaotatud kasumi maksustamiselt teenitud kasumi maksustamisele. Vaadake, sellise fundamentaalse ülemineku, põhimõtete fundamentaalse muutmise korral tekib see küsimus, mis saab sellest kasumist, mis on teenitud, aga mis ei ole seaduse muutmise ajaks välja jaotatud. Kas see maksustatakse tagantjärele, kas see jäetakse maksustamata või tuleb siin mingi üleminekusäte? See on siit puudu. Kui ma seda komisjoni esimehe käest küsisin, siis vastus oli ka, ma arvan, suhteliselt aus. Sõna-sõnalt oli see selline, et nende suhtes erilisi samme ei astuta. Sellest võib aru saada nii, et kui pangad hakkavad edaspidi maksma dividende nii palju, kui nad aastas kasumit teenivad, ja see tasaarveldatakse avansilise maksega, siis tekibki olukord, kus kuni seaduse jõustumiseni teenitud ja väljajaotamata kasum n-ö antakse andeks, see jääbki maksustamata. Mina sain niimoodi aru ja komisjoni esimees nii ka vastas. See on üks aspekt.
Teine aspekt, millel ma tahan peatuda, on ikkagi see suur eksitamine, mis käib kõigi praeguse koalitsiooni eelnõudega kaasas. Siin on, ütleme, sellised väiksemad ja suuremad valed segamini ning üsna raske on orienteeruda. Ma nägin uudistest, et nädal tagasi tegi valitsuskoalitsioon ühisavalduse, et ühisdeklaratsioon jääb ja panditulumaksu plaanitud kujul ei tule. Väiksemas kirjas oli ühisdeklaratsioonide kohta öeldud, et abikaasadel tekib suurem võimalus koos deklareerida. Mis see

siis on? See ei ole ühisdeklaratsioon, isegi ühisdeklaratsiooni mõiste on seadusest kadunud. Komisjoni esimees mainis, et lõpuks tuli üks väga hea vastus, mida me olime oodanud. Õnneks jõudis see kohale veel viimasel hetkel. See tuli Rahandusministeeriumilt ja puudutas käesoleva eelnõu muudatuste rahalist mõju. See oleks pidanud juba algul eelnõuga kaasas olema, aga see tuli viimasel hetkel. See tabel on tehtud küll väga ülevaatlikul kujul, tuleb veel eraldi küsimusi esitada, et sellest aru saada, aga siin on mõned arvud, millele tuleb kindlasti tähelepanu pöörata. Selgus, et ühisdeklaratsioonide võimaluse taastamine tekitab riigieelarvele 22 miljonit eurot kulusid aastas. 22 miljonit! Aga see praegune muudatus, mida nimetatakse ka ühisdeklaratsiooni osaliseks taastamiseks ja mis puudutab ainult osa maksuvaba tulu ülekandmise võimalusi, maksab 3,4 miljonit. Ehk tuludeklaratsioonide mittetäieliku taastamise abil, ühesõnaga, abikaasade ja perede arvel täidetakse riigieelarvet umbes 19 miljoni euroga aasta arvestuses. Me võime öelda, et tuludeklaratsioonidega tehti väike mööndus, umbes 15% sellest, mida oleks tähendanud täielik taastamine. Nii et selles eelnõus on üldse väga vähe sellist, mida võiks positiivsena välja tuua. Võib-olla võib positiivsena välja tuua seda, mis puudutab optsioonide maksustamist, aga ülejäänud aspektides pälvib see kõik ainult suurt kriitikat. Tänan tähelepanu eest!

22:01 Esimees Eiki Nestor
Maris Lauri, palun!

22:01 Maris Lauri
Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Meie ees on eelnõu, mille kohta võib üldjoontes öelda, et tegemist on halva eelnõuga, milles on mõned head asjad. Siin eespool neid häid asju juba nimetati. Lisan neile püsiva dividendimakse madalama maksustamise, mis muide tuli jutuks juba eelmise valitsuse ajal, kas või sellessamas majandusarengu töögrupis, kus mul oli au osaleda. Aga põhiosas on eelnõu halb, ta on sisuliselt halb. Ta on kokku pandud erinevatest asjadest. Ma tuletan meelde, et täna me hääletasime siin ei teagi mitut eelnõu, mis puudutasid liiklusseadust ja liiklusega seotud asju. Kuid kui mu eelkõnelejad rääkisid sellest eelnõust kui sisulisest halvast asjast, siis mina räägin sellest, kui halvasti seda on menetletud.
Siin on räägitud, et vaja oli kiirustada. Päris hale oli kuulata, kui põhjenduseks toodi, et tegemist oli tööõnnetusega. Riigikogu peaks eelnõusid menetlema nii, et ei oleks tegemist õnnetusega, asjad peaksid olema hästi või me peaksime tundma, et nad on parimal võimalikul viisil tehtud. See, et kunagi on keegi midagi teinud, ei ole põhjendus.
Veel halvem on see, et menetleja ei tea eelnõust sisuliselt suurt midagi. Ta ei ole endale asju selgeks teinud. Me kuuleme ikka ja jälle põhjendusi, et tegemist on opositsiooni ja koalitsiooniga ...

22:03 Esimees Eiki Nestor
Vabandust, Maris Lauri! Rahvasaadikud protestivad, nad ei kuule. (Juhataja helistab kella.) Aitäh!

22:03 Maris Lauri
Me kuuleme kogu aeg juttu sellest, et on opositsioon ja koalitsioon, aga küsimus on ju selles, et Riigikogu peab võtma vastu otsuseid. Jah, meil on saalis opositsioon ja koalitsioon ning teatud seisukohad jooksevad seda veelahet pidi. Aga terve hulk otsuseid ja minu arvates suurem osa ei jookse ju seda lõhet pidi. See tähendab, et me ikkagi langetame valdavalt otsuseid sellest vaatenurgast, kuidas on kasulik Eesti riigile ja Eesti rahvale. Kui põhjenduseks kõlab ainult see, et koalitsioonilepe seda nõuab, siis on tegemist kehva põhjendusega.
Ma ei tea, miks menetleja ei ole asju endale selgeks teinud. Mina olen ka eelnõusid menetlenud. Ma tuletan meelde, et päris alguses menetlesin ma riigihangete seaduse eelnõu. Ma tegin endale asja selgeks, ma võtsin aega ja tegin selgeks. Jah, see võttis kaua aega, aga ma tegin selle endale selgeks. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 105 lõige 1 ütleb, et eelnõu teisel lugemisel toimub eelnõu sätete arutelu. Kuid on võimatu arutleda, kui üks osapool sellest sisuliselt keeldub. Ma refereerin nüüd arutelu, mis toimus eelmise päevakorrapunkti raames. Menetleja teatas, et teda ei huvita, ta ei tea ega tahagi teada ja seletuseks ütles, et keegi kuskil teab, aga saalis olijatele seda ei avaldata. Menetleja ülesanne on tegelikult ju tuvastada kõikvõimalikud probleemsed kohad, esitada ametnikele ja eelnõu algatajatele õigeid küsimusi ning siis saalis see info teistele Riigikogu liikmetele edastada.
Me kuulsime pidevalt, et meil siin kõigil on erinevad arvamused. Jaa, kõigil ongi erinevad arvamused. Ka

mina aktsepteerin seda, et inimestel on erinevad arvamused, aga ma ei käi pidevalt ringi ega räägi, et see on teie arvamus, aga see on nüüd minu arvamus. Ma proovin alati põhjendada, miks ma üht- või teistmoodi arvan. Ma proovin seda teha nii, et ma teisi ei solvaks. Tehke mis tahate, aga siit õhkab lugupidamatust teiste Riigikogu liikmete vastu. Ma ei tea, kas see juhtus nii kogemata või tahtlikult, aga nii tundub.
Kordan veel seda, millest ma alustasin, et tegemist on halva eelnõuga, milles on mõned head asjad, aga halba on nii palju, et selle eelnõuga oleks kuritegu edasi minna. Seetõttu teeb Reformierakonna fraktsioon ettepaneku seaduseelnõu menetlemine katkestada. Aitäh!

22:06 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised.
Eelnõu 458 kohta on esitatud 21 muudatusettepanekut ja alustame nende läbivaatamist. Esimese muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Maris Lauri, palun!

22:07 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

22:07 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Asume hääletama.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 1, mille on esitanud rahanduskomisjon ja mida komisjon on arvestanud loomulikult täielikult. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Esimese muudatusettepaneku poolt hääletas 55 ja vastu 33 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek leidis toetust.
Teise muudatusettepaneku on esitanud samuti rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Kolmanda muudatusettepaneku on esitanud Reformierakonna fraktsioon, jäetud arvestamata. Maris Lauri, palun!

22:10 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

22:10 Esimees Eiki Nestor

Selge, teeme seda.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 3, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Kolmanda muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 54 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Kolmas muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepanek nr 4, esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 5, esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 6, esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Andres Ammas, palun!

22:12 Andres Ammas

Palun seda asjalikku ettepanekut hääletada!

22:12 Esimees Eiki Nestor

Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 6, mille on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Kuuenda muudatusettepaneku poolt oli 33 ja vastu 55 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Kuues muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepanek nr 7, esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 8, esitanud Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Muudatusettepanek nr 9, esitanud Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on arvestanud osaliselt. Muudatusettepanek nr 10 on Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon on arvestanud osaliselt. Muudatusettepanek nr 11

on Reformierakonna fraktsioonilt, arvestatud osaliselt. Muudatusettepanek nr 12 on Reformierakonna fraktsioonilt, arvestatud osaliselt. Muudatusettepaneku nr 13 on esitanud Reformierakonna fraktsioon, jäetud arvestamata. Maris Lauri, palun!

22:14 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon soovib seda muudatusettepanekut hääletada.

22:14 Esimees Eiki Nestor

Teeme seda.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 13, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
13. muudatusettepaneku poolt on 33 ja vastu 54 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi.
13. muudatusettepanek ei leidnud toetust. Muudatusettepanek nr 14, esitanud Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Maris Lauri, palun!

22:15 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon soovib muudatusettepanekut hääletada.

22:15 Esimees Eiki Nestor

See soov on arusaadav.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele 14. muudatusettepaneku, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
14. muudatusettepaneku poolt oli 33 ja vastu 54 Riigikogu liiget. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
15. muudatusettepanek, esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Andres Ammas, palun!

22:16 Andres Ammas

Arusaadavalt palun ka seda muudatusettepanekut hääletada.

22:17 Esimees Eiki Nestor

Teeme seda niisama rõõmsal meelel, nagu ettepanek esitati.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 15, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
15. muudatusettepaneku poolt oli 32 Riigikogu liiget, aga vastu 54, erapooletuks ei jäänud keegi. Muudatusettepanek nr 15 ei leidnud toetust.
16. muudatusettepaneku on esitanud Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon ei ole seda arvestanud. Maris Lauri, palun!

22:18 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub selle muudatusettepaneku hääletusele panna.

22:18 Esimees Eiki Nestor

Teeme seda.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 16, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
16. muudatusettepaneku poolt oli 32 ja vastu 55 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Ei leidnud toetust.
17. muudatusettepanek on Reformierakonna fraktsiooni esitatud, juhtivkomisjon on jätnud selle arvestamata. Maris Lauri, palun!

22:19 Maris Lauri
Aitäh! Reformierakonna fraktsioon soovib seda muudatusettepanekut hääletada.

22:19 Esimees Eiki Nestor
Selge.
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 17, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
17. muudatusettepaneku poolt oli 33 ja vastu 56 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Ei leidnud toetust.
18. muudatusettepaneku on esitanud Reformierakonna fraktsioon, on jäetud arvestamata. Maris Lauri, palun!

22:20 Maris Lauri
Aitäh! Reformierakonna fraktsioon soovib seda muudatusettepanekut hääletada.

22:20 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele 18. muudatusettepaneku, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mida juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
18. muudatusettepaneku poolt oli 31 ja vastu 55 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Ei leidnud toetust.
19. muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. 20. muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. 21. muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Me oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud, kuid täiskogu eesistujale on saabunud kaks avaldust. Esimese on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, kes on teinud ettepaneku eelnõu 458 teine lugemine katkestada. Alla on kirjutanud lugupidamisega Andres Ammas. Teise on esitanud Reformierakonna fraktsioon, aga see ei ole selle eelnõu kohta ja seda me arutame … (Naer saalis.) Austatud Riigikogu! (Vahelehüüded saalist.) Jaa, vahet ju pole.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 458 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Artur Talvik, palun!

22:23 Artur Talvik
Lugupeetud esimees! Vabaerakonna fraktsioon tahaks enne seda hääletust võtta kümneminutilise vaheaja. Me tahame nõu pidada ja otsida üles EKRE fraktsiooni kadunud liikmed.

22:23 Esimees Eiki Nestor
Palun! Kohtume kell 22.33.
V a h e a e g

22:33 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, vaheaja jooksul sai sõbralikus koostöös Reformierakonna fraktsiooni esimehega ära klaaritud ka ebakõla suuliste ja kirjalike ettepanekute vahel, seetõttu on korrektne, kui ma nüüd teatan teile, et panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 458 teine lugemine katkestada, mille on lugupidamisega esitanud fraktsiooni aseesimees Andres Ammas, ja ka Reformierakonna ettepaneku katkestada eelnõu 458 teine lugemine, mille on ilma lugupidamiseta esitanud fraktsiooni esimees Maris Lauri. Andres Herkel, palun!

22:34 Andres Herkel
Aitäh, lugupeetud juhataja! Mul on protseduuriline küsimus. Kuna vahepeal on lisandunud veel üks katkestamisettepanek, kas siis on võimalik võtta veel üks vaheaeg? (Naer saalis.)

22:34 Esimees Eiki Nestor

Ei.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele ettepaneku katkestada eelnõu 458 teine lugemine, mille on esitanud Vabaerakonna fraktsioon ja Reformierakonna fraktsioon. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 34 ja vastu 56 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Ettepanek ei leidnud toetust. Eelnõu 458 teine lugemine on lõpetatud.

---

29. 22:35 Riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (456 SE) teine lugemine

22:35 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu! Alustame riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu 456 teist lugemist. Rahanduskomisjoni ettekandja on komisjoni esimees Mihhail Stalnuhhin. Palun!

22:36 Mihhail Stalnuhhin
Härra esimees! Ka see seaduseelnõu sai algatatud 4. mail. Esimene lugemine toimus 17. mail. Rahanduskomisjon arutas eelnõu selle teist lugemist ette valmistades viiel istungil, kus osalesid ka Rahandusministeeriumi esindajad. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 31. mail. Selleks ajaks laekus 39 muudatusettepanekut: Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt 10, Vabaerakonna fraktsioonilt 11 ja Eesti Reformierakonna fraktsioonilt 13 ettepanekut ning 5 muudatusettepanekut tulid riigieelarve kontrolli erikomisjonilt. Rahanduskomisjon otsustas teha eelnõu kohta koostöös Rahandusministeeriumiga kuus muudatusettepanekut, millest üks koosneb sisuliselt seotud kaheksast ettepanekust. Muudatusettepanekute selgitused on toodud muudatusettepanekute loetelus ettepanekute juures. Eelnõu tekstis on tehtud tehnilised ja keelelised parandused.
Üsna suur töö oli seotud komisjoni tulnud kirjadega. Need tulid Riigikohtult, Riigikontrollilt ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojalt, 24. mail edastas rahanduskomisjonile pöördumise ka õiguskantsler. Rahanduskomisjon kohtus Eesti Panga esindajatega 2. mai istungil ja eelarvenõukogu esindajatega 8. mai istungil ning võttis nende informatsiooni teadmiseks.
Nüüd räägin tehtud ettepanekutest. Riigikohus tõi välja selle probleemi, et eelnõuga soovitakse Riigikogu kinnitatavast iga-aastasest riigieelarve seadusest jätta välja ministeeriumide valitsemisalade liigenduse tase ning anda Vabariigi Valitsusele volitus otsustada riigieelarve vahendite jaotamine valitsemisalade vahel, mistõttu ei ole kohtute haldamise nõukojal senisel kujul enam võimalik esimese ja teise astme kohtute eelarve kujundamise protsessis osaleda. Rahanduskomisjon toetas põhimõtteliselt kohtusüsteemi sõltumatuse tagamiseks vajalike muudatuste tegemist eelnõus.
Riigikontroll edastas rahanduskomisjonile rahandusministrile eelnõu kooskõlastamisprotsessis saadetud ettepanekute koopia. Olulisemad neist on ettepanek menetleda eelarvepositsiooni reegli muudatust eraldi teistest muudatustest, mis peavad jõustuma 2018. aasta riigieelarve menetlemise ajaks, sest seda peeti probleemseks. Viidati ka võimude lahususe ja tasakaalustatuse põhimõtte võimalikule rikkumisele, vajadusele riigieelarve ettevalmistamine ja prognooside koostamine piisava selgusega lahti kirjutada ning riigieelarve täitmise ja sellest aruandmise reegleid oluliselt täiendada. Rahanduskomisjon jäi siin valdavas osas kooskõlastamistabelis väljatoodud põhjenduste juurde.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda tegi ettepaneku jätta eelnõust välja eelnõu säte (§ 1 punkt 2), mis lubab viia eelarve struktuursesse defitsiiti, leides, et säte pole tegelikkuses vajalik ega pikemas perspektiivis põhjendatud ning ei arvesta võimalike tulevaste majandusprobleemidega.
Muidugi osutus kõige mõjuvamaks õiguskantsleri pöördumine. Õiguskantsler viitas eelnõu võimalikule vastuolule põhiseadusega. Eelnõu järgi kaob eelarveseaduse liigendus ministeeriumide täpsusega, need ja madalama tasandi liigendusotsused jäävad Vabariigi Valitsuse pädevusse. Õiguskantsleri arvates kitsendavad need sätted lubamatul määral Riigikogu pädevust teha riigi järgmise aasta poliitiliste prioriteetide kohta sisulisi otsuseid.
Rahanduskomisjon otsustas küsida arvamust õiguskantsleri kirjas toodud võimalike põhiseaduslike vastuolude kohta põhiseaduskomisjonilt. Selle otsuse me võtsime vastu 30. mail, aga juhtus järjekordne tööõnnetus, sest põhiseaduskomisjonil ei olnud pikka aega esimeest ning põhiseaduskomisjon edastas vastuse alles 12. juunil. Selles vastuses komisjoni liikmed nõustusid õiguskantsleriga. Nad olid seisukohal, et Riigikogu üldine roll eelarve menetlemisel peab suurenema, riigieelarvet peaks tegema

aastate kaupa ja selle juures peab Riigikogul olema võimalus piisava detailsusega eelarve üle otsustada. Põhiseaduskomisjoni istungil toodi välja ka see, et pärast muudatuste esitamist ei tohiks jätta osa tulusid endiselt valitsemisaladesse liigendamata ja osa programme ei tohiks kuuluda otse valitsuse alla. Tulenevalt eeltoodud arvamustest koostas rahanduskomisjon eelnõu kohta muudatusettepanekud, sh eelnõu põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Muudatustega säilitatakse riigieelarves ministeeriumidevaheline liigendus, st jäetakse välja ja muudetakse sätted, mille kohaselt Riigikogu oleks riigieelarvega eraldanud vahendeid Vabariigi Valitsusele ning valitsus oleks vahendid määrusega ministeeriumide vahel liigendanud. Säilib administratiivse liigenduse printsiip ja taastatakse kohustus, et Vabariigi Valitsus esitab eelarvestrateegia pärast kinnitamist viivitamata Riigikogule. Sätestatakse, et ministeeriumide valitsemisalade vahelist jaotust on üldreeglina võimalik muuta vaid riigieelarve muutmisega. Peale selle parandatakse ebatäpsusi ja täpsustatakse jõustumissätteid.
Koos nende muudatusettepanekutega arvestas rahanduskomisjon Riigikogust esitatud 12 muudatusettepanekut kas täielikult, osaliselt või sisuliselt. Need puudutasid kavandatavate välistoetuste aastate kaupa eelarvestrateegias sisaldumist, riigieelarves ministeeriumidevahelise liigenduse säilitamist ning Vabariigi Valitsusele riigieelarve vahendite kasutamisest ülevaate andmist vähemalt kaks korda aastas.
Rahanduskomisjon ei toetanud eelarvepositsiooni reeglite muutmise ettepanekuid ning §-de 35, 36 ja 37 eelnõust tervikuna väljajätmist. Peale selle jättis rahanduskomisjon arvestamata ettepanekud prognooside koostamise tähtaja määramiseks, kuna sõltuvalt statistika kättesaadavusest võib prognoosi tähtaeg nihkuda ning puudub praktiline vajadus jäiga kuupäeva sätestamiseks seaduse tasandil. Komisjon jättis arvestamata ettepanekud, millega sooviti seadusest välja jätta säte, mis annab seaduse tasandil põhiseaduslikule institutsioonile tagatise, et põhiseadusliku institutsiooni eelarve liigendatakse tegevuspõhiselt vaid põhiseadusliku institutsiooni enda algatusel, mitte Vabariigi Valitsuse algatusel, samuti ettepanekud tõhustamiskava koostamise sätte väljajätmiseks, kuna tõhustamiskava on vahend avalike ressursside tulemuslikuks ja efektiivseks kasutamiseks, ning jättis arvestamata ka ettepaneku, et Vabariigi Valitsus esitaks eelarvestrateegia Riigikogule kinnitamiseks, sest õiguskantsleri hinnangul piiraks sisuliselt kehtiva keskpika eelarveraamistiku kinnitamine Riigikogus järgmiste koosseisude ja koalitsioonide õigusi, kuna tekivad probleemid õiguspärase ootusega. Omalt poolt lisan, et mulle tegid õiguskantsleri pöördumine ja põhiseaduskomisjoni otsus rõõmu. Minu arvates on tehtud muudatused selle seaduseelnõu kvaliteeti parandanud.
Rahanduskomisjon tegi järgmised otsused: saata eelnõu päevakorda tänaseks, 14. juuniks ning teha ettepanek teine lugemine lõpetada. Aitäh!

22:46 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Hanno Pevkur, palun!

22:46 Hanno Pevkur
Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea rahanduskomisjoni esimees! Praegune valitsusliit planeerib enneolematult suurt eelarvemiinust ja seda mitte ainult eelarve defitsiiti laskmise, vaid ka laenude kasutusse võtmise tõttu. Valitsussektori nominaalse eelarvepositsiooni olete planeerinud RES-i vaates *circa* 600 miljoni suuruse miinusega. See on suurem miinus, kui oli Eestis isegi kõige suurema kriisi ajal aastatel 1999 ning 2008 ja 2009. Kas teile tundub, et praegu on Eesti riik kriisis, kui peab tegema selliseid ekstraordinaarseid samme, et võetakse väga suures mahus laenu, kulutatakse reservid ära ja seadustatakse ka laenuvõtmine, mis põhjustab eelarve defitsiiti mineku?

22:47 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Küsimusele vastates ütlen kindlalt, et kriisi ei ole.

22:47 Esimees Eiki Nestor
Liina Kersna, palun!

22:47 Liina Kersna
Aitäh, hea istungi juhataja! Austatud komisjoni esimees! Te ütlesite, et komisjonis käisid ka Eesti Panga ja eelarvenõukogu esindajad ja komisjon võttis nende seisukohad teadmiseks. Kas te räägiksite

täpsemalt, millised olid Eesti Panga ja eelarvenõukogu seisukohad ning kas mõne muudatusettepaneku puhul on nende seisukohtadega ka arvestatud?

22:48 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Need seisukohad on üldteada, need leidsid suurt kajastust meedias. Eesti Panga arvamusel põhjustavad need meetmed, mida valitsus kavatseb võtta, majanduse ülekuumenemist. Meil oli selle arutelu käigus ka diskussioon. Toodi näiteks aastad 2006, 2007 ja 2008, kui majandus kasvas peaaegu 10% – kasv oli 7%, 8% ja 9% –, aga siis mitte keegi ei rääkinud sellest, et majandus kuumeneb üle. Argumendina toodi ka teist seisukohta, mis on üldteada, et me väga suurel määral sõltume maailma majandusest ja sinna pole midagi parata. Osa arvab, et selline kasv nagu 3,2% on ülekuumenemine, aga osa seda ei tunnista. See on jälle usuküsimus. Me võtsime teadmiseks, jah, need kõlanud arvamused, aga praktikas järeldusi ei tehtud.

22:49 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

22:49 Aivar Sõerd
Lugupeetud esimees! Austatud ettekandja! Sellest ajast, kui eelnõu väljatöötamine algas, on päris palju aega mööda läinud ja Eesti riigi põhilised majandusnäitajad on oluliselt muutunud. Täna avaldati Eesti Panga värske majandusprognoos, kus on majandusnäitajatega toimunud muudatused arvesse võetud. See on kõige täpsem prognoos, mis olla saab. Eesti Panga prognoosi järgi ei ole juba järgmisel aastal eelarve struktuurne tasakaal mitte –0,5%, vaid –0,9% ja see kasvab prognoosiperioodi lõpuks –1,1%-ni. 1,1 on ikkagi palju rohkem kui 0,5. Kuidas see olukord kavatsetakse lahendada, sest 1,1% SKT-st ei mahu kuidagi selle 0,5% raami sisse? Ma küsingi, kuidas see olukord lahendatakse.

22:50 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ühelt poolt on juttu prognoosist ja teiselt poolt võetakse seda reaalsusena. Ma olen mitu korda näinud, kuidas prognoosid ei täitu ja tuleb otse vastupidine tulemus. Koalitsioon arvab, et me oleme võtnud õige suuna. Kellel on tegelikult õigus, seda näitab ainult aeg.

22:51 Esimees Eiki Nestor
Andres Ammas, palun!

22:51 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Mullu oli meil võimalus koos osaleda kolleeg Kristjan Kõljala eestvedamisel toimunud riigieelarve kontrolli erikomisjoni raporti valmimises. Selles raportis sisaldus soovitus, et Riigikogu roll eelarveprotsessis võiks pigem kasvada. See ei olnud mitte ainult komisjoni arvamus, vaid intervjuude kaudu väljendus selles Riigikogu valdava osa hoiak. Palun kommenteeri, kas see eelnõu liigub raportis soovitud suunas või pigem siiski mitte.

22:52 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Mina tegelesin koos Kristjaniga selle asjaga, ma olin nagu dublant tema kõrval. Kristjan tegi tohutult suure töö ära ja mul on ääretult kahju, et teda praegu saalis ei ole. Ma mäletan sellist protsenti nagu 75. Kui seda pisut laiendada, siis võib öelda, et 75 Riigikogu liiget arvas, et Riigikogu pädevust selles valdkonnas ja Riigikogu liikmete õigusi riigieelarve vastuvõtmisel on vaja suurendada. Peale seda hakkasin mina isiklikult mõtlema, kuidas see peaks välja nägema, millised seadusandlikud aktid peaksid muutuma, selleks et meil see võimalus oleks. Ma tulin järeldusele, et kui Riigikogu liikmed räägivad oma panuse suurendamisest, siis on seda võimalik teha ainult fraktsioonide kaudu. Kui me keskendume 101 Riigikogu liikme soovidele, siis tõenäoliselt ei tule suurt midagi välja, kui igaüks tahab isiklikku iseseisvust ja otsustamisvõimet suurendada. Mina näen seda ainult nii, et fraktsioonide otsustusvõime peaks suurenema. Tollal, kui me seda raportit tegime, oli mul paar nahaalset ettepanekut ja ma kavatsen sellest teemast rääkida uue rahandusministriga. Ma tahan rääkida sellest ka koalitsiooninõukoguga, sa ju tead, et kõik koalitsioonifraktsioonide esimehed on meie komisjoni liikmed. Kui see kupatus siin lõpeb, siis mina valmistun järgmise sammuna selleks. Kui sellest Riigikogu

liikme soovist rääkida, siis minu arvates me keskendume vähe oma valimispiirkonnale. Neid võimalusi peaks suurendama. Mu jutt läheb praegu küll liiga pikaks, aga ütlen veel, et ma vaatasin, millised volitused on eri riikide parlamendiliikmetel. Võib näha selliseid norme, mis meile tunduvad lausa fantastilised. Midagi sellist, mis annaks lõppude lõpuks rahulolu tehtud tööga, võiks juurutada ka meil. Jah, mul on kavas see lähiajal ette võtta. Ma olen selle raporti pooldaja, nii nagu ma ka olin. Ma olen nende järeldustega nõus ja toetan neid.

22:55 Esimees Eiki Nestor
Kalle Laanet, palun!

22:55 Kalle Laanet
Aitäh, hea esimees! Austatud komisjoni esimees! Sa oma ettekandes viitasid Riigikohtu esimehe kirjale, kus ta pöördus rahanduskomisjoni poole kohtute haldamise nõukoja mure ja palvega. Sa ütlesid, et seal kirjas toodud ettepanekud põhimõtteliselt rahuldati. Mis see "põhimõtteliselt" tähendab?

22:55 Mihhail Stalnuhhin
"Põhimõtteliselt" tähendab seda, et see liigendus ministeeriumide ja valdkondade vahel tuli eelnõusse tagasi. See tähendab, et olukord on jäänud samaks, nagu see oli seniajani, ja nad võivad rahulikult tegelda oma eelarvete planeerimise ja kaitsmisega.

22:56 Esimees Eiki Nestor
Igor Gräzin, palun!

22:56 Igor Gräzin
Kõigepealt faktiline täpsustus. Kasutan juhust, et ma viibin praegu härra Stalnuhhiniga ühes saalis. Seda ei juhtu sageli. Sellest, et majandus kuumeneb üle, räägiti aastatel 2006, 2007 ja 2008 väga palju. Ma kordan – väga! Seda ei saa kahjuks ka minu poliitilise tegevuse ajaloost maha tõmmata, aga ma ei olnud üksi. Sellest räägiti, kuigi Stalnuhhin seda eitab. Läheme edasi. Riigieelarve kas on defitsiidis või ei ole, see on üks bit informatsiooni: jah või ei. Kui on defitsiidis, siis tekib siin huvitav küsimus, mis on selle defitsiidi põhjus. Ma annan sulle suurepärase võimaluse põhjendada defitsiiti laskmist, mis on maailmavaateline asi või nagu sina ütled, et see on usuküsimus, lihtsalt üks prognoosib nii ja teine naa. Okei, las olla. Seleta või veena, et see defitsiit on vajalik.

22:57 Mihhail Stalnuhhin
Kas kõik? Aitäh! Ütlen sellest küsimusest tulenevalt kolme asja. Esiteks, Igor, sa ei pea vabandust paluma selle eest, et me koos ühes saalis oleme. Me oleme nõustunud sellega, et ükskõik keda rahvas siia ka ei valiks, me istume siin koos ja teeme tööd. Sul pole vaja vabandust paluda. Teiseks, seda, et keegi rääkis 2006. ja 2007. aastal majanduse ülekuumenemisest, võid sa endale oma mõtetes muidugi ette kujutada. Aga mina küsisin Eesti Panga presidendilt, miks Eesti Pank tollal ei ennustanud, et see ülekuumenemine toob kaasa mingi negatiivse tulemuse. Seda kasvu võeti kui normaalset, seda 6–7%, mis oli tohutu majanduskasv. Muuseas, ma ei arva, et see ülekuumenemine, just see kasv tõi selle kriisi kaasa. Te ju teate suurepäraselt, mis juhtus 2008. aasta lõpus ja 2009. aastal. Meist ei sõltunud mitte midagi, absoluutselt, kriis oli kogu maailmas. Nüüd selle defitsiidi kohta. Koalitsioonil on programm ja seda programmi on vaja täita. Kui see paikapandud raamides toob kaasa eelarve defitsiidi – kui toob, ma loodan, et seda ei tule –, siis see on ka põhjendatud.

22:59 Esimees Eiki Nestor
Hanno Pevkur, palun!

22:59 Hanno Pevkur
Aitäh! Hea ettekandja! Euroopa Komisjon, Eesti Pank, eelarvenõukogu, erapangad, presidendi majandusnõunik ja mitmed eksperdid Tartu Ülikoolist on öelnud, et on vale samm lasta riigieelarve defitsiiti, eriti praegu, kui majandus on taas tõusuteel. Ma küsin teie käest täiesti siiralt ja otse: kas te rahanduskomisjoni esimehena peate kedagi rahandusvaldkonnas autoriteediks, kui need, keda ma

loetlesin, teie arvates seda ei ole, sest te lihtsalt rullite nende arvamusest üle? Kui see keegi on olemas, siis äkki te ütlete ka meile, kes on teie arvates see ekspert, kes annab teile nii head nõu, et sellises olukorras võib riigieelarve defitsiiti lasta.

23:00 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma olen juba tänagi mitu korda sellest rääkinud, et minu arvates on autoriteedid need inimesed, kes kujundavad koalitsiooni poliitikat, need ametnikud, kes tegelevad selle praktilise realiseerimisega seaduseelnõudes – Rahandusministeerium, majandusministeerium jne. Täpselt need inimesed, kes tegelesid sellega ka eelmiste koalitsioonide ajal.

23:00 Esimees Eiki Nestor
Maris Lauri, palun!

23:00 Maris Lauri
Aitäh! Minuga on see lugu, et mul on päris hea mälu, sest ma olen ka ise prognoosimisega tegelenud. Ma mäletan, et 2007. aastal ja isegi varem rääkis Eesti Pank, et asi läheb kiireks ja natuke kuumaks. Miks teda ei usutud? Siis olid teised arusaamad ja tolleaegne 6%, 7% või 8% oli täiesti jõukohane. Praegu ei ole meile see 3–4% jõukohane, sest meil ei ole piisavalt töötajaid, aga see ressurss määrab ära potentsiaalse taseme. Täna avaldatud Eesti Panga prognoos ütleb, et struktuurne puudujääk võib ulatuda 1%-ni. Kuidas ikkagi selle 0,5%-ga nüüd jääb? Kas siis Eesti Panka ei saa üldse mitte uskuda, nagu ma olen teie jutust aru saanud?

23:01 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Meil kõigil on hea mälu. Kui meil oleks halb mälu, siis poleks meil siin tõenäoliselt midagi teha. See 2008. aasta kõige kuulsam lause, et kui see on kriis, siis selles kriisis ma tahaks elada igavesti, mida ütles tollane peaminister, on ka ju meeles, eks ju. Ma tunnetan seda probleemi, millest te räägite. Jah, meil on tööjõuga väga suured probleemid. Ma käisin kolm aastat tagasi praeguse peaministriga ühel kohtumisel ühes tavalises Eesti omavalitsuses. Meie vastas istus 17 inimest ja teatud hetkel me saime aru nende valust ja kõige suuremast probleemist. Me palusime, et igaüks näitaks näppude peal, kui paljud nende lähisugulased (esimese astme sugulased, mitte kaugemad sugulased) elavad välismaal. Ka mina pidin tollal näpu üles tõstma. Neid oli 17 ja meid kaks, aga 27 näppu sai tõstetud. See on tohutu probleem. Küsimus on selles, et tavaliselt sõidavad ära need, kellel on parem kvalifikatsioon ja töökogemus. Lugupeetud küsija, kuidas me nad tagasi toome? Ainult ühel eeldusel: kui neil on võimalik kodumaal saada kas või lähedastki sissetulekut sellele, mida nad saavad mujal. Mina muud teed ei tea. Puhtalt agitatsiooni ja loosungitega kedagi tagasi ei saa. Elutingimusi on vaja parandada, st on vaja paremat infrastruktuuri, paremaid haridus- ja ravivõimalusi. Sellega me praegu tegelemegi. See on seotud nende ülesannetega, mille koalitsioon on endale võtnud ja millega ta tegeleb. Me saame suvalisest kriisist üle, kui me panustame sellesse, et teatud probleemid lahendada. Me tegeleme sellega.

23:04 Esimees Eiki Nestor
Urmas Kruuse, palun!

23:04 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Te olete oma tänastes kõnedes mitu korda rääkinud tööõnnetustest eelnõude menetlemisel. Varsti peab ilmselt Tööinspektsioon sellesse sekkuma. Aga ma ei saa ühest asjast aru. Minu arvates te tahate valikuliselt kas kiita või laita ekspertide arvamust. Ühe eelmise eelnõu menetlusel te viitasite sellele, et nende institutsioonide arvamusega, mis ongi kutsutud ellu selleks, et üht-teist öelda, tuleb justkui arvestada. Praegu ütlesite Eesti Panga kohta, et ei ole väga mõistlik seda arvamust arvestada. Kas see on nii või olen ma millestki valesti aru saanud?

23:05 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Jah, ma olen mitu korda rääkinud, et ma austan neid inimesi, kui nad ei nori tüli. Ma suhtlen kõigiga rahulikult ja tasakaalukalt. See harjumus kompromissi otsida on mul väga pikka aega olnud ja see on mulle sisse harjutatud. Aga tahes-tahtmata peab vahetevahel tegema valikuid ja need valikud

välistavad mõne arvamuse. See on nii. Kui öeldakse, et see 3,2% toob endaga kaasa majanduse ülekuumenemise, siis mida te pakute? Millest me peame keelduma? (Vastus saalist.) Vajuta palun nupule ja küsi! Niiviisi on elus. Siin saalis ei armastata, kui tuletatakse meelde seda aega, kui olukord oli vastupidine, teie olite koalitsioonis ja meie opositsioonis. Ma mäletan väga hästi, kuidas te tollal eitasite mitmete ekspertide arvamuse õigsust. Mulle aga need arvamused meeldisid, nende ekspertide arvamusega ma arvestasin. See on poliitika. Te tahate elada sellises maailmas, kus korraga oleksid arvestatud kõigi arvamused. Või äkki ainult need arvamused, mis teile istuvad? Seda te peate endale siiski ise selgeks tegema.

23:06 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

23:06 Andres Herkel
Aitäh, härra esimees! Austatud ettekandja! Tõesti käis Eesti Panga president kevadel kaks korda Riigikogu ees ja ütles väga selgelt, et defitsiiti viimine praeguses majandusseisus on väga rumal samm. Riigikontroll tõi välja, et eelnõu eri osi tuleks eraldi menetleda. Vahepeal on laekunud ka õiguskantsleri väga oluline seisukoht, kus ta viitab võimalikule vastuolule põhiseadusega. Riigieelarve koostamise tingimuste kehtestamine Vabariigi Valitsuse poolt ei taga, et olulisi riigielu küsimusi otsustab Riigikogu. Meie siin peaksime sellele reageerima ja seisma Riigikogu õiguste eest. Kas te olete seda küsimust üldse komisjonis põhjalikult analüüsinud? Kas te olete rääkinud ka uue rahandusministriga, kes peaks võtma vastutuse kogu selle jama eest?

23:07 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Te ju teate, kuidas komisjonis töö toimub: keegi esineb ja teil on võimalus esitada küsimusi. Kui teil sellist soovi ei ole, siis mitte keegi ei saa teid survestada, et te küsiksite. Pärast tekib võimalus mõtteid vahetada. Kui teil on mõtteid ja soovi seda teha, siis te saate muidugi seda teha, aga kui teil seda soovi ei ole, siis ei ole võimalik teid ka survestada. Lõppude lõpuks toimub nendes küsimustes, mis nõuavad otsuse vastuvõtmist, hääletamine. Miks ma pean seda kõike teile selgitama? Igas küsimuses ei ole võimalik leida täielikku paradiisitaolist konsensust. Lihtsalt ei ole. Uue ministriga ei ole ma jõudnud rääkida, mul on olnud üsna palju tegemist dokumentide vormistamise ja paberitööga. Jah, see on vastus teie küsimusele: ma ei ole temaga veel rääkinud.

23:09 Esimees Eiki Nestor
Külliki Kübarsepp, palun!

23:09 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea esimees! Hea komisjoni esimees! Me eelmisel nädalal puudutasime õiguskomisjonis maksupettuste teemat ja tuli välja, et tänu 1000-euroste arvete deklareerimisele on Eesti riik saanud juba 170 miljonit eurot tulu ja Eesti mustal turul liigub *circa* 1 miljard eurot. Need summad on ühest küljest positiivsed, need näitavad, et maksuamet teeb head tööd. Samas on maksuametil veel mitu tööpõldu. Kas see annab kindluse, et eelarvedefitsiit on õigustatud?

23:09 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma ei näe siin küll otsest seost. Kui tegemist on kuriteoga, kui on ümbrikupalgad või, ma ei tea, salaviin või midagi sellist liigub meie turul ja toob raha kurjategijatele, mitte riigieelarvesse, siis seda olukorda on muidugi vaja parandada. Aga ma täna juba rääkisin, et minu arvates on meie maksuhaldurid Balti riikide parimad. Teile on see ülevaade tehtud ja teil on sellest ettekujutus. Meil seda veel ei ole. Aga selle asja me jätame meelde, need arvud, mis jäid kõlama, olid väga huvitavad. Mina kuulsin neid esimest korda.

23:10 Esimees Eiki Nestor
Igor Gräzin, palun!

23:10 Igor Gräzin

Ma täpsustan seda siin saalis viibimist. Küsimus ei ole selles, et me mõlemad oleme rahvasaadikud, vaid selles, et sel ajal, kui Riigikogu arutab rahandusküsimusi, läheb rahanduskomisjoni esimees lihtsalt külmalt minema. Ma vannun teile, tal ei olnud seal väljas absoluutselt mitte midagi teha. Ta lihtsalt näitas sellega, et meie ei puutu asjasse.
Aga nüüd läheme edasi. Me oleme olukorras, kus me võime öelda, et suurtel firmadel ei ole võimalik tööle võtta 700-eurose palgaga suhteliselt lihtsa töö tegijaid. Kas rahanduskomisjoni esimees, kes üldiselt esineb täna teemal "Minu elu ja mõtted maailma teemadel", võiks meid valgustada, kas see ei ole reaalne ülekuumenemise oht ka ilma nende kolme, nelja või viie protsendita, kui on olukord, kus tööjõudu selle raha eest lihtsalt võtta ei ole? Kas küsimus oli arusaadav? Ma igaks juhuks küsin seda, sest see oli niisugune rahanduslik.

23:11 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Igor, sul pole vaja kahelda, peale neid arutelusid, mis rahanduskomisjoni teemadel siin saalis toimusid esimesel või teisel lugemisel, ma loen stenogrammi, sest mõned nüansid võivad jääda märkamatuks. Loen ka sinu suurepärast kõnet. Ma ei kahtle üldse, et see oli suurepärane kõne. Ma palun vabandust, et ma lahkusin, ma ei teadnud, et see sulle sellise moraalse löögi annab. Ma luban, et ma sinu järgmisi kõnesid rahanduskomisjoni teemadel kuulan tingimata. Nüüd pean aga häbiga tunnistama, et see sinu loogika liikumine selle 700 euro juurest ülekuumenemise juurde jäi mulle arusaamatuks. Sa tead, et mitte kõik ei saa sinust alati aru. Ühes eelmises küsimuses mainisid sa Facebooki. Kui ma hakkan stenogrammi lugema, siis ma luubiga uurin seda sinu küsimust Facebooki kohta, sest ausalt öeldes oli see midagi sellist, mida ma pean veel vaatama. Kindlasti. Kui saan selgeks, mida sa tahtsid küsida, siis tõenäoliselt tuleb ka vastus. Kui sa vastu ei ole, siis see tuleb kuskil kuluaarides.

23:13 Esimees Eiki Nestor
Jüri Jaanson, palun!

23:13 Jüri Jaanson
Austatud eesistuja! Hea ettekandja! Minu meelest on eelarve tasakaal nii tervemõistuslik asi, et selle hindamiseks mingeid eksperte vaja ei olegi. Tegelikult on vastupidi, just selleks, et eelarve tasakaalust välja viia, oleks vaja ekspertidelt nõu küsida. Ma küsingi, milliseid eksperte komisjon kasutas, enne kui ta jõudis seisukohale, et eelarve struktuursest tasakaalust väljaviimine just kiire majanduskasvu ajal on hea mõte.

23:14 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Minu arvates on eksperdid need inimesed, kes aastast aastasse ja kümneid aastaid on tegelnud Eesti rahandus- ja majanduspoliitikaga. Õnneks on neid spetsialiste veel piisavalt. Mina pean enamasti – mitte alati, aga enamasti – nende arvamusi väga arvestatavaks. Kui komisjoni liikmed äkki mõtlevad välja, et meil oleks vaja veel mingit eksperti, ja avaldavad sellist soovi, siis me seda arutame. Tõenäoliselt, arvestades meie atmosfääri, me teeme seda ka edukalt, kutsume need eksperdid kohale ja vaatame, mida nad endast kujutavad.

23:15 Esimees Eiki Nestor
Liina Kersna, palun!

23:15 Liina Kersna
Suur tänu, hea istungi juhataja! Austatud komisjoni esimees! Nagu ma aru saan, on teie hinnangul peamised majandueksperdid, keda te kuulate, ministeeriumide ametnikud. Kahjuks on ametnikud väga sõltuvad koalitsiooni poliitikast. Teie valitsus on saatnud laiali Erkki Raasukese majandusekspertidest koosnenud töörühma ja asendanud selle valitsusliikmete töörühmaga. Kas koalitsiooni poliitikast sõltumatuid majandueksperte on teie hinnangul olemas? Kui on, siis kes need võiksid olla, kes tunduvad ka teile usaldusväärsed?

23:16 Mihhail Stalnuhhin

Ausalt öeldes ei saanud ma selle Raasukese grupi mõttest eriti aru. Ma arvan, et mida rohkem on arvamusi, mida kuulata, seda parem, ja et kuskilt tuleks järjekordne uus hea idee, selleks on vaja kuulata kõiki inimesi. No mis ma siin üldse räägin. Te saate suurepäraselt aru, et on olemas koalitsioon ja koalitsiooninõukogu. Võib-olla tõesti on olemas eksperte, kes on tunnustatud ja kes räägivad vastupidist, aga tavaliselt on eksperdid keskendunud mingile väga kitsale alale, nad on teoreetikud. Ja üldse, kas te teate, kes on ekspert? See on inimene, kes ei ole meie kandist. Mina usaldan rohkem neid, kes oskavad kokku viia kõrget matemaatikat ja poearitmeetikat ning kes teavad meie riigi probleemidest üht-teist. Hea küll, nad ei pea olema eksperdid, aga nad oskavad seda tasakaalustada sellega, mida nad teavad elust kuskil provintsis, ütleme pehmelt. Nii et ma jätkuvalt ütlen teile, et võib esitada soovi rääkida komisjoniga või minuga. Siin Tallinnas ei juhtu seda mitte eriti tihti, aga oma kodukandis olen ma harjunud igapäevaste vestlustega, kui ma seal olen. Mul on selgi nädalal juba reedeks ja laupäevaks kohtumised kokku lepitud. Aga siiski, kui ma kuulan neid inimesi, kes teavad tehnilisi üksikasju ja on igaüks oma valdkonnas super, siis ma nagunii ei kuula ju neid nagu, ma ei tea, jumalat. Ma loodan, et nii teevad kõik ja vaatavad kõiki neid asju läbi oma elukogemuse prisma. Ma ei tea, mul on eesti keeles oma mõtteid väljendada … Nojah, jälle ma hakkasin rääkima hoopis muud, mitte seda, mida oleks vaja rääkida.

23:19 Esimees Eiki Nestor
Lauri Luik, palun!

23:19 Lauri Luik
Aitäh! Hea ettekandja! Põhiseaduskomisjon oli üks nendest komisjonidest, kelle käest küsiti arvamust selle eelnõu suhtes just põhiseaduspärasust silmas pidades. Meil oli kohale kutsutud ka õiguskantsler. Õiguskantsleri kiri on meile kõigile kättesaadav. Seal ta ütleb, et tema hinnangul ei ole tegevuspõhisele eelarvele üleminek ühitatav Eesti põhiseaduse, parlamentaarse riigi ega ka koalitsioonivalitsuse loogikaga. Nii et õiguskantsleri hinnangul on selle eelnõu kooskõla põhiseadusega küsitav. Samale järeldusele jõudis ka põhiseaduskomisjon peale selle teema arutamist. Kas te plaanite midagi ette võtta, et seda vastuolu põhiseadusega likvideerida?

23:19 Mihhail Stalnuhhin
See on juba likvideeritud. Õiguskantsleri soovide kohaselt on muudetud kõik see, mis tema arvates võis olla põhiseadusega vastuolus. Ma juba rääkisin sellest. Kui me arutasime seda eelnõu komisjonis, esitasin ma Rahandusministeeriumi esindajale küsimuse, kas sellisest raha ühte katlasse panemisest riigi tasandil järeldub ka see, et kohalikes omavalitsustes tuleks säärane samm teha, sest meil süsteem kopeerib iseennast, edukas mudel kopeerib ennast alumistele tasanditele. Juba see vastus, et ei, seda ei ole ette nähtud, oli tegelikult vastukarva. Nii et ma ootasin teie komisjoni vastust, olles ärevil. See vastus, nagu ma juba siin kolleegile ütlesin, tegi mulle rõõmu. Mul on hea meel, et me oleme täitnud need … ma ei ütleks, et ettekirjutused, aga õiguskantsleri soovitused ja teie omad ka.

23:21 Esimees Eiki Nestor
Maris Lauri, palun!

23:21 Maris Lauri
Aitäh! Hea ettekandja! Ma olin põhiseaduskomisjonis sel ajal, kui seal oli ka õiguskantsler ja oli juttu nendest parandustest, mis Rahandusministeerium tegi. Kindlasti võivad Rahandusministeeriumi ametnikud öelda, et nad tegid neid oma parima äranägemise ja tahtmise kohaselt, nagu teie arvamuse kohaselt toimus. Põhiseaduskomisjon küsis ka õiguskantslerilt, kas ta on kindel, et nüüd on asjad lahendatud. Õiguskantsler ütles, et ei ole kindel, et ta peab seda asja veel uurima ja vaatama. Nii et tegelikult on täiesti olemas võimalus, et see asi ei ole lahendunud. Kui vaadata neid parandusi – minu kogemus õiguskantsleri omaga võrreldes selles asjas on muidugi kõvasti väiksem –, siis tuleb öelda, et ei teki seda veendumust. Mis siis saab, kui õiguskantsler, vaadates seda eelnõu koos nende parandustega täpsemalt, ikkagi leiab, et vastuolu põhiseadusega on mingis aspektis alles jäänud?

23:22 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Sissejuhatuseks ütlen, et ma olen siin saalis mitut õiguskantslerit näinud ja mulle tundub, et see, kes praegu nende asjadega tegeleb, on neist kõige aktiivsem, kõige energilisem ja heas mõttes mõtlev. Nii et kui õiguskantsler leiab veel mingi oletatava vastuolu – kordan, et oletatava vastuolu –, siis me veel kord palume põhiseaduskomisjonil see üle vaadata. Kui ühtivad õiguskantsleri ja põhiseaduskomisjoni arvamused, siis ma ei näe muud võimalust kui asjad vastavusse viia. Igal juhul.

23:23 Esimees Eiki Nestor
Anne Sulling, palun!

23:23 Anne Sulling
Hea eesistuja! Hea ettekandja! Rahvusvaheline Valuutafond on oma soovitustes öelnud, et eelarve defitsiiti võiks õigustada see, kui riigieelarvelised vahendid suunatakse majanduse tootlikkust suurendavatesse tegevustesse. Kas te palun saaksite nimetada kolm valitsuse poolt riigieelarvesse plaanitud tegevust, mis on mõeldud tootlikkuse suurendamise toetamiseks?

23:23 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Välja arvatud mõned üksikud asjad, võin ma teile kõigi tegevuste kohta selgitada, kuidas need tootlikkust suurendavad. Aga piirdun siin sellise vastusega, et me pole komisjonis seda arutanud.

23:24 Esimees Eiki Nestor
Urmas Kruuse, palun!

23:24 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Mind teeb natuke ettevaatlikuks see, kuidas te ekspertidega nagu vallatlete. Te viitate sellele, et härra Raasukese juhitud komisjon oli lihtsalt üks komisjon ja sellest ei ole midagi, et see laiali saadeti. Meenutame 2008. ja 2009. aasta majanduskriisi. Nende otsuste eel, mida valitsus pidi toona tegema, kaasati aruteludesse eksperte Tartu Ülikoolist, näiteks Varblane jt. Ma kuulan teie juttu, mille põhiargument on see, et täna on koalitsioon selline, te saate ju aru, meil on koalitsiooninõukogu ja me otsustame. Mulle tundub, et see IRL-i kunagi väljakäidud idee raiuda eelarve tasakaal põhiseadusesse on praegu sada korda aktuaalsem, kui see tol hetkel oli. Kas teile ei tundu, et riigieelarve oma põhimõtte ja väärtuse poolest on midagi enamat kui üks koalitsiooninõukogu? Sellega mängida sellisel kombel, nagu teie siin praegu teete, ei ole väga mõistlik.

23:25 Mihhail Stalnuhhin
Teie nimetate seda mänguks, meie nimetame seda tööks. Ma ei tea, kas mul veel tekib võimalust seda öelda, Urmas, aga ma lihtsalt imetlen sind. Sa oled nii kogenud poliitik, võtad sõnasabast kinni ja oled nagu selline hea tõukoer, kes ei lase hambaid lahti. Kord on see suhkruteema, kord ekspertide teema, sa ootad, et las ta räägib ja ütleb midagi sellist, mida võiks tema vastu kasutada. Kogenud, väga kogenud ja vilunud poliitik. Aplaus sulle lihtsalt.

23:25 Esimees Eiki Nestor
Külliki Kübarsepp, palun!

23:25 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea esimees! Hea ettekandja! Te ütlesite, et te olete valmis välja töötama sellist plaani, et fraktsioonide võimalus eelarveprotsessis osaleda oleks suurem. Kas sinna plaani mahuksid ka komisjonid? Ma tõin eelnevalt näite, et meil tegelikult ju on turul maksupettusi, aga selleks, et neid efektiivsemalt avastada, on vastavatele institutsioonidele ressurssi juurde vaja, on need siis kripo, prokuratuur või Maksu- ja Tolliamet. Komisjonidel on see teave olemas, kui palju oleks ühte või teise kohta ressursse juurde vaja. Õiguskomisjon teab seda näiteks vabatahtlike päästjate, politseiametnike jt kohta. Kas see oleks ka mingi mõtlemise koht teie arvates?

23:26 Mihhail Stalnuhhin

Jah, see on kindlasti mõtlemise koht. Siin on ka rahanduskomisjoni *staff*'i esindaja. Ma palun tal see kirja panna, et meil see teema ei ununeks. See on imelik, et õiguskomisjon teab rahanduskomisjonist paremini, millised on jõustruktuuride rahalised vajadused, selleks et saaks suurendada riigieelarve sissetulekuid. Ma arvan, et me juba homme räägime sellest *staff*'iga ja lepime kokku, kuidas me need kohtumised korraldame. Vabandust, kas alguses oli veel midagi? Ei olnud.

23:27 Esimees Eiki Nestor
Arto Aas, palun!

23:27 Arto Aas
Aitäh! Kõigepealt tahan ära klaarida ühe teie näite mineviku ja hea mälu kohta. Te ütlesite, et Andrus Ansip kiitis 2008. aastal majanduskriisi. Olgem täpsed, see tema väide käis 2007. aasta majandusnäitajate kohta, kui majanduskasv oli üle 10%. Aga ma tahan küsida hoopis selle kohta, kuidas te näete olukorda viie aasta pärast. Praegu te tõstate makse, kasutate reserve ja võtate laenu – see on selge poliitiline valik. Me teame, et demograafiline trend vähendab tööjõudu, töökäsi jääb vähemaks, tähendab, maksumaksjate koormus suureneb. Kuidas te prognoosite, kas viie aasta pärast, kui maksumaksjaid on vähem ja nende koormus suurem, tuleb makse tõsta, kulusid kärpida või veel kord laenu võtta?

23:28 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Üsna tihti küsitakse minu käest mingeid prognoose. Ma vastan, et ma ei tea sedagi, mis juhtub minuti pärast. Tegelikult see elus käibki niiviisi ja ma kunagi neid prognoose ei tee. Ühte tean ma kindlalt: siin saalis oleks ülinahaalne teha prognoosi viie aasta kohta, kui järgmised valimised on 2019. aastal. Esialgu loodan ma seda, et valitsuse ja koalitsiooni programm õnnestub ning need meetmed, mida me võtame, hakkavad mingit rolli mängima. Mis seal salata, see ei ole mingi intuitsioon ega midagi, lihtsalt vahetevahel tuleb suhelda nende inimestega, kes on otsustanud Eestist ära kolida, töötada ja elada kuskil mujal. Sellel kevadel, mulle tundub, olen ma juba näinud kahte sellist inimest, kes on Eestisse tagasi tulnud sellepärast, et see elu, mis neile tundus alguses väga tore – nad elasid Saksamaal ja Hispaanias –, muutus vähehaaval üsna koledaks. Nii et meie panustame sellesse, et elutingimusi ja töötingimusi muuta ja paremaks teha, mujal Euroopas toimuvad sellised väga negatiivsed protsessid, nagu mulle tundub. Mina igatahes loodan, et inimesed, kes on Eestist ära sõitnud, hakkavad vähehaaval tagasi tulema. Selle nimel me töötame. Viie aasta prognoos? Jumal küll, ma ei tea sedagi, mis homme juhtub.

23:30 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

23:30 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Eelarve struktuurne tasakaal on selline mõiste, millest on väga raske aru saada laiemal avalikkusel ja võib-olla ka nendel Riigikogu liikmetel, kes just rahanduskomisjonis ei tööta. Eelnõu teise lugemise tekstis on säte, et kumulatiivse struktuurse eelarvepositsiooni seis fikseeritakse eelmise eelarveaasta lõpu seisuga ja hiljem seda ei korrigeerita. Aga selle eelnõu seletuskirja lugedes selgub, et see struktuurne eelarvepositsioon on ajas muutuv kategooria, see ei saa olla fikseeritud. See on ajas muutuv, sest seal võetakse arvesse toodangulõhe, mida ajas kogu aeg ümber hinnatakse. Mina ei saa aru, mida tähendab kumulatiivse struktuurse eelarvepositsiooni seis. Mida see sisuliselt tähendab?

23:31 Mihhail Stalnuhhin
Kontsentreeritud, kui seda sõna tõlkida. Ma tuletan teile meelde ühte seika. Ma ei mäleta, kas te olite tollal kohal või ei olnud, aga me vestlesime ruumis nr 241 Rahandusministeeriumi spetsialistidega. Seal tuli ette mitte eriti meeldiv seik, kui nad hakkasid õpetust saama, sest muutus nende ettekujutus sellestsamast tasakaalust ja kogu sellest värgindusest. Seal kõlas üks väga hästi kõrva jäänud lause, et me elasime ilma selleta kuni 2011. aastani ja on meie reguleerida, kuidas sellesse suhtuda. Ma mäletan, et mõnele kolleegile see väga ei meeldinud. Aga mina pooldan seda seisukohta, et kõik need

väljaarvutatavad tasakaalud kord muutuvad ja kord ei muutu. Teie ei saa sellest aru, kuigi olete endine rahandusminister, eks ju, ja olete palju rahanduses töötanud. Kes siis veel siin saalis võib sellest aru saada? Jah, see on tõesti nii. Aga need on needsamad spetsialistid, kellega te koos töötasite.

23:32 Esimees Eiki Nestor
Anne Sulling, palun!

23:32 Anne Sulling
Hea eesistuja! Hea ettekandja! Teatavasti on fiskaalpoliitika väga oluline tööriist innovatsiooni suunamiseks. Kas te olete rahanduskomisjonis hinnanud ka praegu plaanitava fiskaalpoliitika mõju innovatsioonile?

23:33 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma hakkan seda lauda seal teise rea lõpus juba vähehaaval kartma. See on nii tore küsimus: fiskaalpoliitika ja innovatsioon. Pannkoogi küpsetamine ja jalgrattasõit, umbes niiviisi. Jah, kui te soovite, siis ma näen seda seost, kui te ei soovi, siis ma seda ei näe. Miks mitte? Selline veetlev vestlus, ma seon innovatsiooni ja fiskaalpoliitika ära nii, kuidas te soovite. Ma hetkel ei saa aru, mis on sellel tegemist sellega, mida kujutab endast see seaduseelnõu. Aga väga kihvt, väga tore, mulle meeldis!

23:34 Esimees Eiki Nestor
Arto Aas, palun!

23:34 Arto Aas
Aitäh! Tahtsin ettekandjale meelde tuletada, et tagasiränne Eestisse on juba paar aastat olnud positiivne. See ei juhtunud selle aasta kevadel, nii nagu majanduskasv ei pöördunud positiivseks tänu selle valitsuse tööle, vaid tsükkel muutus juba eelmisel aastal. Kuidagi ei taha te tulevikuprognoosidest rääkida või tulevikule mõelda. Minu arvates peaksid inimesed siin saalis mõtlema, mis on nende tegude tagajärjed, ja suutma ette mõelda ka üks, kaks, viis või isegi kümme aastat. Kui ei taha tegelda ennustamisega, siis võiks vaadata minevikku, näiteks seda, kuidas Lõuna-Euroopa riikidel see võlgu elamine on välja tulnud. Miks me siin saalis oleme nii palju Kreekast rääkinud? Keskerakond on olnud Kreeka abistamise puhul ju üks kõige kriitilisemaid jõude. Kas te möönate, et selline üle jõu elamine, kui kohustused jäetakse järgmiste valitsuste kaela, ei ole tegelikult väga moraalne?

23:35 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Minu teada ei kavatse keegi neid kohustusi võtta ja ka õiguskantsler oma soovitustes kategooriliselt sellist võimalust eitas. Võrrelda meid Kreeka või Lõuna-Ameerikaga ei ole ka korrektne. Seal on teine psühholoogia, seal on teine mõtteviis ja teised harjumused. Need ei ole võrreldavad. Ma ei tea, kas Eesti eestlased, Kanada eestlased ja Rootsi eestlased on sarnased või mitte. Aga Eesti venelased ja Venemaa venelased on üsna erinevad inimesed, kusjuures ka nende keel erineb kõvasti. Ei ole võimalik hakata võrdlema lihtsalt sellepärast, et on mingi puutepunkt. Vabanda, Arto, aga ma arvan, et see ei olnud eriti korrektne. Me läheme oma teed, me ei järgi ei Kreekat ega Lõuna-Ameerikat.

23:35 Esimees Eiki Nestor
Rohkem ...

23:35 Mihhail Stalnuhhin
Mulle tuli lihtsalt üks asi meelde. Me räägime nendest kriisidest, mis maailmas mõnikord tekivad. Praegu on Ukrainas kriis, aga 2000. aastal kutsus Toomas Savi mu Ukrainasse kaasa. Me olime viiekesi, seal oli ka Jüri Tamm ja oli veel kaks Riigikogu liiget. Ma kahjuks praegu ei mäleta, kes need olid. Me olime Ukrainas ning nagu kord ja kohus istusime õhtul raada liikmetega lauas. Ma küsisin ühe söögi kohta, kuidas seda valmistatakse. Arto, nad läksid kaklema. Nad läksid vaidlema selle üle, kuidas seda valmistatakse, läks peaaegu kiskumiseks. Jah, slaavlased on väga lähedased, aga neil seal on selline omapära, mida ei anna meiega absoluutselt võrrelda. Pelmeenide pärast minnakse kaklema, kurat, et tema ema teeb nii ja naine teeb teisiti!

23:37 Esimees Eiki Nestor
Ma palun vabandust, et ma nii sisulise vastuse tahtsin kogemata liiga vara ära lõpetada. Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, Mihhail Stalnuhhin!

23:37 Mihhail Stalnuhhin
Ma rääkisin pelmeenidest selleks, et saalil oleks, millest rääkida.

23:37 Esimees Eiki Nestor
Avan läbirääkimised. Jürgen Ligi, palun!

23:38 Jürgen Ligi
Austatud esimees! Austatud Riigikogu liikmed! See jäi ilmselt saladuseks, seepärast ütlen, et me arutasime siin tegelikult riigieelarve koostamise reegleid. Need on sedavõrd olulised asjad, et neid on eraldi nimetatud põhiseaduses ja erinevalt aastaeelarvest nõuavad need parlamendi koosseisu häälteenamust. Aga on üks reegel, mis on kriisikogemuste põhjal tõstetud veel palju kõrgemale sellest 51 hääle reeglist, see on eelarve tasakaalu reegel. Euroopas on kokku lepitud, et see kirjutatakse põhiseadusesse või eraldi põhiseaduslikku seadusesse. Selle reegli nimi, milles kriisi põhjal kokku lepiti, on struktuurne tasakaal. Me oleme siin kuulnud palju eelarve tasakaalust ja defitsiidist, aga see kõik on köki-möki võrreldes struktuurse tasakaalu rikkumisega. Struktuurne tasakaal on kogu selle seaduse sisu ja tuum. Seda hakatakse rikkuma, seda kokkulepet, seda kogemust hakatakse hülgama. Eesti positsioneerib ennast kõige nõrgemate eelarveriikide hulka, olles olnud pikka aega oma korralikkuse ja tegususe poolest nende absoluutne tipp. Sellest on kohutavalt kahju, see määrib Eesti mainet. See on esimene tunne, mida see jama minus tekitab.
Aga asi on veel hullem. Asi on selles, kuidas seda reeglit rikutakse. Seda rikutakse niimoodi, et uus valitsus loob endale õiguse elada üle jõu. Üle jõu elamine ei tähenda defitsiiti, üle jõu elamine tähendab struktuurset defitsiiti. Struktuurset defitsiiti võiks ka kaaluda, kui see ei oleks nii koledal moel kehtestatud, nagu see seadus seda ette näeb. See seadus näeb ette, et see defitsiit kehtestatakse eelmiste valitsuste arvel. See on nagu aadlivõsu, kes saab päranduseks mõisa ja hakkab siis asju müüma, raamatuid põletama ja mööblit ahju ajama. See on selline käitumine. Võetakse eelmiste valitsuste struktuurse ülejäägi kujul loodud tugevuspuhvrid ja reservid ning lüüakse need laiaks. Tehakse seadus selle järgi, et meie võime elada üle jõu, teised peavad hakkama aga uuesti seda mõisa üles ehitama. See on selle seaduse mõte. Kõigest muust oleme siin ilmaasjata rääkinud.
Maksudest oleme ka palju rääkinud. Need on koledad asjad, need on inimesed närvi ajanud, aga selle taustal käib vaikne hävitamine ja varastamine ning see on palju suurem. Nende maksude põhihäda ei ole mitte niivõrd need maksud ise, vaid see, et need lollid maksud tekitavad eelarvele lisasõltuvuse. Kui panna kokku struktuurne miinus, mineviku arvel elamine ja laenud ning lisada sõltuvus lollidest maksudest ja see, et praegu on kuldaeg nii majanduskonjunktuuri kui ka euroraha seisukohalt, mis peagi lõpeb, siis see tulemus on väga kole. Sellest on rääkinud eelarvenõukogu, sellest on rääkinud Eesti Pank. Selle kohta on siit puldist aetud aga mingit jama, tundide viisi lösutades ja ei tea millest heietades. Me kuumutame majandust, mis võtab niigi tuure üles ja kus on juba ilmselgelt ülekuumenemise märgid, kus vaba tööjõudu ei ole, kus vabade töökohtade arv kiiresti suureneb ja ettevõtjad ei saa oma äriprojekte realiseerida. Riik kallab laene, reserve ja uusi makse majandusele kaela sellisel moel, et tööjõud koondub jälle sisetarbimise valdkonda, millega meil ei ole aastaid probleeme olnud. Ekspordimajandus jääb tööjõust ilma, see on probleem. Praegu kehtestatakse reeglid, et seda sigadust saaks ellu viia. Me peaksime sellest rääkima, mitte lösutama ja rääkima siin oma vanaemadest ja ei tea millest.
Palun lisaaega!

23:42 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

23:42 Jürgen Ligi
Need reeglid näevad esiteks ette mineviku arvel elamist ja teiseks sunnivad järgmisi valitsusi kärpima. Järgmised valitsused peavad hakkama kärpima alates 2021. aastast ja peavad heaks tegema

selle võlgu elamise, mis praegu meil siin on. Nad peavad maksma vanu võlgu, nad jäävad ilma eurorahast ja nad kindlasti ei ela sellise kõrgkonjunktuuri ajal, nagu praegu meil on. See on tõsine kõrgkonjunktuur, kui kõik inimesed on tööl, iga viimane kui loru on arvel ja igaühele on midagi pakkuda, kes vähegi on nõus tööd vastu võtma.
Sellise käitumise tagajärg on, nagu ka Eesti Pank on öelnud, kasvupotentsiaali lõhkumine. Me süvendame majanduse struktuurseid probleeme. Küsimus ei ole praegu mitte selles, kuidas fiskaalpoliitikaga innovatsiooni tekitatakse, vaid selles, kuidas fiskaalpoliitikaga innovatsiooni hävitatakse. Kõige lihtsam majandusstruktuur on see, mis tekib raha kallamisel majandusse sellisel ajal, kui majandus on üle kuumenenud, tööjõudu ei jätku ja raha tuleb siseturult. Me tegelikult nägime buumi ajal sarnast majandusstruktuuri. Kui siin üldse mingit vaidlust on – ma imestan, et Mihhail Stalnuhhin ei saanud aru, mida rääkisid Eesti Pank ja eelarvenõukogu –, siis selle üle, kui paljud indikaatorid ülekuumenemist näitavad. Tööjõu puhul on see raudselt olemas. Valitsus viitas eelmise aasta jooksva konto ülejäägile. See oli tõesti Eestis ebaharilik olukord, aga see on juba kadunud, ka jooksva konto ülejääki enam ei ole, on juba jooksva konto defitsiit. Selle põhjus ei ole mitte see, nagu Eesti oleks midagi valesti teinud, kui ülejääk oli, vaid see, et Euroopas ei olnud nõudlust. Nüüd on Euroopas nõudlus olemas, meie naabritel läheb hästi. Meil on ainult vaja hagu anda uute äriprojektidega, aga nende tarvis ei ole paraku tööjõudu.
See on see kuritegu, mida tehakse nende reeglite ärasolkimise ja hülgamisega. Uskuge mind, 2021. aastal võimul olev valitsus näeb hirmsat vaeva eelarve kokkupanemisega. Mina olen eelarvet kokku pannud, ma olen näinud, kuidas 100 000 euro üle vaieldakse ükshaaval ministritega, kas seda lisakulu on ikka vaja, kas iga konkreetset ametikohta on hädasti vaja, ja tavaliselt on vastus, et peab hakkama saama ilma selleta. Aga siin on tegemist reaalse kärpimisega, ränga kärpimisega, siin on tegemist laenudega, mis on paisatud majandusse, kusjuures sellist defitsiiti ei olnud meil isegi kriisi ajal. See kõik tuleb kompenseerida. Seda näeb ette ka eelarvereegel, see tulebki kompenseerida. Seda ei näe ette mitte ainult majandusseadus, vaid ka eelarvereegel. Selles on asi, mitte selles, mida arvab Mihhail Stalnuhhin eluolust ja sellest, kuidas ja kes mida arvab. Aitäh!

23:45 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

23:45 Andres Herkel
Härra esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Kohe saab valmis paber, kus Vabaerakonna fraktsioon teeb ettepaneku eelnõu teine lugemine katkestada. Jürgen Ligi rääkis ära väga palju asju selle eelnõu mõjude, struktuurse defitsiidi ning nii eelnevate kui veelgi enam ka järgmiste valitsuste arvel elamise kohta, mis kõik on väga halb ja, ma ütleksin, ebamoraalne.
Vabaerakonnal on üks põhjus veel, miks me ei toeta niisugust lähenemist riigieelarve seadusele. Me näeme siin ikkagi seda, et Riigikogu rolli riigieelarve menetlemisel mitte ei suurendata, vaid vähendatakse. Jah, õiguskantsleri ettepanekutele mingid reaktsioonid olid, kuid täit selgust meil ei ole. Päris kindlasti ei ole see eelnõu kooskõlas sellega, mida me siin mõni aeg tagasi seoses Kristjan Kõljala raportiga arutasime, rääkides sellest, missugune roll peaks riigieelarve käsitlemisel tegelikult olema Riigikogul. Härra Stalnuhhin käitub siin kahtlemata valitsuse kummitemplina. Mul on kahju seda öelda, aga kõigi maksuseaduste ja ka selle seaduse menetlemise kvaliteet siin Riigikogus on olnud tõepoolest allpool arvestust. Ma mõistan, et Stalnuhhin on saanud rahanduskomisjoni esimeheks sellepärast, et Keskerakonnal ei olnud kedagi paremat võtta. Ta on seda koormat küll kandnud, aga mitte sisuliselt. Nüüd me oleme olukorra ees, kus eelmine rahandusminister käis siin ja esitas meile loosungeid, ja nüüd on meil uus rahandusminister, kes üleüldse ei ole nende eelnõudega Riigikogu ees käinud ja peab võtma vastutuse kõige selle eest, mida me siin teeme. Ma tuletan veel kord meelde, et Eesti Panga president käis sellel kevadel kaks korda Riigikogu ees ja ütles nii Eesti Panga ülevaadet tutvustades kui ka meie arupärimisele vastates, et eelarve defitsiiti viimiseks on praegu kõige halvem aeg. Vahepeal on selgunud statistika, mis kinnitab seda, et majandus kasvab. See tegelikult hoiatab meid veel enam majanduse ülekuumenemise eest ja veel enam on õigus Ardo Hanssonil Eesti Panga presidendina ning eelarvenõukogul, kes on, lugupeetud koalitsioon, teie plaani kohta kriitilisi märkusi teinud. Te ei võtnud kuulda ka Riigikontrolli ettepanekuid.
Mulle tuleb ikkagi taas meelde see, et Jüri Ratas peaministriks saades lubas teistsugust poliitikat ja teistsuguste seisukohtade ärakuulamist. See, mida me siin nende eelnõude menetlemisel oleme

näinud, on kurtuse ja ignorantsuse sümbioos. Sel kombel me hakkame riigieelarve reegleid Eestis muutma. Kõige rohkem on mul selle protsessi juures muidugi taas kord kahju IRL-ist, kes kunagi lubas viia eelarve tasakaalu põhimõtted põhiseadusesse, aga nüüd on tegemas seda kõike, millest siin on räägitud. See väike pukslemine maksuseadustega, millel ei olnud suuri tagajärgi, ei ole ka nii oluline kui riigieelarve seaduse küsimused, mille suhtes ei ole mitte midagi saavutatud. Härra Seeder tuli mulle koridoris vastu ja ma küsisin tema käest, kas riigieelarve defitsiiti viimine on lubatav. Ta vastas, et see ei ole mitte mingil juhul lubatav. Ma tsiteerin seda koridorivestlust praegu sellepärast, et IRL-i esimees siin puldis tavaliselt oma seisukohti väljendamas ei käi. Aga kui see ei ole lubatav, siis tuleks nii ka hääletada. Või jääb tõepoolest alles lootus, et see koalitsioon on ajutine ja millalgi muudetakse need reeglid ära? Teistmoodi on väga raske aru saada sellest, kuidas üks poliitiline jõud, kes on kaitsnud kirglikult eelarve tasakaalu, on valmis seda kõige ebasobivamal ajal rikkuma hakkama. Ma ei ole seisukohal, et kunagi ei ole vajadust eelarvet defitsiiti lasta, kuid praegu ei ole selleks kindlasti õige aeg. Aitäh!

23:51 Esimees Eiki Nestor

Hanno Pevkur, palun! Kolm minutit lisaaega.

23:51 Hanno Pevkur

Hea Riigikogu esimees! Head kolleegid, kes te hilisel õhtutunnil veel siin olete! Ma julgen sissejuhatuseks öelda, et tegemist on ju tegelikult vargusega tuleviku ja ka mineviku arvel, nii naljakas kui see ka ei tundu. Kui üks valitsus alustab tööd, siis oleks ju normaalne, et vaadataks edasi, praegune valitsus on aga korduvalt tagasi vaadanud ja kahjuks vaadatakse ka seda, kas vanas rahakotis veel midagi on. Selgub, et on. See vana rahakott on vaja nüüd tühjaks kühveldada ja võtta laenu veel ka tuleviku jaoks. Sellepärast ongi see tuleviku arvel varastamine.

Jürgen ütles väga õigesti, et kes iganes uues valitsuses on, neil on väga raske, eelkõige 2021. aastal ja järgnevatel aastatel. Tõepoolest, kui praegune valitsus kulutab ära nii eelmise valitsuse reservid kui ka tulevase valitsuse võimalused, siis tulevastel valitsustel, ükskõik kes sinna kuulub, kas Keskerakond või keegi teine, on kaks valikut: kas kõvasti kärpida või veel suurem laen võtta. Aga see teine valik kahjuks ei tööta. Me oleme Euroopas ühiselt kokku leppinud eelarvereeglid, mis enam laenu abil edasi minna ei võimalda.

Ma ei küsinud asjata rahanduskomisjoni esimehe käest, kes on tema arvates autoriteet. Oludes, kus Euroopa Komisjon, Eesti Pank, eelarvenõukogu, Vabariigi Presidendi majandusnõunik, ettevõtluse katusorganisatsioonid ja veel mitmed eksperdid on kinnitanud, et praegu eelarve defitsiiti laskmine on väga-väga suur viga, siis kes on see tark, kes ütleb, et ei ole nii, teeme ikka? Kes on see, kes ütleb, et võtame nelja aasta peale 600 miljonit laenu ning tekitame suurema defitsiidi ja laenukoormuse, kui meil on ealeski varem olnud? Ka kõige raskematel kriisiaegadel, aastatel 1999 ja 2008, oli üldine miinus väiksem. Nüüd aga nii tehakse.

Kes vähegi viitsib vaadata majandusnäitajaid, ka nende ajalugu, see näeb, et majandustsükkel ongi umbes kümme aastat, +/- kaks aastat, ja selle majandustsükli käigus tuleb igal juhul kätte ka kriisiaeg. Vaatame loogiliselt: viimane tõsine kriis oli aastatel 2008 ja 2009 ning nüüd on aasta 2017. On igati loogiline mõelda, et järgmise kolme-nelja aasta jooksul ootab meid ees väga raske aeg. Kui suur see saabuv kriis on, seda me täna ei tea, ja mis on selle põhjus, seda me ka ei tea. Aga me võime üsna kindlalt väita, et ajalugu kordub.

Nendes oludes, kus laen ja defitsiit aetakse nii suureks, ootab ees ka aeg, kui Euroopa Liidu finantseeringud Eesti majandusse jäävad väiksemaks. Laenuvõimekust on meil vaja siis, mitte nüüd, kui majandus juba päris kenasti kasvab.

Vaatame veel mõnda näitajat, mis ei ole otseselt seotud struktuurse defitsiidiga, küll aga seda oluliselt mõjutavad. Kõigepealt tööhõive. Eelmisel aastal oli 20–64-aastaste vanuserühmas tööhõive 76,3%. 76,3! Kui aastal 2011 konkurentsivõime kava kirjutati, loodeti 76%-lise tööhõiveni jõuda 2020. aastal. Meie majandusel läheb päris hästi, inimesed saavad tööd ja töötuid on suhteliselt vähe. Vaatame SKT lõhet. Ka see on samamoodi positiivne. Järgmisel aastal prognoositakse meile *circa* 0,6%-list SKT lõhet. Rahandusministeerium näeb siin küll mingil põhjusel negatiivset lõhet, aga eks see jää nende südametunnistusele.

Mis on negatiivset? Inflatsioon. Kogu selle laenutralli tõttu inflatsioon kasvab ja hinnad kasvavad ning kõik need meetmed, mida valitsus planeerib võtta selle rahaga, mida maksutõusude ja laenude abil

saadakse, tegelikult kaotavad oma väärtuse, sest inflatsioon on juba praegu üle 3% ja prognoosi kohaselt kasvab veelgi.
Oluline on see, et laenud, mis me praegu võtame, on vaja ühel päeval tagasi maksta. Vaatame jälle majandust natukene täpsemalt. Me näeme, et intressikulud kasvavad. Te ühe käega nagu annate võimalusi, aga teise käega võtate neid ära, sest intressikulud tulevad peale. Kui jätta intressikulud kõrvale, siis on Eesti primaartasakaaluga –0,8 peal. Vaatame näiteks Kreekat, kellel on väga suured intressikulud, nende primaartasakaal on 4,2 peal.
Need on väga erinevad arvud. Need ei puutu otseselt struktuursesse tasakaalu, aga need kõik mõjutavad seda. Need kõik näitavad, et see otsus, mille me praegu siin langetame, lõpetades teise lugemise, on vale. See on põhimõtteliselt vale. Me ei saa kuidagi toetada seda, et eelarve lastakse defitsiiti. Selleks ei ole õige aeg. Mina isegi ütleksin, et eelarvega ei saa üldse defitsiiti minna. Riik peab olema nii efektiivne, et ta suudab hoida oma kulutused vastavad sellele, kui palju tal on võimalik tulusid teenida. Kodus ei saa ka lõputult laenata, oma pere eelarve tuleb samamoodi tasakaalus hoida. Kui lähed miinusesse, siis tekivad probleemid.
Mina ei taha, et Eesti riigil tekiks probleeme. Selle otsusega me tekitame Eesti riigile väga suuri probleeme. Seetõttu ei saa Reformierakonna fraktsioon mitte kuidagi seda eelnõu toetada. Me oleme tuliselt sellele vastu. Me oleme teinud ka selle eelnõu lugemise katkestamise ettepaneku, mis on juba Riigikogu juhatajale edastatud. Aitäh!

23:58 Esimees Eiki Nestor
Maris Lauri, palun!

23:58 Maris Lauri
Hea Riigikogu juhataja! Head Riigikogu liikmed, head kolleegid! Teate, mina ei imesta, et selle koalitsiooni majandus- ja eelarvepoliitika on nii jama. Kui rahanduskomisjoni esimees ei tea seda, et fiskaalpoliitika on sama mis eelarvepoliitika, siis, andke andeks, see on umbes sama, kui inimene ei tea, mis on pluss- ja miinusmärgi vahe. Hea küll, inimene ei pea kõike teadma ega saagi kõike teada, aga kui ollakse sellisel ametikohal, siis tuleb põhiasjad selgeks teha. Kui põhiasjad on selged, siis tuleb veel juurde õppida ning tuleb kasutada abi, mida pakutakse, ja kuulata, mida teadjamad räägivad. Aga me kuulsime siin täna seda, et rahanduskomisjoni esimees leiab, et kuulata tasub vaid neid, kes räägivad seda juttu, mis temale sobib. See jutt, mis talle ei sobi, noh, see on kius. See annabki selle pildi kätte, mispärast meie riigi majandus ja eelarvepoliitika tüürivad – ma ei teagi, kuidas ütelda – sügavasse paksu laande või Mariaani süvikusse. Kui neid valdkondi juhivad inimesed, kes ei tea, mida nad teevad, ja ainus põhjendus on see, et koalitsioon otsustas, kusjuures otsustas üksinda, mitte kuulates eksperte ja mitte neid arvestades, mitte üldse arvestades, siis ongi jama käes. Tulemuseks on kvaliteeditus, ebakompetentsus. Ja selle üle ollakse veel uhked!
Meil oli nüüd juba kolmas päevakorrapunkt, mille arutelul me ei kuulnud mitte ühtegi sisulist vastust, oli vaid tühi jutt, kui mitte öelda veel midagi muud. Minu arvates tegeldi ka küsijate solvamisega. Halb kuulata, inetu kuulata! Ausalt öeldes häbi peaks olema sellise esinemise pärast.
Ma tahtsin rääkida tõesti rohkem eelarve metsaminemisest, sisulisest asjast, aga eelkõnelejad on kõik need asjad ära rääkinud. Minu taust, kompetentsus, professionaalne kogemus – ma julgen öelda, et ma ei ole mitte Eesti kehvemate majandusanalüütikute seast – ütlevad, et kui me niimoodi edasi läheme, just selle plaaniga, mida koalitsioon siin praegu sepitseb, siis me lõpetame väga halvasti ja me ei lõpeta halvasti mitte 2021. aastal, vaid varem. Ma tahaksin siis näha neid inimesi, kes praegu sellise asja poolt hääletavad, ja nendele otsa vaadata. Ausalt! Siis te peaksite häbenema. Aga ma arvan, et te ei häbene, sest siis teid siin ei ole, loodetavasti. Aitäh!

00:01 Aseesimees Enn Eesmaa
Jüri Adams.

00:02 Jüri Adams
Härra istungi juhataja! Lugupeetud rahvaesindajad! Ma kasutan võimalust, et öelda paar sõna kahel teemal. Esimene teema on see, mida me nimetame eelarveprotsessiks, ja teine teema on siin juba korduvalt nimetatud probleem, miks ei ole saadud põhiseadusesse kirjutada, et eelarve peaks tasakaalus olema.

Esimese teema kohta tahan öelda järgmist. IX Riigikogu töö alguses selgus, et eelmise koosseisu ajal oli tehtud ilmselt liiga optimistlik eelarveprognoos ja selle alusel ka eelarve. Pärast Mart Laari teise valitsuse võimule tulekut tuli esimese aasta jooksul teha kaks negatiivset riigieelarvet ja kärpida riigi kulutusi, sest riigi sissetulekud ei olnud tol ajal piisavad. Selle üks tulemusi oli see, et Rahandusministeeriumis valmis uue riigieelarve baasseaduse eelnõu ja see seadus võeti Riigikogus ka vastu. Seda on ilmselt hiljem väga mitmel moel muudetud, aga tulemus on see, et praegu on võrreldes selle reformi eelse ajaga Riigikogu liikmete võimalus osaleda eelarve kujundamisel väike, peaaegu kaduvväike. Ma ei tea, kuivõrd selle tulemusel muutus ministeeriumis ja valitsusasutustes tervikuna eelarve ettevalmistamise protsess, aga igatahes hakkas eelarve Riigikogu liikmete ette jõudma sellisel kujul, mis ei olnud vähemalt minusugustele, kes ei ole selles asjas spetsialistid, sedavõrd arusaadav, kui see oli enne. Ma tahan sellega ütelda, et mitmed selles eelnõus pakutud muudatused on idee tasemel, isegi kui nad tagasi võetakse, tegelikult selle uue baasseaduse loogiline järg, mis võeti vastu aastal 2000 või 1999. Me peaksime paljude hädade juuri otsima ilmselt sealt.
Teine asi on see, et omal ajal käis tõesti üle Euroopa selline, ütleme, moodne idee, et põhiseadusesse tuleb sisse kirjutada riigieelarve tasakaalu põhimõte. Mõned riigid tegidki seda. Ma pidin kunagi natuke selle probleemiga tegelema ja vaatama ka seda, kuidas käituti teistes riikides. Mina jõudsin järeldusele, et võib-olla igas riigis ei ole niimoodi, aga Eesti riigis ei õnnestu katse see asi mõistlikus sõnastuses ja mõistliku pikkusega põhiseadusesse kirjutada tõenäoliselt kunagi. Nii et kui siin oli etteheiteid, et miks IRL on sellest ideest loobunud, siis mina arvan, et need, kes seda ideed propageerisid, ei olnud läbi mõelnud, kuidas seda saaks tehniliselt teostada. Probleeme on siin väga mitmesuguseid. Kui me oleme kokku leppinud, et me selles kontekstis käsitleme tasakaalu ühes kindlas tähenduses, siis tõenäoliselt ei õnnestuks meil seda ühe või kahe lausega kirja panna, ja kui me tahaksime seda väga täpselt kirja panna, siis võib-olla peaksime lisama põhiseadusesse mitu lehekülge spetsiifilist erialalist teksti, kus oleks palju võõrtermineid sees.
Palun lisaaega!

00:07 Aseesimees Enn Eesmaa
Kolm minutit juurde.

00:07 Jüri Adams
See ei ole ainukene niisugune probleem, kus meil on olemas arusaam, et mingi asi peaks põhiseaduses kirjas olema, aga me ei suuda leida adekvaatset ja meie põhiseadusesse sobivat sõnalist vormi. Üks niisugune äpardunud katse on see, mida ma olen siin ka nimetanud ja mida te kõik teate: põhiseaduse kohalike omavalitsuste peatükis on lause, et linnad ja vallad on kohaliku omavalitsuse üksused. Aga on veel terve hulk muid asju, sellise üldistusastmega küsimusi, mida ei olegi õieti võimalik konkreetsesse sõnastusse panna. Nii et ma kutsun üles, et ärme IRL-i selles asjas liiga palju süüdistame. Süüdistamine tähendaks, et me nõuaksime neilt ebarealistlikku, mitteteostatavat lahendust. See ei tähenda seda, nagu me loobuksime põhimõttest, et meie üldine arusaam on, et kui ei ole mingisugust erakorralist olukorda, siis riik ei tohi kulutada rohkem, kui tema normaalsed sissetulekud võimaldavad. Tänan tähelepanu eest!

00:08 Aseesimees Enn Eesmaa
Eiki Nestor.

00:08 Eiki Nestor
Austatud aseesimees! Austatud Riigikogu! Ma pean tunnistama, et väga raske on seal üleval vait olla. Seetõttu tahaksin rääkida. Ma tänan ka Jüri Adamsit sõnavõtu ees, mis oli minu meelest – vabandust! – esimene asjalik sõnavõtt.
Kuulge, head inimesed! Isegi kuidagi koomiline tundub, et me siin küll debateerime, aga kriitikat peaks tegema hoopis muudel teemadel. Kriitika võiks olla sellel teemal, et mingil erakonnal, mis on olnud kogu aeg populaarne ja võimul, on olnud mingi idee, aga nüüd käitutakse kuidagipidi selle vastu. Vaadake, me kasutame sellist raha nagu euro. Eurol on omad reeglid. Eesti praegu täidab neid reegleid ja kui see seadus saab vastu võetud, ka siis täidab ta neid reegleid. Kui muu euroala on oma finantspoliitikas palju leebem, miks siis meie peame olema paavstist paavstimad? See ei ole uhkustamise asi, et meie avaliku sektori laenukohustus on 9% ja mujal on see 90%. Me peame tõesti

mõtlema ka 2021. aasta peale. Kui me ajame edasi täpselt samasugust rahanduspoliitikat nagu praegu, siis tulevikus, kui me Euroopa Liidust enam meie arengu jaoks nii palju raha ei saa, ei olegi muud võimalust kui tõsta makse. Kõik peab ju olema tasakaalus. Teeme siis need võimalused avaramaks. Ega see seadus ei pane ühelegi valitsusele mingit kohustust. Julgen teile meelde tuletada, et kui Eesti Vabariik võtab teatud rahalisi kohustusi, siis need tuleb kinnitada Riigikogus ja mitte kuskil mujal. Neid ei võta me mitte selle eelarve baasseadusega, vaid hoopis teiste otsustega.
Teiseks, ma tahan öelda, et minu meelest selle eelnõu nagu koomilised kohad on mujal. Ma olen nendele tähelepanu juhtinud. Kui Riigikogu rahanduskomisjoni enamus nii arvab, siis minugi poolest, jumala pärast, ma ei hakka selle pärast jalgu trampima. Vaadake, praegu on nihukene tore olukord, et täna siin opositsioon pahandas valitsusega, et see tõstab makse. Kui see poole aasta reegel jääb kehtima, siis hakkab ka tulevikus nii olema. Aga koos selle seaduse vastuvõtmisega tekib opositsioonil veel üks võimalus. Nii et palju õnne kõigile neile, kes kavatsevad pikka aega opositsioonis olla! Siiamaani pahandati valitsusega tavaliselt aprilli, mai ja juuni ehk kolme kuu jooksul selle eest, et ta makse tõstab, ning selle eest, et ta liiga vähe raha kulutab ja eelarve liiga väike on, sai valitsus nüpeldada oktoobris, novembris ja detsembris, ka kolm kuud. Pärast selle seaduse vastuvõtmist see aeg pikeneb, kuna riigieelarve seadusesse tuleb üks selline reegel, et Vabariigi Valitsus peab eelarve heaks kiitma vähemalt kaheksa kuud enne eelarveaasta algust. Nii et palju õnne kõikidele opositsionääridele tulevikus! Kolm kuud saab siis riielda valitsusega, miks see makse tõstab, ja kaheksa kuud saab riielda, miks valitsus liiga vähe raha kulutab. Mina ausalt öeldes ei näe selles punktis mingit loogikat. Poliitiliselt ei ole see mitte ühelegi valitsusele mingitki pidi soodne. Aga, jumala pärast, me saame aru, et Eesti senine fiskaalpoliitika ilmselt ei ole enam selline, et see vastaks sellise Euroopa Liidu liikmesriigi tasemele, kes jõuab kogu aeg oma arengu poolest sellesama liidu keskmisele lähemale. Aitäh!

00:12 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Herkel, kas teil on protseduuriline küsimus või vaidlete vastu kõlanud väidetele?

00:12 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Minu nime ei nimetatud, aga ma lihtsalt esitan Eiki Nestori sõnavõtu peale küsimuse, kas siin saalis on kõne all olnud see, et riigi eelarvestrateegia näeb juba tulevaks aastaks ette priske miinuse. See on protseduuriline küsimus.

00:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Siin oleks tarvis vaadata stenogrammi. (Sumin saalis.) Kas me loeme selle küsimuse retooriliseks? (Hüüded saalist.)
Kolleegid, eelnõu 456 kohta on esitatud 45 muudatusettepanekut ja me vaatame need üheskoos läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta arvestamata. Andres Ammas.

00:13 Andres Ammas
Aitäh, lugupeetud eesistuja! Ma palun selle ettepaneku hääletusele panna.

00:14 Aseesimees Enn Eesmaa
Seda me teeme.
Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele eelnõu 456 kohta esitatud esimese muudatusettepaneku, mille on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestama. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 32 ja vastu 53 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
Austatud Riigikogu, ma lasen edaspidi kutsungil veidi vähem aega kõlada, kuna te olete siin kõik juba kenasti koos.
Teine muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

00:17 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon soovib muudatusettepanekut hääletada.

00:17 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 2, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 53 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
Kolmanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

00:19 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon soovib muudatusettepanekut hääletada.

00:20 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele kolmanda muudatusettepaneku, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 52 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
Neljanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

00:21 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

00:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Teeme seda hetke pärast. Kas oleme valmis hääletama? (Hüüe saalist: "Jaa!")
Panen hääletusele Eesti Reformierakonna fraktsiooni esitatud muudatusettepaneku nr 4. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 53 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
Viienda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on jätnud selle arvestamata. Maris Lauri, palun!

00:22 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

00:23 Aseesimees Enn Eesmaa

Kas oleme hääletuseks valmis?
Panen hääletusele viienda muudatusettepaneku, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 53 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
Kuues muudatusettepanek, sellegi on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Artur Talvik.

00:24 Artur Talvik

Mul on protseduuriline küsimus. Kas see küünal, mis seal nüüd 15. juunil põleb, on koalitsioonil süüdatud tasakaalustatud eelarve mälestuseks? (Sumin saalis.)

00:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Ma jätan sellele küsimusele vastamata, sest me kõik teame õiget vastust küsimusele, miks see küünal seal põleb. Maris Lauri, palun!

00:24 Maris Lauri

Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut nr 6 hääletada.

00:25 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Reformierakonna fraktsiooni muudatusettepaneku. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. See on kuues muudatusettepanek. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 51 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
Seitsmenda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 lõike 2 kohaselt ei kuulu see ettepanek hääletamisele. Kaheksanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Ka see ettepanek ei kuulu Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 lõike 2 kohaselt hääletamisele. Üheksanda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjon on arvestanud seda täielikult. Kümnenda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on arvestanud seda täielikult.
11. muudatusettepaneku on esitanud riigieelarve kontrolli erikomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda sisuliselt. 12. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on otsustanud arvestada seda osaliselt. 13. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda täielikult. 14. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda sisuliselt.
15. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

00:28 Maris Lauri

Aitäh! Reformierakonna fraktsioon palub muudatusettepanekut hääletada.

00:28 Aseesimees Enn Eesmaa

Hetke pärast teeme seda.
Panen hääletusele Eesti Reformierakonna fraktsiooni esitatud 15. muudatusettepaneku, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Võtke palun seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 53 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
16. muudatusettepanek, sellegi on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Andres Ammas.

00:29 Andres Ammas

Aitäh! Palun see ettepanek hääletusele panna.

00:29 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele 16. muudatusettepaneku, mille on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 52 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
17. muudatusettepaneku on esitanud riigieelarve kontrolli erikomisjon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Andres Ammas.

00:30 Andres Ammas

Aitäh! Palun see väga laia konsensuse alusel tehtud ettepanek hääletusele panna.

00:31 Aseesimees Enn Eesmaa

Maris Lauri.

00:31 Maris Lauri

Mul on sama ettepanek: ma palun hääletamist.

00:31 Aseesimees Enn Eesmaa

Ettepanekut saadab lai konsensus.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele 17. muudatusettepaneku, mille on teinud riigieelarve kontrolli erikomisjon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 34 ja vastu oli 48 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
18. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Andres Ammas.

00:32 Andres Ammas

Palun siiski ka see ettepanek hääletusele panna.

00:32 Aseesimees Enn Eesmaa

Teeme nii.
Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 18. muudatusettepaneku, mille on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepanekut pooldas 27 ja selle vastu oli 51 rahvasaadikut, erapooletuks jäi 2. Ettepanek ei leidnud toetust.
19. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on arvestanud seda osaliselt. 20. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on seda samuti osaliselt arvestanud. 21. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon on otsustanud arvestada seda täielikult. 22. muudatusettepanek on rahanduskomisjonilt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda täielikult. 23. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

00:34 Maris Lauri

Aitäh! Me palume seda muudatusettepanekut hääletada.

00:34 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele 23. muudatusettepaneku, mille on teinud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Palun hääletada!
Hääletustulemused
23. muudatusettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 54 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
24. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, kuid Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 lõike 2 järgi ei kuulu ettepanek hääletamisele. 25. muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjon on arvestanud seda täielikult. 26. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. 27. muudatusettepaneku on esitanud riigieelarve kontrolli erikomisjon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 järgi ei kuulu ettepanek hääletamisele. 28. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda osaliselt. 29. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsiooni esitatud, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, kodu- ja töökorra seaduse § 106 järgi ei kuulu see ettepanek hääletamisele. 30. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse vastava paragrahvi järgi ei kuulu see ettepanek hääletamisele. 31. muudatusettepanek on rahanduskomisjoni esitatud, rahanduskomisjoni otsus on arvestada seda täielikult. 32. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonnalt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda osaliselt. 33. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda osaliselt. 34. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 järgi ei kuulu see ettepanek hääletamisele. Ma olen sunnitud kasutama kellukest. (Helistab kella.) 35. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse vastava

paragrahvi alusel ei kuulu see ettepanek hääletamisele. 36. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, ka see ettepanek ei kuulu Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 järgi hääletamisele. 37. muudatusettepanek on riigieelarve kontrolli erikomisjonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, ka see ettepanek ei kuulu Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 järgi hääletamisele. 38. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse järgi ei kuulu see ettepanek hääletamisele. 39. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, ka see ettepanek ei kuulu Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 alusel hääletamisele.
40. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse vastava paragrahvi järgi ei kuulu see ettepanek hääletamisele. 41. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 alusel ei kuulu see ettepanek hääletamisele. 42. muudatusettepaneku tegi Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda täielikult. 43. muudatusettepanek on riigieelarve kontrolli erikomisjonilt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda täielikult. 44. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus on jätta see arvestamata. Maris Lauri, palun!

00:40 Maris Lauri

Aitäh! Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

00:40 Aseesimees Enn Eesmaa

Kohe teeme seda.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 44. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 53 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
45. muudatusettepaneku on teinud rahanduskomisjon, juhtivkomisjon on seda muudatusettepanekut täielikult arvestanud. Head kolleegid, me oleme läbi vaadanud kõik 45 muudatusettepanekut. Juhtivkomisjoni otsus on seaduseelnõu 456 teine lugemine lõpetada. Kuid juhatajale on saabunud kaks avaldust Reformierakonna fraktsioonilt ja Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, kes teevad ettepaneku riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu 456 teine lugemine katkestada. Hanno Pevkur, kas te olete sama meelt?

00:42 Hanno Pevkur

On hiline tund. Viimased kümme tundi, mis me oleme siin üheskoos olnud – saal jäi vaikseks – on näidanud, et valitsusliidul puudub Eesti tuleviku suhtes vastutustunne ja paistab, et seda ka ei teki. Seetõttu on meil ettepanek kümneminutilist vaheaega mitte võtta ja asuda kohe eelnõu teise lugemise katkestamise ettepaneku hääletamise juurde.

00:43 Aseesimees Enn Eesmaa

Ma tahaksin teid selle ettepaneku eest tänada, aga juhatajal ei sobi seda vist teha.
Panen hääletusele kahe Riigikogu fraktsiooni ettepaneku eelnõu 456 teine lugemine katkestada. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 33 ja vastu 54 rahvasaadikut. Ettepanek ei leidnud toetust. Eelnõu 456 teine lugemine on lõpetatud.
Austatud kolleegid, tänasesse päeva jõudnud eilne istung on lõppenud. Meie seas on sünnipäevalaps, kes täna saab aasta vanemaks, tema nimi on Tiit Terik. Teda ei ole mõtet üles laulda, sest ta ei olegi magama läinud. Kohtumiseni homme kell 10.

Istungi lõpp kell 00.44.